

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN
YAZILI METİNLERİNDEKİ YANLIŞLAR: BİR SİSTEMATİK
DERLEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜMEYRA RABİA GÜNAYDIN

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. B. Ümit BOZKURT

BOLU, AĞUSTOS - 2021

KABUL VE ONAY SAYFASI

Hümeyra Rabia GÜNAYDIN tarafından hazırlanan “**TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN YAZILI METİNLERİNDEKİ YANLIŞLAR: BİR SİSTEMATİK DERLEME**” adlı tez çalışması jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliğiyle kabul edilmiştir. 23/08/2021

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

.....

Üye

.....

Üye

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunubildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Teze ilişkin 29/08/2021 tarihinde Turnitin adlı intihal tespit programından Enstitü Müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 20 olarak tespit edilmiştir.

Hümeyra Rabia GÜNAYDIN

ÖZET

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENENLERİN YAZILI METİNLERİNDEKİ YANLIŞLAR: BİR SİSTEMATİK DERLEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜMEYRA RABİA GÜNAYDIN

BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

(TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. B. ÜMİT BOZKURT)

BOLU, AĞUSTOS - 2021

XI + 160

Yanlış çözümlemesi, yabancı/ikinci dil öğreniminde kullanıcıların yaptıkları yanlışların sıklığını, dağılımını ve kaynaklarını belirlemeyi sağlayan bir yöntemdir. Dil öğretiminde öğrenci yanlışlarının çözülmesi, araştırmacılara, öğretmenlere, araç-gereç ve program geliştirme çalışmalarına kılavuzluk eder. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yanlış çözümlemesi yapılan önemli sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmada bu araştırmaların bulgularının yeniden sınıflandırılarak bütünleştirilmesi; yanlışların genel dağılımının ve sıklığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sistematik derleme yöntemiyle yürütülmüştür. Bu doğrultuda öncelikle alanyazını taraması yapılmış ve öğrencilerin yazılı metinlerindeki yanlışlar üzerine yapılmış çalışmalar derlenmiştir. Tanımlama, ayırma ve dahil etme işlemlerinden sonra 2000-2021 yıllarında yayımlanmış 48 araştırmanın bulgularından derlenen bir veri tabanı oluşturulmuştur. Bir araya getirilen veriler, içerik çözümlemesiyle değerlendirilmiştir. Veriler, öncelikle sayısal bulgular ve sözel bulgular olarak iki ana başlık altında incelenmiş; daha sonra sesbilimsel, biçimbilimsel, sözdizimsel, sözcüksel-anlamsal yanlışlar ve yazım yanlışları başlıkları altında değerlendirilmiştir. Sayısal veri sunan çalışmaların bulguları birleştirildiğinde en çok yanlış yapılan alanın 18750 (% 45) yanlışla biçimbilim olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmalarda 9805 (% 24) yazım, 5631 (% 14) sözcük-anlam, 4839 (% 11) sesbilim, 2517 (% 6) sözdizimi yanlışının olduğu ortaya çıkmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER: Yanlış Çözümlemesi, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Sistematik Derleme, Yazılı Metin

ABSTRACT

ERRORS IN WRITTEN TEXTS OF LEARNERS OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: A SYSTEMATIC REVIEW

MA THESIS

HÜMEYRA RABİA GÜNAYDIN

BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY

INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND SOCIAL SCIENCES

EDUCATION

**MASTER OF ARTS IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN
LANGUAGE**

(SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. B. ÜMİT BOZKURT)

BOLU, AUGUST 2021

XI + 160

Error analysis is a method for identifying the frequency, distribution and sources of errors users make while learning a foreign/second language. Analyzing errors in language learning provides guidance to researchers and teachers in preparing materials and developing programs. There are many studies where error analysis was performed in teaching Turkish as a foreign language. The present study aims to re-classify and integrate the findings from these studies and determine the general distribution and frequency of errors. The study adopted the systematic review method. Accordingly, first, literature review was conducted and the studies conducted on the errors in written texts by students were compiled. A database consisting of the findings of 48 studies published between 2000 and 2021 was created following the process of identifying, sorting out and incorporating the findings. The compiled data were assessed using content analysis. First, the data were examined as quantitative findings and qualitative findings. Then, they were evaluated in terms of phonological, morphological, syntactical, lexical-semantic errors and misspellings. When the data from the studies with qualitative findings were merged, it was found that morphology was the area when the highest number of errors was made with 18.750 errors (45 percent). According to the studies examined, there were 9.805 misspellings, (24 percent), 5.631 lexical-semantic errors (14 percent), 4.839 phonological errors (11 percent), and 2.517 syntactical errors (6 percent).

KEYWORDS:Error Analysis, Teaching Turkish as a Foreign Language, Systematic Review, Written Text

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
TABLO LİSTESİ	ix
KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ	x
TEŞEKKÜR	xi
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı	4
1.2 Araştırmanın Önemi	4
1.3 Kapsam ve Sınırlılıklar.....	5
1.4 Sözlükçe.....	5
2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR .7	7
2.1 Yanlış ve Hata Kavramı	7
2.2 Karşıtsal Dilbilim	8
2.3 Yanlış Çözümlemesi.....	11
2.3.1 Yanlış Çözümlemesi Uygulama Aşamaları	13
2.3.2 Yanlışların Tanımlanması ve Sınıflandırılması	14
2.4 İlgili Araştırmalar.....	18
3. YÖNTEM.....	28
3.1 Araştırmanın Deseni.....	28
3.2 Veri Tabanının Oluşturulması	29
3.3 Verilerin Çözümlemesi.....	31
4. BULGULAR.....	40
4.1 Dil Kullanıcılarının Yanlışlarına İlişkin Sayısal Bulgular	40
4.1.1 Sesbilimsel Yanlışlar.....	41
4.1.2 Biçimbilimsel Yanlışlar	46
4.1.3 Sözdizimsel Yanlışlar.....	54
4.1.4 Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlar	57
4.1.5 Yazım Yanlışları	62
4.2 Dil Kullanıcılarının Yanlışlarına İlişkin Sözel Bulgular	66
4.2.1 Sesbilimsel Yanlışlara İlişkin Sözel Bulgular	66
4.2.2 Biçimbilimsel Yanlışlara İlişkin Sözel Bulgular.....	88
4.2.3 Sözdizimsel Yanlışlara İlişkinSözel Bulgular.....	122
4.2.4 Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlara İlişkin Sözel Bulgular	131
4.2.5 Yazım Yanlışlarına İlişkin Sözel Bulgular	141
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	152
6. KAYNAKLAR	157

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1. Yanlışların Dilbilgisel Alanlar Açısından Görünümü	40
Şekil 4.2. Sesbilimsel Yanlışların Toplam Sayısı.....	45
Şekil 4.3. Sesbilimsel Yanlışlarda Alt Türler	46
Şekil 4.4. Biçimbilimsel Yanlışlar	53
Şekil 4.5. Ad Çekimiyle İlgili Yanlışlar	53
Şekil 4.6. Eylem Çekimiyle İlgili Yanlışlar.....	54
Şekil 4.7. Sözdizimiyle İlgili Yanlışlar.....	57
Şekil 4.8. Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlar.....	61
Şekil 4.9. Dilbilgisel Ulamlarda Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlar	62
Şekil 4.10. Yazım Yanlışları.....	66

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1. Veri toplama sürecinde aşamalar	30
Tablo 3.2. Sayısal verilere göre çalışmaların sınıflandırılması	32
Tablo 3.3. Derlenen çalışmalara ilişkin temel bilgiler	33
Tablo 4.1. Ünlülerle ilgili sesbilimsel yanlışlar	42
Tablo 4.2. Ünsüzlerle ilgili sesbilimsel yanlışlar	43
Tablo 4.3. Seslerin (harflerin) karıştırılması	44
Tablo 4.4. Ad çekim ekleriyle ilgili yanlışlar 1	47
Tablo 4.5. Ad çekim ekleriyle ilgili yanlışlar 2	49
Tablo 4.6. Eylem çekimiyle ilgili yanlışlar	50
Tablo 4.7. Diğer biçimbilimsel yanlışlar	51
Tablo 4.8. Sözdizimsel yanlışlar	55
Tablo 4.9. Sözcüksel-anlamsal yanlışlar 1	58
Tablo 4.10. Sözcüksel-anlamsal yanlışlar 2	60
Tablo 4.11. Yazım yanlışları 1	63
Tablo 4.12. Yazım yanlışları 2	64
Tablo 4.13. Yazım yanlışları 3 (noktalama)	65

KISALTMA VE SEMBOLLER LİSTESİ

Akt.	: Aktaran
OT	: Orta Türkçe
ör.	: Örnek
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÖMER	: Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
TT	: Temel Türkçe
vb.	: Ve benzeri
ve ark.	: Ve arkadaşları
YT	: Yüksek Türkçe

TEŞEKKÜR

Tezimin hazırlık sürecinde en başından beri sabırla bana yol gösteren, fikirleri ve yönlendirmeleriyle çalışmamın her aşamasında yanımda olan değerli danışman hocam Doç. Dr. B. Ümit Bozkurt'a en büyük teşekkürü borç bilirim. Eğitimim konusunda desteklerini, sabır ve sevgilerini benden hiçbir zaman esirgemeyen değerli babam M. Beşir Elveren'e, annem Ümran Elveren'e, kardeşlerime, sevgili eşim Ahmet Günaydın'a ve bu süreçte her zaman yanımda olan dostlarıma sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum. Yanımda oldukları için onlara minnettarım.

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada teknolojik, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, ticari etkileşimin artmasına koşut olarak iletişimin sağlanabilmesi için yabancı dil öğrenimine olan gereksinim de artmıştır. Çeşitli nedenlerle ortaya çıkan bu gereksinimi karşılamak için yabancı dil öğretimi ile ilgili yapılan çalışmalar da artmıştır.

Uluslararası iletişimin gelişmesiyle Türkçenin de etki alanı son zamanlarda genişlemiştir. Çeşitli sebeplerle (eğitim, göç, turizm, savaş, ticaret vb.) Türkiye’de ve dünyada Türkçeyi yabancı/ikinci dil olarak öğrenmek isteyenler nedeniyle Türkçe de öğrenilmek istenen dillerden biri haline gelmiştir. Böylece yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan akademik çalışmalarda da artış görülmüştür. Bu çalışmalardaki temel konulardan biri öğrenenlerin dil kullanımı sırasında yaptıkları yanlışların belirlenmesi üzerinedir.

Diğer yabancı dillerin öğreniminde olduğu gibi Türkçenin yabancı dil olarak öğreniminde de öğrenciler kimi zorluklar yaşayabilir. Dil öğreniminde öğrencinin dört temel beceride hedeflenen düzeye göre yetkinliğe ulaşması beklenir. Bu süreçte de öğrencinin yanlış yapması doğal görülür. Çakır (2010, s.166) yabancı dil öğretiminde yazma becerisinin öğrencilerin ve öğretmenlerin en zorlandığı beceri olduğunu belirtmektedir. İnal (2006, s.181) da yazma becerisinin zor bir beceri olduğuna dikkat çeker; öğrencilerin ve hatta birçok yetişkin insanın en çok yazmada zorlandığını belirtir. Bu nedenle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışlar üzerine yoğunlaşan pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda *yanlış çözümlemesi* (error analysis) yöntemiyle yazılı metinlerden önemli veriler elde edilebilmektedir. Yanlışların çözümlenmesi ve nedenlerinin ortaya konması, yapılan yanlışların sıklıklarının belirlenmesi, program geliştirme, ders kitabı hazırlama gibi çalışmalar için alt yapı niteliği taşımaktadır.

Alanyazınında sesletim ya da okuma yanlışlarının çözümlendiği (Aydın ve Gün, 2018; Tüm, 2014; Şen, 2020) çalışmalar olsa da yanlış çözümlemesiyle ilgili çalışmalar, genellikle yazılı veriler üzerinde yoğunlaşır. Bunda yazma becerisinde öğrencilerin zorlanmasının yanında yazılı metinlerdeki yanlışları belirlemenin daha kolay olması da etkilidir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazılı metinlerdeki yanlışları ele alan çalışmalar incelendiğinde, en büyük sorunun araştırmacıların yanlışları sınıflandırma ve adlandırma konusunda ortak bir çerçeve kullanmamalarından kaynaklandığı belirlenmiştir. Aynı yanlış türleri bazı çalışmalarda farklı ulamlar (kategoriler) altında değerlendirilmiştir. Örneğin; *ses olayları ve uyumuyla ilgili yanlışlar* bazı çalışmalarda (ör. Ak-Başıoğlu ve Can, 2014; Atalan, 2017) biçimbilimsel yanlışlar ulamında incelenirken; bazı çalışmalarda (ör. Boylu ve ark., 2017; Polat, 2014; İnan, 2013, Önder, 2017) ayrı bir ulam olarak sesbilimsel yanlışlar başlığı altında ele alınmıştır. Aynı durum, bağlaçlar ve ilgeçler konusunda da görülür. Çalışmalardan kimileri (ör. Atalan, 2017; Ceran ve ark., 2015; Emek, 2021; Demiriz ve Okur, 2019) *ilgeç ve bağlaçları* biçimbilimsel yanlış olarak değerlendirirken; kimileri sözdizimsel yanlış (ör. Baki, 2021) olarak incelemiştir. Diğer bir sorun ise çalışmalardaki ana ve alt başlıklarda kullanılan terminolojiyle ilgilidir. Örneğin; Çetinkaya (2014) “biçimbilimsel yanlışlar” başlığını kullanırken, Bölükbaş (2011) aynı yanlış türlerine karşılık olarak “dilbilgisi yanlışları” başlığını kullanmıştır. Nurlu ve Kutlu (2015) durum ekleri için “hâl ekleri” başlığını kullanırken, Önder (2017) “ad durumu ekleri” başlığını kullanmıştır. *Sınıflandırma ve terminoloji konusunda ortak bir çerçeve kullanılmaması, çalışmaların bulgularının yeniden değerlendirilmesinde önemli engeller çıkarmaktadır.*

Yanlış çözümlemesi yapılan araştırmalarla ilgili bir diğer konu ise veri toplanan katılımcılarla ilgilidir. Çalışmalardan bazıları karma öğrenci gruplarının yanlışlarını bir arada değerlendirirken, bazıları belirli bir ülkeden, uyruktan ya da anadilinden olan katılımcıların yanlışlarını çözümlemiştir. Ayrıca Rus, Balkan, Japon, Belaruslu, Gürcü, Fars, Kırgız katılımcılarla yapılan araştırmalar olsa da *çalışmalar daha çok anadili Arapça olan Arap asıllı öğrenciler üzerinde yoğunluk göstermektedir* (ör. Arat, 2021; Arhan, 2015; Emek, 2021; Gürler, 2019; Kırbaş, 2017 vb.).

Çalışmaların katılımcı düzeylerinde de farklılıklar görülür. Bazı çalışmalar (ör. Ak-Başıoğlu ve Can; 2014, Çerçi ve ark., 2016; Subaşı; 2010) çeşitli düzeylerde katılımcılardan veri toplarken, bazı çalışmalar (ör. Arhan; 2015, Boylu; 2014, İslıoğlu; 2014, Nurlu ve Kutlu; 2015, Temizyürek ve Ünlü; 2018) belirli bir düzeydeki katılımcılarla çalışmıştır. *Çalışmalardaki birbirine benzemezlik durumu, yine düzeylere ve ülkelere göre genelleme yapmaya olanak sağlamamaktadır.*

Alanyazınındaki çalışmaların önemli sorunlarından bir diğeri katılımcı sayılarıdır. Kimi araştırmalarda çok az katılımcıyla çalışılmıştır. Örneğin; Ceran ve arkadaşları (2015) 1 Japon katılımcıdan veri toplamıştır; Tunçel'in (2013) örneklemi 8, Tiryaki'nin (2014) 9 katılımcıdan oluşturmaktadır Temizyürek ve Ünlü (2018) ise katılımcı sayısına yer vermemiştir. *Katılımcı sayılarının yüksek olduğu çalışmalar* (ör. Kara, 2010; Polat, 2014; Altıntop, 2016; Ak Başoğul ve Can, 2014) *da bulunmaktadır. Bu çalışmalarda geçerli ve genellenebilir sonuçlar elde etmek daha olanaklıdır.*

Çalışmalardaki kapsam, bir diğeri sınıflandırma konusudur. Kimi araştırmalar (ör. Altıntop, 2016; Yağmur, 2013; Barcin, 2019; Duman, 2013; Msakhradze, 2019) yalnızca biçimbilimsel yanırlardan ek yanırları gibi tek bir yanrl türünü incelerken, kimileri (ör. Atalan, 2017; Boylu, 2014; Büyükkiz ve Hasırcı, 2013; Kahraman, 2019) yanrl türlerini özel olarak ayırmadan bütüncül olarak incelemiştir. Ancak genel olarak çoğu çalışmanın “biçimbilimsel yanırlar” üzerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. *Çalışmaların yanırları, bütüncül olarak ya da ayrıştırarak ele almaları, yine araştırma bulgularını birleştirerek incelemeyi zorlaştıran durumlardandır.*

Öğrenici yanırlarını, *sayısal değerler ve yanrl örnekleri ile veren çalışmalarla* (ör. Barcin, 2019; Esawi, 2015; Gürler, 2019; İpek, 2020; Kırbaş, 2017; Tolar, 2019) beraber *sayısal veri içermeyen yalnızca yanrl örneklerine yer veren çalışmalar* (ör. Boylu, 2014; İnan, 2013; Subaşı, 2010; Temizyürek ve Ünlü, 2018) da bulunmaktadır.

Özet olarak araştırmalarda katılımcı gruplarında dengeli bir dağılım olmaması, yöntem ve verilerle ilgili yeterli ayrıntıya yer verilmemesi, yanırların sınıflandırılması ve adlandırılmasında ortak bir çerçeve kullanılmaması, verilerin sunumunda saydamlık olmaması ve genellikle biçimbilim alanına yoğunlaşılması, Türkçe öğrencilerinin yanrl eğilimleriyle ilgili genelleme yapmayı güç hale getiren genel sorunlardır. Bu sorunlara karşın bu tezde, ölçütlere uygun araştırmaların nicel verileri ve bulguları birleştirilerek kapsamlı bir veri tabanı oluşturulmuş; yazılı metinlerdeki yanırlara ilişkin büyük resim betimlenmeye çalışılmıştır. Diğeri yandan yalnızca nitel veri-bulgu içeren araştırmalarda örnekler üzerinden yorumlama yoluna gidilmiştir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada 2000 – 2021 yılları arasında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışları inceleyen araştırmaların bulgularının yeniden sınıflandırılarak bütünleştirilmesi; yanlışların dağılımının ve sıklığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede şu alt amaçlara ulaşılması tasarlanmıştır:

- Farklı başlıklar altında sınıflandırılan yanlışların dilbilim terminolojisine uygun geçerli bir sınıflandırma altında yeniden incelenmesi
- İncelenen çalışmalar doğrultusunda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışların sıklığının, dağılımının ve niteliğinin çözümlenmesi
- Çalışmaların bulgularının ortak ve farklı yönlerinin belirlenmesi ve bütüncül bir bakış açısının oluşturulması

1.2 Araştırmanın Önemi

Yanlış çözümlemesi yabancı/ikinci dil öğrenen farklı düzeylerdeki öğrencilerin sıklıkla yaptıkları yanlışları sistemli bir şekilde ele alır ve öğrencileri yanlışları konusunda bilgilendirir. Bu yanlışların belirlenmesine yönelik akademik çalışmalar da yöntem ve teknik geliştirmeleri koaeryanusunda alandaki öğretmenlere, araç-gereç hazırlayanlara ve program geliştirenlere kılavuzluk eder.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılan akademik çalışmalar içinde yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışları inceleyen çok sayıda çalışma olmasına rağmen alanyazınında bu çalışmaları genel bir bakış ve değerlendirmeye sunan tek bir çalışma vardır (Uzdu-Yıldız ve Çetin, 2020). Bu çalışma 2010-2020 yılları arasında Türkçeyi yabancı/ikinci dil olarak öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışlarla ilgili yayımlanmış 16 makalenin bulgularını incelemiştir. Özel olarak biçimbilimsel veya dilbilgisi yanlışlarıyla ilgilenen araştırmalar çalışmaya alınmamıştır. Bu araştırmada ise 2000-2021 arasında yayımlanmış makalelerin yanısıra bütün yüksek lisans ve doktora tezleri de ele alınarak kapsam genişletilmiş, toplam 48 çalışma birleştirilmiştir. Bu çalışmaların bulgu türleri, katılımcıların anadili, sayısı ve düzeyi ayırt edilmeksizin tümü ele alınmıştır. Nicel, nitel; sesbilimsel, biçimbilimsel, sözdizimsel, anlamsal, yazımsal bütün bulgular bu çalışmada irdelenmiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazılı metinlerde yapılan yanlışları ele alan çalışmalara bakıldığında; çalışmalar arasında karma öğrenci gruplarıyla yürütülenler olsa da genel olarak belirli bir ülke, uyruk veya düzeyle

ilgili yanlışları belirleme eğiliminin olduğu görülmektedir. Diğer yandan aynı yanlış türünün araştırmalarda farklı farklı sınıflandırılmış olduğu veya farklı terminoloji ele aldığı belirlenmiştir. Alanyazınında izlenen yöntemlerin ve terminolojinin farklılığı, bütünü görmeyi zorlaştıracığından araştırmaların geçerli bir sınıflamaya bir üst bakış geliştirilerek incelenmesi önemli görülmektedir.

Dil kullanıcılarının yaptığı yanlışların nedenlerinin ve dağılımının belirlenmesi ve sınıflandırılması konusunda bütüncül bir bakış ortaya konulmasıyla ilgili alanyazınında bir boşluk olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ülke, uyruk, düzey ayırt etmeden yazılı metinlerde yapılan yanlışlarla ilgili bütün çalışmalar yeniden ele alınmış ve oluşturulan sınıflandırmayla bulgular sistematik bir biçimde değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın, alanda benzeri konularda yapılacak araştırmalar için kılavuzluk edeceği; öğreticilere, program ve araç-gereç geliştirenlere işlevsel bir veri tabanı sağlayacağı öngörülmektedir.

1.3 Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışmanın kapsamına, 2000-2021 yılları arasında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışları inceleyen, seçme ölçütlerine uygun olan Türkçe yazılmış tezler ve makaleler girmektedir.

Çalışma, erişime izin verilen tezler ve makalelerle sınırlıdır.

1.4 Sözlükçe

Bu çalışmada kullanılan bazı kavramlar şöyle içeriklendirilmiştir:

Yanlış: Öğrenci kuralın doğrusunu bilmediği için bilgi eksiliğinden dolayı yanlış yapar.

Hata: Öğrenci kuralı bilir ancak dikkatsizlik, yorgunluk gibi o anlık bir değişken nedeniyle hata yapar.

Sesbilimsel Yanlışlar: Sesbilimin amacı, bir dilde bulunan seslerin birbirinden ayırt edici olan yapılarını göstermek, ses dizgesinin doğasını ortaya koymak, dillerdeki seslerin işlevini incelemektir (İmer ve ark., 2011, s.221). Bu doğrultuda *ünlülerle ilgili yanlışlar* (ünlü uyumu, ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünlü düşmesi, ünlü türemesi, yardımcı ünlüler), *ünsüzlerle ilgili yanlışlar* (ünsüz benzeşmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi, ikizleşme, kaynaştırma sesleri) ve *seslerin karıştırılmasından kaynaklanan yanlışlar* bu ulamda değerlendirilmiştir.

Biçimbilimsel Yanlışlar: Bir dilin dilbilgisinde, o dilin sözlükbirimlerinin ve sözcük-biçimlerinin oluşum süreçlerini, biçimbirimlerin bu süreçteki kuruluşlarını

içeren bileşendir (İmer ve ark., 2011, s.52). *Ad çekim ekleriyle ilgili yanlışlar, eylem çekim ekleriyle ilgili yanlışlar, türetim ve çatı yanlışları* bu bölümde incelenmiştir.

Sözdizimsel Yanlışlar: Tümce içindeki sözcük ve yapısal diğer birimler birbirleri ile aynı düzeyde ilişki içinde değildir; bu yapısal birimler birbirleri ile daha yakından ilişki içinde oldukları öbekler oluşturur. Sözdizimi, tümce yapısındaki bu alt ulamlamanın niteliğini, öbek yapısındaki sözcük ve birimlerin arasındaki ilişkiyi ve bunların sıralanması ile ilgili kuralları içeren dilbilgisi bileşenidir (İmer ve ark., 2011, s.230). *Tümce öğelerinin dizilimi, söz öbeklerinin kurulumundan kaynaklı yanlışlar, özne-yüklem uyumsuzluğu yanlışları, özne, yüklem, dolaylı tümleç ve nesnenin yanlış kullanımından kaynaklanan yanlışlar* bu başlıkta incelenmiştir.

Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlar: Türkçede ana sözcüksel ulamlar ad, niteleyici, eylem, ilgeç ve bağlaçlardır. Genel kullanımda sözcük türü de denir (İmer ve ark., 2011, s.232). *Sözcük seçimi kaynaklı yanlışlar, sözcüklerin eksik ve gereksiz kullanımından kaynaklı yanlışlar, tümce kuruluşlarında eylemlerin seçimi, ilgeç ve bağlaç yapılarının kullanımıyla ilgili yanlışlar ve anadilinin ya da diğer yabancı dillerin aktarımından kaynaklı yanlışlar* bu bölümde incelenmiştir.

Yazım Yanlışları: *Ses temelli yazım yanlışları, sözcüklerin yazımına ilişkin yanlışlar, büyük ve küçük harf kullanımına ilişkin yanlışlar, bağlaç yazımıyla ilgili yanlışlar, bitişik ve ayrı yazım kuralına ilişkin yanlışlar ve noktalama yanlışları* bu ulamda incelenmiştir.

Nicel Veri-Bulgu İçeren Çalışmalar: Yazılı metinlerdeki yanlışları, sayılar veya yüzdelerle veren, yanlış örnekleri de içeren çalışmalar.

Nitel Veri-Bulgu İçeren Çalışmalar: Yazılı metinlerdeki yanlışları, yalnızca yanlış örnekleriyle veren, sayısal veri-bulgu içermeyen çalışmalar.

2. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Yanlış ve Hata Kavramı

Öğrenciler, ikinci dil öğrenimi sürecinde sözlü ve yazılı becerilerle ilgili yanlışlar ve hatalar yapabilirler. Öğrencilerin yapmış olduğu bu hata ve yanlışları belirlemek için kullanılan yöntemlerden biri de yanlış çözümlemesidir. Yanlış çözümleme yaklaşımını kavrayabilmek ve öğrencinin yazılı metinlerini doğru bir şekilde çözümleyebilmek için *yanlış* (error) ve *hata* (mistake) kavramlarının anlaşılması gerekir.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğünde hata “*yanlış*”, “*istemeyerek ve bilmeyerek yapılan yanlış, kusur, yanlışma, yanlışlı*” olarak tanımlanırken; yanlış “*bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymama durumu, yanlışlı, hata*” olarak tanımlanır. TDK tanımlarına bakıldığında zaman Türkçede yanlış ve hata kavramlarının birbiriyle eş anlamlı kullanıldığı görürüz. Ancak yanlış çözümlemesiyle ilgili yazılmış kaynaklar, *hata* (mistake) ve *yanlış* (error) kavramlarının farkları üzerinde durmuşlardır.

Ellis’e (1997, s.17) göre yanlışlar, öğrencinin bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır yani öğrenci doğrusunu bilmediği için yanlış yapar. Hataysa öğrencinin bildiği bir kuralı çeşitli nedenlerden dolayı doğru bir şekilde kullanamadığı için ortaya çıkar. Hata ile yanlış ayırt etmek için iki temel yol olduğunu belirtir. Birinci yol öğrencinin yapmış olduğu hatanın veya yanlışın sıklığını ve sürekliliğini kontrol etmektir, çünkü yanlışlar sistemattir. İkinci yol ise öğrenciden hatasını veya yanlışını düzeltmesini istemektir. Öğrenci doğru cevabı veremiyorsa sorunun bilgi eksikliğinden kaynaklı olduğu düşünülebilir ve bu yanlıştır. Hatalar ise o anki performansla ilgili olduğu için öğrenci kuralı biliyorsa hatasını düzeltebilir.

Hatalar yorgunluk, dikkatsizlik veya öğrencinin performansını etkileyecek farklı nedenlerden dolayı ortaya çıkabilir ve dikkat çekildiği zaman öğrenci tarafından düzeltilebilir. Yanlışlar ise öğrencinin dille ilgili bir kuralı yanlış veya eksik kullanmasından kaynaklanır ve öğrenci doğrusunu bilmediği için bu yanlış kendi kendine düzeltmesi zordur (Richards, 1992; akt. Erdoğan, 2005, s.265)

Corder (1967, s.166-167) normal yetişkin birinin bile anadilinde konuşurken veya yazarken yorgunluk, dil sürçmesi veya farklı fiziksel, psikolojik

durumlar nedeniyle hata yapabileceğini dolayısıyla ikinci dil öğrenimi sürecinde bu türden hataların olmasının olağan olduğunu belirtir. Bu türden koşullara bağlı olarak gelişen tekrar etmeyen performans hatalarını “hata” olarak değerlendirirken, öğrencinin konuyu doğru öğrenmemesinden kaynaklı sistemli hale gelen yetkinlik hatalarını ise “yanlış” olarak değerlendirir. Brown (2000, s.227) hataları öğrencilerin performans hataları olarak adlandırır, öğrenci kuralı bilir ancak o sırada kullanamaz. Yanlışlar ise kişinin sistematik yeterliğinin sonucudur.

Yazılı metinlerden yola çıkarak öğrencinin hata mı yanlış mı yaptığını belirlemek zordur. Yanlış çözümlemesi yapılan Türkçe çalışmalara bakıldığında bunların genelinde, sorunlu kullanımın hata kaynaklı mı yanlış kaynaklı mı olduğu belirtilmemiştir. Bazı çalışmalarda (Atalan, 2017; Elturan, 2019; Gürler, 2019; Kahraman, 2019) araştırmacı öğrencilerin kusurlarını yanlış olarak değerlendirmiştir.

Yanlış ve hata kavramlarıyla ilgili bir diğer sıkıntı ise Türkçede bu kavramlarının birbiriyle eş anlamlı kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle alanyazınında “error analysis”e karşılık olarak çalışmaların bazılarında “hata çözümlemesi-analizi” bazılarında ise “yanlış çözümlemesi” teriminin kullanıldığı görülmektedir. Bu tez çalışmasında, “hata analizi” yerine İmer ve arkadaşları (2011, s.318) ile Çetinkaya’nın (2015) önerdiği gibi “yanlış çözümlemesi” karşılığı yeğlenmiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğrencilerin yanlışlarının çözümlenmesi için kullanılan önemli yöntemlerden biri yanlış çözümlemesidir. Yanlış çözümlemesi yöntemini karşıtsal çözümleme yönteminden ayrı düşünmek doğru olmayacağı için iki yöntemin de incelenmesi gerekir.

2.2 Karşıtsal Dilbilim

İkinci dünya savaşından sonra yabancı dil öğrenimi ve öğretimine artan ilgi, dilbilim alanındaki çalışmalara yeni bir boyut kazandırmış, böylece uygulamalı dilbilim araştırmaları başlamıştır. Bu bağlamda anadili ile amaç dilin benzer ve farklı yönlerini inceleyen karşıtsal dilbilim ortaya çıkmıştır (İşler, 2002, s.124).

Fisiak (1981, s. 1), *karşıtsal dilbilimi* (contrastive linguistics), iki veya daha fazla dilin benzerliklerini ve farklılıklarını belirlemek için diller arasında karşılaştırmalar yapan dilbiliminin alt disiplini olarak tanımlar. İmer ve arkadaşlarının (2013, s.173) hazırladığı *Dilbilim Terimleri Sözlüğü*’nde ise; “İki dilin dizgelerinin eş zamanlı yaklaşımla karşılaştırılması yoluyla aradaki ayrımları,

aykırılıkları ortaya çıkarmaya çalışan bir dilbilim alanı.” olarak tanımlanmaktadır. Karşıtsal dilbilim yerine ayrımsal dilbilim olarak da adlandırılabileceğini belirtir. İşler (2002, s.125) de karşıtsal dilbilim ve karşıtsal çözümleme başlığının kullanılabileceğinden söz eder.

Karşıtsal dilbiliminin temelini, Fries, 1945’te yayımlanan “*Teaching and Learning English as a Foreign Language*” adlı kitabında yer alan ‘hedef dilin betimlenmesi ve bu betimlemenin anadili ile karşılaştırılması’ görüşü oluşturmaktadır. Ancak karşıtsal dilbiliminin Lado’nun, 1957’de yayımladığı ve Fries’in bu görüşüne gönderme yaptığı “*Linguistics across Cultures*” adlı kitabıyla başladığı kabul edilmektedir (Nickel, 1971, s.2; akt. Koç, 2006, s.10).

Lado’ya (1957, s.2) göre, bireyler kendi kültürlerindeki, dillerindeki biçimleri ve anlamları, yabancı dil ve kültüre aktarma eğilimindedir. Bu olay üretici olarak konuşmaya ve yeni kültürde edimde bulunmaya çalıştıkları zaman ya da amaç dili anadili olarak konuşan insanları anlamaya çalıştıkları zaman gerçekleşmektedir. Böyle olduğu düşünüldüğünde, karşıtsal dilbilim yoluyla öğrencinin karşılaşacağı zorluklar önceden belirlenebilir ve bu doğrultuda öğretim ortamı planlanır; öğrencilerin yanlış yapmalarının önüne geçilebilir (akt. Bölükbaş, 2011).

Karşıtsal dilbilimle ilgili *güçlü* (the strong), *zayıf* (the weak) ve *orta görüş* (the moderate version) olmak üzere üç tez ileri sürülmüştür (Keshavarz, 2012, s.10).

Lado’ya (1957, s.2) göre yabancı dil öğrenen öğrenciye, bu dilin kendi anadiline benzeyen yönleri kolay; benzemeyen yönleri ise zor gelmektedir. Lado’nun bu görüşü, karşıtsal dilbilim ile ilgili ortaya konulan görüşlerden biri olan güçlü görüştür. Bu görüş, yabancı dilin öğrenciye en güç gelen yönlerinin anadilinde karşılığı olmayan yönler olduğunu ileri sürer. Dolayısıyla anadili ile amaç dil arasındaki farklılık arttıkça doğal olarak anadili girişimi de artacaktır. Güçlü görüşe göre, yabancı dil öğreniminde karşılaşılan güçlükler anadili ile amaç dil arasında yapılacak karşıtsal dilbilim ile önceden belirlenebilir (akt. İşler, 2002, s.126).

Güçlü görüşün ardından karşıtsal dilbilimin uygulanmasıyla ilgili Wardhaugh, “*The Contrastive Analysis Hypothesis*” (1970, s.124) isimli makalesinde “zayıf görüş” tezinden bahseder. Zayıf görüş, güçlü görüşte olduğu gibi yabancı dil öğrenenlerin anadilinden amaç dile olumsuz aktarımı kabul eder ancak yanlışların asıl nedeni iki dil arasındaki farklılık değil öğrencinin amaç dille

ilgili bilgi eksikliğidir. Bu nedenle zayıf görüşte ikinci dil/yabancı dil öğrenenlerin yanlışları yapıldıktan sonra incelenir ve yanlışların nedenleri açıklanmaya çalışılır. Zayıf görüş güçlü görüşün yabancı dil öğrenimi sırasında karşılaşılan zorlukları önceden belirlenebileceği görüşüne de karşı çıkar. Bazı zorluklar önceden belirlense de bütün zorlukları önceden belirlemek mümkün değildir. Bu yönüyle zayıf görüş, güçlü görüşten daha gerçekçi ve uygulanabilirdir (Keshavarz, 2012, s.11).

Güçlü ve zayıf görüşten sonra, Oller ve Ziahosseiny (1970, s.183-189) tarafından farklı anadili geçmişlerine sahip yabancı dil olarak İngilizce öğrenenler üzerinde yapılan çalışmanın sonuçlarına dayanarak, karşıtsal dilbilimin üçüncü görüşü olan “orta görüş” önerilmiştir (Keshavarz, 2012, s.12). Kaliforniya Üniversitesinde İngilizce sınavına katılan 356 öğrenciden 158'i anadilinde Latin alfabesini, 198'i ise Çince, Japonca, İbranice ve Arapça gibi farklı alfabeleri kullanmaktadır. Araştırmacılar, anadili Latin alfabesiyle yazılan öğrencilerin, anadili farklı alfabelerle yazılan öğrencilerden daha çok yanlış yaptıkları saptanmıştır. Latin alfabesi kullanan öğrencilerin anadilinin yazımı İngilizcenin yazımıyla çok az farklılık gösterdiği için, doğru genelleme yapmaları azalmış ve anadilinden aktarım artmıştır. Yani anadili ile hedef dil arasındaki farklılığın çok olması, anadili girişimine neden olmamış tersine farklılığın azalması doğru genellemeyi ortadan kaldırdığı için anadilinden aktarıma yol açmıştır. Yani iki dil birbirine ne kadar yakın olsa da öğrenenler yine de yanlış yapabilirler (Dede, 1983, s.124-125; İşler, 2002, s.126-127).

Karşıtsal dilbilim ile ilgili bütün görüşler incelendiğinde, söz konusu çözümlemenin özünde aktarım olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü her üç görüşe göre de anadilinden hedef dile bir aktarım gerçekleşmektedir. Ancak yanlışların ortaya çıkması konusunda farklılıklar vardır. Güçlü görüşe göre yabancı dil öğretiminde yanlışlar anadili ile amaç dil arasındaki farklılığın artmasıyla öğrencinin olumsuz aktarım yapmasından kaynaklanmaktadır. Zayıf görüşte ise öğrenci amaç dili bilmediği için anadilinden aktarım yapar. Orta görüşte anadili ile amaç dil arasındaki fark azaldıkça öğrenci anadilinden aktarım yapar (İşler, 2002, s.127).

Dede (1983, s.128), karşıtsal dilbilimin öğrenenin anadiliyle hedef dil arasında bulunan benzer ve farklı yönlerinin belirlenmesinde, öğrenenlerin hangi tür güçlüklerle ve sorunlarla karşılaşabilecekleri ile dilin hangi yönlerinin daha kolay öğrenilebileceği hakkında bilgi vereceğini ifade etmektedir. Ayrıca yapılan bu

karşılaştırmalardan elde edilecek olan bilgilerin yabancı dil öğretimine büyük katkılar sağlayacağını da belirtmektedir.

Karşıtsal dilbilimin en çok dil sınavlarına katkısı üzerinde duran Lado dilbilimin dil öğreniminde karşılaşılan güçlükleri belirlemede sesletim, dilbilgisel yapılar, sözcüklüğü ve kültürel anlayış alanında hazırlanacak sınavlara katkı sağlayacağını vurgular. Dilbilgisine, dilbilgisel yapılar olarak bakış öğrencilerin yabancı dili öğrenirken karşılaştıkları sorunları belirlemede amaç dilin dilbilgisel yapılarının anadilinin yapılarıyla karşılaştırılmasına yol açmıştır. Karşılaştırmadan elde edilen sonuçlar doğal olarak ölçülmesi gerekli konular hakkında fikir verecektir. Amaç dil ile öğrencilerin anadilini karşılaştıran öğretmen gerçek öğrenim sorunlarını daha iyi bilebilecek ve bu sorunlara çözüm üretebilecektir (İşler, 2002, 128-129).

Karşıtsal dilbilim birçok eleştiriyle de karşı karşıya kalmıştır. Wardhaugh, (1970, s. 124) dilin binlerce öğeden oluştuğunu, karşıtsal çözümleme yapılarak öğrencilerin yabancı dil öğrenmede karşılaştıkları zorlukların ve yapacakları olası bütün yanlışların önceden kestirilebilme olasılığının neredeyse sıfır olduğunu belirtmektedir.

Dede (1983, s.123) karşıtsal dilbilim ile ilgili olarak; öğrencinin anadili ile amaç dil arasındaki benzerlik ve farklılıkları, ne gibi güçlük ve sorunlarla karşılaşacakları ve dilin hangi yönlerinin kolaylıkla öğrenilebileceği hakkında bilgi verdiğinin yok sayılamayacağını fakat öğrencilerin yaptığı bütün yanlışların anadili girişimine ve aktarımına bağlanamayacağını belirtir. Yanlışların tümüne neden olan anadili girişimi değildir. Karşıtsal dilbilimin nedeni olarak gördüğü anadili girişimi, yapılan yanlışlardan biri olabilir.

Bu eleştirilerin sonucu olarak yabancı dil öğrenenlerin yaptığı yanlışları açıklamada yalnızca karşıtsal dilbilimin yeterli olmaması, yanlış çözümlemesi çalışmalarına ilgiyi arttırmıştır.

2.3 Yanlış Çözümlemesi

Karşıtsal dilbilim yaklaşımında öğrenenlerin yanlışlarının nedeni olarak sadece anadiliyle hedef dil arasındaki farklılıklar üzerinde durulması nedeniyle yeni bir yöntem gereksinim duyulmuştur. 1960'lı yıllarda yapılan araştırmalar sonucu Corder'ın (1967; 1974; 1981) temellerini atmasıyla karşıtsal dilbilime seçenek olarak yanlış çözümleme yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Yanlış çözümleme yaklaşımı karşıtsal dilbilimin açıklamadığı yanlışları da ele almayı amaçlamıştır.

Bölükbaş (2011, s.1359) yanlış çözümlemesini öğrencilerin yaptıkları yanlışların gözlenmesi ve belli bir sisteme göre sınıflandırılıp çözümlenmesi olarak açıklar. Yanlış çözümlemesinin öğretim tekniklerinin, araç ve gereçlerinin gözden geçirilmesi, öğretme sürecinin değerlendirilmesi ve öğretim programının yeniden düzenlenmesi konusunda öğretmenler için yol gösterici olduğunu belirtir. James'e (2013, s.1) göre yanlış çözümlemesi dil öğrenimindeki başarısızlığın nedenlerini, sonuçlarını ve yapılan yanlışların sıklığını belirleme sürecidir.

Dede (1985, s.123) yanlış çözümlemesinin karşılaştırmalı dilbilimin yerini alacağı düşüncesine karşı çıkarak karşılaştırmalı dilbiliminin sonuçlarının doğruluğunu yoklayan kısıtlamalarına ve sorunlarına çözüm getiren bir yöntem olduğunu belirtmiştir. Yani yanlış çözümlemesi karşıtsal çözümlemeye bir seçenek değil onu tamamlayan bir yöntem olarak düşünülmelidir. Bu iki yöntem birbirini tamamlasa da ikisi arasında farklılıklar da mevcuttur.

Karşıtsal dilbilim dil öğreniminde karşılaşılan güçlükleri aktarıma ve anadili girişimine dayandırmaktadır. Dil öğreniminde bütün güçlüklerin aktarım ve anadili girişimiyle açıklanamadığını fark eden dilcilerin başka yöntem arayışına girmesiyle yanlış çözümlemesi karşıtsal çözümlemeye seçenek olarak görülmüştür; ancak yanlış çözümlemesi verileri de çözümlemesini yaptığı verilere dayanmaktadır (İşler, 2002, s. 130).

Khansir (2012, s.1029-1030) yanlış çözümlemesi ile karşıtsal dilbilim arasındaki farkları şöyle açıklamaktadır:

1. Karşıtsal çözümleme, iki dilin sistemlerinin karşılaştırılmasıyla başlar ve ikinci dil öğrencisinin yalnızca yanlış yapabileceği ya da zorlanacağı yanlış alanlarını tahmin eder, oysa yanlış çözümlemesi ikinci dil öğrenimindeki yanlışlarla başlar ve bu yanlışların kaynaklarını ve önemini daha geniş çerçevede inceler.
2. Yanlış çözümlemesi karşıtsal çözümlemeden farklı olarak kanıtlanmış sorunlar hakkında veri sağlar. Bu da pedagojik stratejiler oluşturmak için daha verimli bir temel oluşturur.
3. Yanlış çözümlemesi karşıtsal çözümlemenin ortaya koyduğu denklik sorunu gibi karmaşık kuramsal sorunlarla ters düşmez.
4. Yanlış çözümlemesi dilbilimciye ve özellikle ikinci dil öğrenme sürecinin ayrıntıları ile ilgilenen ruh dilbilimcilere geribildirim sağlar.
 - a. Birinci dili edinim ve ikinci dil öğrenme süreci benzer midir?

- b. Çocuklar ve yetişkinler ikinci bir dili benzer bir şekilde mi öğreniyor?
5. Yanlış çözümlemesi amaç dilin kurallarına ilişkin yaklaşımların gözden geçirilmesi ve etkin bir katılımcı olarak öğrencinin öğrenme sürecine ilişkin karmaşık görünüşleri ortaya koyan kanıtlar sağlar.
 6. Yanlış çözümlemesi hem diller arası hem diliçi yanlışları, karşıtsal dilbilim ise yalnızca diller arası yanlışları inceler.

Karşıtsal dilbilim ile öğrencinin anadili ile amaç dil arasında dikkatli karşılaştırma yapılır ve öğrencinin karşılaşılabileceği sorunlar zorluk sırasına göre düzenlenip varsayımlarda bulunulur. Bu varsayımların doğruluğu öğrencilerin yaptıkları yanlışların çözümlenmesi ile belirlenebilir. Yani karşıtsal çözümleme öğrencilerin yapma olasılığı yüksek olan yanlışlar hakkında bilgi verirken yanlış çözümlemesi bu yanlışların önceden varsayıldığı biçimde yapıp yapılmadığı hakkında bilgi verir (Dede, 1983; s.128).

Karşıtsal dilbilim ve yanlış çözümlemesi arasındaki bir diğer farklılık ise yanlış çözümleme yönteminde öğrencilerden elde edilen verilerin değerlendirilmesidir. Yani yanlış çözümlemesi karşıtsal çözümlemeden farklı olarak öğrencilerden elde edilen verilerden sonra gerçekleşir. Verilerin kaynağı öğrenciler olduğu için bu veriler her zaman hassas olmayabilir (İşler, 2002, s.300).

Corder'a (1967, s. 167) göre dil öğrenim sürecinde öğrencilerin yanlışlarının çözümlenmesinin üç alana katkısı vardır: Birincisi öğretmene olan katkısıdır, sistemli bir şekilde çözümleme yapan öğretmene amacını ne kadar gerçekleştirdiğini söyler. İkincisi araştırmacıya olan katkısıdır, dilin nasıl öğrenildiği ya da edinildiği ve öğrencinin dili öğrenirken hangi izlem ve yöntemlerin işe yaradığıyla ilgili kanıtlar sunar. Üçüncüsü ve içlerinden en önemlisi öğrencilere olan katkısıdır, yanlış yapmak öğrenen için öğrenmenin bir yoludur.

Keshavarz (2012, s.59) yanlış çözümlemesini üç varsayıma dayandırmaktadır. İlk olarak bir dili yanlış yapmadan öğrenmek mümkün değildir yani yanlışlar kaçınılmazdır. İkinci olarak, yanlışlar farklı açılardan önemlidir. Son olarak bütün yanlışlar öğrencinin anadili aktarımından kaynaklı değildir.

2.3.1 Yanlış Çözümlemesi Uygulama Aşamaları

Yanlış çözümlemesi yönteminin nasıl uygulanacağı konusunda dil bilimciler farklı önerilerde bulunmuştur. Corder (1981, s.35), yanlış çözümlemesini

veri toplama, yanlışları belirleme, tanımlama, açıklama ve değerlendirme şeklinde sınıflandırmıştır. Gass ve Selinker (2008, s.103) ise veri toplama, yanlışları tanımlama, sınıflandırma, yanlışların miktarını belirleme, yanlışların kaynaklarını belirleme ve yanlışları düzeltme şeklinde altı aşamalı bir sınıflandırma geliştirmişlerdir.

Khansir ve Ahrami (2014, s.108-109) ise dört aşamalı bir yanlış çözümleme yöntemi geliştirmiştir:

- Yanlışların tanımlanması: Araştırmacılar ilk olarak yanlışların hata-yanlış ayrımını yapmalı ve bunların yetkinlik yanlışları mı performans yanlışları mı olduğunu belirlemelidir.
- Yanlışların toplanması: Yanlışın tanımlanmasının ardından araştırmacılar, yanlışları toplamalı veya sınıflandırmalıdır. Yanlışlar, dilbilgisi öğeleri, sözdizim öğeleri vb. gibi çeşitli düzeylerde sınıflandırılabilir.
- Yanlışların açıklanması: Bu aşamada, yanlışların kaynağı belirlenmeli yani yanlışın nedeni açıklanmalıdır.
- Yanlışların değerlendirilmesi: Yanlışların değerlendirilme sürecinde yanlışlar sıklık ve önem derecesine göre incelenir.

Yanlış çözümlemesi yönteminin uygulanmasıyla ilgili araştırmacılar farklı öneriler sunmuş olsa da uygulanma aşamalarına bakıldığında zaman hepsinin aynı amaçlara yönelik geliştirildiği görülmektedir.

2.3.2 Yanlışların Tanımlanması ve Sınıflandırılması

Çetinkaya (2015, s.169) alanyazınındaki araştırmacıların çalışmalarını inceleyerek öğrencilerin yanlışlarını dilsel özellikleri, bilişsel işleme özellikleri, kaynakları ve iletişimsel özellikleri olmak üzere dört başlığa ayırmıştır. Bu çalışmada da Çetinkaya'nın çizdiği yol izlenecektir. Ele alınan çalışmalar dil özellikleri bakımından yanlışlar kategorisine göre değerlendirilecektir.

2.3.2.1 DİL ÖZELLİKLERİ BAKIMINDAN YANLIŞLAR

Dilsel özellikleri açısından yanlışların temel olarak beş biçimde tanımlandığı görülmektedir (Keshavarz, 2012, s.91-95; Çetinkaya 2015, s.169). Bunlar:

- *Sesbilimsel yanlışlar* (Phonological errors)
- *Biçimbilimsel yanlışlar* (Morphological errors)
- *Sözdizimsel yanlışlar* (Syntactic errors)

- *Sözcüksel-anlamsal yanlışlar* (Lexico-Semantic errors)
- *Yazıms yanlışları* (Orthographic errors)

Sesbilimsel yanlışlar (Phonological errors): Sesbilimin amacı, bir dilde bulunan seslerin birbirinden ayırt edici olan yapılarını göstermek, ses dizgesinin doğasını ortaya koymak, dillerdeki seslerin işlevini incelemektir (İmer ve ark., 2011, s.221). Bu başlık altında ünlülerle ilgili yanlışlar (ünlü uyumu, ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünlü düşmesi, ünlü türemesi, yardımcı ünlüler), ünsüzlerle ilgili yanlışlar (ünsüz benzeşmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi, ikizleşme, kaynaştırma sesleri) ve harflerin/seslerin karıştırılmasından kaynaklanan yanlışlar incelenmiştir.

Biçimbilimsel yanlışlar (Morphological errors): Sözcükleri oluşturan biçimlere yönelik konular *biçimbilim* (morphology) içinde incelenmektedir. Öğrencinin bu biçimlerle ilgili kuralları bilmemesinden ya da yetersiz bilgiye sahip oluşundan kaynaklanan yanlışlar bu başlık altında incelenmektedir. Ad çekim ekiyle ilgili yanlışlar, eylem çekim ekiyle ilgili yanlışlar, tamlama kurma yanlışları, türetim ve çatı yanlışları bu bölümde incelenmiştir.

Sözdizimsel yanlışlar (Syntactic errors): Tümce yapılarına ilişkin bilgiler *sözdizimi* (syntax) içinde incelenmektedir. Öğrencinin Türkçenin tümce yapısıyla ilgili bilgi eksikliğinden kaynaklanan yanlışlar bu bölümde incelenir. Tümce öğelerinin yanlış dizilimi, söz öbeklerinin kurulumundan kaynaklı yanlışlar, özne-yüklem uyumsuzluğu yanlışları, özne, yüklem, dolaylı tümleç ve nesnenin yanlış kullanımından kaynaklanan yanlışlar bu bağlamda incelenmiştir.

Sözcüksel-anlamsal yanlışlar (Lexico-Semantic errors): Dilin anlam yapısıyla ilgili konular *anlambilim* (semantics) içinde incelenmektedir. Sözcüklerin Türkçedeki anlamlarına uygun olarak kullanılmamasından kaynaklanan yanlışlardır. Sözcük seçimi kaynaklı yanlışlar, sözcüklerin eksik ve gereksiz kullanımından kaynaklı yanlışlar, tümce kuruluşlarında yanlış eylemlerin tercih edilmesi, anlamı bozan ilgeç ve bağlaç yapılarının kullanımıyla ilgili yanlışlar ve anadilinin ya da diğer yabancı dillerin olumsuz aktarımından kaynaklı yanlışlar bu bölümde incelenmiştir.

Yazımsal yanlışlar (Orthographic errors): Ses temelli yazım yanlışları, sözcüklerin yazımına ilişkin yanlışlar, büyük ve küçük harf kullanımına ilişkin yanlışlar, bağlaç yazımıyla ilgili yanlışlar, bitişik ve ayrı yazım kuralına ilişkin yanlışlar ve noktalama yanlışları bu ulamda incelenmiştir.

2.3.2.2 BİLİŞSEL İŞLEM ÖZELLİKLERİ BAKIMINDAN YANLIŞLAR

Yukarıdaki sınıflandırmaya ek olarak yanlışlar süreçlerine, yani yanlışların ikinci dil öğrenenler tarafından yapılma biçimlerine göre de sınıflandırılabilir. Alanyazınında yanlış yapılara yol açan dört ana süreç belirtilmiştir. Bilişsel süreçlere göre yanlışlar (Barzegar, 2013, s.322-323; Çetinkaya 2015, s.169):

- **Eksiltme (omission):** Genellikle işlevsel sözcük ya da biçimbirimler gibi gerekli dilsel unsurların çıkarılması kullanılmamasıdır.
- **Ekleme (addition):** Bu işlemde tümceye gereksiz dil öğeleri eklenir.
- **Değiştirme (substitution):** Bu işlemde doğru olan bir ögenin yerine yanlış bir öge kullanılır. Bir sözcüğün yanlış anlamda kullanılması da değiştirme ulamı içinde değerlendirilir.
- **Yer değiştirme (permutation):** Bu işlem tümcenin öğelerinin ve söz öbeklerinin doğru sırada kullanılmaması durumudur.

2.3.2.3 İLETİŞİM ÖZELLİKLERİ BAKIMINDAN YANLIŞLAR

İletişim özellikleri bakımından yanlışlar bölümsel ve bütünsel olmak üzere ikiye ayrılır. Bölüm yanlışları tümce içerisindeki bir ögede ortaya çıkan ve iletişime herhangi bir engel koymayan yanlışlardır. Yani tümce içerisindeki bazı noktalarda yanlış olsa bile tümce anlaşılabilir. Bütünsel yanlışlar da tümcenin anlamını tamamen etkileyen yanlışlardır. Tümcenin yanlış dizilimi, yanlış sözcük kullanımı bütünsel yanlış oluşturabilen sapmalardır (Çetinkaya, 2015, s.171).

2.3.2.4 KAYNAKLARI BAKIMINDAN YANLIŞLAR

Bir diğer sınıflandırma da yanlışların kaynakları bakımından sınıflandırılmasıdır. Dilbilimciler yanlışların kaynakları bakımından ayırırken farklı sınıflandırmalar yapmışlardır. Richards (1974) yanlış çözümlemesi çalışmaları çerçevesinde öğrencilerin yaptıkları yanlışları iki gruba ayırarak inceler. (akt. Bölükbaş, 2011, s.1359)

- **Diller Arası Yanlışlar (Interlingual/Transfer errors):** Diller arası yanlışlar, öğrencinin anadilinde yer alan unsurları amaç dile aktaramamasından kaynaklanan yanlışlardır.
- **Dil İçi Gelişimsel Yanlışlar (Intralingual/Developmental errors):** Bu yanlışlar, amaç dil öğrenirken yapılan anadilinden bağımsız yanlışlardır. Richards'a (1974) göre gelişimsel yanlışlar, öğrencilerin yaptığı anadilinden kaynaklanmayan fakat amaç dildeki bazı kuralların

genellenmesinden kaynaklanan yanlışlardır. Bu durumda öğrenci anadilinde ve hedef dilde olmayan yeni kurallar geliştirmiş olur.

Richards'a (1974 174-) göre, dil içi gelişimsel yanlışlar dört başlık halinde incelenebilir:

- **Aşırı Genelleme:** Yabancı dil öğrenen birey, hedef dilde öğrendiği bir yapıdan yola çıkarak dilin diğer kurallarını bulmaya çalışır. Böyle olduğunda, öğrenci hedef dildeki bazı yapıları aşırı genelleyerek bozuk yapılar oluşturur. Bu durum genellikle öğrencinin öğrenme yükünü azaltma ve öğrencinin dilde fazla olarak gördüğü yapıları eksiltme eğiliminden kaynaklanır.
- **Kural Kısıtlamalarını Bilmeme:** Bu yanlış türü, aşırı genellemeye çok benzemektedir. Öğrencilerin kurallardaki özel kısıtlamaları ayırtlayamamaları yanlış yapmalarına neden olmaktadır. Bir kuralın uygulanmaması gereken yapılara uygulanması sonucu yapılan bu yanlışlar, yabancı dil öğrenimi sırasında en çok yapılan yanlış türlerindendir.
- **Kuralların Eksik Uygulanması:** Bu tür yanlışlar, öğrencinin anlamlı bir yapı oluşturmak için bilmesi gereken kuralları, tam olarak öğrenip uygulayamamasından kaynaklanmaktadır.
- **Yanlış Kavram Geliştirme:** Bu tür yanlışlar, yabancı dil öğrenirken bir yapının yanlış anlaşılmasından dolayı oluşturulan bozuk yapıları kapsamaktadır. Bu yapıların öğrencinin anadilinde ve hedef dilde karşılığı olmayabilir.

Yanlış çözümlemesinin öncülerinden olan Corder (1971) üç temel yanlış kaynağından söz etmektedir. Corder, öğrencilerin yaptığı yanlışlar için şu üç kaynağı göstermektedir: Dil aktarımı, aşırı genelleme, öğretimde kullanılan araç-gereçler.

Kerhavs (2012, s. 120-130) yanlış kaynaklarını beş grupta ele alarak sınıflandırmıştır:

- Diller arası aktarım yanlışları (*interlingual errors*): sesbilimsel öğelerin aktarımı, biçimsel öğelerin aktarımı, dilbilgisel öğelerin aktarımı ve sözcüksel-anlambilisel öğelerin aktarımında kaynaklı yanlışlardan oluşur.

- Dil içi-gelişimsel yanlışlar (*intralingual and developmental errors*): aşırı genelleme, kural kısıtlamayı bilmeme, yanlış benzetme, aşırı genişletme, aşırı düzeltme, yanlış sınıflandırma.
- Öğretmen kaynaklı yanlışlar (*teacher induces errors*)
- Dil öğrenme strajileri (*language learning strategies*) aşırı genelleme, kural aktarımı, basitleştirme.
- İletişim strajileri (*communication strategies*) kaçınma, dil değiştirme, önceden öğrenilmiş kalıplar, otoriteye itiraz.

Dede (1985, s. 131) Richards'ın (1974) amaç dil gelişimi yanlışlarını yukarıda açıklanan dört grupta incelemeyi öneriyorsa da bu gruplar birbirinden kesin hatlarla ayrılamaz. Bir yanlış hem aşırı genelleme hem de kural kısıtlamalarını bilmeme sonucu yapılmış gibi görünebilir ya da öğretmen bir yanlışın hangi gruba ait olduğuna karar vermekte zorlanabilir. Bu durum yanlış çözümlemesinin öğretime katkısını engelleyecek ölçüde önemli değildir. Yapılan yanlışları düzenli bir biçimde çözümlemek, kümelemekte güçlük çekilse bile öğretmene ve yabancı dil gereçleri hazırlayan kişiye öğrencinin yabancı dili öğrenmede karşılaştığı zorluğun niteliği hakkında bilgi verir. Dilin hangi yönleri üzerinde daha çok durulması gerektiğini konusunda yol gösterir. Ayrıca öğretilecek bilgilerin sıraya konulmasında da temel oluşturur.

2.4 İlgili Araştırmalar

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında hazırlanmış olan akademik çalışmalar içinde Türkçe öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışları inceleyen çok sayıda çalışma olmasına rağmen alanyazınında bu çalışmaları genel bir bakış ve değerlendirmeye sunan tek bir çalışma vardır (Uzdu-Yıldız ve Çetin, 2020). Bu çalışmanın kapsamı 2010-2020 yılları arasında Türkçeyi yabancı/ikinci dil olarak öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışlarla ilgili yayımlanmış 16 makalenin bulgularıdır. Bu araştırmada ise 2000-2021 arasında yayımlanmış makalelerin yanısıra bulguları çalışmayla örtüşen yüksek lisans ve doktora tezleri de ele alınarak kapsam genişletilmiş 28 makale ve 20 tez olmak üzere 48 çalışma incelenmiştir.

Araştırma kapsamında değerlendirilen çalışmalardan çoğunluğu katılımcıların yazılı anlatım verilerini çözümlerken bütüncül olarak genel yanlışları incelemiştir. Çalışmalardan bazıları ise araştırmanın kapsamını daraltarak biçimbilimsel, sesbilimsel veya yazım yanlışlarını ele almıştır. Çalışmalarla ilgili

farklılık öğrencilerin düzeylerinde de görülmektedir. İncelenen çalışmaların bazıları özel olarak belirlenmiş bir düzeyden katılımcılarla örneklemine oluştururken, bazıları ise tüm düzeylerden ya da birkaç düzeyden oluşan katılımcılarla örneklemine oluşturur.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışları çözümleyen araştırmalardan bazıları farklı ülkelerden öğrencilerin yanlışlarını bir arada değerlendirirken, bazıları ise belirli bir ülkeden, uyruktan ya da anadilinden olan katılımcıların yanlışlarını değerlendirmiştir. Katılımcıları aynı uyruktan ya da anadilinden olan öğrencilerle ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarında genellemeye gidilebildiği ve daha kesin sonuçlara varılabildiği görülmektedir. İncelenen çalışmalarda Rus, Balkan, Japon, Belaruslu, Gürcü, Fars, Kırgız öğrencilerden oluşan araştırmalar olsa da araştırmalar daha çok anadili Arapça olan Arap asıllı öğrenciler üzerinde yoğunluk göstermektedir. Bu aşamada araştırma kapsamında incelenen çalışmalar örneklem gruplarına göre tanıtılmıştır.

Belirli bir uyruk/ülke/anadilinden oluşan katılımcı grubuyla yazılı metinlerdeki yanlışları çözümleyen çalışmalar:

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan on tanesi Arap öğrencilerle yürütülmüştür. Bu çalışmalardan beş tanesi (Arat, 2021; Arhan, 2015; Emek, 2021; Gürler, 2019; Kırbaş, 2017) örneklem grubunu özel olarak Sudan Ürdün, Cezayir, Mısır, Suriye gibi belirli bir ülkenin öğrencileriyle yürütürken diğer çalışmalar anadili Arapça olan karma öğrenci grubuyla yürütülmüştür.

Arat (2021) çalışmasında Sudan'da A2 seviyesinde Türkçe öğrenen 10 öğrencinin yazılı metinlerindeki yanlışları yanlış çözümleme yaklaşımıyla çözümlemiştir. Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin en çok sesbilimsel ve biçimbilimsel alanda yanlış yaptığı görülmüştür. Gürler (2019) Batman Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezinde B1 seviyesinde Türkçe öğrenen 27 Suriyeli öğrencinin yazılı metinlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin en çok sesbilimsel yanlışlar ile yazım ve noktalama yanlışları yaptıklarını belirlemiştir. Kırbaş (2017) yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında A2 düzeyinde 48 Ürdünlü öğrencinin yazılı metinlerini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarında ortaya çıkan yanlış oranları Gürler (2019) ve Arat'ın (2021) çalışmasıyla benzer dağılım göstermiştir. Düzeylerde ve Türkçeyi öğrendikleri ülkelerde farklılık olsa da anadillerinin Arapça olması bu dağılımda etkili olmuştur.

Kahraman (2019) yüksek lisans tezinde, İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde A1 ve A2 düzeylerinde Türkçe öğrenen anadili Arapça olan 80 öğrencinin yazılı metinlerini yanlış çözümleme yaklaşımına göre incelemiştir. Araştırma sonucunda, A2 düzeyinde daha çok yanlış yapıldığı ve bu yanlışların çoğunluğunun yazım ve noktalamadan kaynaklandığı belirlemiştir.

Emek (2021) de çalışmasında Kahraman (2009) ile aynı düzeydeki Cezayirli öğrencilerle çalışmıştır. Yanlışların oranı da aynı şekilde biçimbilimsel ve yazım noktalama alanında yüksek çıkmıştır. Bölükbaş (2011), çalışmasını İstanbul Üniversitesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen anadili Arapça olan 20 öğrenciyle yapmıştır. Yanlış çözümlemesi yaklaşımıyla öğrencilerin yazılı metinlerindeki yanlışları değerlendirmiştir. Değerlendirme sonucunda en çok yanlışın %54.58 oranıyla yazım ve noktalama alanında görülürken ardından %16.39 oranıyla dilbilgisi yanlışları gelmektedir.

Çetinkaya (2015), araştırmasını Gaziantep Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi'nde B2 düzeyinde Türkçe öğrenen anadili Arapça olan 50 öğrenci ile gerçekleştirmiştir. Öğrencilerin yazılı metinlerindeki yanlışları dilsel, bilişsel işleme ve iletişimsel özelliklerine göre çözümlemiştir. Dilsel yanlışların incelenmesiyle, yanlışların yarısından fazlasının biçimbilimsel (%51.93) olduğunu belirlemiştir.

Gezer ve Kıymık (2018) Süleyman Demirel Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde B1 düzeyinde öğrenim gören, Arap dilli öğrencilerin yazılı metinlerindeki, ses ve şekil bilgisi yanlışlıkları yanlış çözümlemesi yaklaşımı ekseninde değerlendirmiştir. Bulgulara göre öğrenci yanlışlarının genellikle anadilinden kaynaklanan olumsuz aktarım yanlışları olduğu belirlenmiştir.

Elsawah (2016) yüksek lisans tez çalışmasında Gazi Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesinde öğrenim gören anadili Arapça olan 220 öğrencinin yazılı metinlerindeki sözcük kullanımları ve yazım yanlışlarını detaylı olarak sınıflandırmış ve yapılan yanlışlarla ilgili örneklerle yer vermiştir. Araştırma sonuçlarına göre sözcük kullanımlarıyla ilgili en çok yanlış %35 oranla uygun sözcük seçiminde görülürken, yazım yanlışları konusunda en çok yanlış %53 oranla ünlülerin yazımında yapılmıştır.

Arhan (2015) yüksek lisans çalışmasında Türkçe öğrenen A1, A2 seviyesinde 75 Mısırlı öğrencinin yazılı metinlerindeki durum eki yanlışlarını

belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin yaptıkları yanlışlar biçim bilgisi, ad durum ekleri ve sözcük bilgisi şeklinde gruplandırılarak incelenmiştir. Arap kökenli öğrencilerin, ad durum ekleri içinde en fazla belirtme durum ekinde yanlış yaptığını saptamıştır.

İncelenen çalışmalardan iki tanesi araştırmasını Balkan öğrencilerle yürütmüştür. Ak Başoğlu ve Can (2014), çalışmalarını Ankara Üniversitesi TÖMER İstanbul-Taksim Şubesinde Türkçe öğrenen Balkan ülkelerinden gelen 200 öğrenciyle yürütmüştür. Ülkelere göre öğrencilerin yazılı metinlerini ayrı ayrı değerlendirmiş ve değerlendirme sonucunda dilbilgisel yanlışlar çoğul ekleri, ad durumu ekleri, sözdizimi, ad ve sıfat tamlamaları, adlaştırma, sıfatlaştırma ve ortaç, dilek-şart kipi, deyimler ve eylemler/eylem çatıları, ses olayları ve uyumu, özneyüklem uyumu gibi konularda sıklık gösterirken, yazımdan kaynaklı yanlışlar ise çoğunlukla ses ve sözcük temelli olduğunu belirlemiştir. Baki (2021) araştırmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Üsküp Yunus Emre Enstitüsünde temel (A1-A2) ve orta (B1-B2) toplam 84 Kuzey Makedonyalı öğrencinin yazılı metinlerindeki yanlışları incelemiştir. Katılımcıların %35,7 oranla en çok dilbilgisi alanında yanlış yaptığını saptamıştır.

Araştırma kapsamında değerlendirilen çalışmalardan 2 tanesi (Barcin, 2019; Duman, 2013) araştırmasını Kırgız öğrencilerle yürütmüştür. Barcin (2019) araştırmasında Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda B2 düzeyinde Türkçe öğrenen 28 Kırgız öğrencinin yazılı metinlerinde yaptıkları ek yanlışlarını incelemiş ve araştırma sonucunda öğrencilerin en çok ad durum eklerinde, ad durum eklerinde ise belirtme durum ekinde yanlış yaptığı belirlenmiştir. Duman (2013) da çalışmasında Kırgızistan'da Türkiye Türkçesi derslerindeki 55 öğrencinin ad durum eklerinin kullanımında yaptıkları yanlışların nedenleri üzerinde durmuş ve yanlışların daha çok öğrencinin anadilinden olumsuz aktarım ile kaynaklandığını saptamıştır. Yanlış oranının daha çok belirtme durum ekinde görülmesi Barcin'nin (2019) çalışmasını destekler.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan 3 tanesi (Msakhradze, 2019; Temizyürek ve Ünlü; 2018; Erdem ve ark., 2015) örneklem grubunu Gürcü öğrencilerden oluşturmuştur. Erdem ve ark. (2015) çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki Gürcü öğrencilerin yapmış oldukları yanlışları yazım yanlışları ve dilbilgisi yanlışları başlıkları altında incelemiştir. İncelemenin sonunda dilbilgisi bölümünde Gürcü öğrencilerin genel olarak ad durum eklerinde

yanlışlıklar yaptıkları saptanmıştır. Temizyürek ve Ünlü (2018) de çalışmasını Tiflis Yunus Emre Enstitüsünde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen temel düzeydeki öğrencilerle yürütmüştür. Gürcü öğrencilerin yazılı verilerindeki yanlışlar başlıklar hâlinde incelenmiştir. Dilbilgisinde yanlışların daha çok ad durum, iyelik ve ek-eylem eklerinin kullanımından kaynaklandığını belirlemiştir. Bu durum da Erdem ve ark. (2015) tarafından hazırlanan çalışmayla tutarlı bir sonuç elde edildiğini gösterir. Msakhradze (2019) ise diğer iki çalışmaya göre çalışmasının kapsamını daraltarak Batum Şota Rustaveli Devlet Üniversitesi Türkoloji bölümünde Temel ve Orta düzeylerde Türkçe öğrenen 43 öğrencinin yazılı metinlerindeki ad durumları ile ilgili yapılan yanlışları saptamıştır. Araştırmanın bulgularına göre, Gürcü öğrencilerin ad durum ekleri içinde belirtme durumu ekini temel düzeyde % 97 ve orta düzeyde % 98 oranında en çok yanlış yaptıkları ad durum eki olduğu saptanmıştır.

İncelenen çalışmalardan 2 tanesi araştırmasını İranlı öğrencilerle yürütmüştür. İnan (2014), araştırmasını Tahran Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'nde B2 düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 71 İranlı öğrenci ile gerçekleştirmiş. Öğrencilerin yazılı metinlerini yanlış çözümlemesi yaklaşımıyla değerlendirmiş, yazım ve noktalama, ses bilgisi, sözcük-anlam, biçimbilim, sözdizimiyle ilgili yanlışlarla süreç temelli yanlışları ortaya koymuştur. Boylu (2014) da Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1 ve A2 düzeyindeki 120 İranlı öğrencinin yazılı metinlerindeki yanlışları incelemiştir. Öğrencilerin yaptıkları yanlışlar; ses bilgisi yanlışları, biçim bilgisi yanlışları, sözdizimi yanlışları ve sözcük bilgisi yanlışları olmak üzere dört grupta incelenmiştir. Çalışmada öğrencilerin sayısal verilerine yer verilmemiş ancak yanlış kullanım örneklerine yer verilmiştir.

Tunçel (2013) çalışmasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi TÖMER'de Belarus'lu başlangıç seviyesindeki 8 öğrencinin yazılı metinlerindeki yanlışlarını incelemiştir. Öğrencilerin yanlışların büyük bir kısmı eklerin yazımında saptanmıştır. Bu sorunlar; kalınlık-incelik uyumunun kullanımı, ünsüz benzeşmesi, iyelik, soru, ad durum, kip, ilgi ve çoğul eklerinin yazımı ile ilgilidir.

Atagül ve Cevher (2015) çalışmasında Sakarya Üniversitesi TÖMER'de Türkçe öğrenen A1- A2 düzeyindeki 86 Afrika uyruklu öğrencinin yazılı metinlerindeki ad durum ekleri yanlışlarını saptamıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin daha çok yönelme durum eklerinde yanlış yaptıkları saptanmıştır.

Yanlışların kaynakları öğrencilerin ad durum ekini tam olarak nerede kullanacaklarını bilmediklerine dayandırılmıştır.

Nurlu ve Kutlu (2015) araştırmasında A1 düzeyindeki 94 Afgan öğrencinin yazılı metinlerine ek olarak görüşme ve gözlem gibi farklı veri toplama yöntemlerinden de yararlanmıştır. Araştırmadan elde edilen yanlışlar yazım, ek ve sözcük yanlışları olarak gruplandırılarak örneklerle açıklanmıştır.

Ceran ve ark. (2015) Türkçe öğrenen bir Japon öğretim görevlisinden toplanan yazılı ve sözlü anlatım verileri ile araştırmalarını yürütmüştür. Araştırmanın bulguları, sesbilimsel açıdan yanlışlar, biçim ve sözdizimsel açıdan yanlışlar, sözcük anlamsal yanlışlar ve süreç temelli yanlışlar şeklinde sınıflandırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre sözlü anlatım yanlışlarının yazılı anlatım yanlışlarına göre daha fazla sayıda olduğu saptamıştır. Öğrencinin yazılı ve sözlü anlatımlarında en fazla yanlış biçim-sözdizimsel yanlışlardadır.

Polat (2014) doktora tez çalışmasında çeşitli Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenen 850 Rus öğrencinin yazılı metinlerinde yaptıkları dil yanlışlarını incelemiştir. Araştırmada öğrencilerin yaptığı yanlışlar ses bilgisi, biçim bilgisi ve sözdizimi başlıkları altında incelenmiştir. En çok yanlışın 4198 adetle biçim bilgisi kısmında görüldüğü saptanmıştır.

İpek (2020) araştırmasını Bursa Uludağ Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinde öğrenim gören orta düzeydeki 53 Somalili öğrenci ile oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin yazılı metinlerinden elde edilen nitel verilerin yanında nicel verilerden de yararlanılmıştır. Araştırmanın nitel sonuçlarına göre Somalili öğrencilerin yazılı metinlerinde yanlışların çoğu %37,6 oranla biçimbilim, %36 oranla imla ve noktalamada görüldüğü saptanmıştır.

Tekeli (2020) çalışmasını Gazi TÖMER’de Türkçe öğrenen anadili ve ikinci dili Fransızca olan B2 düzeyindeki 20 Afrikalı öğrenciyle yürütmüştür. Öğrencilerin yazılı metinlerinden çıkan sonuçlara göre Frankofon öğrencilerin, Türkçe yazma sürecinde Fransızca ve Türkçedeki benzerliklerden oldukça yararlandıkları, iki dil arasındaki farklılıklar söz konusu olduğunda zorlandıklarını saptamıştır.

Boylu ve Başar (2015) ve Subaşı (2010) araştırmalarında diğer çalışmalardan farklı olarak anadilinin hedef dile etkisi üzerinde durulmuştur. Çalışmalarda yanlışların sayılarına yer yer verilmemiş ancak öğrencilerin yanlış örneklerine yer verilmiştir. Boylu ve Başar (2015) temel ve orta seviyedeki İranlı

30 öğrenciyle çalışmasını yürütmüştür. Öğrencilerin yazılı metinlerinde Azerbaycan Türkçesi ve Farsça etkisiyle yapılan yanlışlar saptanmıştır. Subaşı (2010) ise Ankara Üniversitesi Tömer’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel, orta ve ileri düzeydeki 20 Arap öğrencinin kompozisyon yanlışlarını değerlendirmiştir. Öğrencilerin yapmış oldukları yanlışlar Arapçanın Türkçeye etkisi başlığı altında değerlendirilmiştir.

Uyruk/ülke/anadili ayrımı yapılmadan karma bir örneklem grubuyla yazılı metinlerdeki biçimbilimsel yanlışları çözümleyen çalışmalar:

Altıntop (2016), çalışmasında Temel, Orta ve Yüksek seviyelerde olan 290 öğrencinin yazılı metinlerinde çekim ve türetim eklerinde yapılan yanlışları incelemiştir. Sonuçlara göre en fazla yanlışın çekim eklerinde yapıldığı görülmektedir. Çekim ekleri kategorisinde ise en fazla yönelme durum ekinin kullanımında yanlış yapılmıştır. Yağmur, Şahin (2013) de B2 seviyesinde 23 öğrenciyle yaptığı çalışmasında türetim ekleri ve çekim ekleri ile ilgili yanlış örneklerine yer vermiştir. Altıntop’un (2016) çalışmasında olduğu gibi en çok yanlışın çekim ekleri grubunda olduğu sonucuna ulaşmıştır.

İslaoğlu (2015) temel seviyedeki 51 öğrenciyle yaptığı çalışmasında öğrencilerin yazılı metinlerinde ad çekim ekleri ve eylem çekim eklerinde yapılan yanlışları çözümlemiştir. Yapılan dilbilgisi öğretimi ve uygulamalar sonunda 2429 yanlış saptamıştır. Bunlardan 1104’ü ad çekim ekleri, 546’sı ise eylem çekim eklerinin kullanımı ile ilgilidir. 779’u ise eylem çekim ve ad çekim eklerinin sözcüklere eklenmesi sırasında ortaya çıkan ya da eklenmemesinden kaynaklanan ses olaylarına yönelik yanlışlardır. Çekim ekleri içerisinde en çok ad durum ekleri konusunda zorlandıklarını belirlemiştir.

Çetintaş (2017) Türkçe öğrenen C1 seviyesindeki 16 öğrencinin yazılı metinlerindeki ad çekim ekleri yanlışlarının neler olduğunu ve öğrencilerin ad çekim ekleriyle ilgili görüşlerinin neler olduğunu belirlemeye çalışmıştır. İsim çekim ekleri ile ilgili yanlışların %53’ü ad çekim eklerinin kullanılmamasından kaynaklanmaktadır. En çok yanlışın ad durum eklerinden belirletme durum ekinde saptanmıştır.

Güven (2007) Temel, Orta, Yüksek seviyede 150 öğrenciyle yaptığı çalışmasında ad durum ekleri ile ilgili yanlışları ele almıştır. En yüksek yanlış oranı belirtme ekinde görülürken öğrencilerin düzeyleri ilerledikçe bu yanlışların

oranın da yükseldiğini belirlemiştir. Bunun nedeni olarak öğrencilerin somut tümcelerden daha soyut tümcelere geçmeleri gösterilmiştir.

İşlioğlu (2014), araştırmasında Türkçe öğrenen temel seviyedeki 30 öğrencinin nesne durum ekinin kullanımıyla ilgili yanlışları belirlemeyi ve nesne durum ekiyle yaşanan sorunları nitel olarak ele almayı amaçlamıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin bu ekle ilgili ciddi sorun yaşadığı ve toplam 179 yanlış saptadığını belirtmiştir.

Sarıca ve Od (2015), yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 29 yabancı öğrencinin tamlamalar konusunda yaptıkları yanlışları belirlemeyi amaçlamıştır. Belirlenen yanlışlar çoğunlukla öğrencilerin anadilinden olumsuz aktarım yapmasından kaynaklanmıştır.

Uyruk/ülke/anadili ayrımı yapılmadan karma bir örneklem grubuyla yazılı metinlerdeki yanlışları bütüncül olarak çözümleyen çalışmalar:

Atalan (2017) Türkçe öğrenen C1 seviyesindeki 60 öğrencinin yazılı metinlerinde daha çok hangi tür yanlışların yapıldığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, Yabancı Dil Olarak Türkçe öğrenen öğrenciler tarafından yapılan toplam yanlış 1307 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin yaptıkları yanlışlar incelendiğinde en çok yanlışın 744 ile biçimbilimsel yanlışlar olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Boylu ve ark. (2017) B1 seviyesinde farklı ülkelerden 50 öğrencinin yazılı metinlerini bütüncül olarak incelemiş ve araştırma sonucunda, temel seviyede anlatılan dilbilgisi konularına yönelik yaptıkları yanlışların A2 ve B1 kuruna göre daha fazla olduğunu belirlemiştir. Bunun nedenini ileri seviyelerde öğrendikleri gramer yapılarını kullanmamalarından kaynaklandığını saptamıştır.

Büyükikiz ve Hasırcı (2013) çalışmalarında B2 seviyesindeki 42 öğrencinin kompozisyonlarını yanlış çözümleme yaklaşımıyla değerlendirmişlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin yanlışlarını çoğunlukla dilbilgisel ve yazım-noktalamadan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Çerçi ve ark. (2016), A1 seviyesinde öğrenime başlayıp, C1 seviyesinde sertifika alarak öğrenimini tamamlamış Türkçe öğrenen 14 öğrencinin yazılı metinlerini yanlış çözümlemesi yoluyla betimlemişlerdir.

Demiriz ve Okur (2019) Türkçe öğrenen C1 seviyesindeki 19 öğrencinin Akademik Türkçe derslerinde belirlenmiş konular üzerinde yazdıkları metinleri incelemiş ve yapılan yanlışları belirli başlıklar altında sınıflandırmışlardır.

Sonuçlara göre en fazla yanlışın 113 yanlış ile anlamsal alanda yapıldığı saptamıştır.

Elturan (2019) çalışmasında Türkçe Hazırlık sınıfında farklı ülkelerden 6 öğrencinin 4 dil becerisi üzerinde yanlış çözümlemesi yapmıştır. Bu çalışmada yazılı metin yanlışlarının sonuçları incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre yanlışların çoğu yazım ve noktalama işaretlerinden kaynaklanmaktadır.

Esawi (2015), araştırmasında Türkçe öğrenen C1 düzeyindeki uyrukları belirtilmemiş 34 öğrencinin yazılı metinlerini incelemiş sonucunda öğrencilerin hangi yanlışları yaptıkları ve bunların hangi oranlarda görüldüklerini tablolaştırılarak ortaya koymuştur. Özellikle morfoloji alanında ad durum eklerinde yanlışların yoğunlaştığını saptamıştır.

Orhan'ın (2018) farklı uyruklardan B1 düzeyindeki 51 yabancı öğrenciyle yaptığı yanlış çözümlemesi çalışmasında öğrencilerin sözcük düzeyinde ve sözdizimsel düzeyde yaptıkları yanlışlar saptanmıştır. Öğrencilerin sözcük düzeyinde en fazla ses olaylarına uyum, eklerin kullanımı, bağlaçların kullanımı ve birleşik sözcüklerin yazımında yanlış yaptıkları, sözdizimsel düzeyde de en fazla tümce kuruluşunda yanlış yaptıkları saptanmıştır.

Önder (2017) çalışmasında Türkçe öğrenen yabancıların yazılı metin yanlışlarını çözümlemiştir. Çalışmanın katılımcılarını farklı uyruklara ve düzeylere sahip 65 yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin yazılı metinlerinde en çok yazımsal kategoride yanlış yaptığı saptanmıştır.

Tolar (2019) B2 düzeyinde farklı uyruklarda 40 öğrencinin yazılı metinlerindeki yanlışları sınıflandırılarak bu yanlışların nedenleri üzerinde değerlendirmeler yapmıştır. Noktalama ve Yazımla (sesbilgisi-dilbilgisi-sözdizimi) İlgili Yanlışlar, Süreç Temelli ve Unutma Kaynaklı Yanlışlar başlıkları altında verilmiştir. Verilere bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun büyük harflerle sıkıntı yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin yazılı metinleriyle uzman görüşlerinden elde edilen yazım yanlışları frekans yüzdeleri de karşılaştırılarak aralarındaki ilinti saptanmaya çalışılmıştır.

Yılmaz (2015) çalışmasında Türkmenistan, Afganistan, Tacikistan ve Azerbaycan'dan gelen yabancı uyruklu 27 öğrencinin yazılı metin yanlışları; harf, noktalama, ek yazımı yanlışları ve sözcük bağdaşıklığı kuramama olmak üzere 4 grupta incelenmiştir.

Yılmaz ve Bircan (2015) A2 seviyesinde 22 yabancı öğrencinin kompozisyonlarında yer alan yanlışları, yanlış çözümlemesi yaklaşımıyla değerlendirmiştir. Yanlışların %64'9'u da yazım ve noktalama kaynaklı yanlışlar olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kara (2010) yaptığı araştırmada Gazi Üniversitesi'nde Türkçe öğrenen farklı uyruklara ve farklı dil düzeylerine sahip 1324 yabancı öğrencilerin karşılaştıkları problemleri incelemiştir. Araştırmada toplanan veri yollarından biri de yazılı metinlere dayalı verilerdir. Araştırmada öğrencilerin yaptıkları yanlışlar ilgili örnekler verilmiştir.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Deseni

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışlarla ilgili çalışmaların bulgularını birleştirerek çözümlemek amacıyla bu çalışmada sistematik derleme yöntemi tercih edilmiştir. Sistematik derleme, daha çok sağlık bilimleri alanında kullanılan bir yöntem olmakla birlikte son zamanlarda diğer alanlarda da izlenir hale gelmiştir.

Sistematik derleme, belirli bir araştırma sorusunu yanıtlamak ya da soruna çözüm bulmak için, o alanda yayımlanmış bütün çalışmaların önceden belirlenmiş uygunluk ölçütleri kullanılarak kapsamlı bir şekilde taranması; çalışmaların geçerliliğini yansız olarak değerlendirdikten sonra derlemeye alınacak çalışmaların özelliklerinin ve bulgularının sistematik bir şekilde birleştirilmesidir. Sistematik derleme çalışmasının sonucunda güvenilir bulgulara ulaşabilmek için sürecin sistematik, açık ve tekrarlanabilir şekilde yürütülmesi gerekir (Higgins ve Green, 2008, s.6; Higgins ve Thomas, 2019, s.4).

Demir ve Koçyiğit'e (2018, s.128) göre sistematik derleme çalışmaları belirli bir alanda yapılan araştırmaların yöntemsel eğilimlerinin zamanla uğradığı değişimleri göstermesi açısından önemlidir. Petticrew ve Roberts (2006, s.2) sistematik derlemenin, geniş bilgi birikimlerini anlamlandırmak için önemli bir yöntem olduğunu belirtir. Bu yöntem neyin işe yarayıp neyin yaramadığına ve diğer birçok sorunun yanıtına katkıda bulunur. Sistematik derleme aynı zamanda belirsiz alanların belirlenmesi ve yeni çalışmalara gereksinim duyulan ancak az ilgi gösterilen ya da hiç çalışma yapılmayan alanların belirlenmesinde de kullanılan bir yöntemdir.

Sistematik derleme ile meta-analiz çalışmaları kavramsal olarak birbirine karıştırılmaktadır. Meta-analiz ele alınan çalışmaların sonuçlarını birleştirmek için istatistiksel çözümlemenin kullanıldığı bir yöntemdir. Sistematik derleme, meta-analizi de kapsayan bir üst kavramdır ve incelenen çalışmaların sonuçlarını çözümlemek ve özetlemek için meta-analiz de dahil çeşitli yollar seçilebilir. Her sistematik derleme, meta-analiz yolunu seçmek zorunda değildir (Moher ve ark., 2009, s.874). Bu çalışmada meta-analiz yöntemi seçilmemiştir. Çünkü sadece sonuçlar temel alınmamış araştırmaların bulguları, nicel ve nitel başlıkları altında değerlendirilmiştir. Ayrıca ulaşılan çalışmalarda öğrencilerin dil düzeylerinin ve

lkelerinin farklı olması aynı zamanda yanlış çözümleme sınıflandırmalarının da farklı başlıklar altında yapılması sonuçların birleştirilip genelleştirilmesini zorlaştırmıştır. Buna ek olarak çalışmaların bir kısmında yalnızca nicel bulguların diğerk kısmında ise yalnızca nitel bulgulardan örneklerin verilmesi, meta-analiz yönteminin uygulanmasını olanaksızlaştırmıştır. Bu nedenle bu çalışmada hem nicel hem de nitel bulgular ele alınarak bütüncül bir değerlendirme yapılmıştır.

Karaçam (2013) sistematik derlemeyle ilgili araştırma sürecini açıklayan çalışmalardan yola çıkarak bir zet çıkarmıştır. Bu adımlar şöyledir:

- Araştırma sorusunun tanımlanması
- Alanyazını taraması
- Veri niteliğinin değerlendirilmesi ve çözümlenmesi
- Verinin sunumu ve zetlenmesi
- Verinin tartışılması
- Sistematik derlemenin sunumu
- Dış hakemler ve yayımlama (CRD, 2008; Grimshaw ve ark., 2003; Hemingway ve Brereton, 2009; Higgins ve Green 2011; SURE ve Cardiff University, 2010; The Cochrane Public Health Group, 2011; akt. Karaçam, 2013, s.28-30)

Alanyazınında bir başka sistematik derleme hazırlık aşaması ise Ata ve Urman (2008, s.234) tarafından yapılmıştır:

- Araştırma sorusunun oluşturulması, araştırmaya alınacak çalışmaların katılım ve çıkarım ölçütlerinin belirlenmesi
- Araştırma sorusuna uygun olarak alanyazını taramasının yapılması
- Birinci aşamada oluşturulan ölçütlerin uygulanarak derlemeye katılacak çalışmaların belirlenmesi
- Çalışmaların niteliğinin değerlendirilmesi
- Derlemeye katılan araştırmaların özetlenmesi ve gerekli verilerin toplanması
- Verilerin çözümlenmesi, birleştirilmesi ve sonuçların yorumlanması

3.2 Veri Tabanının Oluşturulması

Bu araştırmada yabancı dil olarak Türkçe ğrenenlerin yazılı metinlerinde yaptıkları yanlışları temel alan çalışmaların verileri/bulguları birleştirilmiştir. İncelenen çalışmaların seçilme ltleri şunlardır:

- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışları temel alan Türkçe yazılmış tezler ve makalelerin toplanması
- Tez türü olarak yüksek lisans ve doktora ayrımı yapılmaması
- İzin durumu olarak erişime izin verilen tezler ve makalelerle çalışılması
- 2000-2021 yılları arasında yapılan çalışmaların alınması
- Bulguları ilgili alanyazını çerçevesinde sunulmuş çalışmaların alınması

Çalışmada incelenen makaleler <http://www.ulakbilim.gov.tr> ve <http://scholar.google.com.tr> bilgi ağlarından, yüksek lisans ve doktora tezleri ise <http://tez.yok.gov.tr> bilgi ağından elde edilmiştir. Veri tabanlarında, "yanlış çözümlemesi", "hata analizi", "hata çözümlemesi" ve "error analysis" anahtar sözcükleri kullanılarak arama yapılmıştır. Arama sonucunda ve toplam 39 makale ve 33 teze ulaşılmıştır.

Ulaşılan tezlerden 3'ü, 2000 yılı öncesinde yazıldığı için dışarıda bırakılmıştır. Sözlü dil/sesletim becerileriyle ilgili yanlışları temel alan 3 tez ve 5 makale de araştırmanın dışında tutulmuştur. Bulguları kapsam dışında olması nedeniyle 4 tez, 3 makale de araştırmaya alınmamıştır. Çalışma grubunun uygun olmaması nedeniyle 3 tez, 2 makale de dışarıda bırakılmıştır. Veri toplama aşamasının sonunda seçilme ölçütlerine uygun olan toplam 28 makale ve 20 tez çalışmasının çözümlemesine karar verilmiştir. Çözümlemeye alınan 48 çalışmanın toplam örneklem sayısı 4722 olmuştur.

Veri tabanının oluşturulması süreci, Tablo 3.1'de gösterilmiştir:

Tablo 3.1. Veri toplama sürecinde aşamalar

Tanımlama	Yapılan tarama sonucu erişilen ve taranan veri tabanlarında belirlenen kayıtların sayısı: 39 makale, 33 tez Tekrar edilen çalışmalar çıkarıldıktan sonraki çalışmaların sayısı: 39 makale, 33 tez
Ayırma	2000 öncesinde yazılması nedeniyle dışarıda bırakılan çalışmaların sayısı: 3 tez Bulguların konuyu doğrudan yansıtmaması nedeni ile dışlanan çalışma sayısı: 4 tez 3 makale Çalışma grubunun uygun olmaması (<i>ikidilli çocuk katılımcılar</i>) nedeniyle dışlanan çalışma sayısı: 3 tez, 3 makale
Uygunluk ve Dahil Etme	Sözlü dil/sesletim becerileriyle ilgili yanlışları ele aldığı için dışlanan çalışmaların sayısı (<i>çalışmanın amacına tam olarak uygun olmadığı için dışlanan çalışma sayısı</i>): 3 tez, 5 makale
	Araştırmaya uygun, çözümlemeye dahil edilen çalışma sayısı: 28 makale, 20 tez

3.3 Verilerin Çözümlemesi

Süreçte içerik çözümlemesi türlerinden sıklık çözümlemesi ve kategorisel çözümleme yapılmıştır. Nicel verilerin çözümlemesinde alanyazınından yararlanılarak en geçerli (dilbilimsel) sınıflama kullanılarak yanlış türleri sıklık açısından ele alınmıştır. Nitel verilerin (yalnızca örnek yanlışları yorumlayan çalışmaların) çözümlemesinde de belirlenen kategoriler çerçevesinde açıklamalara yer verilmiştir.

Çözümleme sürecini kolaylaştırmak için araştırmacı tarafından bir çizelge oluşturulmuştur. Çizelgede araştırmanın örneklemini oluşturan 28 makale ve 20 tezin; katılımcı sayısı, çalışma verilerinin toplandığı kurum, katılımcıların düzeyi, katılımcıların ülkesi / uyruğu, katılımcıların anadili, çalışmaların sayısal veri durumu, çalışmalarda yanlışların sınıflandırılması ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo 3.3'te sunulmuştur. Çalışmalardan bazıları katılımcıların anadilini kapsam dışı bırakıp ülke ve uyruğuyla ilgili bilgi verirken bazıları katılımcıların anadili bilgisini vermiştir. Çözümlemesi yapılacak çalışmalar, kısaltma yapılarak “A1, A2, A3...” şeklinde abecesel sıralamaya uygun olarak çizelgede sunulmuştur.

Derlemeye alınan çalışmaların bulguları incelendiği zaman hem yanlışları sınıflandırma konusunda hem de katılımcıların yazılı verilerindeki yanlışları nitel ve nicel olarak ele alma konusunda farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılıklar nedeniyle bütün çalışmaların bulgularını birleştirerek nicel bir sonuca ulaşmak zorlaşmıştır. Bu nedenle bulgular “dil kullanıcılarının yanlışlarına ilişkin sayısal bulgular” ve “dil kullanıcılarının yanlışlarına ilişkin sözel bulgular” olarak iki ana başlık altında incelenmiştir.

Ele alınan 48 çalışmanın 42'sinde katılımcıların yazılı verilerinden alınan örnekler ve yanlış sayıları beraber yorumlanırken, 5 çalışmada sadece katılımcıların yazılı verilerinden alınan örnek yanlışlara yer verilmiştir. 2 çalışmada ise yanlışlar anadili ve hedef dil arasında bağlantı kurularak değerlendirilmiştir. Hem sayısal hem de sözel verileri barındıran çalışmalar yanlış sıklıkları ve örnekleriyle beraber ele alınmıştır. Sayısal veri olmadan sadece sözel veri barındıran çalışmalar ise aynı sınıflandırma altında örnekleri ve açıklamalarıyla ele alınmıştır. Sayısal verilere yer verme durumuna göre çalışmalar, Tablo 3.2'de görülebilir:

Tablo 3.2. Sayısal verilere göre çalışmaların sınıflandırılması

	Çalışma Kodu
Katılımcıların yazılı metinlerindeki yanışları nicel veriler ve örneklerle ele alan çalışmalar	A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7, A8, A11, A12, A13, A14, A15, A16, A17, A18, A19, A20, A21, A22, A23, A24, A25, A26, A27, A28, A29, A31, A32, A34, A35, A36, A37, A38, A39, A44, A45, A46, A47, A48
Katılımcıların yazılı metinlerindeki yanışları sadece örneklerle açıklayan çalışmalar	A9, A30, A33, A40, A43
Katılımcıların yazılı metinlerindeki yanışları, hedef dil ve kaynak dili karşılaştırarak değerdendiren çalışmalar	A10, A41

Söz konusu çalışmalarda araştırmacılar aynı yanış türüyle ilgili farklı başlıklar kullanmış ya da farklı sınıflandırma ölçütleri belirlemişlerdir. Alanyazınında tüm çalışmaları kapsayacak ortak bir sınıflandırma olmadığı için araştırmacı tarafından tüm çalışmaları kapsayacak geçerli bir sınıflandırma seçilmesi gerekmiştir. Bu kapsamda çalışmaların bulguları, *sesbilimsel yanışlar*, *biçimbilimsel yanışlar*, *sözdizimsel yanışlar*, *sözcüksel-anlamsal yanışlar* ve *yazım yanışları* olarak beş başlık altında incelenmiştir. Bu aşamada, bulguların sınıflandırılması ve dağılımının belirlenmesi, bir uzman tarafından denetlenmiştir.

Tez kapsamına alınan çalışmalara ilişkin ayrıntılı bilgiler, Tablo 3.3’te görülebilir:

Tablo 3.3. Derlenen çalışmalara ilişkin temel bilgiler

No	Çalışmanın Yazarı	Çalışmanın Türü	Katılımcı Sayısı	Örneklem/Veri Kaynağı	Düzey	Ülke/Uyruk	Anadili	Sayısal Veri	Çalışmada Yanıtların Sınıflandırılması
A1	Ak Başoğlu ve Can (2014)	Makale	200	Ankara Üniversitesi TÖMER	A1, A2, B1, B2, C1	Moldova, Kosova, Makedonya, Sırbistan, Bosna Hersek, Yunanistan, Amavutluk, Romanya, Karadağ, Hırvatistan, Macaristan	-	Var	- Dilbilgisel - Yazım
A2	Altıntop (2016)	Yüksek lisans tezi	290	Gazi Üniversitesi TÖMER ve Erciyes Üniversitesi ERSEM	Temel, Orta, İleri Seviye	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Var	Ek yanıtlar
A3	Arat (2021)	Makale	10	-	A2	Sudan	Arapça	Var	- Ses bilgisi - Biçim bilgisi - Sözdizimi - Sözlüksel-anlamsal - Yazım ve noktalama
A4	Arhan (2015)	Yüksek lisans tezi	75	İskenderiye Yunus Emre Türk Kültür Merkezi	A1, A2	Mısır	Arapça	Var	- Biçim bilgisi - Ad durum ekleri - Sözcük bilgisi
A5	Atagül ve Cevher (2015)	Makale	86	Sakarya Üniversitesi TÖMER	A1, A2	Afrika Uyruklu Öğrenciler	-	Var	Hâl ekleri kullanımı ile ilgili yanıtlar
A6	Atalan (2017)	Yüksek lisans tezi	60	Dokuz Eylül Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (İzmir)	C1	-	Arapça (13), İngilizce (6), Fransızca ve Farsça (5), Kazakça (4), Amavutça (3), İspanyolca, Tigrinya ve Amharca (2), Yunanca, Borana, Urduca, Moğolca, Volof, Türkmençe, Seylanca, Bengali, Nupe, Tacikçe, Afaan, Rusça, Vietnamca, Boşnakça,	Var	- Biçimbilimsel - Sözdizim - Sözlüksel anlamsal - Yazım ve noktalama

							Gürcüce, Ukraynaca, Kongo Dili ve İnamutça		
A7	Baki (2021)	Doktora tezi	A1 -45 A2- 15 B1 - 14 B2 - 10	Üsküp Yunus Emre Enstitüsü	A1, A2, B1, B2	Makedon, Arnavut ve Boşnak	-	Var	- Ses bilgisi yanlışları - Şekil bilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - Anlambilimi yanlışları - Yazım ve noktalama yanlışları
A8	Barcin (2019)	Makale	28	Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu	B2	Kırgız	-	Var	Ek yanlışları
A9	Boylu (2014)	Makale	120	Yunus Emre Türk Kültür Merkezi (İRAN)	Temel Seviye	İran	-	Yok	- Ses bilgisi yanlışları - Biçim bilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - Sözcük bilgisi yanlışları
A10	Boylu ve Başar (2015)	Makale	30	Yunus Emre Enstitüsü Tahran Türk Kültür Merkezi	A1, A2, B1, B2	İran	-	Yok	- Azerbaycan Türkçesinden yapılan aktarmalar sonucunda ortaya çıkan yanlışlar - Farsçadan yapılan aktarmalar sonucunda ortaya çıkan yanlışlar
A11	Boylu ve ark. (2017)	Makale	50	Aydın Üniversitesi TÖMER	B1	Afganistan, Yemen, Filistin, İran, Suriye Cezayir, Kazakistan, Çin Halk Cumhuriyeti, Irak, Mısır, Tunus, Ürdün	-	Var	- Ses bilgisi yanlışları - Dilbilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - Sözcük bilgisi yanlışları - Noktalama yanlışları
A12	Bölükbaş (2011)	Makale	20	İstanbul Üniv. Yabancı Diller Bölümü ve İstanbul Üniv. Dil Merkezi	-	Arap	Arapça	Var	- Dilbilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - Sözcük seçimi yanlışları - Yazım yanlışları
A13	Büyükikiz ve Hasırcı (2013)	Makale	42	Gaziantep Üniversitesi TÖMER	B2	Senegal, Cezayir, Komor Adaları, Suriye, Irak, Mısır Nijerya, Endonezya, Afganistan, Yemen, Kongo, Somali, Lübnan	-	Var	- Dilbilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - Sözcük seçimi yanlışları - Yazım ve noktalama yanlışları
A14	Ceran ve ark. (2015)	Makale	1	-	B1	Japonya	-	Var	- Sesbilimsel - Biçim ve sözdizimsel

									- Sözcük anlamsal - Süreç temelli yanlışlar
A15	Çerçi ve ark. (2016)	Makale	14	Gaziantep Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi	A1, A2, B1, B2, C1	Afganistan, Kenya, Pakistan, Çad, Filistin, Gambiya, Gana, Ruanda Somali, Tunus, Zambiya	-	Yüzde değeri	- Dilbilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - Sözcük seçimi yanlışları - Yazım ve noktalama yanlışları
A16	Çetinkaya (2015)	Makale	50	Gaziantep Üniversitesi, Türkçe Öğretim Merkezi	B2		Arapça	Var	1. Dilsel - Yazımsal, sözlüksel-anlamsal Sözdizimsel, biçimbilimsel, 2. Bilgisel işleme - Eksiltme, ekleme, değiştirim, yer değiştirme 3. İletişimsel - Bölümsel, bütünsel
A17	Çetintaş (2017)	Yüksek lisans tezi	16	Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	C1	Madagaskar, Sri Lanka, Ukrayna, Özbekistan, Azerbaycan, Afganistan Türkmenistan, Çin, Rusya	-	Var	İsim çekim ekleri
A18	Demiriz ve Okur (2019)	Makale	19	Sakarya Üniversitesi (Sakarya TÖMER)	C1	Kamerun, Bolivya, Zimbabve, Ürdün (2), Suriye, Nijerya, Nijer, Malezya, Kosova, Mısır (2), Bosna Hersek (2), Karadağ, Makedonya, Togo, Sırbistan, Yemen.	İngilizce (2), Arapça (5), Hausaca, Kanuri Dili, Amavutça (3), Malayca, Yoruba Dili, Fransızca (2), İspanyolca, Boşnakça (2), Karadağ Dili, Şona Dili	Var	- Ses bilgisel - Anlamsal - Sözdizimsel - Biçim bilgisel - Kullanımsal
A19	Duman (2013)	Makale	55	-	-	Kırgızistan		Var	Ad durum biçimbirimleriyle ilgili yanlışlar
A20	Elsawah (2016)	Yüksek lisans tezi	220	Gazi Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Adana Bilim ve Teknoloji Üniv. TÖMER	Orta Düzey	Suriye, Irak, Filistin, Yemen, Libya, Ürdün, Mısır, Somali, Sudan, Bahreyn, Cibuti, Eritre, Fas, Lübnan, Tunus	Arapça	Var	- Sözcük kullanımları ile ilgili karşılaşılan yanlışlar - Yazım ile ilgili karşılaşılan yanlışlar
A21	Elturan (2019)	Yüksek lisans tezi	6	Sakarya Üniversitesi TÖMER	Türkçe Hazırlık	Rusya, Afganistan, Suriye İran, İtalya, Hindistan	-	Var	- Yazım ve noktalama - Dilbilgisel - Sözcüksel - Sözdizimsel

A22	Emek (2021)	Makale	41	Cezayir 2 Üniversitesi Türkoloji Bölümü	A1, A2	Cezayir	-	Var	- Ses bilgisi, biçim bilgisi, sözdizimi yanlışları - Sözcük seçiminden kaynaklı yanlışlar - Yazım noktalama yanlışları
A23	Erdem ve ark. (2015)	Makale	35	Tiflis Yunus Emre Türk Kültür Merkezi	B1	Gürcü	-	Var	- Yazım - Sözcüklerin yanlış yazılması - Dilbilgisi - Deyim ve sözcüklerin yanlış kullanımı - Ses olayları yanlışlıkları - Fiil çatısı ve eylemsi yanlışlıkları - Sözdizimi yanlışlıkları
A24	Esawi (2015)	Yüksek lisans tezi	34	Gazi Üniversitesi TÖMER	C1	-	-	Var	- Yazım - Morfoloji - Leksikoloji - Sözdizimi
A25	Gezer ve Kıymık (2018)	Makale	11	SDÜ TÖMER	B1	Irak, Suriye, Mısır, Libya	Arapça	Var	- Ses bilgisi yanlışlıkları - Şekil bilgisi yanlışları - Sözdizimi
A26	Gürler (2019)	Yüksek lisans tezi	27	Batman Üniv. SÜYAM	B1	Suriye		Var	1. Dilsel - Yazım, noktalama ve ses bilimsel hatalar - Biçim bilimsel-sözdizimsel hatalar - Sözlüksel-anlamsal hatalar - Sözdizimsel hatalar - Yazım ve noktalama hataları 2. Bilişsel işleme - Eksiltme - Ekleme
A27	Güven (2007)	Yüksek lisans tezi	150	Ankara Üniversitesi TÖMER	Temel, Orta İleri	-	-	Var	Ad durum biçimbirimleri
A28	İshoğlu (2014)	Makale	30	İzmir Ekonomi Üniversitesi ve Akademi Türk	A1, A2	-	-	Var	Nesne durum eki

A29	İshioğlu (2015)	Doktora tezi	51	İzmir Ekonomi Üniversitesi	A1, A2	-	-	Var	- Çekim ekleri - Çekim eklerinin sözcüklere ulanması sırasında ses olaylarıyla ilgili yaşanan sorunlar
A30	İnan (2013)	Yüksek lisans tezi	71	Tahran Yunus Emre Türk Kültür Merkezi (İran)	B2	İran	Farsça, Azerbaycan Türkçesi	Yok	- Yazım, noktalama ve ses bilimsel - Biçim-sözdizimsel - Sözcük-anlamsal - Süreç temelli
A31	İpek (2020)	Yüksek lisans tezi	53	Bursa Uludağ Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi	Orta Düzey	Somali		Var	- Sesbilgisi yanlışları - Sözcük-anlam yanlışları - Biçimbilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - İmlâ ve noktalama yanlışları
A32	Kahraman (2019)	Yüksek lisans tezi	80	İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi	A1, A2	-	Arapça	Var	- Biçim bilgisel yanlışlar - Anlam bilimsel yanlışlar - Sözdizimsel yanlışlar - Ses bilgisel yanlışlar - Yazım ve noktalama yanlışları
A33	Kara (2010)	Makale	1324	Gazi Üniversitesi TÖMER	-	Orta Asya/Asya, Orta Doğu, Balkanlar, Afrika/Okyanus Ötesi		Yok	- Dilbilgisel yanlışlar - Yazım yanlışları - Anlama yanlışları
A34	Kırbaş (2017)	Yüksek lisans tezi	48	Amman Yunus Emre Türk Kültür Merkezi (Ürdün)	A2	Ürdün		Var	- Biçim bilgisel yanlışlar - Anlam bilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - Ses bilgisi yanlışları - Yazım ve noktalama yanlışları
A35	Msakhuradze (2019)	Yüksek lisans tezi	43	Batum Şota Rustaveli Devlet Üniversitesi Türkoloji Böl.	A1, A2, B1, B2	Gürcistan	Gürcüce	Var	Ad durum ekleri
A36	Nurlu ve Kutlu (2015)	Makale	94	Kabil Askerî Lisesi (Afganistan)	A1	Afganistan		Var	- Yazım yanlışlıkları - Ek yanlışlıkları - Kelime yanlışlıkları
A37	Orhan (2018)	Yüksek lisans tezi	50	Mersin Üniv. TÖMER	B1	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Var	- Yapılan sözcük yanlışları - Sözdizimsel yanlışlar

A38	Önder (2017)	Yüksek lisans tezi	65	İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi	A2, B1, B2	Irak, Etiyopya, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Sudan, Kazakistan, Uganda, Afganistan, Suriye, Kenya, Mısır, İran, Amavutluk, Rusya, Kamerun, Fas, Eritre, Yunanistan, Bangladeş, Vanuatu, Bosna-Hersek, Moğolistan, Gürcistan, Kolombiya, Senegal, Sri Lanka, Karadağ, Sırbistan, Tacikistan, Vietnam, Ukrayna, Pakistan, Nijerya, Nijer, Nepal, Madagaskar, Togo, Burkina Faso, Zimbabve	Var	- Sezdizgisel yanlışlar - Biçimbilimsel yanlışlar - Sözdizimsel yanlışlar - Anlambilimsel yanlışlar - Yazım ve noktalama yanlışları	
A39	Polat (2014)	Doktora tezi	850	Ankara Üniversitesi TÖMER, Gazi Üniversitesi TÖMER, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulunun Hazırlık Sınıfı	Temel Orta İleri	Rus	Var	- Ses bilgisi yanlışları - Biçim bilgisi yanlışları - Sözdizimi yanlışları - Sözcük bilimi yanlışları - Yanlış yazılan sözcükler - Noktalama yanlışları - Yapım eki - Bağlaçlarla ilgili yanlışlar - Mantık yürütme yanlışları - Belirteçlerdeki yanlışlar - Tezlik ve sürerlik fiillerinde yaptıkları yanlışlar - Kurallarını bilmemekten dolayı - Olumsuz aktarım - Genellemede	
A40	Sarıca ve Od (2015)	Makale	29	Pamukkale Üniv. Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Mer.	A1-A2, B1	Mali, Kazakistan, Güney Afrika, Afganistan, Fas, Amerika, Tunus, Gine Bissau, Libya, Suriye, Rusya	Yok	Tamlama eki yanlışları	
A41	Subaşı-Adalar (2010)	Makale	20	Ankara Üniversitesi TÖMER	Temel, Orta Yüksek	Arap	Arapça	Yok	Arapça dilbilgisi kurallarının etkileri
A42	Tekeli (2020)	Yüksek lisans tezi	20	Gazi Üniversitesi TÖMER	B2	Fas, Cezayir, Cibuti, Nijerya, Kamerun, Kongo, Moritanya, Burundi, Mali, Çad	Anadili ve ikinci dili Fransızca olan öğrenciler	Var	- Yazım, noktalama ve ses bilgisel - Biçim - sözdizimsel - Sözcük – anlamsal - Süreç temelli

								Unutma kaynaklı
								• Ekleme kaynaklı
A43	Temizyürek ve Ünlü (2018)	Makale	-	Tiflis Yunus Emre Enstitüsü	A1	Gürcü	Yok	• Yazma becerisinde şekil olarak yapılan yanlışlar • Dil ilgisi yönünden yapılan yanlışlar • Ses olayları ve ses uyumu • Karıştırılan sözcükler • Cümle yapısı ve anlatım
A44	Tolar (2019)	Yüksek lisans tezi	40	OMÜ Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Mer.	B2	-	Var	• Ses özelliklerine göre yanlışlar • İmlâ yanlışları • Noktalama işaretleriyle ilgili yanlışlar
A45	Tunçel (2013)	Makale	8	ÇOMÜ TÖMER	Temel Seviye	Belarus	Var	• Harf ve noktalama ile ilgili yanlışlar • Ek yanlışları • Kelime yanlışları
A46	Yağmur-Şahin (2013)	Makale	23	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi TÖMER	B2	Kazakistan, Kırgızistan, Endonezya, Macaristan, Bosna-Hersek, İran, Rusya, Arnavutluk, Letonya, Hırvatistan, Makedonya, Mısır, Almanya, Pakistan	Var	• Ek yanlışları
A47	Yılmaz (2015)	Makale	27	Gaziosmanpaşa Üniversitesi (GOÜ-TÖMER)	B1	Türkmenistan Afganistan Tacikistan Azerbaycan	Var	• Harflerin yazımı • Ek yanlışları • Kelime anlamı ve bağdaşıklık kurma • Yazım kuralları ve noktalama
A48	Yılmaz ve Bircan (2015)	Makale	22	Gaziosmanpaşa Üniversitesi (GOÜ-TÖMER)	A2	Afganistan, Almanya, Azerbaycan, Kenya, Tacikistan, Türkmenistan	Var	• Sözcük seçimi kaynaklı • Sözdizimi kaynaklı • Dilbilgisi kaynaklı • İmla ve noktalama kaynaklı

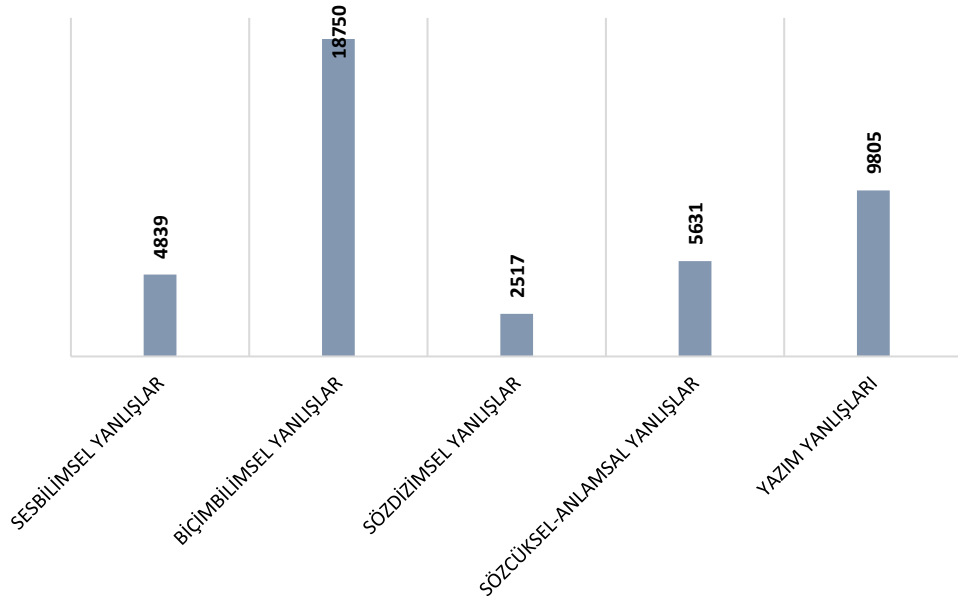
4. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak çalışmaların sayısal bulguları birleştirilerek bütüncül sayısal bulgular ortaya çıkarılmış; çalışmaların sözel bulguları ise örnekler üzerinden incelenmiştir.*

4.1 Dil Kullanıcılarının Yanlışlarına İlişkin Sayısal Bulgular

Bu tez kapsamında ele alınan çalışmaların sayısal verileri, *sesbilimsel*, *biçimbilimsel*, *sözdizimsel*, *sözcüksel-anlamsal yanlışlar* ve *yazım yanlışları* başlıkları altında derlenmiştir.

Sayısal veri sunan çalışmalardaki bulgular birleştirildiğinde ve dilbilgisinin dört temel bileşeni çerçevesinde karşılaştırıldığında en çok yanlış yapılan dilbilgisel alanın “biçimbilim dizgesi” olduğu, açık bir biçimde göze çarpmaktadır.

Şekil 4.1. Yanlışların Dilbilgisel Alanlar Açısından Görünümü

Şekil 4.1’de görülen yığılmanın “biçimbilim” dizgesinde olması; akademik araştırmaların biçimbilimsel veri toplamaya eğilimi olmasıyla birlikte, dil öğrencilerinin de en çok yanlış biçimbilim dizgesinde sergiledikleri çıkarımını da

*İncelenen çalışmalardaki bulgular çoğunlukla yazarın beyanına göre alınmış; önemli düzeyde bir sorun yoksa çalışmaların bulguyu sunuş biçimine bağlı kalmıştır. Ancak çalışmaların çoğu şeffaf olmadığı için, öğrenci yanlışlarının farklı ve yanlış ulamlandırmalarının sorumluluğu o çalışmanın yazarına aittir. Bu durum göz ardı edildiğinde yapılan incelemelerden sonra bu bölümde derlenen çalışmalar; sayısal bulgular ve sözel bulgular başlıkları altında incelenmiştir.

öne çıkarmaktadır. Bu iki durum, birbirini beslediğinden -biçimbilimsel yanlışların çok olması ile bunları araştırmaya eğilimin artması- yanlış çözümlemesi alanında biçimbilimin önemli bir yer tuttuğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

4.1.1 Sesbilimsel Yanlışlar

İncelenen çalışmalardaki *sesbilimsel yanlışlar* Tablo 4.1, Tablo 4.2 ve Tablo 4.3'te birleştirilmiştir. Birleştirme sürecinde sesbilimsel yanlışlar ana başlığı altında ünlülerle ilgili sesbilimsel yanlışlar (ünlü uyumu, ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünlü düşmesi, ünlü türemesi, yardımcı ünlüler), ünsüzlerle ilgili sesbilimsel yanlışlar (ünsüz benzeşmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi, ikizleşme, kaynaştırma sesleri) olarak ulamlanmıştır. Bunun dışında seslerin/harflerin karıştırılması ulamına da yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Ünlülerle ilgili sesbilimsel yanlışlar

	1. Ünlü uyumu		2. Ünlü Daralması	3. Ünlü Genişlemesi	4. Ünlü Düşmesi	5. Ünlü Türemesi	6. Yardımcı Ünlüler	7. Ünlülerdeki İstisnaların Yanlış Kullanımı [†]	8. Ünlülerin Alafonlarıyla İlgili Yanlışlar [‡]
	Kalınlık-İncelik Uyumu	Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu							
Ak Başoğlu, D. ve Can, F. S. (2014) / Tüm düzeyler (n=200)	Ses olayları ve uyumu ile ilgili yanlışlar= 116 (Ünlü ve ünsüz yanlışları beraber ele alınmış.)								
Arat, E. (2021) A2 (n=10)	36		2		5				
Atalan, G. (2017) C1 (n=60)	24				8				
Baki, E. (2021) A1,A2,B1,B2 (n =86)	326 (A1=106/A2=26/B1=31/B2=5)		12 (A1=10/B1=1/B2=1)		2 (A1=1/A2=1)	15 (A1=11/A2=4)			
Boylu ve ark. (2017)/B1 (n=50)	Sesbilimsel yanlışlar = 223								
Ceran ve ark. (2015)/B1 (n=1)	28		1		3				
Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019) / C1 (n=19)	3							Tüm ses olayları = 3	
Elsawah, E. (2016) Orta Düzey (n =220)	152	16			8				
Emek, M. (2021) A1, A2 (n=41)	8		13		1				
Erdem ve ark. (2015) / B1 (n=35)	Sesbilimsel yanlışlar= 15								
Esawi, W. N. H. (2015) C1 (n=34)	49				3				
Gürler, M. (2019) B1 (n=27)	18								
Ishoğlu, S. (2015) A1, A2 (n=51)			64		10		153		
İpek, S. (2020) Orta Düzey (n=53)	122	16	2		3		10		
Kahraman, F. (2019) A1 - A2 (n=80)	Sesbilimsel yanlışlar = 279 (A1=114,A2=165)								

[†] Polat (2014) çalışmasında bu ulamda özellikle *kalp, hayal, saat* gibi sözcüklere getirilen eklerden kaynaklı yanlışları değerlendirmiştir. (ör. kalplı, hayalları)

[‡] Polat (2014) ünlülerdeki istisnalar ulamında saat ve demek sözcüklerine gelen ek yanlışlarını belirlemiştir. (ör. saatlarca, deyerek)

Kırbaş, G. (2017) A2 (n=48)	300	112	Ses olayları ile ilgili yanlışlar = 19 (ünlü daralması, ünlü düşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz benzeşmesi)		
Orhan, M. (2018) B1 (n=51)	30				
Önder, A. (2017) A2, B1, B2 (n=65)	159 (A2=69, B1=52, B2=38)	194 (A2=39, B1=66, B2=89)	24 (A2=14, B1=5, B2=5)	12 (A2=7, B1=2, B2=3)	
Polat, H. (2014) Tüm Seviyeler (n=850)	70	40	30	7	21
Tekeli, M. (2020) B2 (n=20)	26		6		
Tolar, E. (2019) B2 (n=40)			10	8	13

Tablo 4.2. Ünsüzlerle ilgili sesbilimsel yanlışlar

	9. Ünsüz Yumuşaması / Benzeşmesi	10. Ünsüz Sertleşmesi / Benzeşmesi	11. Ünsüz Düşmesi	12. Ünsüz Türemesi	13. İkizleşme	14. Yardımcı Ünsüzler
Arat, E. (2021) A2 (n=10)		3				
Atalan, G. (2017) C1 (n=60)	9	3				
Baki, E. (2021) A1, A2, B1, B2 (n=86)	12 (A1=10, A2=1, B1=1)		8 (A1=3, A2=2, B1=3)	4 (A1=2, B1=2)		41 (A1=16, A2=9, B1=16, B2=7)
Ceran ve ark. (2015)/B1 (n=1)	7	4				
Elsawah, E. (2016) Orta Düzey (n=220)	10	14			19	22
Emek, M. (2021) A1, A2 (n=41)	16	3				
Esawi, W. N. H. (2015) / C1 (n=34)					14	5
Gürler, M. (2019) B1 (n=27)		3				
İşlioğlu, S. (2015) A1, A2 (n=51)	111	91				335
İpek, S. (2020) Orta Düzey (n=53)	5	3	3	5		

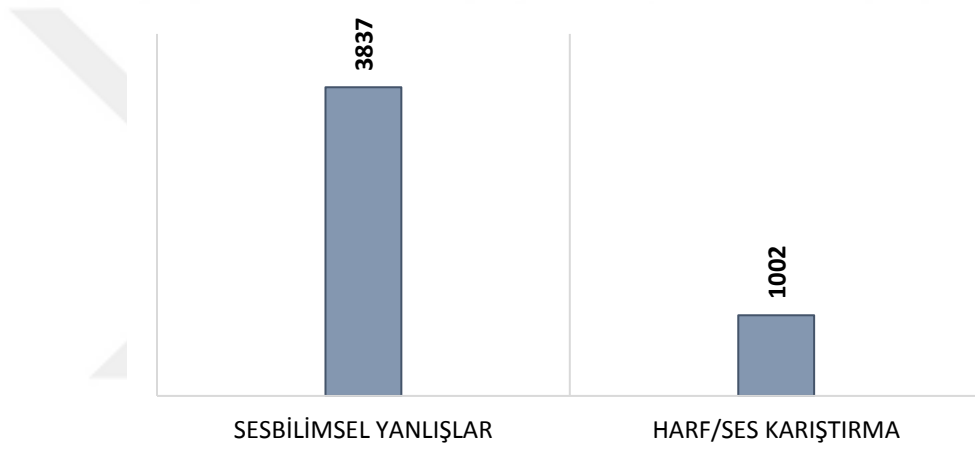
Orhan, M. (2018) B1 (n=51)	43	16		
Önder, A. (2017) A2, B1, B2 (n =65)	61 (A2=32, B1=13, B2=16)		3 (B2=3)	63 (A2=40,B1=18,B2=5)
Polat, H. (2014) Tüm Düzeyler (n=850)	50	8		
Tekeli, M. (2020) B2 (n=20)	9			
Tolar, E. (2019) B2 (n=40)	2	3	2	

Tablo 4.3. Seslerin (harflerin) karıştırılması

	/a/, /e/	/a/, /ı/	/a/, /u/	/e/, /i/	/e/, /ı/	/ı/, /i/	/o/, /ö/	/o/, /u/	/ö/, /ü/	/u/, /ü/	/b/, /p/	/c/, /ç/	/d/, /t/	/ğ/, /y/	/s/, /z/	/ş/, /s/	/ul/, /y/	/e/, /y/	/b/, /v/
Elsawah, E. (2016) Orta Düzey (n =220)	74	13	5	62		55	11	21	20	39	13	20	2	3	2				
Emek, M. (2021) A1, A2 (n=41)	52 (/ı/, /i/; /o/, /ö/; /u/, /ü/ karışması)																		
Gezer, H. ve Kıymık, M. N. (2018) B1 (n=11)	14	4		5		4	2			4				20 (ünsüzlerle ilgili yapılan yanlışlıklar)					
Gürler, M. (2019) B1 (n=27)	7	2		3	1	16	3	3	3	6	5	1		1	2				
Kırbaş, G. (2017) A2 (n=48)	255 (ünlü seslerin karıştırılması)																		
Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015) / A1 (n=94)	29																		
Polat, H. (2014) Tüm Seviyeler (n=850)																11	8	10	20
Tolar, E. (2019) B2 (n=40)						23	7			19	9	7	8						
Yılmaz (2015) B1 (n =27)	98																		

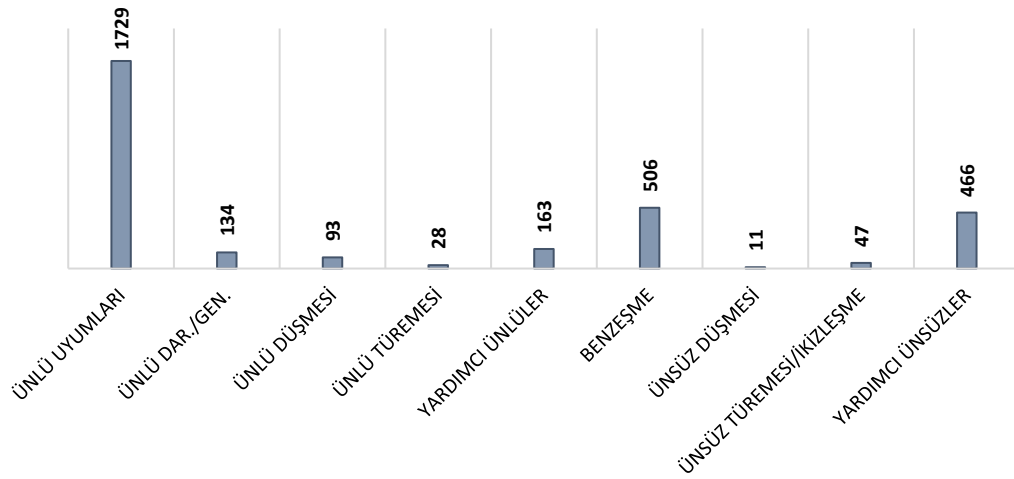
Sesbilimsel yanlışlar başlığı altında ünlülerle ve ünsüzlerle ilgili ses olayları, (ünlü uyumları, ünlü düşmesi ve ünlü türemesi, ünlü daralması ve genişlemesi, ünsüz yumuşaması ve sertleşmesi vb.) ve harf/ses karışırtmalarından kaynaklanan yanlışlar incelenmiştir.

Yapılan yanlışlar incelendiği zaman öğrencilerin özellikle ünlü uyumları ve harf/ses karıştırma konusunda yanlış yaptığı görülmektedir. Harf/ses karışırtmaları dışındaki sesbilimsel yanlışlar birleştirildiğinde, toplam 3837 yanlış olduğu belirlenmiştir. Diğer yanlış türleriyle karışan ve özellikle yazım yanlışları ile birlikte de ele alınan ses/harf karışırtmalarına ilişkin ise 1002 yanlışın bildirildiği görülmektedir.

Şekil 4.2. Sesbilimsel Yanlışların Toplam Sayısı

Sesbilimsel yanlışlar alt türleri açısından incelendiğinde, yanlışları tek bir ana başlıkta toplayan çalışmalar ile alt türlere ayırarak ele alınan çalışmalar olduğu görülmektedir. Tek bir ana başlıkta ele alınan yanlışlar ayrı ayrı çözümlenemediğinden, yalnızca alt türlere ilişkin sayıları veren çalışmaların verileri birleştirilebilmektedir. Bu kapsamda bu çalışmalardaki sesbilimsel yanlışlar, ünlü ve ünsüzlerle ilgili yanlışlar biçiminde sınıflanabilmektedir.

Şekil 4.3. Sesbilimsel Yanlışlarda Alt Türler

Sesbilimsel yanlışlar, alt türleri açısından incelendiğinde en çok yanlışın ünlü uyumlarında yapıldığı; ayrıca ünsüz yumuşaması ve sertleşmesi (ünsüz benzeşmesi) alt türünde de pek çok yanlış yapıldığı görülmüştür.

4.1.2 Biçimbilimsel Yanlışlar

İncelenen çalışmalardaki biçimbilimsel yanlışlar Tablo 4.4, Tablo 4.5 ve Tablo 4.6 ve 4.7’de birleştirilmiştir. Birleştirme sürecinde biçimbilimsel yanlışlar ad çekim ekiyle ilgili yanlışlar (çokluk eki, ad durum ekleri, iyelik ekleri, birliktelik-araç eki, eşitlik eki, ekeylem/koşaç eki, tamlama kurma), eylem çekim ekiyle ilgili yanlışlar (zaman ve görünüş kipleri, eylemde kişi ekleri, olumsuzluk eki, filimsiler, mastar) ve diğer yanlışlar (türetim ve çatı eki) olarak üç başlık altında ulamlanmıştır.

Tablo 4.4. Ad çekim ekleriyle ilgili yanlışlar 1

	1. Çokluk Eki Yanlışları	2. Ad Durum Ekleri ile İlgili Yanlışlar						
		Yalın Durum	Belirtme Durumu	Yönelme Duruu	Bulunma Durumu	Ayrılma Durumu	Zamanda Sınırlandırma ^s	İlgi Durumu
Ak Başoğlu, D. ve Can, F. S. (2014) /Tüm düzeyler (n=200)	56				Ad durumu ekleri = 377			
Altıntop, E. (2016) Tüm düzeyler** (n=290)	25 (O=16,Y=9)	9 (T=3,O=6)	36 (T=4,O=15,Y=17)	49 (T=14,O=19,Y=16)	35 (T=14,O=9,Y=12)		7 (T=3,O=2,Y=2)	4 (T=4)
Arat, E. (2021) A2 (n=10)	11				33			
Arhan, A. (2015) A1, A2(n =75)			57 (A1=17,A2=40)	56 (A1=18,A2=38)	45 (A1=23,A2=22)			
Atalan, G. (2017) C1 (n =60)	52		116	67	35	14		
Atagül, Y., Cevher, Ö. (2015) A1, A2 / (n=86)			77	113	40	93		
Baki, E. (2021) A1, A2, B1, B2 (n =86)	41 (A1=32,A2=6,B1=3)		84 (A1=36,A2=23,B1=18,B2=7)	62 (A1=34,A2=18,B1=9,B2=1)	46 (A1=29,A2=11,B1=5,B2=1)	16 (A1=13,A2=1,B1=1,B2=1)		18 (A2=8,B1=5,B2=5)
Barcin, S. (2019) B2 (n =28)			7	1		2		3
Boylu ve ark. (2017)/B1 (n=50)					Biçimbilimsel yanlışlar= 407			
Bölükbaş,F.(2011)(n=20)					Dilbilgisi yanlışları= 61			
Büyükkız,K.K. ve Hacırcı, S.(2013)/B2 (n=42)					Dilbilgisi yanlışları= 400			
Ceran ve ark. (2015)/B1 (n=1)	14				Durum ekleriyle ilgili yanlışlar= 63			
Çetinkaya, G. (2015) B2 (n=50)					Biçimbilimsel yanlışlar = 175			
Çetintaş, D. (2017) C1 (n=16)	21		76	47	32	12		74
Demiriz, H.N. ve Okur, A. (2019)/C1 (n=19)		7	20	12	5			5
Duman, G. B. (2013) (n=55)			71	38	37	17		

^sAltıntop, E. (2016) bu ulamda “-e/-a kadar ve -den beri” ekiyle ilgili yanlışları değerlendirmiştir.

** T. “Temel”, O. “Orta”, Y. “Yüksek” düzey anlamında kullanılmaktadır.

Elsawah, E. (2016) Orta Düzey (n=220)				8			
Elturan, B. (2019) Türkçe Hazırlık (n=6)				Dilbilgisi yanlışlar= 39			
Emek, M. (2021) A1, A2 (n=41)	25			Durum ekleriyle ilgili yanlışlar= 71			
Erdem ve ark. (2015)/B1 (n=35)	31		93	18	7	6	
Esawi, W. N. H. (2015) C1 (n=34)				94			
Gezer, H. ve Kıymık, M.N. (2018)/B1 (n=11)				Ad çekim eki yanlışları= 28			
Gürler, M. (2019) B1 (n=27)	14		21	6	3	8	
Güven, E. (2007) Temel, Orta, İleri (n= 150)			253 (T=75, O=90, İ=88)	130 (T=42, O=45, İ=43)	67 (T=47, O=10, İ=10)	30 (T=15, O=8, İ=7)	
İşlioğlu, S. (2014)			179				
İşlioğlu, S. (2015) A1, A2 (n=51)	27		187	290	293	96	
İnan, K. (2013) B2 (n=71)	3		6	7	2	6	
İpek, S. (2020) Orta Düzey (n=53)	42	70	139	87	58	22	46
Kahraman, F. (2019) A1 - A2 (n=80)				Bişimbilimsel yanlışlar= 707 (303[A1]+404[A2])			
Kırbaş, G. (2017) A2 (n=48)				Çekim Eki Yanlışlar = 259			
Msakharadze, M. (2019) A1, A2, B1, B2/(n=43)		40 (A1=11, A2=9, B1=11, B2=9)	70 (A1=13, A2=17, B1=17, B2=23)	50 (A1=14, A2=10, B1=14, B2=12)	21 (A1=7, A2=5, B1=5, B2=4)	18 (A1=2, A2=4, B1=7, B2=5)	41 (A1=6, A2=10, B1=14, B2=11)
Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015) / A1 (n=94)				Durum ekleriyle ilgili yanlışlar= 16			
Orhan, M. (2018) B1 (n=51)				Durum ekleriyle ilgili yanlışlar= 20			
Önder, A. (2017) A2, B1, B2 (n=65)	80(A2=12, B1=44, B2=24)			806 (A2=312, B1=294, B2=200)			
Polat, H. (2014) Tüm Seviyeler (n=850)	204		504	728	66	163	
Tekeli, M. (2020) B2 (n=20)	9	3	6	5	3	1	

Tunçel, H. (2013) A1 (n=8)	Ek yanışları= 65
Yılmaz (2015) B1 (n=27)	Ek yanışları= 71

Tablo 4.5. Ad çekim ekleriyle ilgili yanışlar 2

	3. İyelik Ekleri	4. Birliktelek ve Araç Eki (ile ilgeci)	5. Eşitlik Eki	6. Ekeylem	7. Koşaç	8. Aitlik Bildiren “ki” Eki
Altıntop, E. (2016)	25 (T=9,O=9,Y=7)	28 (T=8,O=11,Y=9)	1 (O=1)			
Arat, E. (2021)	7					
Arhan, A. (2015)	37 (A1=27,A2=10)					
Atalan, G. (2017)	60				26	
Baki, E. (2021)	109 (A1=66,A2=13,B1=22,B2=8)	26 (A1=20, A2=2 B1=2, B2=2)	9 (B1=9)	7 (A1=5,B1=2)	44 (A1=33,A2=6,B1=4,B2=1)	5 (A1=1,A2=1,B2=3)
Ceran ve ark. (2015)	11			10		
Çetintaş, D. (2017)	105					
Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019)		5				
Elsawah, E. (2016)						
Emek, M. (2021)	23					
Esawi, W. N. H. (2015)	33				6	
İslıoğlu, S. (2015)	110					
İpek, S. (2020)	60	22			5	17
Kırbaşı, G. (2017)					26	
Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015)	8					
Önder, A. (2017)	174 (A2=55,B1=75,B2=44)				84 (A2=5,B1=31,B2=48)	
Polat, H. (2014)	124	193	16	110	40	15
Tekeli, M. (2020)		1				
Tolar, E. (2019)					4	

Tablo 4.6. Eylem çekimiyle ilgili yanlışlar

	1. Kipler											5. Eylemsiler						
	Görülen Geçmiş Zaman	Öğrenilen Geçmiş Zaman	Şimdiki Zaman	Geniş Zaman	Gelecek Zaman	Koşul	Dilek	İstek	Gerektili k	Emir	Yeterlilik	2. Birleşik Zaman	3. Kişi Eki	4. Olumsuzluk Eki	Adlaşturma a	Ortaç/ Sıfatlaştırma	Ulaç/ Zarflaştırma	
Ak Başoğlu, D. ve Can, F. S. (2014)						36									97	61		
Altıntop, E. (2016)		25 (T=4,O=10,Y=11)				9 (O=8,Y=1)			4 (O=3,Y=1)				25 (T=7,O=7,Y=11)	6 (O=3,Y=3)				
Arhan, A. (2015)	Eylem çekimi ile ilgili yanlışlar=36 (6[A1] + 30[A2])																	
Atalan, G. (2017)			39									49	22	3	13	8	13	
Baki, E. (2021)	3 (A1=2, A2=1)	3 (A1=3)	21 (A1=17, A2=3B2=1)	12 (A2=4, B1=8)	3 (A1=2, A2=1)							7 (A2=1, B1=2, B2=4)	23 (A1=20, A2=3)		13 (B1=7, B2=6)	27 (B1=15,B2=12)	13 (B1=5, B2=8)	
Barcin, S. (2019)	5																	
Ceran ve ark.(2015)					23							5	15	4		14		
Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019).	9																	
Elsawah, E. (2016)	15		10	25	7	5					14							
Emek, M. (2021)			41															
Erdem ve ark.(2015)													20			29		
Esawi, W. N. H. (2015)			10						6				2		3	12	11	
Gezer, H. ve Kıymık, M. N. (2018)	5																	
Gürler, M. (2019)			4															
İşioğlu, S. (2015)	82	12	167	22	16				2			11	215					
İnan, K. (2013)	5																	
İpek, S. (2020)			48						7				53	3				
Kırbaş, G. (2017)	28																	
Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015)			10									12						
Orhan, M. (2018)			4															

Önder, A. (2017)	136 (A2=22, B1=72, B2=42)										80 (A2=34, B1=29, B2=17)				
Polat, H. (2014)	15	50	340	45	324	39	50	138	53	120	399	47	300	250	440
Tekeli, M. (2020)	5										5				
Tolar, E. (2019)	25														

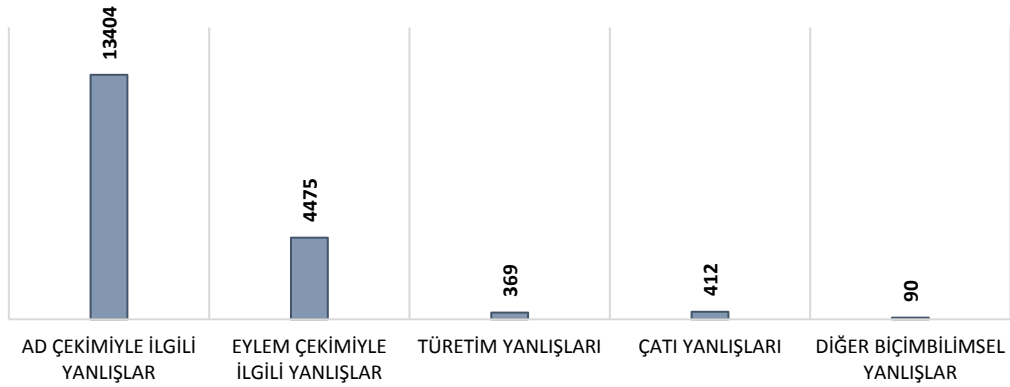
Tablo 4.7. Diğer biçimbilimsel yanlışlar

	Türetim Ekleriyle İlgili Karşılaşılan Yanlışlar				Tamlamalar İle İlgili Karşılaşılan Yanlışlar			Çatı Eki İle İlgili Yanlışlar				Diğer Yanlışlar					
	Addan	Eylemd	Addan	Eylemd	İsim Tamlamaları		Sıfat	Etirgen	Dönüştü	Edilgen	İşteş	Mastar	/	Zamir	Gereksiz	Pekıştir	Belirtme
	Ad	enAd	Eylem	en Eylem	Belirti	Belirti-siz	Tamla ması	Ekleri	Ekleri	Ekleri		Eylemlilik		N" 'si eksikliği	Ek Kullanımı	me	'BİR'
Ak Başoğul, D. ve Can, F. S. (2014)							272			51							
Altıntop, E. (2016)	25 (T=6, O=9,Y=11)	4 (T=4)			24 (T=1, O=14, Y=9)	7 (O=7)											
Arat, E. (2021)							11										
Atalan, G. (2017)							30	16		49				3		40	
Baki, E. (2021)		26 (A1=9,A2=4, B1=5,,B2=8)			35 (A1=20, A2=3B1=9B2=3)	9 (A2=3, B1=4, B2=2)			22 (A1=6,A2=4B1=5,B2=7)			12 (A1=3,A2=5, B1=3,, B2=1)					
Barcin, S. (2019)		5															
Ceran ve ark.(2015)							25	2		8				26		6	
Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019).							14			11							
Elsawah, E. (2016)										43							
Emek, M. (2021)							46										
Erdem ve ark. (2015)										29							

Esawi, W. N. H. (2015)	36						22					11
Gezer, H. ve Kıymık, M. N. (2018)	4				8							
Gürler, M. (2019)					23							
İslıoğlu, S.(2015)					214							
İnan, K. (2013)					8	2		2				
İpek, S. (2020)	14	40	4	9				22				
Kırbaş, G. (2017)		19			49	5						
Orhan, M. (2018)					13							
Önder, A.(2017)		82 (A2=14,B1=30,B2=38)			506 (A2=99,B1=217,B2=190)			46 (B1=12, B2=44)				
Polat, H. (2014)	61	35	5		400	370	50	39	33	23		4
Tekeli, M. (2020)					5	4		5				
Tolar, E. (2019)											3	

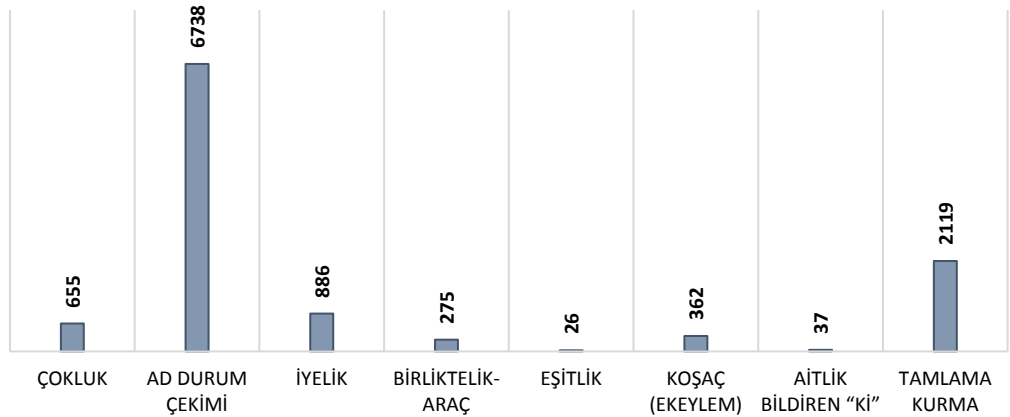
Biçimbilimsel yanlışlar başlığı altında ad çekim ekleri, eylem çekim ekleri, türetim ekleri, tamlama ekleri ve çatı eklerinden kaynaklanan yanlışlar incelenmiştir. Biçimbilimsel yanlışlar birleştirildiğinde toplam yanlış sayısının 18750 olduğu belirlenmiştir.

Yanlışları “biçimbilimsel” olarak tek bir ana başlıkta ele alan çalışmalar dışında, alt türlere ilişkin sayıları veren çalışmaların verileri birleştirildiğinde, en büyük paydayı kaplayan yanlış türünün *ad çekimiyle ilgili yanlışlar* olduğu görülmüştür.

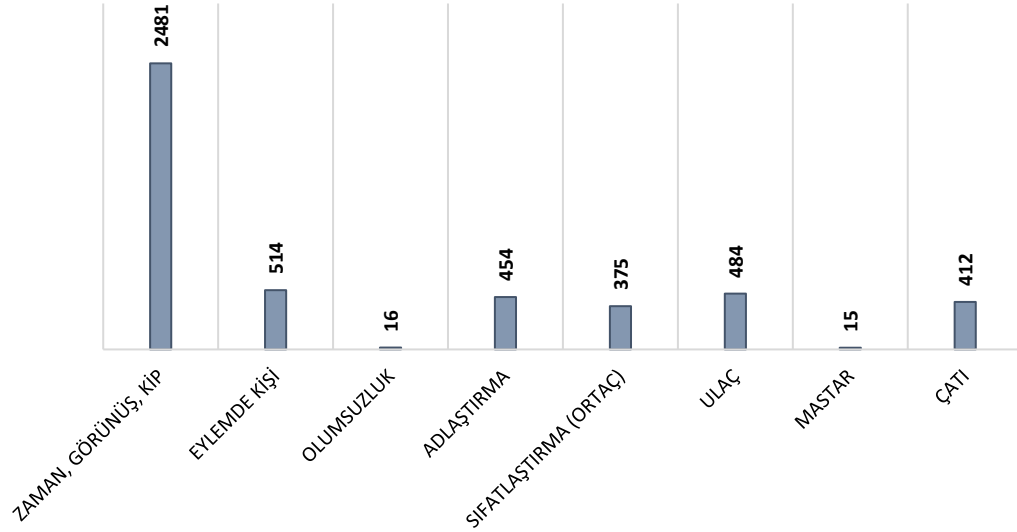

Şekil 4.4. Biçimbilimsel Yanlışlar

Ad çekiminde yapılan yanlış sayıları ayrıntılı çözümlendiğinde, en çok yanlış gözlenen dilbilgisel ulamın “ad durum ekleri” olduğu görülmüştür. Yine durum ekleriyle ilgili olarak “tamlama kurma”da sıkça yanlış yapıldığı belirlenmiştir.

Şekil 4.5. Ad Çekimiyle İlgili Yanlışlar

Şekil 4.6. Eylem Çekimiyle İlgili Yanlışlar

Eylem çekimindeki yanlışlar sayıldığında ise en çok yanlış gözlenen dilbilgisel ulamın “zaman, görünüş, kip” kullanımından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

4.1.3 Sözdizimsel Yanlışlar

İncelenen çalışmalardaki sözdizimsel yanlışlar Tablo 4.8’de birleştirilmiştir. Birleştirme sürecinde bulgular; tümce öğelerinin yanlış dizilimi, söz öbeklerinin kurulumundan kaynaklı yanlışlar, özne-yüklem uyumsuzluğu yanlışları, özne, yüklem, dolaylı tümleç ve nesnenin yanlış kullanımından kaynaklanan yanlışlar olarak ulamlanmıştır.

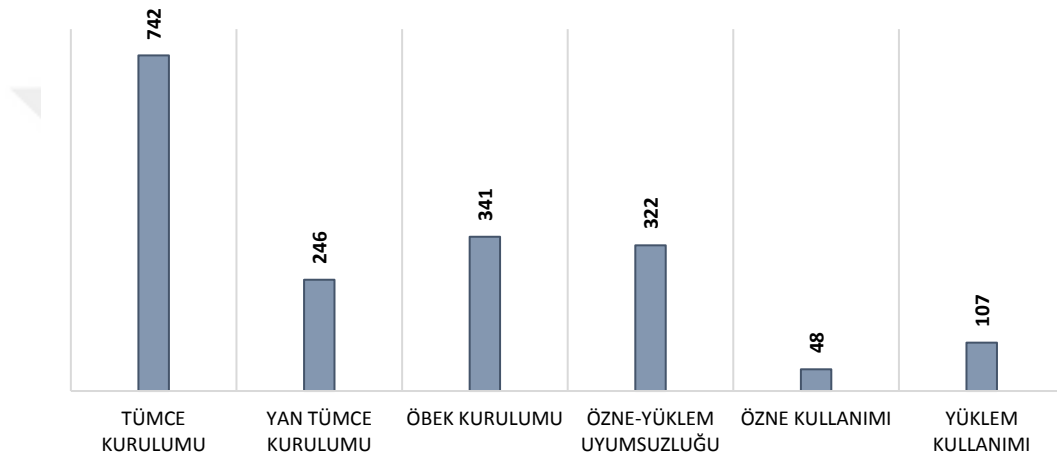
Tablo 4.8. Sözdizimsel yanlışlar

	Ögelerin Dizilişi	Söz ve Söz Öbeklerin in Sıralanışı	Söz ve Söz Öbeklerinin Eksikliği	Söz ve Söz Öbeklerinin Gereksiz Kullanımı	Özne Kullanımı na İlişkin Yanlışlar	Özne Yüklem Uyumsuz uğu	Yüklem Kullanımı	Nesne Kullanımı yla İlgili Yanlışlar	Dolaylı Tümleç Kullanımıyla İlgili Yanlışlar	Birleşik Tümce Kurulumu	Dolaylı Anlatımda aki Yanlışlar	Yan Tümce Yanlışları
AkBaşoğlu, D. ve Can, F. S. (2014) / Tüm düzeyler (n=200)	Sözdizimi yanlışları=90					48						
Arat, E. (2021) A2 (n=10)						Sözdizimi yanlışları = 13						
Atalan, G. (2017) C1 (n=60)	61				3	7	3		4			
Baki, E. (2021) A1, A2, B1, B2 (n=86)	43 (A1=28, A2=10, B1=4, B2=1)				31 (A1=25, A2=4, B1=2)	22 (A1=18, A2=3, B1=1)	69 (A1=20, A2=16, B1=20, B2=13)					
Boylu ve ark. (2017) / B1 (n=50)						Cümle ögelerinin yanlış sıralanması ve özne yüklem uyumsuzluğu = 23						
Bölükbaş, F. (2011) (n=20)						Sözdizimi yanlışları = 49						
Büyükkız, K.K. ve Hasırcı, S. (2013) / B2 (n=42)						Sözdizimi yanlışları = 127						
Ceran ve ark. (2015) / B1 (n=1)	7				4	9	3		4			
Çetinkaya, G. (2015) B2 (n=50)						Sözdizimi yanlışları = 57						
Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019) / C1 (n=19)	1				Özne yüklem uyumsuzluğu ve özne eksikliği =9							
Elsawah, E. (2016)									4			
Elturan, B. (2019) Türkçe Hazırlık (n=6)						Sözdizimi yanlışları =5						
Emek, M. (2021) A1, A2 (n=41)	56					7	18			16		

Erdem ve ark. (2015)/B1 (n=35)	Sözdizimi yanlışları = 19					
Esawi, W.N.H.(2015) C1 (n=34)	10		10	9	6	1
Gezer, H. ve Kıymık, M. N.(2018)/B1 (n=11)	Sözdizimi yanlışları = 17					
Gürler, M. (2019) B1 (n=27)	6					
İpek, S. (2020) Orta Düzey (n=53)	23	19	1	Özne yüklem uyumsuzluğu =8		
Kahraman, F. (2019) / A1 - A2 (n=80)	Cümle öğelerinin yanlış sıralanması ve özne yüklem uyumsuzluğu = 235 (A1=103, A2=132)					
Kırbaş, G. (2017) A2 (n=48)	Öge dizilişleri/ öge eksikliği kaynaklı yanlışlar = 18					
Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015)/A1 (n=94)	Sözdizimi yanlışları =6			Yüklem yanlışları =8		
Orhan, M. (2018) B1 (n=51)	Cümle kuruluşunda yapılan yanlışlar =12			Özne-yüklem uyumu= 6		
Önder, A. (2017) A2, B1, B2 (n =65)	242 (A2=43, B1=92, B2=107)	259 (A2=33, B1=95, B2=131)	82 (A2=24, B1=31, B2=27)	127 (A2=23, B1=31, B2=73)	9	155 (A2=30, B1=47, B2=78)
Polat, H. (2014) Tüm Seviyeler (n=850)	Cümle öğelerinin yanlış sıralanması =166			Özne-yüklem uyumsuzluğu =70	75	
Tekeli, M. (2020) B2 (n=20)	Sözdizimi yanlışları = 16					
Tolar, E. (2019) B2 (n=40)	Sözdizimi yanlışları = 27					
Yılmaz, F. ve Bircan, D. (2015), A2 (n=22)	Sözdizimi yanlışları = 83					

Kimi alışmalar genellikle sözdizimi yanlışlarını “sözdizimsel” ana başlığı altında alt başlıklara ayırmadan incelemiştir. Çalışmalardan kimileri sözdizimsel yanlışları ayrı ayrı ele almış, kimileri ise biçimbilimsel yanlışlarla beraber değerlendirmiştir. Bu ulamdaki toplam yanlış sayısı 2517’dir.

Yanlışları “biçimbilimsel” olarak tek bir ana başlıkta ele alan çalışmalar dışındaki çalışmalar incelendiğinde -yani alt türlere ilişkin sayıları veren çalışmaların verileri birleştirildiğinde- en yaygın yanlış türünün “tümce kurulumu”nda olduğu gözlenmiştir.

şekil 4.7. Sözdizimiyle İlgili Yanlışlar

“Yan tümce kurulumu”, “bek kurulumu”, “zne-yüklem uyumu” da sık yanlış yapılan alanlarıdır.

4.1.4 Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlar

İncelenen çalışmalardaki sözcüksel-anlamsal yanlışlar Tablo 4.9 ile Tablo 4.10’da birleştirilmiştir. Birleştirme sürecinde, yanlışların “sözcük seçimi”, “eksik-gereksiz sözcük kullanımı” gibi anlamsal ulamların yanı sıra; “eylem, ad, sıfat, belirteç, adıl, ilgeç, bağlaç kullanımı” gibi dilbilgisel ulamların da kullanıldığı grlmştir. Bunlarındışında anadili veya başka yabancı dil aktarımından kaynaklı yanlışlar ve uyumsuzluklara değinen çalışmalar bulunmaktadır.

Tablo 4.9. Sözcüksel-anlamsal yanlışlar 1

	<i>Yanlış Seçimi ile Yanlışlar</i>	<i>Sözcük ile İlgili</i>	<i>Gereksiz Sözcük Kullanımı ile Yanlışlar</i>	<i>Sözcük Eksikliği</i>	<i>Eylemlerin Yanlış Kullanımı</i>	<i>Adların Yanlış Kullanımı</i>	<i>Sıfatların Yanlış Kullanımı</i>	<i>Belirteçlerin Yanlış Kullanımı</i>	<i>Adılların Yanlış Kullanımı</i>	<i>İlgeçlerin Yanlış Kullanımı</i>	<i>Bağlaçların Yanlış Kullanımı</i>
Arat, E. (2021) A2 (n=10)	Sözlüksel-anlamsal yanlışlar = 14										
Atalan, G. (2017) C1 (n=60)	138		79							6	47
Baki, E. (2021) A1, A2, B1, B2/(n=86)	205 (A1=64, A2=51, B1=59, B2=31)			162 (A1=76, A2=41, B1=25, B2=20)						103 (A1=44, A2=25, B1=17, B2=17)	
Boylu ve ark. (2017) / B1 (n=50)	Sözcük bilgisi yanlışları = 627										
Bölükbaş, F. (2011) (n=20)	58										
Büyükkız, K.K. ve Hasırcı, S. (2013)/B2 (n=42)	185										
Ceran ve ark. (2015) / B1 (n=1)	23		12							5	4
Çetinkaya, G. (2015) B2 (n=50)	Sözlüksel-anlamsal yanlışlar = 52										
Deminiz, H. N. ve Okur, A. (2019)/C1 (n=19)	30		12	10							4
Elsawah, E. (2016) Orta Düzey (n=220)	131		30	11	31		34				
Elturan, B. (2019) (n=6)	Sözcük seçimi veya sözcük eksikliği = 23										
Emek, M. (2021) A1, A2 (n=41)	55			Yanlış/eksik sözcük kullanımı = 130 ^{††}					30		22
Erdem ve ark. (2015) / B1 (n=35)	65						4				
Esawi, W.N.H. (2015)/C1 (n=34)					37	22	16	14	5	12	13
Gezer, H. ve Kıymık, M.N. (2018)/B1 (n=11)	Sözcük bilgisi kaynaklı yanlışlar = 8										
Gürler, M. (2019) B1 (n=27)	10										

^{††}Emek (2021) çalışmasında yanlış ve eksik sözcük kullanımı ile ilgili yanlışları sözdizimsel yanlışlar ulamında değerlendirmiştir. Yanlış sayısını toplu olarak vermiştir.

İpek, S. (2020) Orta Düzey (n=53)	120	54	104						
Kahraman, F. (2019) A1 - A2 (n=80)				340 (A1=161, A2 =179)					
Kırbaş, G. (2017) A2 (n=48)	105	33	71				22		69
Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015),A1 (n=94)				Sözcük yanlışları = 18					
Orhan, M. (2018) B1 (n=51)				15					
Önder, A. (2017) A2, B1, B2 (n=65)				479 (A1=110, B1=238, B2=131)					
Polat, H. (2014) Tüm Seviyeler (n=850)	214	34		35		28	129	5	258
Tekeli, M. (2020) B2 (n=20)				Sözcüksel – anlamsal yanlışlar = 15					
Tunçel, H. (2013) A1 (n=8)				Sözcük yanlışları = 22					
Yılmaz, F. (2015) B1 (n=27)				Sözcük anlamında ve bağdaşıklık kurmada yapılan yanlışlar = 52					
Yılmaz, F. ve Bircan, D. (2015) / A2(n=22)	66								

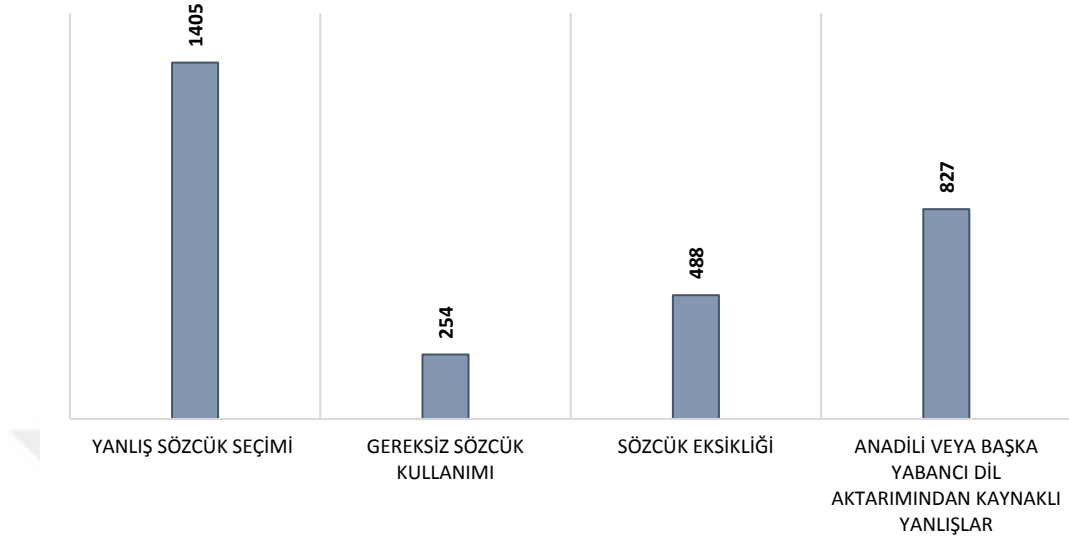
Tablo 4.10. Sözcüksel-anlamsal yanlışlar 2

	<i>Anadili veya Başka Yabancı Dil Aktarımından Kaynaklı Yanlışlar</i>		<i>Anlam Bozukluğu</i>	<i>Deyimlerin ve kalıp ifadelerin kullanımı</i>
	<i>Yabancı Dillerden Ohumsuz Aktarım Kaynaklı Yanlışlar</i>	<i>Anadili ve Hedef Dildeki Ortak Sözcüklerin Kullanımından Kaynaklanan Yanlışlar</i>		
Arat, E. (2021)	7			
Atalan, G. (2017)	Batı Kökenli Kelimelerin Kullanımı = 17			
Baki, E. (2021)		35 (A1=20, A2=12, B1=1, B2=2)		
Ceran ve ark. (2015) / B1 (n=1)	6			
Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019).			10	
Elsawah, E. (2016)	Arapça ve İngilizce Sözcüklerin Etkisi = 25			
Emek, M. (2021) A1, A2 (n=41)				10
Erdem ve ark. (2015) / B1 (n=35)				15
Esawi, W. N. H. (2015)				
Gürler, M. (2019)	8	Türkçe ve Arapça Ortak Sözcüklerin Kullanımı = 35		
İpek, S. (2020) Orta Düzey			2	
Kırbaş, G. (2017)** A2 (n=48)	Harf yazımı ve diğer dillerin etkisinden kaynaklanan yanlışlar = 202			
Orhan, M. (2018)	10	29		
Polat, H. (2014) Tüm Seviyeler (n=850)		445		
Tekeli, M. (2020)**	4	Türkçe ve Fransızcadaki Ortak Sözcüklerdeki Yanlışlar = 4		

** Kırbaş (2017) diğer dillerin etkisinden kaynaklanan yanlışları sözcük yazımındaki yanlışlar ulamı başlığında, eksik, fazla ve yanlış harf yazımı ile beraber değerlendirmiş ve sonucunu da toplam yanlış sonucu (n=202) olarak vermiştir.

**Tekeli (2020) çalışmasında anadili ve diğer yabancı dillerden kaynaklı yanlışları sesbilimsel yanlışlar ulamında değerlendirmiştir. Bu çalışmada da Sözcüksel-anlamsal yanlışlar toplam sonucundan ayrı tutularak bu bölümde yanlış sayıları verilmiştir.

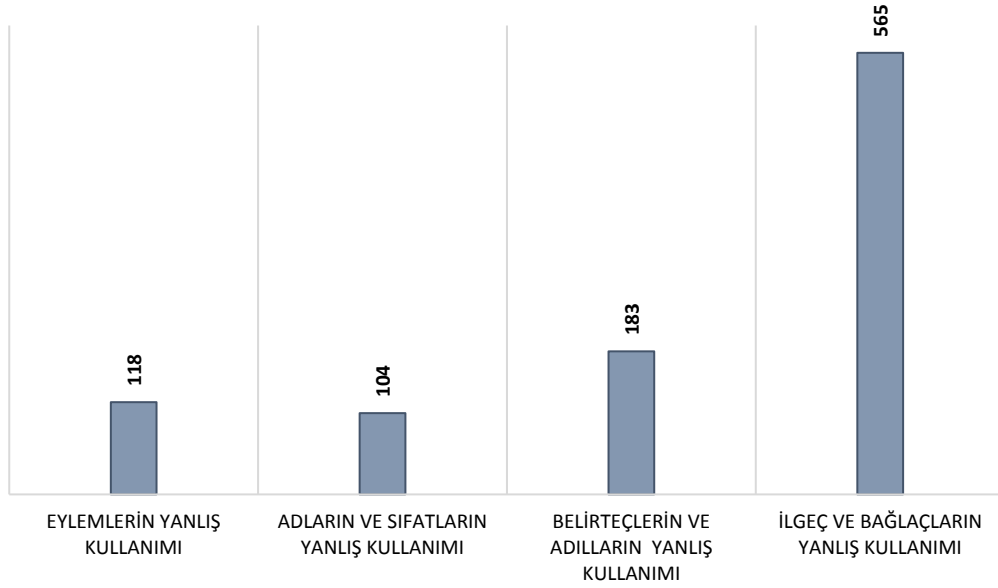
Çözümlenen çalışmalardaki sözcüksel-anlamsal yanlışlar birleştirildiğinde toplam yanlış sayısının 5631 olduğu ortaya çıkmıştır.

Şekil 4.8. Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlar

Yanlışların ayrı ayrı alt türlere dağılımını veren çalışmaların bulguları birleştirildiğinde, çoğunlukla “sözcüklerin yanlış kullanılması”nın yaygın olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda “sözcüklerin eksik kullanılması” sık rastlanan yanlışlardandır. Başka dillerden aktarım nedeniyle yapılan yanlışlar da oldukça öne çıkmaktadır.

Sözcüksel-anlamsal yanlışları dilbilgisel ulamlar çerçevesinde (sıfat, ad, eylem, belirteç, ilgeç, bağlaç, adıl gibi) ele alan çalışmalardaki bulgular birleştirildiğinde, ilgeç ve bağlaç kullanımına bağlı yanlışların çok yaygın olduğu göze çarpmaktadır.

Şekil 4.9. Dilbilgisel Ulamlarda Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlar

4.1.5 Yazım Yanlışları

İncelenen çalışmalardaki yazım yanlışları Tablo 4.11, Tablo 4.12 ve Tablo 4.13'te birleştirilmiştir. Birleştirme sürecinde yazım yanlışları; ses temelli yazım yanlışları, sözcüklerin yazımına ilişkin yanlışlar, büyük, küçük harf kullanımına ilişkin yanlışlar, bağlaç yazımıyla ilgili yanlışlar, bitişik ve ayrı yazım kuralına ilişkin yanlışlar ve noktalama yanlışları olarak ulamlanmıştır.

Tablo 4.11. Yazım yanlışları 1

	1. Büyük ve Küçük Harfler		2. Sayılar	3. Birleşik Sözcükler		4. Bağlaçlar			
	Büyük Harfler	Küçük Harfler		Bitişik Yazılan Birleşik Sözcükler	Ayrı Yazılan Birleşik Sözcükler	/dA/ Bağlacının Yazımı	/ya da/ Bağlacının Yazımı	/hem de/ Bağlacının Yazımı	/ki/ Bağlacının Yazımı
Ak Başoğlu, D. ve Can, F. S. (2014)							88		
Arhan, A. (2015)		38 (A1=25 / A2=13)							
Atalan, G. (2017)					268				
Baki, E. (2021)		28 (A1=16, A2=7, B1=5)		18 (A1=7, A2=6, B1=2, B2=3)					
Bölükbaş, F. (2011)					204				
Büyükkız, K.K. ve Hasırcı, S. (2013)					570				
Çetinkaya, G. (2015)					53				
Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019).		8							
Elsawah, E. (2016)	36	22		39	4	5	12	4	4
Elturan, B. (2019)					59				
Emek, M. (2021)		46					17		
Esawi, W. N. H. (2015)		11		15	21				
Gürler, M. (2019)					62				
İpek, S. (2020)					611				
Kahraman, F. (2019)					1395 (A1=635 / A2=760)				
Kırbaş, G. (2017)		191		29					

Orhan, M. (2018)	29		45		35	2	1	1
Önder, A. (2017)								
Polat, H. (2014)	32							
Tekeli, M. (2020)								
Tolar, E. (2019)	36	5	3		12			6
Tunçel, H. (2013)								
Yılmaz, F. (2015)								
Yılmaz, F. ve Bircan, D. (2015)								

Tablo 4.12. Yazım yanlışları 2

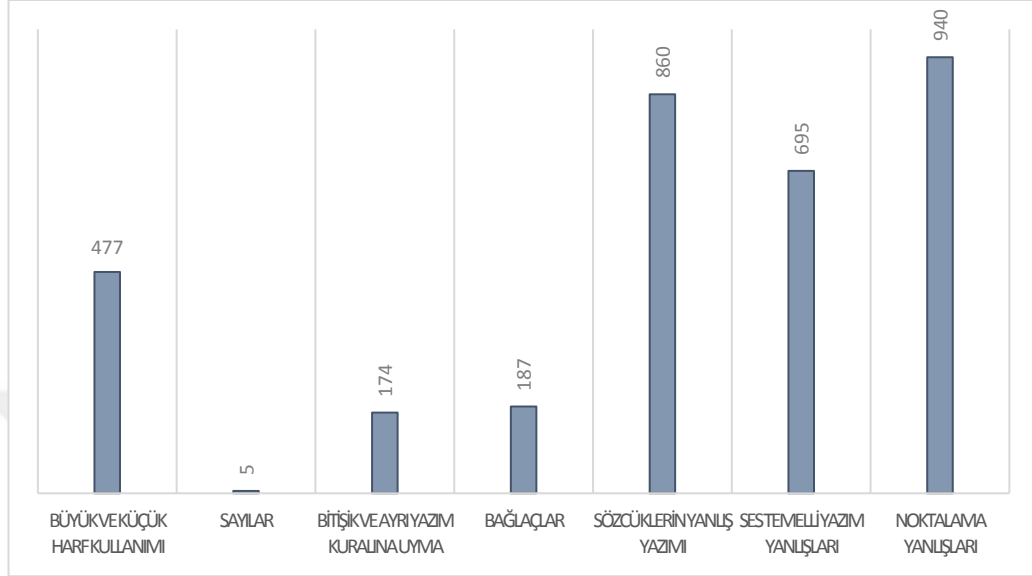
	5. Sözcüklerin Yanlış Yazımı	6. Ses Temelli Yazım Yanlışları					7. Soru eki {-ml}'nin Yazımı	8. Satır Sonunda Sözcüklerin Bölünmesi	9. Duyularak Öğrenilen Sözcük ve Eklerin Yazımı	10. İkilemelerin Yazılışıyla İlgili Yanlışlar
		Harflerin/Seslerin Karıştırılması	Ünsüzün Yazılmaması	Ünlünün Yazılmaması	Ünlü Ekleme	Ünsüz Ekleme				
Ak Başoğlu, D. ve Can, F. S. (2014)	237			445					80	
Arhan, A. (2015)	142 (A1=68, A2=74)									
Baki, E. (2021)	127 (A1=65, A2=26, B1=30, B2=6)									
Elsawah, E. (2016)	12		33	72				8		
Emek, M. (2021)	Sözcüklerin yanlış yazımı (141); alıntı sözcüklerin yanlış yazımı (130)						3			
Erdem ve ark. (2015) / B1 (n=35)	27									
Esawi, W. N. H. (2015)	24		Fonem Ayrıştırılmaması = 55							

Kırbaş, G. (2017)	Alıntı Kelimelerin Yanlış Yazımı = 11	16	Eksik Harf Kullanımı = 18	Fazla Harf Kullanımı = 6					
Polat, H. (2014)	1								
Tolar, E. (2019)	8		12	15	13	10			2

Tablo 4.13. Yazım yanlışları 3 (noktalama)

	1. Noktanın Kullanımı	2. Virgülün Kullanımı	3. İki Noktanın Kullanımı	4. Kesme İşaretinin Kullanımı	5. Çift Tırnak İşaretinin Kullanımı	6. Sonu İşaretinin Kullanımı	7. Düzeltme İşaretinin Kullanımı	8. Noktalı Virgülün Kullanımı	9. Üç Noktanın Kullanımı
Baki, E. (2021)									
Boylu ve ark. (2017)									
Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019).									
Elsawah, E. (2016)		7		26			14		
Emek, M. (2021)									
Esawi, W. N. H. (2015)									
İpek, S. (2020)									
Kırbaş, G. (2017)	187	35		61		4		23	
Orhan, M. (2018)				20					
Polat, H. (2014)									
Tolar, E. (2019)	25	27	1		5	10			7

Çözümlemiş çalışmalardaki yazım yanlışları birleştirildiğinde toplam yanlış sayısının 9805 olduğu ortaya çıkmıştır. Biçimbilimsel yanlışlardan sonra öğrencilerin en sık yanlış yaptığı alan yazım yanlışlarıdır.

Şekil 4.10. Yazım Yanlışları

Bu ulamdaki yanlışları “yazım ve noktalama yanlışları” olarak tek bir ana başlık altında değerlendiren çalışmaların sayısal bulguları dışarıda tutulursa, alt türlerle ilgili çalışmaların verileri birleştirildiğinde noktalama işaretlerinin kullanımı ve sözcüklerin yanlış yazılmasıyla ilgili yanlışların çok yaygın olduğu görölmektedir. Noktalama ulamı içinde özellikle nokta ve kesme işaretinin kullanımında daha çok yanlış yapıldığı görölmüştür. Ses temelli yazım yanlışları da sık yanlış yapılan alanlardan biridir.

4.2 Dil Kullanıcılarının Yanlışlarına İlişkin Sözel Bulgular

Bu tez kapsamında ele alınan çalışmaların sözel verileri, *sesbilimsel*, *biçimbilimsel*, *sözdizimsel*, *sözcüksel-anlamsal yanlışlar* ve *yazım yanlışları* başlıkları altında, örnekler üzerinden derlenmiştir.

4.2.1 Sesbilimsel Yanlışlara İlişkin Sözel Bulgular

Sesbilimsel yanlışlar ana başlığı altında ünlülerle ilgili sesbilimsel yanlışlar, (ünlü uyumu, ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünlü düşmesi, ünlü türemesi, yardımcı ünlüler), ünsüzlerle ilgili sesbilimsel yanlışlar (ünsüz benzeşmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi, ikizleşme, kaynaştırma sesleri) ve seslerin/harflerin karıştırılmasından kaynaklanan yanlışlarla ilgili örnekler incelenmiştir.

Çözömlenen çalışmalardaki sesbilimsel yanlışlar birleştirildiğinde toplam 4839 yanlış olduğu belirlenmiştir. Sesbilimsel yanlışlar içinde 1729 yanlışla en sık yanlışın ünlü uyumlarında yapıldığı görölmüştür.

4.2.1.1 ÜNLÜLERLE İLGİLİ SESBİLİMSEL YANLIşLAR

Elsawah (2016) alışmasında anadili Arapça olan öğrencilerin yazılı metinlerinde ünlülerin yazımında yapılan yanlışları belirli nedenlere bağlamıştır. En önemli neden Türkçede Arapçaya göre daha fazla ünlünün bulunmasıdır. Bu nedenle kendi dillerinde karşılığı olmayan ünlülerin ayrımını kavrayamadıklarını belirtir. Bir diğer neden ise Arapçada ünlülerin hareketlerle gösterilmesidir. Öğrenciler ses olaylarıyla ilgili kuralları anlamakta zorlanırlar bu nedenle yanlışlar yaparlar. Kalınlık-incelik uyumu kuralını anlamakta zorlandıkları için son ünlüyü yanlış seçerek yanlış yapabilirler.

4.2.1.1.1 ÜNLÜ UYUMU KAYNAKLI YANLIşLAR

Ünlü uyumu ile ilgili yanlışlar, kalınlık-incelik uyumu ve düzlük-yuvarlaklık uyumu ile ilgili yanlışlar olarak iki alt başlıkta örneklendirilmiştir. Sesbilimsel yanlışlar içinde 1729 yanlışla en sık yanlışın ünlü uyumları konusunda yapıldığı görölmüştür. alışmalar, anadili Arapça olan öğrencilerle yürütölen çalışmalarda bu yanlışın sık yapılmasının Arapçada kalınlık-incelik uyumunun olmaması ve öğrencilerin de yazdıkları sözcüklerde ve eklerde bu kuralı uygulamamalarından kaynaklanması üzerinde durmuştur (Elsawah, 2011; Gürlö, 2019; Arat, 2021). Türkçede bulunan “ı” ünlüsü sıklıkla “i” şeklinde yazılırken “a” ve “e” ünlüsünün yazımında da yanlışlıklar yapıldığı görölmektedir. Bu yanlışların nedeniyse Arapçada kullanılan "a, i, u" seslerinin harekeyle karşılığı varken bu seslerin Türkçedeki kalın ve ince hallerinin karşılığı olmadığı için bu sesler birbiriyle karıştırılır ve öğrenciler kalınlık-incelik ayrımını kavramakta güçlük ekerler (Arat, 2021; Kahraman, 2019).

İranlı öğrencilerle alışan İnan (2013) kalınlık-incelik uyumunun öğrencilerin önemli sorunlarından biri olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin bu yanlışları yapmalarını Türkçedeki ünlü seslerin farklarını tam olarak anlayamama; Türkçede eklerin kendisinden önce gelen seslere göre şekillendiğini unutma veya kavrayamama; kalınlık-incelik durumuna göre çeşitlenen aynı görevdeki ekleri birbirinden farklı ve ayrı ekler olarak görme eğilimi ve Türkçede Farsçaya göre daha fazla ünlünün bulunması nedenlerine bağlamıştır. Baki (2021) de çalışmasında ünlü uyumu ile ilgili yanlışların Makedoncada Türkçede olduğu gibi ünlü uyumu

kurallarının olmamasından kaynaklandığını belirtmiştir. Bir diğer unsur ise Makedoncada “ı, ö, ü” seslerinin olmamasından dolayı öğrencilerin kuralları eksik ve yanlış uygulamalarıdır.

Polat (2014) kalınlık-incelik uyumu ile ilgili yanlışların en çok “dahi” anlamındaki “da, de” kullanımında, ad durum eklerinde, ulaş eklerinde, sıra sayı sıfatlarında görüldüğünü belirtmiştir. Önder (2017) yapılan yanlışların önemli bir bölümünün de Türkçeye yabancı dillerden geçmiş ve uyum kuralı dışında kalan bazı sözcüklerin (kalp, hayal, saat vb.) uyum kuralına göre ek getirilmesi sonucunda ortaya çıktığını saptamıştır.

Düzlük-yuvarlaklık uyumu ile ilgili yanlışlar kalınlık-incelik uyumuyla ilgili yanlışlardan daha azdır. Bu ulamdaki yanlışların asıl nedeni anadili Arapça olanların Türkçedeki yuvarlak-düz, geniş-dar ünlülerin ayrımını tam olarak kavrayamamalarından kaynaklanmaktadır. Kahraman (2019) çalışmasında düzlük-yuvarlaklık uyumu ile ilgili A1 düzeyine oranla A2 düzeyinde daha fazla yanlış yapıldığını belirlemiştir. Bunu A2 düzeyinde yeni öğrenilen zaman, kişi, durum eklerine bağlar. Öğrencilerin genellikle eylem soylu sözcüklere zaman, durum ve ulaş eki getirdiğinde düzlük-yuvarlaklık uyumu yanlış yaptıklarını, yanlışın en temel sebebin de anadili ile hedef dil arasında ünlü seslerin birbirini karşılamaması olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler anadillerinde bulunan "a/e, i, u" ünlülerinin dışındaki ünlü seslerle kurulan ekleri yanlış kullanmışlar ve anadillerinden olumsuz aktarım yaparak düzlük-yuvarlaklık uyumu yanlış yapmışlardır.

Polat (2014) anadili Rusça olan öğrencilerle yaptığı çalışmasında yanlışların temel düzeyde en çok çıkma durumu eklerinde ve türetim eklerinde, orta düzeyde en çok çıkma durumu eklerinde görüldüğünü ve yanlışların sık görülmesinin nedenini de Türkçe ve Rusçadaki seslerin farklı olmasından kaynaklandığını belirtmiştir.

Örnekler:

- A1. *Hayallar* (hayeller)
- A1. *Buluyormuşlar* (buluyormuşlar)
- B2. Bu sizi *şaşırtmesin* (şaşırtmasın) (**Ak-Baçoğul Can, 2014**)
- Bu tatili hiçbir zaman *unutmayacağım*. (unutmayacağım)
- Bir güzel ev *alacağım*. (alacağım) (**Arat, 2021**)

- *Lisedeyken* hep aynı düşünmüştüm fakat üniversitede fikrim değişti. (lisedeyken)
- *Beynimde* acaba sınavım nasıl geçti sorusu vardı. (beynimde) (**Atalan, 2017**)
- A1. Bu hafta sonu saat 09:00’de uyandım (Bu hafta sonu saat 09:00’da uyandım)
- A2. Gelecekteki pılanlarım çocukluktan şimdiye kadar değiştirdi. (Gelecekteki planlarım çocukluktan şimdiye kadar çok değişti.)
- B1. Bu günlerde biraz farklı düşünüyorum. (Bu günlerde biraz farklı düşünüyorum.) (**Baki, 2021**)
- Yalan ve yanlış şeyler görmamalıyım.
- Çocuk yetiştirmek öyle kolay bir şey değil. (**Boylu ve ark., 2017**)
- Gençken *yabancı* filmleri seyrederdim. (yabancı)
- B1. Daire *alaram* ve *gızımı götürerem*. (**Boylu ve Başar, 2015**)
- Ama hemen bu *masrafı* kendimi ödüllendirmek olarak akıl yaptım. (masrafı) (**Ceran ve ark., 2015**)
- Anladığıme göre ... (Anladığıma göre) (**Demiriz ve Okur, 2019**)
- Orada çok *manzareler* var (Orada çok manzaralar var)
- *Özgürlük* şarkısı (Özgürlük şarkısı)
- Biz çok mutlu *oldık* (Biz çok mutlu olduk)
- Cep telefonu *yokto* (Cep telefonu yoktu) (**Elsawah, 2016**)
- *olümsuz* (olumsuz)
- *sahiptir* (sahiptir)
- *fayatlar* (fiyatlar) (**Esawi, 2015**)
- İnternet hayatımızda neler neler değiştirdi. (İnternet hayatımızda neleri değiştirdi?)
- Ülkemizin hangi bölgesine gidersek *gidelim* bu tür zenginliklerle karşılaşmamız mümkündür. (Ülkemizin hangi bölgesine gidersek gidelim her zaman bu tür zenginliklerle karşılaşabiliriz.) (**Gürler, 2019**)
- Yaşlılar o gün *torunleri* ile zaman geçirmeye seviyorlar.
- Kültürümüze göre *düğünde* deve kesiyoruz.
- İnsanlar radyo *dınıyorlardunuz*.
- Her Sabah Sohbet *ıdıyorlardu*. (**İpek, 2020**)

- Son gün insanlar *dışarı* giderler. (Son gün insanlar, dışarıya çıkarlar.)
- *Önamli* adetleri... (Önemli adetleri) (**İnan, 2013**)
- A1. Biz *filmlari* seviyoruz, filmde sonra yemek yiyoruz
- A2. *Yemenda* yirmi iki ili var.
- *Yüzdiktan* sonra ben sokakta yürüdüm ve bir kız gördüm.
- Eve *döndüktan* sonra orada çalış düşündüm. (**Kahraman, 2019**)
- Babam *arkadaşlarıyla* çok oyunları oynamış. (Babam arkadaşlarıyla çok oyun oynamış.)
- "...benim babam ve *arkadaşisi*..." (...benim babam ve arkadaşı...)
- "Bu nedenle bu *siyahıtı* karar verdim." (Bu nedenle bu seyahate karar verdim.)
- "... şehir *oldı*." (...şehir oldu.) (**Kırbaş, 2017**)
- Mersini çok merak *ediyordum*. (ediyorum)
- Yaşlılar hayatı yaşamış, görmüş bazıları çok büyük zorluklarla karşı karşıya *kalmışlar*. (kalmışlar) (**Orhan, 2018**)
- A2. *Arkadaşıme* gittim.
- B1. Yemek *yediktan* sonra mutlaka çay içmeliler.
- *Düşündiktan* sonra cevap ver.
- B1. Türkiye'ye çok *yabancılar* geliyor. (**Önder, 2017**)
- T.D. *Çiftlikta* arkadaşlarımla oynayacağım. (Çiftlikte arkadaşlarımla oynayacağım.)
- O.D. İyice *sinirlanıp* kapıyı çarparak odadan çıkıp gitti. (İyice sinirlenip kapıyı çarparak odadan çıkıp gitti)
- Y.D. İletişim *da* bizim hayatımızda büyük rolü oynuyor. (İletişim de hayatımızda büyük rol oynuyor.)
- T.D. Zeynep çok akıllı ve *maraklı* bir çocuk. (Zeynep çok akıllı ve meraklı bir çocuktur)
- O.D. Adam eve *döndikten* sonra ceketini çıkarıp askıya astı. (Adam eve girdikten sonra ceketini çıkarıp askıya astı.) (**Polat, 2014**)
- Türkiye'nin *başkantu* başkenti...
- Beş gün *dersim* var. ...dersim.... (**Tekeli, 2020**)

4.2.1.1.2 ÜNLÜ DARALMASI VE ÜNLÜ GENİŞLEMESİ İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Ünlü daralmasıyla ilgili yanlışların ortaya çıkma nedeni öğrencilerin kuralları eksik uygulamasından, kural kısıtlamayı bilmemelerinden ve aşırı genelleme yapmalarından kaynaklanmaktadır. Çalışmalardaki örnekler incelendiği zaman yanlışların çoğunlukla şimdiki zaman ekinin "-yor" kullanıldığı yerlerde ve "ye" ve "de" eyleminin kullanıldığı durumlarda yoğunluk gösterdiği görülmektedir.

Örnekler:

- Hartum’da nüfus 8 milyonu *geçiyor*. (geçiyor)
- Biz birbirimizi *anlay*yoruz. (anlıyoruz) (**Arat, 2021**)
- A1. Cumartesi akşam erkek arkadaşım’la kahve içiyoruz *yeyiyor*uz. (Cumartesi akşamları erkek arkadaşım’la kahve içiyoruz ve yemek yiyoruz.)
- B1. Umarım bu dizi verdiği mesajları bir gün toplum olarak *anlay*acağız. (Umarım toplum olarak bu dizinin verdiği mesajları bir gün anlayacağız.)
- B2. Dünyanın sonunda bile olsa onu *ariy*acaksın. (Dünyanın sonunda bile olsa onu arayacaksın.) (**Baki, 2021**)
- Japonya’da yağmur uzun *süre*yor. (**Ceran ve ark., 2015**)
- “*sevmeyor*”
- “*isteyorum*”
- “*yemek yeyince*” (**Emek, 2021**)
- *bekleyorsun* (bekliyorsun)
- *izleyor* (izliyor) (**Ishoğlu, 2015**)
- Tatlı şeyler *yeyiyor*lar. (Tatlı şeyler yiyorlar.)
- Her sene farklı *ol*iyor. (Her sene farklı oluyor.)(**İnan, 2013**)
- A1. Ben Galatasaray takım seviyorum ve Biz maç *izleyor*uz
- A2. Yemek *yi*ydik. (**Kahraman, 2019**)
- “örneğin: müzik *dinleyor*, sapor yapıyor, kitap okuyor.” (Örneğin, müzik dinliyor, spor yapıyor, kitap okuyor) (**Kırbaş, 2017**)
- A2. Balık ekmek *yeyeceğ*iz.
- B1. Facebook daha zaman kullanıyorum ve ailemi *özli*yorum.
- B2. Futbol, basketbol, masa tenisin *oynayor*uz. (**Önder, 2017**)
- Ülkemde beni *bekleyor*lar (...bekliyorlar.)
- ...sevdiğini *söyleyord*u. (...söylüyordu.)
- Derste yazı *yazamayor*um. (...yazamıyorum.) (**Tekeli, 2020**)

- Teknoloji yok olsa hayatım olmaz Hayatım *gelişmiyor*. (Teknoloji yok olsa hayatım olmaz. Hayatım gelişmiyor.)
- Makineler yemek *yapıyorlar*. (Makineler yemek yapıyorlar.) (**Tolar, 2019**)

4.2.1.1.3 ÜNLÜ DÜŞMESİ İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

İncelenen çalışmalardan hareketle ses düşmesi yanlış yapan öğrencilerin bu yanlış asıl yapma nedenleri hedef dilin kurallarını eksik veya yanlış öğrenmelerinden dolayı bu kuralı uygulayamamalarından kaynaklandığı görülmüştür. Anadili Arapça olan öğrencilerle yapılan çalışmalar bu kuralının Arapçada bulunmamasından kaynaklı olarak öğrencilerin anadilinden aktarım yapamadıkları için kuralı yanlış uyguladıklarını belirtmiştir (Arat, 2021; Kahraman, 2019). Tekeli (2020) öğrencilerin sözcüklerde ses düşmesi gereken yerlerde yeni sesler ekledikleri, ses eklenmesi gerekli yerlerde ise ses düşmesi yaparak yanlış yaptıklarını belirlemiştir.

Polat (2014) yapılan yanlışların temel düzeyde en çok *oğul, resim, akıl, vakit, şehir* sözcüklerinde, orta düzeyde en çok *ömür, nehir* sözcüklerinde yüksek düzeyde ise en çok *şehir* sözcüklerinde görüldüğünü belirtir.

Örnekler:

- Benim *şehirimde* çok güzel yerler var.” (şehirimde)
- *Şehirimde* hava çok iyi değildir. Ve burası çok kalabalık.” (şehirimde)
- Nil nehri dünyanın en uzun *nehridir*” (nehridir) (**Arat, 2021**)
- Bakkaloya *şehirinin* birincisi ben oldum. (şehirinin)
- *Aslında* çok düşündüm fakat *aklıma* yazacak bir şey gelmiyor. (aslında aklıma)
- *Fikirimce*, Nijer’de insanlar çok çeşitli dil kullanmaktadırlar. (fikrimce) (**Atalan, 2017**)
- A1. Sora eve doneyorum ve *çizm* yapıyorum ve musik dinliyorum. (Sonra eve dönüyorum, çizim yapıyorum ve müzik dinliyorum.)
- A2. *Uyduktan* önce bir yada iki saat okuyorum. (Uyduktan önce bir ya da iki saat kitap okuyorum.) (**Baki, 2021**)
- Tahran benim *şehirim*.(şehirimdir)
- Benim *burunum* çok güzel.(burnum) (**Boylu, 2014**)
- Bilinçsizce *aklımıza* girebilir. (aklımıza)
- Kendi *şehirimde* bir üniversite kazandım. (şehirimde) (**Ceran ve ark., 2015**)

- *Aklımızda* kalsın diye... (Aklımızda kalsın diye...)
- Herkesin *fikiri* var (Herkesin fikri var) (**Elsawah, 2016**)
- “fotbul *oynamak*” (**Emek, 2021**)
- *burda* (burada)
- *beyinin* (beynin)
- *kayıb ediyoruz* (kaybediyoruz) (**Esawi, 2015**)
- Bu *şehirin* denizi (Bu şehrin denizini)
- *nehir* (nehri)
- *oğulun* adın (oğlunun adı) (**İshoğlu, 2015**)
- Bayramın 13. Günü sabah *şehiri* terk edip kırsala çıkılır. (Bayramın 13. günü, şehirden ayrılarak kıra gidilir.)
- Araz *nehiri* şuranın en önemli heyat bakışlayan kan tamarıdır. (Aras nehri, o yere can veren kan damarı gibidir.) (**İnan, 2013**)
- Kitap okumak *beyinimize* artar düşüncelerimize sağlar.
- İnsanlar *zihnileri* artmak (geliştirmek) için bol bol kitap okumalıdır.
- O, *şehirin* adı “Jedah”. (Jeddah) güzel bir şehir. (**İpek, 2020**)
- A1. Benim *şehirim* çok küçük ve güzel bir şehir, orada deniz ve çok bahçe var, sinemalar ve kafelar var
- A2. Ben bu *isimi* çok seviyorum sen de seveceksin.
- A2. Çok oyunlar senle *oynamak* istiyorum.
- A2. Antalya Türkiye’nin bir güzel *şehiri*. (**Kahraman, 2019**)
- “...insanlar *akılı*...” (...insanların aklı...)
- “...*Vakitinde*...” (...vaktinde...)
- “...tatil *izini*...” (...tatil izni)(**Kırbaş, 2017**)
- A2. Akşam vaktinte *şehire* ulaştık.
- B1. En büyük kale benim *şehirim* vardır.
- B2. *Beyinin* daha iyi oksijen almasını sağlar.(**Önder, 2017**)
- T.D. Çünkü hiç *vakitim* kalmadı. (Çünkü hiç vaktim kalmadı.)
- O.D. Oyuncak gemilerini *nehire* fırlatıp oynarlar. (Oyuncak gemilerini nehre fırlatıp oynarlar.)
- Y.D. Başka *şehire* telefon ediyorum. (Başka şehre telefon ediyorum) (**Polat, 2014**)

- Hafta sonun *sıpor* yaparım. (...spor...)
- Yazın sende *gelceksin* (...geleceksin.)
- Türkce *piratik* yapıyoruz (...pratik...) (Tekeli, 2020)
- En çok tatilimden *keyfi* Türkiye’de aldım (En çok tatilimden keyfi Türkiye’de aldım.)
- Işıklar *nehirin* üzerine dans ediyordu. (Işıklar nehrin üzerin(d)e dans ediyordu.) (Tolar, 2019)

4.2.1.1.4 ÜNLÜ TÜREMESİ İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Baki (2021) yabancı/ikinci dil öğrenen öğrencilerin Türkçede sözcük başında iki ünsüz yan yana bulunmaz kuralından hareketle genellikle, *makıyaj*, *sitresimi*, *pılanlarım*, *filim* gibi Türkçeye geçmiş yabancı sözcüklerin kullanımında yanlış yaptıklarını saptamıştır.

Örnekler:

- A1. *Alışveriş* yaptıktan sonra annem eve gitti. (Annem alışveriş yaptıktan sonra eve gitti.)
- A1. Eve kitabı okudum; muzik dinledim, *filim* izledim. (Evde kitap okudum, müzik dinledim ve film izledim.)
- A2. *Sitresimi* kontrol altında almama sağlıyor. (Stresimi kontrol altına almamı sağlıyor.) (Baki, 2021)
- Bol bol denize *inidik*. (Bol bol denize indik.)
- tatil geldi yani artık *deris* yok. (Tatil geldi yani artık ders yok.) (Tolar, 2019)
- moda tasarımcısı *çalış(i)yor*.
- Çünkü yabancı kitap okuyan insanlar her zaman farklı kültürler *bil(i)yorlar*.
- Çünkü ben orman ve doğal şeyler çok *beğen(i)yorum*. (İpek, 2020)

4.2.1.1.5 YARDIMCI ÜNLÜLER İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Yardımcı ünlünün “ı,i,u,ü” kullanımıyla ilgili yanlışlar yardımcı ünlünün ünlü uyumu kuralları gereğince yanlış yazılması, yardımcı ünlünün yazılmaması ve yardımcı ünlünün gereksiz yere yazılması şeklinde oluşmuştur.

Örnekler:

- *bakıyor* (bakıyor)
- *çalıyor* musun? (çalıyor musun?)
- *soruyor* (soruyor)

- *yüziyor* (yüzüyor)
- *anlatıyordur* (anlatıyordur)
- *gülyor* (gülüyor)
- *oturyordular* (oturuyor)
- *bakyorduk* (bakıyorduk)
- *atlaiyor* (atlıyor)
- *oynayıyor* (oynuyor)
- *ötüiyor* (ötüyor) (**Ishoğlu, 2015**)
- Kuş *uçıyor*. (uç-uyor)
- Çiçek *öliyor*. (öl-üyor)
- Ali *bakiyor*. (bak-ıyor) (**Kara, 2010**)

4.2.1.2 ÜNSÜZLERLE İLGİLİ SESBİLİMSEL YANLIŞLAR

Elsawah (2016) anadili Arapça olan öğrencilerle yürüttüğü çalışmasında öğrencilerin yazılı metinlerindeki ünsüzlerle ilgili yanlışlar için çeşitli nedenler belirlemiştir. Öğrencilerin dikkatsizliği ve ünsüzleri yanlış telaffuz etmeleri; öğrencilerin ötümsüzleşme ve ötümlüleşme ile ilgili kuralları tam olarak kavrayamamaları; öğrencilerin yumuşama kuralı dışındaki yabancı kökenli ve tek heceli bazı sözcükleri söz konusu kurala uydurmaları, özel adların sonuna gelen ötümsüz ünsüzlerin yazmada değil; sadece konuşmada ötümlüleştiğini bilmemeleridir; öğrencilerin “b – p” seslerini karıştırmalarına yol açan “-p” sesinin Arapçada bulunmaması ve birbirine yakın seslerin karıştırılması başlıca nedenlerdir.

4.2.1.2.1 ÜNSÜZ YUMUŞAMASI / ÖTÜMSÜZLEŞME İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Ünsüz yumuşaması/ benzeşmesi ile ilgili yanlışların temel nedeni yabancı/ikinci öğrenenlerin kuralı uygulamaması ya da yanlış uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Ünsüzlerle ilgili yanlışlar ulamında en çok yanlışın yapıldığı alan benzeşmedir. Kahraman (2019) anadili Arapça olan öğrencilerle yaptığı çalışmasında bu ulamdaki yanlışların önemli nedenlerinden biri olarak Arapçada "ç" ve "p" gibi ünsüzlerin olmamasından kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin anadillerinde buna benzer bir yapı olmadığı için olumlu veya olumsuz bir aktarım yapamadıklarını belirtmiştir.

Baki (2021) ve Önder (2017) bu ulamdaki yanlışları ünsüz uyumu alt yanlışları başlığı altında incelemişlerdir. Sert ünsüz yumuşaması yanlışlarında en

yaygın yanlışın sert ünsüzle biten özel adlara ünlüyle başlayan ek getirildiğinde sözcük sonundaki sert ünsüzlerin yumuşatılması sonucu ortaya çıktığı görülmüştür.

Örnekler:

- Lisede edebiyatı çok seviyordum ve edebiyat ile ilgili bir *mesleki* istiyordum. (mesleği)
- Türkiye’de bazen kendimi evimde gibi hissetiyorum. (hissediyorum)
- Diğer ülkelere *gitince* arkadaşlarımla buluşuyorum. (gidince)
- Güneş doğmadan yola *çıkacakız*. (çıkacağız) (**Atalan, 2017**)
- A1. Bazen *havta* sonları Yunanistan’da gittim. (Bazen hafta sonları Yunanistan’a gidiyorum.)
- A1. *İşden* sonra eve donüyorum ve duş yapıyorum. (İşten sonra eve dönüyorum ve duş alıyorum.)
- B1. Elleri *öptükden* sonra dedem bana paralar veriyor. (Dedemlerin elini öptükten sonra dedem bana para verir.) (**Baki, 2021**)
- Kendimize sorabiliriz ve bu soru *cevapı* bulmaya çalışmalıyız.
- Benim üç tane *çocukum* var. (**Boylu ve ark., 2017**)
- Hangi torunun gelecek imparator *olacakı* bilinmiyor. (olacağı)
- Tabletın ekranlarını *seyretiyor*. (seyrediyor) (**Ceren ve ark., 2015**)
- Pencereye *gitip* baktılar (Pencereye gidip baktılar)
- Adam *ilaçı* iyi kullandı (Adam ilacı iyi kullandı)
- Ankara’da devlet *yurtunda* kalıyorum (Ankara’da devlet yurdunda kalıyorum)
- Bu sorunun *cevapı* şu (Bu sorunun cevabı şu) (**Elsawah, 2016**)
- “öğrencilerin *sağlık* için” (öğrencilerin sağlığı için)
- “*uçakta* binmek” (uçığa binmek)
- “Türk *yemek* istiyorum” (Türk yemeği istiyorum.) (**Emek, 2021**)
- Bu elbisenin *renki* (Bu elbisenin rengi)
- *koltuka* (koltuğa)
- *sokaka* (sokağa)
- ziyaret *eteceğik* (ziyaret edeceğiz) (**Ishoğlu, 2015**)
- Ailenin en *büyükündan* mesela dede ve anneanneden başlıyor. (Ailenin en büyüğünden mesela dede ve anneanneden başlanıyor.)
- Doğdum *toprakın* adı İran (Doğduğum toprağın adı İran)

- Allah bereketini *çokaltsın*. (Allah bereketini çoğaltsın.) (**İnan, 2013**)
- Her insan zihnizi genişleştirmek için kitaplar okur ya da gezmeye çıkar.
- Onlar(1) kişiler *ihtiyaçı* olan insanlar(a) vereceğim.
- Benzer şekilde hatta gezen insanlar bir yere gitmeden önce *kitabın* veya haberin okumalı. (**İpek, 2020**)
- A1. Ben ayasofya'ya *gitiyorum*.
- A2. Ama unutma, en önemle şey senin *meslekin*.
- A2. Karar *vertikten* sonra Atatürk havalanına gittik. (**Kahraman, 2019**)
- Her zaman bilgisayar kullanacaklar, öyle ki *sokaka* gitmeyecekler ve dışarıda oynamayacaklar. (Her zaman bilgisayar kullanacaklar, öyle ki sokağa gitmeyecekler ve dışarıda oynamayacaklar.)
- İnsanların *fiziki* farklı. (İnsanların fiziki farklı.) (**Kırbaş, 2017**)
- Neye iletişim kuramıyorlar? Ben şimdi anlatacağım ilk önce ben *gençim* yaşamak çok seviyorum. (gencim)
- Örneğin *gelişmekden* olan çocukların yaşantısını çok etkiler. (gelişmekten)
- Özellikle çocuklara yavaş *büyüyünce*, boy olarak sıkıntı olabilir. (büyüyünce) (**Orhan, 2018**)
- A2. *Gömlekimi* giydim
- B1. *İşde* iki yıl çalışıyordum. (**Önder, 2017**)
- T.D. Dinlenmek için *ağaçıp* altın oturur. (Dinlenmek için ağacın altına oturur.)
- T.D. Akşam yemeği için restorana *gidersen* hazırlan. (Akşam yemeği için restorana gideceksen hazırlan.)
- O.D. Ben kalkıp *mutfaka* yemek pişirmem için geldim. (Ben kalkıp mutfağa yemek pişirmek için geldim.) (**Polat, 2014**)
- *Sokakdan* geziyoruz. Sokakta ...
- Konuşma *yapdılar*. ... yaptılar.
- Ben *yurtda* olacağım. ...yurtta... (**Tekeli, 2020**)
- Önce ben dedim *ayakkapı* çıkar ev temiz. (Önce ben dedim (ki) ayakkabıyı çıkar evde, (ev) temiz.)
- Bu tabaklar el *iştir* bu yüzden biraz pahalıdır. (Bu tabaklar el işidir bu yüzden biraz pahalıdır.) (**Tolar, 2019**)

4.2.1.2.2 ÜNSÜZ BENZEŞMESİ / ÖTÜMLÜLEŞME İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

İşlioğlu (2015) çalışmasında ünsüz sertleşmesiyle ilgili yanlışların daha çok sert ünsüzle biten sözcüklere bulunma ve ayrılma durumu eki getirilirken ünsüz sertleşmesinin gerçekleştirilmemesi ve eylem çekimlerinde sert ünsüzle biten eylemlere görülen geçmiş zaman eki getirilirken ünsüz sertleşmesinin gerçekleştirilmemesinden kaynaklandığı üzerinde durmuştur. Bu durum bulunma, çıkma durumu ekleri ile görülen geçmiş zaman ekinin “-d” ünsüzüyle başlaması ve sert ünsüzlerden sonra değişime uğrayarak “-t” ünsüzüne dönüşecek olmasından kaynaklanmaktadır. Anadili Arapça öğrencilerle çalışan Kahraman (2019) ve Arat (2021) bu ulamda yapılan yanlışların çoğunlukla Türkçedeki "ç, g, ğ, j, p, v" ünsüzlerinin Arapçada bulunmamasından kaynaklı olarak öğrencilerin bu sesleri kullanırken güçlük çekmesinden kaynaklandığını belirtmiştir.

İnan (2013) çalışmasında İranlı öğrencilerin yazılı metinlerinde ünsüzlerde ötümlüleşme yanlışlarının görülmesini belirli nedenlere bağlamıştır. İlk olarak öğrencilerin diğer Türk şivelerinden yaptıkları olumsuz aktarmaları neden gösterir, ikinci olarak Farsçada ünsüzlerde ötümlüleşme kuralının olmaması bu nedenle kök ve gövdeye eklenen eklerin ötümlüleşmeye göre çeşitlendiğini kavrayamama ya da unutmama; son olarak ve konuştukları gibi yazmaları olarak açıklamıştır.

Örnekler:

- Sadece yabancı *kitabları* tercih ederim.” (kitapları)
- Biz yirmi bir haziranda İstanbul’a *gittik*.” (gittik) (Arat, 2021)
- Başta kendimi kötü *hisseddim* ama sonra zaman geçtikçe alıştım. (hissettim)
- O günü çok iyi hatırlıyorum, *sabahdı*. (sabahtı)
- Türkiye’de *sokakda* büyük pazarlar kuruluyor. (sokakta) (Atalan, 2017)
- A1. *İşden* sonra eve donüyorum ve duş yapıyorum. (İşten sonra eve dönüyorum ve duş alıyorum.)
- B1. Elleri *öptükden* sonra dedem bana paralar veriyor. (Dedemlerin elini öptükten sonra dedem bana para verir.) (Baki, 2021)
- Hergün *işden* sonra yüzüyorum. (işten)
- Ben *şirketda* ders okuyorum. (şirkette) (Boylu, 2014)
- Barcelona’ya da *gittik*. (gittik)
- Dağ *çökdükten* evler yıkıldılar. (çöktükten) (Ceran ve ark., 2015)
- *Tapınakda* (Tapınakta)

- *Yüksekden...* (Yüksekten...)
- Bir ağaca *asdı* (Bir ağaca astı) (**Elsawah, 2016**)
- “*yurtda*”
- “*klinikde*” (**Emek, 2021**)
- Savaş, restgele, ölmek, kovlamak hayatımız gerçeikle *savaştır*. (Savaş, rastgele ölümü kovalamak, hayatımız gerçeikle savaştır.)
- insan hastande hastayta de alışveriş *internetden* yapıyor. (İnsan hastanede hastayken de alışverişini internetten yapıyor.) (**Güler, 2019**)
- *Dolapdan* (dolaptan)
- *İçdik* (içtik)
- *Otobüsde* (Otobüste)
- *sıcağdan* (sıcaktan) (**Ishoğlu, 2015**)
- İran, bir derin kültüre *sahiptir*. (İran, derin bir kültüre sahiptir)
- Eskiden insanları *sıcakdı* ama şimdi soğumuşlar. (Eskiden insanları sıcak davranıyorlardı ama şimdi öyle değiller.) (**İnan, 2013**)
- *Taleh*’de dağ var ve büyük deniz.
- Sabah erken *kalkdık*, kahvaltiye yedik. (**İpek, 2020**)
- A1. İstanbul Çok insanlar var metroda *otobüsde* ve tramveyde.
- A1. Biz Ankara’da buluşuyoruz. *buluşduktan* sonra otobüse biniyoruz
- A2. Ben son tatili *yapdım*.
- A2. Çok güzel bir kızla *konuşdum*.
- Bir yıllar, yaz evi, ya da *yat*’da tatil boyu gecireceğiz, (Bu yıl yaz evi veya yatta tüm tatili geçireceğiz.)
- Bir gün benim babam oturdularla ve *konuşdularla* (Bir gün babamla oturduk ve konuştuk.) (**Kırbaş, 2017**)
- Nedenleri ise bilgi her zaman doğrudur kesin *sonuç*a bağlar. (sonuca)
- *Otobüsde* yer vermeler saygıda kusur etmemek falan filan ama bazen gerçekten anlayamıyorum onları. (Otobüste)
- Mersine gelir gelmez Üniversiteye kaydımı *yaptırdım*. (yaptırdım) (**Orhan, 2018**)
- A2. Birinci günü arkadaşlarımla *Selçuğa* gittik.
- B1. *İşde* iki yıl çalışıyordum.
- B2. Spor bir önemli *işdir*.

- B2. Spor hem Fiziksel etkinlik hem de zihinsel *etkinlik*dir. (**Önder, 2017**)
- Öğleden sonra *buluş*diktan sonra sözleştik. (Öğleden sonra buluştuktan sonra sözleştik)
- Randevuya *git*dikten sonra ona bir hediye almaya karar verdim. (Randevuya gitmeden önce ona bir hediye almaya karar verdim.) (**Polat, 2014**)
- Arkadaşla *taniş*acakız (...tanişacağınız)
- ...*sevdikimiz* dersler... (...sevdiğimiz dersler...)
- ...birçok kitabı okuyorum. (...kitap...) (**Tekeli, 2020**)
- Onlarla hergün gezdik, *dolaş*dık. (Onlarla her gün gezdik, dolaştık.)
- Hepimiz *birlik*de çok heyecanlı geçiyor. (Hepimiz birlikte çok heyecanlı geçiyor.) (**Tolar, 2019**)

4.2.1.2.3 ÜNSÜZ DÜŞMESİ İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Yabancı/ikinci dil öğrencilerinin bu ulamdaki yanlışları yapmasındaki en önemli nedenlerden biri öğrencilerin kuralları ve Türkçe sözcükleri iyi bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Kahraman (2019) anadili Arapça olan öğrencilerle yaptığı çalışmasında yanlışların genellikle sonu "t" ünsüzü ile biten sözcüklere görülen geçmiş zaman eki getirildiğinde öğrencilerin geçmiş zaman ekindeki ünsüzü eklememelerinden kaynaklandığını belirtmiştir. Aynı şekilde sonu "-l" ile biten sözcüklere çoğul eki getirildiğinde çoğul ekindeki "-l" harfinin yazılmadığı görülmüştür. Öğrencilerin genellikle Türkçede iki ünsüz ses yan yana getirilmez kuralına bağlı kalarak bu tür yanlışlar yaptıklarını açıklar.

Örnekler:

- A1. *Baze* pasta yapıyorum ve boş zamanlari sora kitap okuyorum. (Bazen pasta yapıyorum ve boş zamanlarımda kitap okuyorum.)
- B1. Onler bu *mahalenin* babasıdır bu mahalleyi korurlar. (Onlar bu mahallenin çocukları olduğu için bu mahalleyi korurlar.)
- Taleh *küçük* bir şehir ve güzel yerler var. (**İpek, 2020**)
- A1. Ben ve arkadaşım İstanbul'a *getik*.
- A1. Baya insanlar var, çok kalabalık ama güzel, *oteler* var, lokantalar var.
- A2. Eve geldik, hamen *yatik* çünkü çok yorgunduk.
- A2. En güzel camilar, pazarlari *sahiler* en güzel pahçeler, her şey var. (**Kahraman, 2019**)

4.2.1.2.4 ÜNSÜZ TÜREMESİ / İKİZLEŞME İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Ünsüz türemesiyle ilgili yanlışların yapılmasının en büyük nedeni öğrencilerin sözcükleri yanlış yazmasından kaynaklanmaktadır. Arapça kökenli tek heceli sözcüklerin sonunda iki ünsüz bulunmaktadır. Ancak bu ikiz ünsüzler Türkçede tekleşmektedir. Söz konusu sözcükler ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında eski haline dönmektedir. Bu olayı kavrayamayan öğrencilerin ikiz ünsüzlerin yazımında yanlış yaptıkları görülmektedir.

Örnekler:

- A1. Allah yolumda hep iyi kalpi *güller* yüzlu insanlar çıkartsın. (Allah yoluma her zaman iyi kalpli ve güler yüzlü insanlar çıkarsın.) (Baki, 2021)
- Mirasım *Hac(ca)* gelibilirim.
- Gezdiği zaman güvensiz, yorgun *hisedebilir*. (İpek, 2020)
- B2. Kendisin iyi *hisetecek*. (Önder, 2017)
- Bağdat’a gideceğim günün *hakında* çok hayal Kordum. (Bağdat’a gideceğim günün hakkında çok hayal kurdum.)
- çok iyi değil *zanettim* meğrse çok iyi birimiş. (Çok iyi değil zannettim meğrse çok iyi biriymiş.) (Tolar, 2019)
- Çok *teşekür* etmişler (Çok teşekkür etmişler)
- Bazı harfler *sesiz* (Bazı harfler sessiz)
- Bazı günler *cadede* yürürken... (Bazı günler caddede yürürken...)
- Türk yemeği çok *lezetli* (Türk yemeği çok lezzetli) (Elsawah, 2016)
- *özelikle* (özellikle)
- *mili* (milli) (Esawi, 2015)

4.2.1.2.5 KAYNAŞTIRMA SESLERİ–YARDIMCI ÜNSÜZLER İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Bu ulamdaki yanlışları inceleyen çalışmalara bakıldığı zaman /s/, /y/ ve /n/ kaynaştırma ünsüzlerinin birbirlerinin yerine kullanılmasından kaynaklanan yanlışlar, kaynaştırma ünsüzünün kullanılmaması ve gereksiz kullanılmasından kaynaklı yanlışların yapıldığı görülmektedir.

Öğrencilerin kaynaştırma sesini yanlış kullanmasının nedeni kural kısıtlamalarını bilmemeleridir. Kaynaştırma seslerinin kullanımı belli durumlarla kısıtlanmıştır ancak öğrenciler bu kısıtlamaları bilmedikleri zaman bu tür yanlışlar yapmaktadırlar. Kaynaştırma seslerinden kaynaklı yanlışlarının diğer önemli nedeniyse de yardımcı seslerin gereksiz kullanımından ortaya çıkmıştır. Bu yanlış

yapan öğrenciler aşırı genelleme yaparak sözcük ünsüz ile bitmesine rağmen ünlü ile başlayan bir ek geldiğinde araya kaynaştırma sesi eklemişlerdir. (Kahraman, 2019)

Örnekler:

- A1. Çünkü *gezme* daha fazla seviyorum (Çünkü gezmeyi daha fazla seviyorum)
- A2. Benim çok planlarım var ama en *önemli* param yok. (Çok planlarım var ama en önemlisi param yok.)
- B1. Bu filmi duygusal bir *hikaye* anlatıyor. (Bu film duygusal bir hikayeyi anlatıyor.)
- B2. Günümüzde her türlü *bilgi* internette kolayca bulabiliriz. (Günümüzde her türlü bilgiyi internetten kolayca bulabiliriz) (**Baki, 2021**)
- Evde otururum daha *iyidi*.
- Biz her zaman *diyoruz* ki keşke genç olurken namaz kılsaydım.
- Gül *lokantasiya* gidiyordum. (**Boylu ve ark., 2017**)
- Türkçe öğrenirken dil *bilgiside* zorlanıyorum (Türkçe öğrenirken dil bilgisinde zorlanıyorum)
- Hep *yanımdaysın* (Hep yanımdasın)
- Ben *öğrencim* (Ben öğrenciyim) (**Elsawah, 2016**)
- çünkü diğer taraftan yanlış *kullanmasidan* ötürü, (çünkü diğer taraftan yanlış kullanmasındanötürü,)
- *Teknolojiyin* gelişmesiyle beraber hayatımızda yeni buluşları çoğalıyor (Teknolojinin gelişmesiyle beraber hayatımızda yeni buluşları çoğalıyor)
- bu kolaylıklar *teknolojiyin* daha hızlı (bu kolaylıklar teknolojinin daha hızlı)
- gelecekte insanların dünyasını *kaybetmesiye* sebep olacaktır. (gelecekte insanların dünyasını kaybetmesine sebep olacaktır.) (**Esawi, 2015**)
- *heyecanlımış* (heyecanlıymış)
- *yüzemebilir* (yüzemeyebilir)
- *fırçalaymış* (fırçalamış)
- *onaya* çeyrek (ona)
- Evin *bahçesinde* (Evin bahçesinde)
- Ali *Beynin* kız . (Ali Bey’in kızı)
- *çaynın* şekeri (çayın şekeri)

- politika *öğrenciyim* (politika öğrencisiyim)
- turizm *Üniversite'den* (turizm üniversitesinden)
- İzmir'in *denizsi* (İzmir'in denizi)
- arkadaşımın *evisi* (arkadaşımın evinde) (**İshoğlu, 2015**)
- Bu *soruyun* çözümün bilmem. (sorunun, çözümünü)
- Ali *kardeşiye* söyle, ders çalışsın. (kardeşine)(**Kara, 2010**)
- “Ozel bir hayat *olmacak*.” (...olmayacak.)
- “çünkü benim *geziyim* sadece 5 gün.” (...gezim.)
- “insanlar farklı dünyayı bulacak, *mars 'ya* gidecek.” (Mars’a)
- “Pazartesi günü çocuklarla “Çocuk *Müzesi 'ye*” gidibilir.” (müzesine) (**Kırbaş, 2017**)
- A1. Sinema *kulübüye* gidiyorum.
- A2. *Havalimanıya* gittik, ve evimize döndük.
- A1. Şimdi *Zeytinburnu'da* oturuyorum.
- A2. Seni çok şey *beklecek*. (**Kahraman, 2019**)
- A2. *Kafe 'e* gittim.
- A2. Otelin *adısı* unuttum.
- B1. Arnavut *ülkeni* Türkiye’den çok uzak değil.
- B2. Spor *yapmayın* zararlı ve yararlı yanları var. (**Önder, 2017**)

4.2.1.2.6 ÜNLÜLERİN KARIŞTIRILMASIYLA İLGİLİ YANLIŞLAR

Bu ulamda ünlü seslerin karıştırılmasıyla ilgili öğrencilerin yaptığı yanlışlarla ilgili (a-e, a-ı, a-u, e-i, e-ı, ı-i, o-ö, o-u, u-ü, ö-ü) örnekler incelenmiştir. İncelenen çalışmalardan hareketle yanlışların en çok “a-e, e-i, ı-i, u-ü” seslerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Anadili Arapça olan öğrencilerle çalışanlar “o-ö-u-ü” seslerinin karıştırılmasıyla ilgili yanlışların nedenini Arapçada tüm bu seslerin tek bir harf ile gösterilmesinden kaynaklandığını belirtmiştir. Bu nedenle öğrenciler bu dört ünlüyü birbirinin yerine kullanma eğilimindedirler (Elsawah, 2016; Kırbaş, 2017).Elsawah (2016) ve Kırbaş (2017) çalışmalarında “e-i” seslerinin karıştırılmasının en önemli nedenini İngilizcedeki “-e” harfinin ses karşılığının “-i” olması ve öğrencinin de genellikle İngilizcedeki “-e” harfi ile karıştırmasından kaynaklandığını saptamıştır. “a-e” seslerinin karıştırılmasının da asıl nedeni İngilizcede “-a” sesi çoğu zaman ince okunduğu için Türkçe yazarken ince-düzgeniş ünlü olarak “-a” sesini tercih etmelerine neden olduğunu belirtmiştir.

Örnekler:

- Her sabah evden *çikip* spor yapıyordum.
- Eğer *ötöbüs* kalabalık olsaydı *ötöbüse* binmektense metrobüse biniyordum.
- *Çunku* eğitimimi bitirdim.
- *Düş aldıktan* sonra kahvaltı yapıyordum. (Boylu ve ark., 2017)
- *Opüşmek* ve kucaklaşmak bana göre kendi duygusunu belli eder. (öpüşmek)
- Birinci günü *cumhüriyet* bayramı. (cumhuriyet). (Ceran ve ark.,2015)
- Bu konuda *konusurkan...* (Bu konuda konuşurken...)
- *Elemenler* (Elemanlar)
- Buraları *hayacenle* geziyorum (Buraları heyecanla geziyorum)
- Arkadaşlar bilgi *paylışıyorlar* (Arkadaşlar bilgi paylaşıyorlar)
- *...bozalabilir* (...bozulabilir)
- Telefonumu aradığım zaman çantada *bulamudım* (Telefonumu aradığım zaman çantada bulamadım)
- *Birlekte* defalarca oynarız (Birlikte defalarca oynarız)
- *Çök* iyi bir fikir (Çok iyi bir fikir)
- Sosyal medya hayatımda çok *onemli* (Sosyal medya hayatımda çok önemli)
- *Döğüm* günün kutlu olsun (Doğum günün kutlu olsun)
- İş hayatı çok *yurucu* (İş hayatı çok yorucu)
- Bir *yortta* kalıyorum (Bir yurtta kalıyorum)
- *Çucoklar* sürekli ağlıyor (Çocuklar sürekli ağlıyor)
- *Uyuncak* (Oyuncak)
- *Gözel* (Güzel)
- *Çönkü* (Çünkü)
- *Buyuk* bir nehir (Büyük bir nehir)
- *Ülaşım* araçları (Ulaşım araçları)
- *Üzun* (Uzun) (Elsawah, 2016)
- “*lazim*”
- “*yardim*”
- “*dışarıya çıktim*”
- “*dünya türünü* çektik” (dünya turuna çıktık) (Emek, 2021)

- Savaş, *restgele*, ölmek, kovlamak hayatımız gerçekte savaştır. (Savaş, rastgele ölümü kovalamak, hayatımız gerçekte savaştır.)
- dünyada ne olursa ne haber varsa internet üzere *öğrenabiliriz*. (Dünyada ne olup bittiğini internet üzerinden öğrenebiliriz.)
- küçük bir *sert* çantası alabilirsiniz. (Küçük bir sırt çantası alabilirsiniz.)
- Ozaman bu güzelikler gerçekte *değerini* almış olacaktır (O zaman bu güzellikler gerçekte değerini almış olacaktır.)
- Sadece bir el *atış* çıkar. (Sadece bir el ateş çıkarır.)
- *Kıtap* (Kitap)
- *Kış mevsimi* (Kış mevsimi)
- İnternet hayatımızda neler neler *değiştirdi*. (İnternet hayatımızda neleri değiştirdi?)
- dünyada ne olursa ne haber varsa internet üzere *öğrenabiliriz*. (Dünyada ne olup bittiğini internetten öğrenebiliriz.)
- baz insanlar internet sayesinde *evleniyorlar*. (Bazı insanlar internet sayesinde evleniyorlar.)
- *Gönümüzlerde* en önemli bir şey teknolojidir. (Günümüzde en önemli bir şey teknolojidir.)
- bu *yuzdan* öğrenmemiz gerek. (Bu yüzden öğrenmemiz gerekli.) (**Gürler, 2019**)
- *Kızıl* balıklar var. (Kızıl balıklar var.)
- Yurt *dışından* gelmiş bir arkadaşımı Tehran’da gezireceyim. (Yurt dışından gelen bir arkadaşımı Tahran’da gezdireceğim.)
- Verebileceğimi *düşünüyorum*. (Verebileceğimi düşünüyorum.)
- Her şeyden *könüşmek* istiyorum. (Her şey hakkında konuşmak istiyorum.)
- Onlarla iletişim kurabilemediğim için çok *üzüldüm*. (Onlarla iletişim kuramadığım için üzüldüm.)
- Her *tör* yemeye önem veriyorlar. (Her tür yemeğe önem veriyorlar.)
- Bu bana çok *tuhaf* geliyordu. (Bu bana çok tuhaf geliyordu.)
- Kötülüklerden uzak *dörmayı* ikna etsem. (Onları kötülüklerden uzak durmaya ikna etsem.) (**İnan, 2013**)
- Ürdün’de en iyi ayı *seyahet* için Temmuzdur (Ürdün’de seyahat için en iyi ay temmuzdur.)

- be nedenle *ziyarat* ediyoruz ve sohpet ediyoruz (Bu nedenle ziyaret ediyoruz ve sohbet ediyoruz.)
- “roma muzesini ziyaret *edebilirsiniz.*” (Roma müzesini ziyaret edebilirsiniz.)
- “...*zeyaret* edeceğiz. ” (...ziyaret edeceğiz.)
- “Kaç saat *getmek* istiyorsun?” (Kaç saat gitmek istiyorsun?)
- “*Harıkamı* harka...” (Harika mı harika...)
- *Öğlüm* (oğlum)
- “...*örman* var ve çok farklı nehirler var.” (...orman var ve çok farklı nehirler var.)
- Ulaşım araçları çok kolay, Taksi, *ötübüs*, dolmuş her zaman bulanebilirsin. (Ulaşım araçlarını, taksi, otobüs, dolmuş vb. her zaman çok kolay bulabilirsin.) (Kırbaş, 2017)
- Akşamlayın *çarşıye* gittik ve orada bir kapalı çarşı vardır. (Akşamleyin çarşıya gittik ve orada bir kapalı çarşı vardır)
- tabikide *hepımız* Türkçe bilmiyorduk. (Tabiki de hepimiz Türkçe bilmiyorduk.)
- Çünkü *dort* sene çok. (Çünkü dört sene çok.)
- şimdi arabayla ya da uçakla *çok* kısa vakit alıyor. (Şimdi arabayla ya da uçakla çok kısa vakit alıyor.)
- Suriyeye gittim ama *ulkemden* hiç Farik göremedim. (Suriye’ye gittim ama ülkemden hiç(bir) fark göremedim.)
- samsun’da pidesi meşhur bir yemek. *Üçüz* bir şehir. (Samsun’un pidesi meşhur. Ucuz bir şehir.) (Tolar, 2019)

4.2.1.2.7 ÜNSÜZ SESLERİN KARIŞTIRILMASI İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Bu ulamda ünsüzlerin (/b/,/p/ /c/,/ç/ /d/,/t/ /ğ/,/y/ /s/,/z/ /u/,/y/ /e/,/y/ /b/,/v/) karıştırılmasıyla ilgili öğrencilerin yaptığı yanlışlarla ilgili örnekler incelenmiştir. İncelenen çalışmalardan hareketle yanlışların en çok “b-p, c-ç” seslerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Yanlışların asıl nedeni öğrencinin hedef dilin yapısal özelliklerini ve kurallarını eksik öğrenmesi ve anadillerinde bu seslerin olmayışından kaynaklanmaktadır. Kahraman (2019) çalışmasında Türkçedeki "ç, g, ğ, j, p, v" ünsüzleri Arapçada olmadığı için öğrencilerin bu seslerin kullanımında zorluk yaşadıklarını belirtir. Öğrenciler özellikle "ç" yerine "c" ve "p" yerine "b"

ünsüzlerini kullanmaktadırlar. Kırbaş (2017) da çalışmasında sözcüğün yazımında yanlış seçilen seslerin ötümlü sesler ile ötümsüz sesler arasında olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin genellikle ötümsüz seslerin “p, ç, t, k” ile ötümlü seslerden “b, c, d, g” yi karıştırmalarından kaynaklanan yanlışlar yaptıklarını belirtir.

Örnekler:

- En çok sevdiğim tatlı *paklavadır* (En çok sevdiğim tatlı baklavadır)
- *Bara* (Para)
- *Cünkü* insanlar etkileniyor (Çünkü insanlar etkileniyor)
- *Acık* renk (Açık renk)
- Korku filmleri tercih *edmiyordum* (Korku filmlerini tercih etmiyordum)
- Arkadaşım bu evi *beyenmedi* (Arkadaşım bu evi beğenmedi)
- Onlar meyve ve *sebse* yetiştiriyorlar (Onlar meyve ve sebze yetiştiriyorlar)
- Şehirde köyden işsizlik daha *as* (Şehirdeki işsizlik köydekinden daha az) (Elsawah, 2016)
- Biri yeni bir ülkeye gidince haritayla *takib* edebilir. (Bir kişi başka bir ülkeye gittiğinde haritayı internetten açıp gideceği yerleri takip edebilir.)
- Çocuklar da çok şeyler internetten anlıyorlar işte bu sebep gerek *çocuklar* babası ve annesi bakmak lazım çocukları ne seyretiyorlar ne anlatıyorlar. (Çocuklar da internetin çoğu şeyini anlıyorlar işte bu yüzden anne ve babaların çocuklarının ne seyrettiklerini ve ne anlattıklarını sürekli kontrol etmeleri gerekiyor.)
- bu şey adı internet hayatımıza girdik *deyiştirdik*. (Bu şeyin adı internet, hayatımıza girdi ve hayatımızı değiştirdi)
- Ayasofya, Yıldız sarayı, *Boğas* Köprüsü, Çamlıca (Ayasofya, Yıldız sarayı, Boğaz Köprüsü, Çamlıca) (Gürler, 2019)
- Onu Derbend’e *görüreceyim*. (Onu Derbend’e götüreceğim.)
- Aras nehri şuranın en önemli heyat bakışlayan kan *tamarıdır*. (Aras nehri, o yerin can veren kan damarı gibidir.)
- Ofisin işi Türkiye’den gübre ve tarım ürünleri *idhal* etmektir. (Ofisin işi Türkiye’den gübre ve tarım ürünleri ithal etmektir.)
- Orada yemek *yiyeceyiz*. (Orada yemek yiyeceğiz.)
- Onu Derbend’e *görüreceyim*. (Onu Derbend’e götüreceğim.)

- Nevruz İran’da yıl *değişimidir*. (Nevruz İran’da yıl değişimidir)
- *Kızkançlıklarından* hiç vazgeçelar mi? (Kıskançlıktan hiç vazgeçerler mi?)
(İnan, 2013)
- A1. Ben istanbul’da her akşam evden *cıkıyoryum*.
- A2. Bu *mektub* senin için çok önemli
- A2. Bu otel çok güzel ama *bahalı*.
- A2. Bu *sebeble* istanbulda yaşamak istedi. (Kahraman, 2019)
- “*agaçalar*” (ağaçlar)
- “*yanlız*” (yalnız)
- “*bahcedelerden*” (bahçelerden) (Kırbaş, 2017)
- Yemekleri kendimiz *yabıyorduk* hep beraber. (Yemekleri kendimiz yapıyorduk hep beraber)
- Çok *yapanıcı* kişiler gördüm. (Çok yabancı kişi gördüm.)
- *Çocukken* süpürge makinası çok korkuyordum. (Çocukken süpürge makinesinden çok korkuyordum.)
- Şimdi ise *uçak* var, 2-3 saat içinde başka ülkeye bile gidebiliyor. (Şimdi ise uçak var, 2-3 saat içinde başka ülkeye bile gidilebiliyor.)
- ailemle daha *konuşduk* daha rahat hissettim. (Ailemle konuştuk, daha rahat hissettim.)
- Onlarla her gün gezdik, *dolasdık* (Onlarla her gün gezdik, dolaştık.)
- bakdığım zaman çok *şasırdım*. (Baktığım zaman çok şaşırdım.)
- Ancak arkadaşın başka Bir şehirde ise o zaman telefonla *konusabilirşin*. (Ancak arkadaşın başka bir şehirde ise o zaman telefonla konuşabilirsin.)
(Tolar, 2019)
- Lütfen trafik kurallarına *uyynuz*. (Lütfen trafik kurallarına uyunuz)
- Sigara *içmeiniz*. (Sigara içmeyiniz.)
- Çok tatlı *emekler* pişiriyor. (Çok güzel yemekler pişiriyor.)
- Basketbol, *boleybol* oynuyorlar. (Basketbol, voleybol oynuyor) (Polat, 2014)

4.2.2 Biçimbilimsel Yanlıslara İlişkin Sözel Bulgular

Biçimbilimsel yanıslar; ad çekim ekiyle ilgili yanıslar (çokluk eki, ad durum ekleri, iyelik ekleri, birliktelik-araç eki, eşitlik eki, ekeylem/koşaç eki, tamlama kurma), eylem çekim ekiyle ilgili yanıslar (zaman ve görünüş kipleri, eylemde kişi ekleri, olumsuzluk eki, filmsiler, mastar) ve diğer yanıslar (türetim

ve çatı eki) olarak üç başlık altında ele alınmıştır. Çözümlenen çalışmalardaki biçimbilimsel yanlışlar birleştirildiğinde 18750 toplam yanlış sayısı ile en fazla yanlışın yapıldığı ulam olduğu ortaya çıkmıştır. Biçimbilimsel yanlışlar içinde 13404 yanlışla en fazla yanlışın yapıldığı alt başlık ad çekim ekleridir. Ad çekim eklerinde ise en fazla yanlış ad durum eklerinde görülmektedir. Biçimbilimsel yanlışlar genellikle eklerin yanlış, eksik veya gereksiz kullanılmasından kaynaklanmıştır. Öğrencinin anadili ile hedef dil arasındaki yapısal farklılıklar eklerin kullanım alanları ve işlevleri konusunda kendini gösterir.

4.2.2.1 ÇEKİM EKLERİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLAR

4.2.2.1.1 AD ÇEKİMİYLE İLGİLİ İLGİLİ YANLIŞLAR

Çokluk eki kullanım yanlışları, ad durum ekleri yanlışları, iyelik ekleri yanlışları, birliktelik-araç eki yanlışları, eşitlik eki yanlışları, ekeylem/koşaç eki yanlışları, tamlama kurma kaynaklı yanlışlar ad çekim eki yanlışları başlığı altında incelenmiştir. Biçimbilimsel ulam içinde en çok yanlışın bu bölümde yapıldığı saptanmıştır.

4.2.2.1.1.1 ÇOKLUK EKLERİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLIKLAR

Çokluk ekinin kullanımıyla ilgili yanlışlar çokluk eklerinin yanlış yazımı, bu ekin kullanılmasının gerektiği sözcüklerde ekin kullanılmaması, kullanılmaması gereken durumlarda kullanılması şeklinde oluşmuştur. Derlenen çalışmalardaki örneklerden hareketle bu ulamdaki yanlışlar genellikle çokluk ifade eden sayılardan ve belgisiz sıfatlardan sonra gelen sözcüklere de çokluk eki getirilerek yazılmasıyla yapılmıştır. Yanlışların nedeni kurallar hakkında bilgi eksikliğinden ve öğrencinin anadilinden olumsuz aktarım yapmasından kaynaklanabilir. Anadili Arapça olan öğrencilerle yürütülen çalışmalarda ekin kullanımı ile ilgili yanlışlar çoğunlukla ekin kullanılmamasından ya da Arapçada çokluk ekinin sözcük kökeninde yapılan değişikliklerle oluşturulmasından kaynaklı olarak aynı kuralın Türkçeye olumsuz aktarılmasından kaynaklandığı saptanmıştır (Arat, 2021; Kahraman, 2019; Emek, 2021).

Polat (2014) Rus öğrencilerle yaptığı çalışmada yanlışların en çok sayılarda, belgisiz sıfatlarda ve adılarda meydana geldiğini belirlemiştir. Bu yanlışın nedeni olarak Türkçede sayı sıfatlarından ve belgisiz sıfatlardan sonra gelen adlar her zaman tekil olarak kullanılırken Rusçada çoğul olarak kullanılmasından kaynaklandığını belirtmiştir.

Örnekler:

- A2. Çok az **insanlar** biliyorlar.
- B1. Dünyamızda en önemli üç tane buluş**lar** var.
- C1. Turizm son on **yıllarda** piyasaya çıktı. (**Ak-Başoğlu ve Can, 2014**)
- O.T. Dünyamızda her tür **insanlar** yaşıyor.
- Y.T. İyi kalbınız var çevrene iyi **insan** var. (Altıntop, 2016)
- Sudan’da **nüfuslar** benzemiyorlar.
- Burada her **insanlar** Arapça konuşuyorlar. (**Arat, 2021**)
- Gemimizin yanında çeşit çeşit **balıklar** vardı. (balık)
- Mezun olduktan sonra birkaç **ülkeler** gezmişim. (ülke) (**Atalan, 2017**)
- A1 Orada çok **gençler** var, güzel kafeler var ve deniz var. (Orada gençler, güzel kafeler ve deniz var.)
- A2 Çok arkadaşlar tanıdım. (Çok arkadaş tanıdım.)
- B1 Başarı için ben birkaç **düşüncelerim** var. (Başarı için birkaç düşüncem var.) (**Baki, 2021**)
- Eskiden etrafında çok **tarlalar** vardı. (tarla)
- Çoğu **Japonlar** için ana babadan eşi ve çocukları daha önemlidir.” (Japon) (**Ceran ve ark., 2015**)
- Üniversite talebelerinin okul macerası genelde gurbette geçtiği için birçok maddi ve manevi **sorunlar** yaşanır.
- Bazı noktalardan sonra yazarlar üzerine çok fazla gidilmesinden dolayı birçok yanlış **anlaşılmalar** oluşabiliyor. (**Çetintaş, 2017**)
- “bizim **akraba** gördük” (bizim akrabaları gördük)
- “**eşyeler**” (eşyalar) (**Emek, 2021**)
- İnsanların çok çeşitli **karakter** var.
- Doğum **günü**, partiler, düğünler gibi kalabalık bir yere gitmek için her zaman hazırım. (**Erdem ve ark., 2015**)
- ve **arkadaşlar** olduk. (ve arkadaş olduk.)
- Önce **fabrikada** çok insan çalışıyordu (Önce fabrikalarda çok insan çalışıyordu.) (**Esawi, 2015**)
- İnternet çok **şeyler** hayatımızda değiştirmiş.(İnternet hayatımızdaki çoğu şeyi değiştirdi.)

- En önemli **faaliyetler** yatırım bölgelerde turist artırmak.(En önemli faaliyet yatırım bölgelerinde turist sayısını artırmaktır.)(**Gürler, 2019**)
- on tane boş **koltuklar** (on tane boş koltuk)
- öğrenciler **değil** (öğrenci değiller)
- **Teşekkürler** ederim (Teşekkür ederim) (**İshoğlu, 2015**)
- Anadolu Türkçesinden olan birçok **sözcükleri** bulmak olar. (Anadolu Türkçesinde bulunan birçok sözcüğe rastlamak mümkündür.)
- Bu yüzden birkaç **şeyler** kullanılması yıllardır yapılır. (Bu yüzden yıllardır birkaç şeyin kullanılır.) (**İnan, 2013**)
- Bana göre okuyan insanlar gezen(**ler**)dan daha önemlidir.
- Şehrim az camılar var. (**İpek, 2020**)
- A1. Türk **yemek** çok güzel.
- A1. Kahirenin içinde çok mahelle var. Bu **mahelle** büyüktür ve kalabalık.
- A2. Benim ülkemde çok meşhur **yemeği** var. (**Kahraman, 2019**)
- Öğlüm Atina’da tarihini **yeri** görmek istiyor. (Oğlum Atina’da tarihî yerleri görmek istiyor.)
- **Her insanların** tatili ihtiyaç ediyor (Her insanın tatile ihtiyacı var.) (**Kırbaş, 2017**)
- A1 Etiyopya da doküz **bölgeler** ve iki şehir **merkeziler** var.
- B1 Ayrıca bu durumda bazı **fark** var. (**Önder, 2017**)
- Bizim sınıfımızda on beş **öğrenciler** okuyorlar. (Bizim sınıfımızda on beş öğrenci okuyor.)
- Teneffüs bitti, herkes sınıfa **girsinler**. (Teneffüs bitti, herkes sınıfa girsin.)
- Benim ülkem büyük değil, ama çok **sorunlar** vardır. (Benim ülkem büyük değil, ama çok sorun vardır.) (**Polat, 2014**)
- Geçer hafta sınavım birazzordu ama geçti ve iyipuanlar aldım. (...iyi puan aldım.)
- Türkiyede beş**aylar** vartürkce öğrenirim. (Türkiye’de beş aydır) (**Tekeli, 2020**)

4.2.2.1.1.2 AD DURUM EKLERİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLIKLAR

Ad durum ekleriyle ilgili yanlışlar yalın durum, belirtme durumu, yönelme durumu, bulunma durumu, ayrılma durumu ve ilgi durumu alt başlıkları altında örneklerle incelenmiştir. Örnekler incelendiği zaman yanlışlar genellikle ad durum

eklerinin kullanılması gereken yerlerde kullanılmaması, gereksiz yerde kullanılması ya da diğer ad durum ekleriyle karıştırılarak yanlış yazılması yoluyla oluşmaktadır. Öğrencilerin Türkçedeki kuralları yanlış veya esik öğrenmesinden ve anadilinden olumsuz aktarım yapılmasından kaynaklanan yanlışlar yapıldığı görülmektedir. İncelenen çalışmalarda öğrencilerin çoğunluklu olarak zorluk çektiği ek; belirtme durum ekidir. Bu ad durum ekini yönelme, bulunma ve ayrılma eki takip etmektedir.

Anadili Arapça olan öğrencilerle yapılan çalışmaları incelediğiniz zaman ad durum ekleriyle ilgili yapılan yanlışların en önemli nedeni anadilindeki farklılıklardan ve anadilinin eğilimlerinin hedef dile aktarılmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmalarda öğrencilerin ad durum ekiyle ilgili yaptıkları yanlışların önemli bir bölümünü yanlış ad durum eki kullandıkları için yaptıkları saptanmıştır. Genellikle adılara eklenen belirtme ve yönelme durum eklerinde seçiminde yanlışların yapıldığı gözlenmiştir. Bu durumun temel nedeni Arapçada ad durum eklerinin kişi adılarına göre çekimlenmesidir. Arapça ile Türkçe arasındaki bu farklılıktan dolayı öğrenciler olumsuz anadili aktarımı yapmışlardır (Bölükbaş, 2011; Demiriz ve Okur, 2019 ve Kahraman, 2019). Arat da (2021) çalışmasında Türkçede her ad durum eki için özel bir ek kullanılırken Arapçada ise bu ekleri karşılamak için çoğunlukla ilgeçlerden faydalandığını belirtmiştir.

Baki (2021) anadili Makedonca olan öğrencilerle yaptığı çalışmasında Makedonca ve Türkçe arasındaki bu yapıların farklı olması nedeniyle öğrencilerin kendi dillerinden olumsuz aktarım yaptıklarını belirtir. Makedoncada bulunma ve yönelme durumunu aynı sözcükler karşıladığı için öğrenciler yanlış yaparlar. Bu yanlışların yapılmasında diğer bir neden ise öğrencilerin ad durum ekleri yapılarını kavrayamamalarından kaynaklanmaktadır.

Örnekler:

- A1. Ben eski **filmler** (filmleri) çok seviyorum.
- B1. **Gezmeye** (gezmeyi) seviyorum.
- B1. Bu **konuyu** (konuya) başlamak istiyorum.
- B1. **Birbirine** (birbirinden) çok farklı. (Ak-Başıoğlu ve Can, 2014)
- T.T. **Tömer'e** saat dokuzda başlıyor iki buçukta batıyor. (Tömer saat dokuzda başlıyor iki buçukta bitiyor.)

- O.T. Doğdundan sonra **hayatını** başlıyor ve bir sürü zorluk ve problemle karşılaşacağız. (Doğduktan sonra **hayat** başlıyor ve bir sürü zorluk ve problemle karşılaşacağız.)
- T.T. Biz Ankara çok sevdim. (Biz **Ankara'yı** çok sevdik.)
- O.T. Bazen onlara düşüncelerimiz söylemek çok tehlikeli bir şey. (Bazen onlara **düşüncelerizari** söylemek çok tehlikeli bir şey.)
- Y.T. O dans ve müzik seviyor. (O **dansı** ve **müziği** seviyor.)
- T.T. Hafta içi alışveriş gidiyorum.
- O.T. Her zor durum **seni** öğretiyor yeni şey.
- Y.T. Onun **yolunda** taş koyan insanlardan uzak durması lazım.
- T.T. Ben Ersem öğrenciyim. Bir çocuk var. (Ben **Ersem'de** öğrenciyim. Bir çocuğum var.)
- O.T. Ne zaman el ele oluyoruz o zaman doğru yolu yürüyor. (Ne zaman el ele oluyoruz o zaman doğru **yolda** yürüyoruz.)
- Y.T. Bu insanlar hayata durmadan çalışıyorlar. (Bu insanlar **hayatta** durmadan çalışıyorlar.)
- T.T. Al-Anbar **şehirdir** yaşıyorum.
- Eve akşam **altı** dönüyorum. (Eve akşam altıda dönüyorum.)
- O.T. Ne zaman el ele oluyoruz o zaman doğru **yolu** yürüyor.
- Benim gibi arkadaşlarım hayat hedefleri var ve onlar için çok çalışıyorlar. (Benim gibi arkadaşlarımla **hayatta** hedefleri var ve onlar için çok çalışıyorlar.)
- Y.T. Bu insanlar **hayata** durmadan çalışıyorlar.
- Eski zamanki eğitim insanlar pek ilgilenmiyordu. (Eski **zamanlarda** insanlar eğitimle pek ilgilenmiyordu.)
- T.T. Saat 8:15 dan 15:00 e kadar ders var. (Saat **8:15'den 15:00'a** kadar ders var.)
- O.T. Çocuklukken beri Hukuk okumayı istiyorum. (Çocuklukta **beri** Hukuk okumayı istiyorum.)
- Y.T. Yemek yemekten sonar temizlik yaptık sonra sahile gittik. (Yemek **yedikten sonra** temizlik yaptık sonra sahile gittik.) (Altıntop, 2016)
- Ben **diller** çok seviyorum. (dilleri)
- **Türkçeyi** devam edeceğim. (Türkçeye) (Arat, 2021)

- **Elbiselerim** giydik. (A1)
- Arkadaşımla akşam **yemek** yiyoruz. (A2)
- **Televizyonu** bakıyorum. (A1)
- Bazende **annemi** yardım ediyorum. (A2)
- **Lokanta** akşam yemeği yedik. (A1)
- Boş **zamanlarım** ben dışarı çıkıyorum. (A2)
- **Ev** kursa geç geliyordum. (A1)
- **Kursa** sonra arkadaşımle görüşrüm. (A2) (**Arhan, 2015**)
- **Hayat** herkes sever. (hayatı)
- Okul **sınavı** çalışmadan girdim. (sınavına)
- **Kurslar** ben hep birinciydim. (kurslarda)
- **Arkadaşlarım** ayrılmak istemedim. (arkadaşlarımdan) (**Atalan, 2017**)
- Ali **otobüsten** kaçırdı.
- Saat **sekize** evden çıkıyorum.
- **Parkta** eve kadar koşuyorum. (**Atagül ve Cevher, 2015**)
- A1. Bu Eylül ben **Karşıyaka** oturdum. (Bu Eylül’de Karşıyaka’da yaşadım.)
- A2. İnsan bu hayata bir **plan** ya da bir **istek** olmalı. (İnsanın bu hayatta bir planı ya da isteği olmalı.)
- A1. **Kahvaltıda** sonra annemle kahve içiyorum. (Kahvaltıdan sonra annemle kahve içiyorum.)
- A2. Benim **düşüncelerim** az da olsa inanıyorum. (Kendi düşüncelerime az da olsa inanıyorum.) (**Baki, 2021**)
- Çöl gibi yerde yaşayan insanlar tabiatın **kıymetini** daha iyi anlarlar.
- Modern dünya yüzünden **hastalığın** çeşitleri artıyor. (**Barcin, 2019**)
- Ben bir kardeşim var ve **onun** çok seviyorum. (onu)
- Ben **otobusu** bindim ve eve geldim. (otobüse)
- Ben bir **şirkete** müdürüm. (şirkette)
- Ben boş **zamanım** hat yazıyorum. (zamanlarımda)
- Ben 22 yaşında **üniversitede** mezun oldum. (üniversiteden) (**Boylu, 2014**)
- Küçük **torunum** görür görmez öpüyordum.
- Biz bir kafe gidiyorduk.

- **Eve**ödev yapıyordum.
- Bir sandalyede oturuyorum ve **aklımda** geçiyor. (**Boylu ve ark., 2017**)
- **Aileme** çok özlüyordum.
- Türkiye’de arkadaşım vardı, **ona** aradım. (**Bölükbaş, 2011**)
- **Divriği’ye** gezdirdi. (Divriği’yi)
- Evin her **odasında** bir televizyon almak. (odasına)
- Erkek kardeş bir şirket çalışıyor. (şirkette)
- **Tehlikeleri** korumak için dua yapılır. (tehlikelerden) (**Ceran ve ark., 2015**)
- Kalıcak **yeri** karar vermesi gerekiyor.
- Resim, sözcükler, şekil, işaret gibi **öğeler** gösterilen adı verilir.
- Ankara antlaşması Fransa ve TBMM **arası** imzalanıyor.
- Beyinde anadil **altından** bir klasör vardır. (**Çetintaş, 2017**)
- Tabi, bu **programları** sayesinde zamanımız ... (Tabi, bu programlar sayesinde zamanımız ...)
- ... ama **ikisi de** kendi faydaları vardır. (... ama ikisinin de kendi faydaları vardır.)
- ...insanın **yerine** alıyor (...insanın yerini alıyor.) (**Demiriz ve Okur, 2019**)
- Her gün annem bize tatlı ve enfes **yemekleri** hazırlıyor. (Her gün annem bize tatlı ve enfes yemekler hazırlıyor.)
- Geceleri uyanık kalıp **bizi** bakardınız.
- Önemli haberleri **aklıma** tutuyorum. (Önemli haberleri aklımda tutuyorum.)
- Ben **nineme** çok memnunum. (Ben **ninemden** çok memnunum.) (**Duman, 2013**)
- Gazi **Üniversitesin de** okuyorum (Gazi Üniversitesinde okuyorum)
- **Ora da** bir arkadaşım var (Orada bir arkadaşım var) (**Elsawah, 2016**)
- ama herkes onun vatani seviyor. (ama herkes onun vatanını seviyor.)
- biz de o **buluşları** bakarken çok şey öğreniyoruz. (biz de o buluşlara bakarken çok şey öğreniyoruz.)
- Dostlarım için her şey yapabilirim.
- Ama insan her zaman **okumaya** düşünmez. (**Erdem ve ark., 2015**)
- Yanlış **yerlere** kullanılan teknoloji (Yanlış yerlerde kullanılan teknoloji)

- Çünkü bazı **teknolojilerden** insanlara zararlı oluyor. (Çünkü bazı teknolojiler insanlara zararlı oluyor.)
- yüzden **herkes** problemi var
- Maalesef bu **buluşlar** olumsuz yönleri de var (**Esawi, 2015**)
- **Fakirleri** yardım edeceğim fakirlere
- geçen **günlere** özlüyorum. (Geçen günleri özlüyorum)
- Sosyal medya her şey görebilirimizve öğrenebilirimiz (medyada, her şeyi) (**Gezer ve Kıymık, 2018**)
- İnternet en önemi şey **hayatımızda** geldi. (İnternet hayatımıza gelen en önemi şeydir.)
- **İnterneta** bütün **dünyadaki** ne var ne yok biliyorum. (İnternette bütün dünyada ne var ne yoksa hepsini biliyorum.)
- dünyada ne olyursa ne haber varsa internet **uzere** öğrenabiliriz. (Dünyada ne olup bittiğini internet üzerinden öğrenebiliriz. (**Gürler, 2019**)
- T.S. Sabah **sana** arayacağım.
- O.S. **Birbirimize** kırmamaliyiz.
- İ.S. Küçükken **anneme** görmeyince hemen ağlardım.
- T.S. Tekne **Turlarında** katıldık.
- O.S. Kız onu da **sevmeyi** başlıyor.
- İ.S. Hiç kimse **beni** bakmak istemiyordu.
- T.S. Ben **Türkiye** yaşamak istiyorum.
- O.S. Başka **ülke** yaşıyorsa o ülkenin kültürünü daha kolay anlayabilir.
- İ.S. Ama her insan mutlu anıları **hafıza** tutmak çalışıyor. (**Güven, 2007**)
- İran'da bahar **mevsimi** kutluyorlar. (İran'da bahar mevsimini kutluyorlar.)
- Her **şeye** temizleriz. (Her şeyi temizleriz.)
- **Türkiye'de** yerleşmeyi istiyorum. (Türkiye'ye yerleşmeyi istiyorum.)
- **Hocamdan** çok teşekkür ediyorum. (Hocama çok teşekkür ediyorum.) (**İnan, 2013**)
- **Seyahat(i)** ve gezmeyi çok seviyorum.
- Ben ve arkadaşım atatürk **ormanı'(na)** gittik.
- **16 Şubat(ta)** dünyaya geldim. (**İpek, 2020**)
- Yemek, **kendimizi** yapacağız. (Kendimiz yemek yapacağız.)

- Ürdünün doğal **güzellikleri** görebilirsiniz. (Ürdün’ün doğal güzelliklerini görebilirsiniz.)
- bütün ailem ile beraber **siyahat** gittik. (Bütün ailemle beraber seyahate gittik.)
- Gelecek yaz **tatili** Türkiye’ye gitmek istiyorum
- Bu **dünyayı** hiç renk yok olmayacak.
- **Sabah** akşama kadar... (Sabahtan akşama kadar...) (**Kırbaş, 2017**)
- Uçaktan İstanbula indim ama gezememiştim çünkü **Antalya** gitmem gerekti. (Antalya'ya)
- Bence, bilgisayardaki oyunlardan, programlardan veya başka bir şey kullanmaktan bizim çocuklarımız **uzaktan** dursunlar. (uzakta)
- Makina **mühendisliğini** isteyerek girmedim. (mühendisliğine) (**Orhan, 2018**)
- Güzel **yemekleri** yapıyorum. (Güzel yemekler yapıyorum.)
- **Otobüse** bekliyom. (Otobüsü bekliyorum.)
- Annem **onları** bakıyor ve yemek veriyor. (Annem onlara bakıyor ve yemek veriyor.)
- **Üniversite’ye** ders 9’da başlıyor. (Üniversitede ders saat 9’da başlıyor.)
- **Dersler** sonra eve dönüyorum. (Derslerden sonra eve dönüyorum.)
- Benim **evim** bir bahçesi var. (Benim evimin bir bahçesi var.) (**Msakhuradze, 2019**)
- **Sınıf** öğrenciler var (Sınıfta öğrenciler var) (**Nurlu ve Kutlu, 2015**)
- Bana mektup **yazmak** unutma. (Bana mektup yazmayı unutma.)
- **Senden** hayran kalıyorum. (Sana hayran kalıyorum.)
- Benim ailem **İzmiten** yaşıyor. (Benim ailem İzmit’te yaşıyor.)
- Ben **oraya** doğdum. (Ben orada doğdum.)
- Bu **bayrama** hem çocuklar hem de büyükler çok hoşlanırlar. (Bu bayramdan hem çocuklar hem de büyükler çok hoşlanırlar.) (**Polat, 2014**)
- Bugün toplu ulaşım araçların(ı) kullanırsınız(yoruz).
- Aıştım **burası(ya)**.
- Dünya bir **yere(de)** hiçbir zamanda durmuyor.
- Eski **zamanlarda(den)** bizim anne babalarımız birbirini(lerini) çok sevdi(miş). (**Şahin, 2013**)

- Gönderdiğin **e-posta** okudum. (Gönderdiğin e-postayı okudum.)
- Bu **sınava** çok zor. (Bu sınav çok zor.)
- **Burası** hayat çok pahalı değil. (Burada hayat çok pahalı değildir.)
- **Partkta** gidiyorum. (Parka gidiyorum.) (Tekeli, 2020)

4.2.2.1.1.3 İYELİK EKLERİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLIKLAR

Yanlışlar genellikle isme getirilen iyelik eklerinin yanlış kullanımından, iyelik eklerinin gerektiği halde kullanılmamasından ve gereksiz kullanılmasından kaynaklanmıştır. Türkçede iyelik ekleri hem adılarda hem de tamlamalarda yer almaktadır Baki (2021), Polat (2014) ve Önder (2017) çalışmalarında öğrencilerin yanlışları genellikle tamlama kurulan sözcüğe iyelik eki getirmemesi yönünde olmuştur. Bunun nedeni Makedoncada da Rusçada da iyelik eklerinin sadece adılarda kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Yanlışların diğer bir nedeni de kuralların eksik uygulanmasından kaynaklanır.

Anadili Arapça olan öğrencilerin de anadili ile hedef dili arasındaki aynı yapısal farklılık öğrencilerin olumsuz aktarım yanlışları yapmalarına yol açmıştır. Öğrenciler, iyelik ekini kullanmadan sadece adıl kullanarak iyelik eki kazandırma eğilimindedirler. Bunun nedeni olarak Arapçada ve İngilizcede, iyelik anlamının tek bir iyelik eki veya sözcüğüyle sağlanması gösterilmiştir (Kahraman, 2019; Bölükbaş, 2011).

Örnekler:

- T.T. Ben evliyim üç çocuk var. (Ben **evliyim**, üç **çocuğum** var.
- O.T. Her insan kendi ülkende daha çok rahat ve mutlu oluyor. (Her insan kendi **ülkesinde** daha çok rahat ve mutlu oluyor.)
- Y.T. Engellerim yaşadım ama asla hayallarım vezgeçlmiz. (**Engeller** yaşadım ama asla hayallerimden vazgeçmedim.) (Altıntop, 2016)
- Aslında **aileim** bu mesleği bana seçtiler. (ailem)
- Benim çok **arkadaş** var. (arkadaşım) (Arat, 2021)
- A1. **adı** kemal.
- A2. Ben **iyi** teşekkür ederim. (Arhan, 2015)
- Bu konudaki **tecrübeyim** Türkiye’de daha fazla olduğudur. (tecrübem)
- Bizim **takımız** karşısında Sırbistan vardı. (takımımız)
- Amcamın ayağı takılmış ama iyi ki **telefonun** düşmedi. (telefonu) (Atalan, 2017)

- A1. **O** uzun, siyah saçları var, kahverengi gözleri. (Onun uzun siyah saçları ve kahverengi gözleri vardır.)
- A2. **İnsan** bu hayata bir plan ya da bir istek olmalı. (İnsanın bu hayatta bir planı ya da isteği olmalı.)
- B1. Herkes kendi **odandan** çıkmıyor. (Kimse kendi odasından çıkmıyor)
- B2. Bir kitabı okuyunca mesela, mesela, **kendi** bir dünya kurabiliriz. (Mesela yeni bir kitap okuduğumuz zaman kendimize ait bir dünya kurabiliriz.) (**Baki, 2021**)
- **O** odası çok güzel.(onun odası)
- Senin **evisi** nerede?(evin)
- **Ablam adın** meryam.(ablamın adı) (**Boylu, 2014**)
- Okuldan geldiğinde bana okulda neler yaptığını, **hocamınneler** anlattığını bana anlatıyor.
- Benim bir **çiftliğiğim** vardı.
- Benim **gencim** zamanım şimdi olsa... (**Boylu ve ark., 2017**)
- “Dört kız **kardeş** vardı.” (kardeşim)
- “Çünkü kendini **gözlerle** gördük.” (kendi gözlerimizle) (**Ceran ve ark., 2015**)
- Trablusgarp savaşında Osmanlı **Devlet** kendinin güçsüz olduğunu göstermiştir.
- Benim **amcan** İU üniversitesini (...fakültesini bitirdi.) (**Çetintaş, 2017**)
- “**ben** ve arkadaşlarım” (benim ve arkadaşlarımın)
- “benim özel **firmasini** var” (Benim özel firmam var.) (**Emek, 2021**)
- beyin **hücrelerin**ölmesine ve (beyin hücrelerinin ölmesine ve)
- Artık insanlar **hayatları**buluşlara bağlıyor (Artık insanlar hayatlarını buluşlara bağlıyor)
- ama gün gittikçe bilim **insanlaryeni** şeyler buluşuyorlar. (ama gün gittikçe bilim insanları yeni şeyler buluşuyorlar.) (**Esawi, 2015**)
- Uludağ üniversite(**si-ni**) bitirdim.
- Çünkü dünyanın her ülke(**si-n**)de farklı kültürler var. (**İpek, 2020**)
- A1. Benim **okul** Tophane'de.
- A1. Sonra çocuk **film** saat 11.30'ta başlıyor.
- A2. Benim **çocuğum** adı Mehmet Aljnidi. (**Kahraman, 2019**)

- Sizin **adın** ne? (Sizin adınız ne?)
- Benim **baba** öğretimin (Benim babam öğretmen) (Nurlu ve Kutlu, 2015)
- A2. **Ben** bir tatil plan var.
- B1. Benim ülke çok seviyorum. Senin **can** ne istiyor, orada bulluyorsun.
- B2. **Bizde** sadece bir dakikamız var. (Önder, 2017)
- Ben sizin **arkasında** kalıyorum. (Ben sizin arkanızda kalıyorum.)
- Sadece **kendi** seviyorum. (Sadece kendimi seviyorum.)
- Benim **aylık** çok değil. (Benim aylığım çok değildir.) (Polat, 2014)

4.2.2.1.1.4 BİRLİKTELİK VE ARAÇ (İLE İLGEÇİ) EKİ İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Baki (2021) çalışmasında bu ulamdaki yanlışlarının daha çok temel düzeyde görüldüğü düzey ilerledikçe öğrencilerin yanlışlarında azalma olduğunu saptamıştır. Yanlışlar genel olarak öğrencilerin “ve” bağlacını doğru yerde kullanmadıkları için ortaya çıkmaktadır. Yanlışlar öğrencilerin Makedoncadan olumsuz aktarım yapmalarından kaynaklanmaktadır.

Örnekler:

- T.T. Hafta içi bounca **dersler** maşğulum. (Hafta içi boyunca **derslerle** meşgulüm.)
- T.T. Ben **arkadaşım** konuştum sonra bazen ben Kızılay gittim. (Ben **arkadaşım**la konuşuyorum sonra bazen Kızılay'a gidiyorum.)
- O.T. Hayatımızdaki çok kötü insanlar var ve **hepsi** konuşmalıyım ama konuşursam dikkat ediyorum. (Hayatımızda çok kötü insanlar var ve **onlarla** konuşurken dikkat ediyorum.)
- O.T. Ben Addise Ababa Üniversitesinde Hukuk bölümü savıcı olmayı **amaçla** okumak istiyorum. (Ben Addise Ababa Üniversitesi'nde Hukuk bölümünü savcı olmak **amacıyla** okumak istiyorum.)
- Y.T. Bu resimde **hocaynan** öğrenci görüyoruz. (Bu resimde hoca **ile** öğrencisini görüyoruz.)
- Y.T. Ayrıca, o işi yaptığımız zamanda, herhangi bir **problemi** karşıladığımızda moralimiz bozulmamalı. (Ayrıca, o işi yaptığımız zaman, herhangi bir **problemle** karşılaştığımızda moralimiz bozulmamalı.) (Altıntop, 2016)
- A1. Her hafta sonu ben **annem** yemek yapıyoruz. (Her hafta sonu annemle yemek yapıyoruz.)

- A2. **Gelecek** için çok planlarım var. (Gelecekle ilgili birçok planım var.)
- B1. Her gün konuşuyoruz **telefonda** ama aynı değil. (Her gün telefonla konuşmamıza rağmen aynı değil.)
- B2. Benim düşüncem bu **konu** alakalı ile ne kadar doğru olabilir bilmiyorum. (Bu konuyla ilgili düşüncelerimin ne kadar doğru olduğunu bilmiyorum.) (**Baki, 2021**)
- Türkiye’de yeni ve farklı **insanlar** tanıştım ve (Türkiye’de yeni ve farklı insanlarla tanıştım ve)
- dünyadan her yerde yeni **insanlar** tanışabiliriz. (dünyadan her yerde yeni insanlarla tanışabiliriz.)
- oysaki bunlar **şeylerden** baş etmem lazım (oysaki bunlar şeylerle baş etmem lazım.) (**Esawi, 2015**)
- ... sadece kendi hayatlarına ilgileniyorlar. (... sadece kendi hayatlarıyla ilgileniyorlar.) (**Demiriz ve Okur, 2019**)
- Ailesini, arkadaşlarını (ile) oturup sohbet ederek çalışabilir.
- Babam ve erkek kardeşim (ile) maç izledik.
- Sahildeyken bir kız (ile) tanıştım ben. (**İpek, 2020**)
- **Annesinle** kahvaltı yapıyor. (Annesiyle kahvaltı yapıyor.)
- Birçok kimseler **arkadaşlarıyla** bu bayramı kutlarlar. (Birçok kimse bu bayramı arkadaşlarıyla kutlar.)
- **Paradan** her şey satın alabilirim. (Parayla her şeyi satın alabilirim.) (**Polat, 2014**)
- Yeni **kültürler** tanıştım. (Yeni kültürlerle tanıştım.) (**Tekeli, 2020**)

4.2.2.1.1.5 EŞİTLİK EKİ İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Eşitlik (-ca/-ce) Ekinin Yanlış Kullanımıyla İlgili Örnekler:

- B1. **Beni**, din bayramlar en önemli bayram’dır. (Bence dini bayramlar en önemli bayramdır.)
- B1. Ben **ailem** ile tüm bayramlar topluyorum. (Ailece bütün bayramlarda hep birlikte toplanırız.)
- B1. **Benim için** “bayram” bir neşe ve sevinç günü demektir. (Bence bayram bir neşe ve sevinç günüdür.) (**Baki, 2021**)
- Köylü **günler / günlerde / günün / güne / günü / günde / günden / gündür / daha** uyumaz. (Köylü günlerce uyumaz.)

- **Benimle** çocukluk insanın en güzel zamanı. (Bence çocukluk insanın en güzel dönemidir.) (Polat, 2014)

4.2.2.1.1.6 KOŞAÇ/ EKEYLEM İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Ekeylemin yazımında yapılan yanlışlar genellikle ad/eylem kök veya gövdeye getirilen ekeylemin yazımında ve ekeylemin hiç yazılmamasından kaynaklı olarak oluşmuştur. Ekeylem ekiyle ilgili yapılan yanlışların en çok ekeylemin geçmiş zaman halinde görüldüğü saptanmıştır (Atalan, 2017; Baki, 2021; Polat, 2017). Makedoncada ve Rusçada bu eylemler ayrı bir ek aldığı için öğrenciler anadillerinden olumsuz aktarım yapmışlardır.

Yabancı/ikinci dil öğrencilerinin -Dİr bildirme koşacıyla ilgili yanlışlarının en çok gereksiz kullanım üzerine yoğunlaştığı görülmektedir (Baki, 2021; Önder, 2017).

Örnekler:

- Korkunç bir kaza oldu, durum **kötü**. (kötüydü)
- Salon çok kalabalıktı. Çünkü film çok ünlü bir **film**. (filmdi-filmmiş)
- Benim ülkemde üç öğün yemek **zorunluluk**. (zorunluluktur)
- Hepimiz çok **şanslı**. (şanslıydık-şanslıyız) (Atalan, 2017)
- A1. Lara ve Kuze **kardeşlerdir**. (Lara ve Kuze kardeşirler.)
- A1. Geçen hafta sonu, çok **güzelyd**. (Geçen hafta sonu çok güzeldi.)
- B1. Orada benim için her gün bayram olmuş. (Orada geçirdiğim her gün bayram gibiydi.)
- A1. Bana göre, Türkiyenin en güzel şehri adı **İzmir**. (Bana göre Türkiye'nin en güzel şehrinin adı İzmir'dir.)
- A2. Hobilerimiz ve fobilerimiz hayatım bir **parçası**. (Hobilerimiz ve fobilerimiz hayatımızın bir parçasıdır.)
- B1. Annem ve kardeşim benim **canlarım** (Annem ve kardeşim canlarımdır.) (Baki, 2021)
- Konya'nın havalar çok **kurudu**. (kuruydu)
- Öğle yemeği çocuklar için çok önemli **besindirdi**. (besindi) (Ceran ve ark., 2015)
- Türkiye'nin havası çok güzel çok **temiz**. (Türkiye'nin havası çok güzel çok temizdir.)

- yabancılar için bazı problemler **vardır**. (yabancılar için bazı problemler var.)
- Bence yeni bir şey icat etmek çok **ilginçti**. (Bence yeni bir şey icat etmek çok ilginçtir.) (**Esawi, 2015**)
- Okuyan kişi eğer kitap okuyorsa mutlu oluyor, kitap okudu kişi zengin bir insanın. (insandır)
- Çünkü herkezin Akli Başka bi yerde(dir).
- Bursa eski cami var(dır). (**İpek, 2020**)
- mesela çünkü Avrupa’da her zaman orada durumu güneşli değildir ve eğer güneş yok hoşlanmak **yok**” (Avrupa’da her zaman hava güneşli değildir ve eğer güneş yoksa sevmek de yoktur.)
- ve uçakla gideceğiz çünkü uçakla çok zaman almaz ve çok **rahatlı** (Uçakla gideceğiz çünkü uçakla çok zaman almaz ve çok rahattır.)
- Her gün benim babam ve arkadaşısı okula **yürüyordular** (Her gün babam ve arkadaşısı okula yürüyorlarmış.) (**Kırbaş, 2017**)
- Son günü müzeye gittik. Orada çok **ilginç oldu**. (Son gün müzeye gittik. Orası çok ilginçti.)
- kral çok iyi ve akıllı **olmuş**. (kral çok iyi ve akıllıymış.)
- Ben on yıldayım Hakasya’da yaşıyorum. (Ben on yıldır Hakasya’da yaşıyorum.)
- Mutluluk her insan için çok önemli **olur**. (Mutluluk her insan için çok önemlidir.)
- Felaketlerden kurtulmak da **olabilmiştir**. (Felaketlerden kurtulmak da mümkünmüş.) (**Polat, 2014**)
- A2. Hava çok **güzelmışti**.
- B1. Benim hayatım çok **rahatim**.
- B2. Çok turlu sporlar **oyunanırdır**. (**Önder, 2017**)
- Teknoloji **olmasa** hayatımız çok zor olacaktı. (Teknoloji olmasaydı) hayatımız çok zor olacaktı.)
- ...mesela teknoloji **olmasaydı** ülkeden ülkeye yardım yarı gitmek çok zaman gerek. (...mesela teknoloji olmasaydı (bir) ülkeden (bir) ülkeye, (bir) yerden (bir) yere gitmek (için) çok zaman gerek(irdi). (**Tolar, 2019**).

4.2.2.1.1.7 AITLIK BILDİREN “KI” EKI YANLIŞLARI

Bu ulamdaki yanlışların genellikle ad durum eklerinde yapıldığı görülmektedir.

Örnekler:

- A1. **Hayatımda** en iyi tatilim (Hayatımdaki en iyi tatilim)
- A2. **Gelecek** planları hala bilmiyorum ama şimdilik birkaç hobiyim var. (Gelecekteki planlarımla ilgili bir fikrim yok ama birkaç hobim var.)
- B2. Ama gezen ve okuyan insanların **arasında** fark nedir? (Okuyan ve gezen insanların arasındaki fark nedir?) (**Baki, 2021**)
- **Günümüdeki** zararlı alışkanlıkları çok artırıyorlar ayrıca insanlar yüzde yetmiş kullanıyorlar.
- Okuyan kişi zihnini geliştirir, daha fazla bilgileri alabilir, **tarih(teki)** insanlar ne yaptırıldı öğrenebilir.
- Bugün benim **ülkemde(ki)** Bayramı anlatacağım. (**İpek, 2020**)
- Bundan dolayı hayat **masalda** gibi olabilir. (Bundan dolayı hayat masaldaki gibi olabilir.)
- Toplumların **arasındaki** fark vardır. (Toplumların arasında fark vardır.)
- Bu kavgaların kaynağı-bu insanların **arasında** çatışmasıdır. (Bu kavgaların kaynağı insanlar arasındaki çatışmadır.) (**Polat, 2014**)

4.2.2.1.1.8 TAMLAMA KURMAYLA İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLAR

Bu bölümde ad ve sıfat tamlamalarının kurulumuyla ilgili yapılan yanlışlardan örnekler derlenmiştir. Verilen örnekler incelendiğinde ad tamlamaları yanlışlarının çoğunlukla tamlama eklerinin eksik ya da yanlış kullanımı (biçimsel) ve tamlamayı oluşturan sözcüklerin yanlış sıralanışından kaynaklı (sözdizimsel) olduğu görülmektedir. İncelenen çalışmalardan bir kısmı bu yanlışları sözdizimsel yanlışlar, bir kısmı biçimbilimsel yanlışlar bir kısmı ise biçim-sözdizimsel yanlışlar ana başlığı altında incelemiştir. Bu çalışmada iki türde oluşan tamlama yanlışları da biçimbilimsel ana başlığı altında incelenmiştir.

Anadili Arapça olan öğrencilerin sıralama yanlış yapmasının en önemli nedeni Arapça ve Türkçe arasındaki temel yapısal özelliklerin ve tümcedeki öğelerin sıralama farklılıklarıdır. Bu nedenle öğrencilerin tamlama öğelerini sıralama konusunda olumsuz anadili aktarımı yaptıkları görülmektedir (Arat, 2021; Kahraman, 2019; Emek, 2021; Kırbaç, 2017; Gürler, 2019). Yapısal farklılıktan kaynaklı

olumsuz anadili aktarımı yanlış anadili Makedonca ve Farsça olan öğrenciler de görülmektedir.

Sıfat tamlamalarında konusunda öğrencilerin yanlışlarının önemli bir bölümü ise "bir" belgisiz sıfatının kullanımı, tümce içindeki yeri ve sıfatların dizilimi konusunda ortaya çıkmıştır.

Örnekler:

- A1. Bence televizyon programlar(ını) genellikle herkes izliyor.
- Dünya bir küresel köyüne dönüştü. (Dünya bir küresel köye dönüştü.)
- B1. Resim sanat(ı) en güzel sanat. (Ak-Başoğlu ve Can, 2014)
- T.T. Ankara'nın hava ne güzel ne kötü ama şimdi ben seviyorum.
(Ankara'nın havası ne güzel ne kötü ama şimdi ben Ankara'yı seviyorum.)
- Y.T. Bana göre her insanlar çok amaçlar var. (Bana göre her insanın çok amacı var.)
- Bilim adamlar zorlukları karıştı. (Bilim adamları zorluklarla karşılaştı.)
(Altıntop, 2016)
- Nil Nehri dünya en uzun nehridir. (dünyanın)
- Afra lokantasıda yemek yiyoruz. (lokantasında) (Arat, 2021)
- Her ülke kendini kültür göstermektedir. (kendi kültürünü)
- Çocukluğumu büyükannem evi geçirdim. (büyükannemin evinde)
- Onlar tatil zaman ziyaret edilir. (tatil zamanı)
- Türkiye bir tarihi ülkedir. (tarihi bir ülkedir)
- Hatırladığım kadarı ile Pazar bir günüydü. (bir Pazar günüydü) (Atalan, 2017)
- A1. En yakın benim arkadaşım adı Yasemin. (En yakın arkadaşımın adı Yasemin.)
- A2. Güzel doğası bana sakinlik veriyor. (Doğanın güzelliği bana huzur veriyor.)
- A2. Üçüncü planım yardımcı vakıfı açmak istiyorum. (Üçüncü planım ise yardım vakfı açmaktır.)
- B1. Çocukken en çok bayramları günleri seviyordum. (Çocukluğumda en çok bayram günlerini severdim.) (Baki, 2021)
- Ataları mezarisine dua etmeye giderler. (atalarının mezarına)
- Sivas gezi hakkında yazdım. (gezisi)

- **Yaşlılık insanlar** çok olduğu bir ülkedir. (yaşlı insanların)
- Hem **eskiden** çocuklar hem de şimdiki çocuklar bu işten nefret ederler. (eski) (**Ceran ve ark., 2015**)
- öğrenciler hepsini (öğrencilerin hepsi)
- annemin başısını öpmek isterdim
- sağlık yemeği (sağlıklı yemekler) (**Emek, 2021**)
- **İnternet** her şey gibi olumlu tarafları var ve olumsuz tarafları var. (Her şeyin olduğu gibi internetin de olumlu ve olumsuz tarafları var.)
- Bu **yerleri bazıları** tarihsel ve **bazıları** mimari önemi vardır. (Bu yerlerin bazılarının tarihsel, bazılarının da mimari önemi var.) (**Gürler, 2019**)
- Yeni yıl geldiği için **evler** temizlenmesi gerekiyor. (Yeni yıl geldiği için evlerin temizlenmesi gerekiyor)
- **Ona** bir benzeri yoktur. (Onun bir benzeri yoktur.)
- Kendilerine ait **bir özel edebiyatları** yok. (Kendilerine ait özel bir edebiyatları yok.)
- Tüm **bitkiler** hayatı başlıyor. (Tüm bitkilerin hayatı başlıyor) (**İnan, 2014**)
- A1. Sinemada çok film var güzel ve yemek çok güzel var.
- A1. Bağdad **en şehir güvenli** değil.
- A1. İstanbul, Bağdaddan daha yeri yürüyüş var.
- A2. Ben **bir** kısa mektupu yazdım. (**Kahraman, 2019**)
- ... **dünyanın en aşağı bölge** ölüdeniz’e gidin... (...dünyanın en alçak bölgesi Ölüdeniz’e gidin)
- Ben gelecek **yaz tatilde** Seyahat yapacağım Turkey’e gideceğim (Ben gelecek yaz tatilinde Türkiye’ye seyahat edeceğim)
- Yeni milyonlarca insanlar olacak (Milyonlarca yeni insan olacak.) (**Kırbaş, 2017**)
- Yaşlı **insanlar ufku** ile şimdiki gençlerin ufku aynı değil. (insanların ufku)
- **Gençler kendilerini daha akıllı görmesi**, yaşlılarında cahillik döneminden geldiğini düşünerek onların sözlerini umursamıyorlar (Gençlerin kendilerini daha akıllı görmesi) (**Orhan, 2018**)
- A2. Türk kahvesi tadına baktım.
- A2. Onların ad hatırlamıyorum.
- A2. İzmir bir büyük güzel şehir.

- B1. Her insanlar fark yaşam biçim var. (**Önder, 2017**)
- T.D. Balkonun **duvarları** rengi beyaz. (Balkonun duvarlarının rengi beyaz.)
- T.D. Hemen yatak **odaya** gitmek ve uyumak istedi. (Hemen yatak odasına gitmek ve uyumak istedi.)
- O.D. Gençlerin çok en önemli **sorunlar** vardır. (Gençlerin çok önemli sorunları vardır.)
- Y.D. Televizyon, cep **telefon**, bilgisayar çok var. (Televizyon, cep telefonu, bilgisayarların sayısı oldukça fazladır.) (**Polat, 2014**)
- Ben Türk Lise (Türk Lisesi'ne) gittim.
- Gerçekten lisenin günleri (lise günlerim) çok güzeldi.
- Ayakkabının rengisi (ayakkabının rengi) kırmızı.
- Sonra bir güzel maç (güzel bir maç) seyrettik. (**Sarıca ve Od, 2015**)
- **Türk'ün** yemekleri lezetli (Türk yemekleri lezzetlidir.)
- Öğretmenlerin **bilgi** çok yüksektir. (Öğretmenlerin bilgisi çok iyidir.)
- Türkçe **bir** zor dil ama öğrenmem çok zevkli (Türkçe zor bir dil ama onu zevkle öğreniyorum.) (**Tekeli, 2020**)
- Şimdi cep telefon(**u**) var.
- Bugün çocuklar(**ın**) bir sosyal hayatı yok. (**Şahin, 2013**)

4.2.2.1.2 EYLEM ÇEKİMİYLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Zaman eki kullanım yanlışları, kip yanlışları, eylemde kişi ekleri ve eylemsiler eylem çekim eki yanlışları başlığı altında incelenmiştir. İncelenen çalışmalara bakıldığında ad çekim eklerine kıyasla eylem çekim eki yanlışlarının sayısı çok daha azdır.

4.2.2.1.2.1 KIP EKİYLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLIKLAR

Haber Kiplerinin Kullanımıyla İlgili Yanlışlar

Bu ulamda zaman kipleri (belirli geçmiş zaman, belirsiz geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman ve geniş zaman ekleri), dilek kipleri (dilek, istek, dilek-şart, gereklilik, emir ve yeterlilik kipleri) ve birleşik zaman kiplerinin kullanımı sırasında yapılan yanlışların örnekleri derlenmiştir.

Yabancı/ikinci dil öğrencilerinin yazılı metinlerindeki yanlış örnekleri incelendiğinde zaman kipleriyle ilgili yanlışlar zamanların birbirlerinin yerine kullanılması, zaman eklerinin doğru yazılmaması, basit zamanlı olması gereken yapıların birleşik zamanlı olarak kullanılması bazen de basit zamanlı kullanılması

gereken yapıların birleşik zamanlı kullanılması yoluyla oluşmuştur. Öğrencilerin kuralları eksik uygulamaları nedeniyle özellikle şimdiki zaman ve geniş zaman ekinin yazımıyla ilgili biçimsel yanlışlar yaptıkları görülmektedir. Yapılan yanlışların önemli bir kısmı da geniş zaman ve şimdiki zamanın birbiri yerine kullanılması ve geniş zaman ekinin yanlış bağlamda kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Makedoncada geniş zaman kipinin olmaması, Rusçada da şimdiki zaman ve geniş zaman eklerinin aynı olması, Arapçada ise şimdiki zaman ve geniş zamanın kullanım alanlarının aynı olmasından öğrenciler geniş zaman kipini kullanma yerine şimdiki zaman kipinini kullanarak anadillerinden olumsuz aktarım yapmışlardır. Türkçede de şimdiki zaman ekinin geniş zaman eki yerine kullanılabilmesi öğrencilerin aşırı genelleme yaparak yanlış yapmasına neden olmuştur (Arhan, 2015; Polat, 2014; Baki, 2021; Kahraman, 2019).

Örnekler:

- T.T. Ben sabah saat altıda kalkıyorum banyo da yaptım. (Ben sabah saat altıda kalkıyorum banyo **yapıyorum.**)
- O.T. Libya’da büyük savaş var her gün insanlar öldü. (Libya’da büyük bir savaş var her gün insanlar **ölüyor.**)
- Y.T. Eskiden çok başarılı insanlar var. (Eskiden çok başarılı insanlar **vardı.**)
(Altıntop, 2016)
- Her parkın farklı teması ve cazibesi vardı. Fakat ben iki parkı çok **severim.** (sevdim)
- Hayatı herkes sever ve bu dünyada herkes uzun süre kalmayı **isterdi.** (ister)
(Atalan, 2017)
- Gelecek yıl üniversite **hazırlıyornacak.** (Gelecek yıl üniversiteye hazırlanacak.)
- Ailem ve ben İskenderiye’de **yaşamak.** (Ben ve ailem İskenderiye’de yaşıyoruz.) (Arhan, 2015)
- Ben eskiden çok güçlü bir **insanım.**
- Üniversiteden mezun **oluyordum.**
- Hayatımda benim en mutlu olduğum günüm benim eğitimim bitti **zamanmış.** (Boylu ve ark., 2017)
- A1. Bazen hafta sonları Yunanistan’da **gittim.** (Bazen hafta sonları Yunanistan’a gidiyorum.)

- A1. Bundan önce kahvaltı ettim ve yemek **yyordum**. (Önce kahvaltı ettim ve sonra öğle yemeği yedim.)
- A1. İnsanlar eskiden parkta yemek **yedi**. (İnsanlar eskiden parkta yemek yemişler)
- A2. Her insan bu dünyada bir amaç ile **doğdu**. (Her insan bu dünyada belli bir amaçla doğar.)
- A2. Umarım bu planları **gerçekleştirecem**. (Umarım bu planları gerçekleştireceğim.) (Baki, 2021)
- Dün durakta çok insan **toplantı** (Dün durakta çok insan toplandı)
- Bu yüzden geç kalkmak **istemeyorum** (Bu yüzden geç kalkmak istemiyorum)
- Türkiye'de günlerimi böyle **geçirim** (Türkiye'de günlerimi böyle geçiririm)
- İş **bularım** (İş bulurum)
- Ben **gidiceğim** fakat şimdi değil (Ben gideceğim fakat şimdi değil) (Elsawah, 2016)
- Çünkü yeni bir hayat **başladılar** (Çünkü yeni bir hayat başlıyorlar)
- yeni yere alışmak için uzun zaman **gerektir**. (yeni yere alışmak için uzun zaman gerekir.) (Esawi, 2015)
- Eskiden bütün aileleri beraber **oturyduk, konuşyduk, sohbet edyduk**. (Eskiden bütün aile beraber oturuyorduk, konuşuyorduk, sohbet ediyorduk.)
- Olumlulardan hangi bilgiyi istersen onu saniyeler içinde **uluşursun** ve aynı zaman rahta bir şekilde iletişim kolaylaştıran bir araçtır. (Olumlu yönlerinden biri hangi bilgiyi istersen ona saniyeler içinde ulaşıyorsun İnternet aynı zamanda iletişimi kolaylaştıran bir araçtır.) (Gürler, 2019)
- Ne kadar çok dil **bilerler** o kadar farklı kültürler **öğrendiler**.
- Sonra tarım mühendisi **öğreniyorum** (okuyacağım).
- Hatalarından ders **çıkır**(ır).
- Vapur içinde çay ve sohbet **ederiz** (ettik).
- Ben şu anda çocuklar çok **seviyordum**. (İpek, 2020)
- A1. Ben yaşarım İstanbul'da, Ben her gün saat 09.00 kahvaltı **etyorum**.
- A2. Önce yaz ben Bursa gittim, ben orada iki gün **kalmışım**.
- A2. Her yıl ben ile kızlar köya **gittik**.
- A2. İnşallah gelecek yıl bir tatil **yaptık**. (Kahraman, 2019)

- benim Kültürümden farklı, insanlar ve insan toplulukları **tanımak**. (Benim kültürümden farklı insanları ve insan topluluklarını tanıdım.)
- Çok antikleri **varıyormuş**. (Antik eserler çok varmış.)
- çocuklar yüzüyorlar ve **korkmıyor**... (Çocuklar yüzüyorlar ve korkmuyorlar.)
- ...**gidirim**. (...giderim.)
- Sabah akşama kadar **yüzüyeceğiz**. (Sabahtan akşama kadar yüzeceğiz.)
(Kırbaş, 2017)
- Ben Türkçe **biliyorum** (Ben Türkçe biliyorum)
- Ben çok iyi ders **çalışıyorum** (Ben çok iyi ders çalışıyorum) (Nurlu ve Kutlu 2015)
- A2. Ben hayatım hiç kar **göreceğim**. (görmedim)
- B1. Facebook yaygın. Çocuk yaşı ve gençlik **kullanmış**. (kullanıyor)
- B1. Türkçe ders biter bitmez memlektime döneceğim ve orada tatil **geçirir**. (geçireceğim)
- B2. Spor yapmayı herkeşe **önercektim**. (öneririm) (Önder, 2017)
- Biz dün büyükbabama **gidiyoruz**. (Biz dün büyükbabama gittik.)
- Bir gün insanlar radyoyu icat **ederlermiş** insanların hayatı daha **kolay yaparmış**. (Bir gün insanlar radyoyu icat etmiş insanların hayatı daha da kolaylaşmış.)
- İlkbaharın güzelliği da **görmüyorlar**. (İlkbaharın güzelliğini de görmüyorlar)
- Her yıl birçok insan birbirine hediye **verer**. (Her yıl birçok insan birbirine hediye verir.)
- Kısa sürede onu **bitireyeceğiz**. (Kısa sürede onu bitireceğiz.) (Polat, 2014)

Dilek Kiplerinin Kullanımıyla İlgili Yanlıklar

Örnekler:

- B1. Keşke ben de sanatçıydım (sanatçı olsaydım.)
- B1. Kim ister(se) kendini aşağıya atıyor.
- B2. Tekrar o işe girirsem (girersem) (Ak Başoğlu ve Can, 2014)
- O.T. Eğer kendisi iyi olsa iyi bir arkadaş seçecek. (Eğer kendisi iyi **olursa** iyi bir arkadaş seçecek.)

- Y.T. Keşke internet sadece eğitim almak için kullanıyorsak. (Keşke interneti sadece eğitim almak için **kullansak.**)
- O.T. Bu yüzden her kişi bir işi yapmaktan önce düşünmeli ve her şeylerden dikkat etmesi lazım. (Bu yüzden her kişi bir işi yapmadan önce düşünmeli ve her şeye dikkat **etmeli.**)
- Y.T. Teknoloji çok yararlı ama zararlı da. Bu yüzden onu kullanmaya dikkatli olarak ondan faydalanmaya çalışmalıyız. (Teknoloji çok yararlı ama zararlı da. Bu yüzden onu kullanırken dikkatli **olmalı,** ondan faydalanmaya çalışmalıyız.) (**Altıntop, 2016**)
- Eğer hayatı **anladık** çok iyi yaşıyoruz.
- Erken **yattın** daha iyi hissedeceksin.
- Bu yüzden iyi bir örnek **olmalıyız lazım.**
- Spor **yapmalıyım lazım.** (**Boylu ve ark., 2017**)
- Eğer Türkçe iyi yazmak **istiyorsun** (Eğer Türkçeyi iyi yazmak istiyorsan)
- Doğru **kullanıyorsa** daha faydalanabiliriz (Doğru kullanıyorsak daha çok faydalanabiliriz)
- **...dönebilirsiniz** (...dönebilirsiniz)
- Bu problemi **aşarabilirim** (Bu problemi aşabilirim)
- Dünyanın her yerini **gezbilecektim** (Dünyanın her yerini gezebilecektim) (**Elsawah, 2015**)
- başarılı **olsam** iyi bir eş ve (başarılı olursam iyi bir eş ve)
- teknolojiyi yerli yerinde **kullanacağız** (teknolojiyi yerli yerinde kullanmalıyız.) (**Esawi, 2015**)
- Merhaba eğer bir miras **kaldı** (kalırsa) çok şeyi yapacağım.
- Bu yüzden ben onugibi **olmalı** (olmak) istiyorum
- Çöpler yere **atmayız** (atmamalıyız) ama çöp kutulara yada kontanerler atmalıyız. (**İpek, 2020**)
- Orada siyahat **etsede** daha iyi olur (Orada seyahat etse daha iyi olur.)
- yani Türkiye’de eğer Bütün hayatım yaşarsım hiç **yeğtmiyor.** (Yani eğer Türkiye’de bütün hayatımı yaşarsam yine de hiç yetmez.)
- Elenciğiniz için en az 7 gün **kalmalınız** gerekiyor (Eğlenmeniz için en az 7 gün kalmalısınız/kalmanız gerekiyor.)

- Akşam yemeği için restorana **gitsek** hazırın. (Akşam yemeği için restorana gideceksek hazırlanmalıyız.)
- Keşke bu problemler **yoksa**. (Keşke bu problemler olmasa!)
- Hadi beraber **yaşalım**. (Hadi beraber yaşayalım.)
- İğne **yapmanız gerek** yok mu? (İğne yapmanıza gerek yok mu?)
- Çocuklar yemek **yesinler değil**. (Çocuklar yemek yemesinler.) (**Polat, 2014**)

Birleşik Zaman Eki ile İlgili Yanlıklar

Atalan (2017) çalışmasında yapılan yanıtların yeterlilik eyleminin çekiminde ki “-e,-a” sesinin unutulması ve dili geçmiş zamanın rivayetinde –miş ekinin sıklıkla unutulmasından kaynaklandığını belirtmiştir. Baki (2021) Balkanlı öğrencilerle yaptığı çalışmasında yanıtların yapılmasında asıl nedenin Makedonca ve Türkçede birleşik zaman kiplerinin farklı anlamlarda kullanılmasından kaynaklandığını saptamıştır.

Örnekler:

- Her cumartesi ve pazar birlikte pazara giderdik, babaannem bana pasta ve tatlı **aldı**. (alırdı)
- O zamana kadar hiç okula gitmediğim gün **olmadı**. (olmamıştı)
- Bursa’dayken Tömer’e gitmişim, Tömer’de yeni arkadaşlarla **tanıştım**. (tanışmışım) (**Atalan, 2017**)
- A2. İlk önce tercuman olmak isterdim, ama bence muhabir gibi çalışmak daha enteresant. (İlk önce tercüman olmak istiyordum fakat muhabir olmanın daha ilginç olduğunu düşünüyorum.)
- B2. Bene eğer teknoloji daha **geliştirse**, faydalı olabilir. (Bence teknoloji biraz daha fazla geliştirse çok faydalı olabilir.)
- B2. Ben mesela gezdiğim zamanda en çok kitap **okumuşum**. (Mesela gezdiğim zamanlarda en çok kitap okuyordum.) (**Baki, 2021**)
- Her gün okula gidiyordum.
- Çok yıllar İstanbul’da **yaşıyordum**.
- Mezun oluyordum hep ailem **mutluydu**.
- Türkiye’ye gittim, orada bir yılda Türkçe **öğreniyordum**. (**Boylu ve ark., 2017**)

- Hesabı duyunca bir ara **inanmadım**. (inanamadım)
- Kendi kendime yazmasam hiç mahareti **kazanmasam**. (kazanamam) (**Ceran ve ark., 2015**)
- Ben üniversiteye gelmeden önce hiç Türkçe **bilmedim**. (Ben üniversiteye gelmeden önce hiç Türkçe bilmiyordum.)
- Senin kızın nerede?” diye sormuş. Ancak Ali **bilmemiş**. (“Senin kızın nerede?” diye sormuş. Ancak Ali bilmiyormuş.)
- İlkokuldan beri avukat olmak **istedim**. (İlkokuldan beri avukat olmak istiyordum.) (**Polat, 2014**)

4.2.2.1.2.2 KİŞİ EKLERİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLIKLAR

Çalışmaların bulguları incelediğinde kişi ekleriyle ilgili yanlışların çoğunlukla kişi eklerinin yanlış yazılması ve karıştırılması, eklerin yanlış yerde kullanılması, gereksiz veya eksik kullanılması sonucu ortaya çıktığı görülmüştür. Araştırmaların ortak sonucuna göre yanlışların çoğu özne-yüklem ilişkisinin tam kavranmamasından kaynaklanmaktadır (Baki, 2021; Polat, 2017; Işloğlu, 2015; Erdem ve ark., 2015). Bu da öğrencilerin kişi ekleriyle ilgili kuralları eksik uyguladıklarını ve kural kısıtlamayı bilmediklerini gösterir.

Örnekler:

- T.T. Biz Ankara çok sevdim. (Biz Ankara'yı çok **sevdik**.)
- O.T. Eğer doğru beslenmezsek hasta olur. (Eğer doğru beslenmezsek hasta **oluruz**.)
- Y.T. Öylece gerçekten sevdiğim bir işte başarılı olabiliriz. (Öylece gerçekten **sevdiğimiz** bir işte başarılı olabiliriz.)(**Altıntop, 2016**)
- Unutamadığım bir macera **oldum**. (oldu)
- Film kostümlerini giydik ve sonra da fotoğraf **çekti**. (çektik)
- Herkes mutlu **olduk** ve hiç unutmadı. (oldu) (**Atalan, 2017**)
- A1. Bu yaz ailem ve ben beraber Antaliya’ya tatil **yaptı**. (Bu yaz ailemle birlikte Antalya’da tatil yaptık.)
- A1. Her haft sonu ben ve Emriye kahveye **gidiyor**. (Her hafta sonu Emriye’yle birlikte kafeye gidiyoruz.)
- A2. Sonra bir dilek **tuttu** kalbımı öğretmen olmak. (Sonra içimden gelecekte öğretmen olmak için bir dilek tuttum.) (Baki, 2021)
- Hepimiz öldükten sonra cennete **gidebilirmiş**. (gidebilirmişiz)

- Ama çok **ilginçtim**. (ilginçti) (**Ceran ve ark., 2015**)
- En büyük hayalim Türkiye’de yaz okuluna gitmektir. Umarım çok çalışarak bunu **gerçekleştirebilir**.
- 26 Mayıs **biz** devlet bayramız.
- Çevrenize daha dikkatli bakın. Belki de hayal ettiğiniz dünyanın içinde **yaşıyordur**. (**Erdem ve ark., 2015**)
- ben yeni bir hayat **yaşıyor**şimdi (ben yeni bir hayat **yaşıyorum**şimdi)
- **Omarı** teknolojiyi iyi kullanmamız olsun (Omarı) (**Umarım** teknolojiyi kullanmamız olsun) (**Esawi, 2015**)
- Sonra gezmeye **başladı**. (başladık)
- Sonra akşam alışveriş Merkezine **gittiniz** (gittik).
- insanlar radyo **dinliyorlardunuz**.
- Ben ve ailem **birbirinize** (birbirimizle) sohbet **ettiniz** (ettik). (**İpek, 2020**)
- “bilet **istiyorum** lütfen.” (Bir bilet istiyorum. Lütfen.)
- “Denizde dolaşmak istiyoruz bu nedenle tekne **kiralalık**.” (kiraladık)
- “Çok kolay yaz evleri **bulabilirdir**.” (bulabiliriz.)
- “siz **ürdün’dayın**” (Siz Ürdün’desiniz) (**Kırbaş, 2017**)
- Ben **öğrencim** (Ben öğrenciyim)
- Ben sınıfta ders **çalışıyor** (Ben sınıfta ders çalışıyorum)
- Siz çok iyi Türkçe **konusuyunuz** (Siz çok iyi Türkçe konuşuyorsunuz)
- Evet biz Türkçe **öğreniyorlar**. (Evet biz Türkçe öğreniyoruz) (**Nurlu ve Kutlu, 2015**)
- A2. Biz mutlu **oldular**.
- A2. Sohbet **ettiz**, döner **yediz**.
- B1. Herkes cep telefonu **kullanırlar**.
- B2. İnsanoğlunun eskiden spor **yapardılar**. (**Önder, 2017**)
- Dün biz büyükbabama **gittiz**. (Dün biz büyükbabama gittik.)
- Ben uyumak **istemiyor**. (Ben uyumak istemiyorum.)
- Sen onu **öldürdü**. (Sen onu öldürdün.) (**Polat, 2014**)

4.2.2.1.2.3 OLUMSUZLUK EKİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLIKLAR

İncelenen çalışmaların bulgularına bakıldığında olumsuzluk ekiyle ilgili yanlışların çoğunlukla eklerinin yanlış yazılması, yanlış yerde kullanılması veya kullanılması gereken yerde kullanılmaması sonucu ortaya çıktığı görülmüştür.

- O.T. Teknoloji yoksa insanlar hiçbir şey yapabilirler. (Teknoloji yoksa insanlar hiçbir şey **yapamazlar**.)
- Y.T. Bana göre herkes başarılı olmasaydı kendimizi iyi hissetmiyoruz. (Bana göre herkes başarılı **olsaydı** kendimizi iyi hissetmezdik.)
- Y.T. Çünkü öğretmenlik yok olsaydı şimdi böyle bir hayat yaşayamıyoruz. (Çünkü öğretmenlik **olmasaydı** şimdi böyle bir hayat yaşayamıyorduk.)
(Altıntop, 2016)
- Birbirimize alışmıştık ve artık hiç bana **vururdu**. (vurmazdı)
- Uzay araçları **çalışmasına** rağmen çok gerçekçiydi. (çalışmamasına)
(Atalan, 2017)
- Hiç kimsenin bana yardım etmesi **gerekiyor**. İşlerimi kendim yaptım. (gerekmedi)
- Tembellik **etmemiz** gerek. (etmememiz) (Ceran ve ark., 2015)
- Bu seyahat(i) unutacağım (unutmayacağım) (**İpek, 2020**)

4.2.2.1.2.4 EYLEMSİ EKLERİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLAR

Adlaştırma ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

İncelenen çalışmalarda öğrencilerin yanlışları çoğunlukla ad-eylem grubunda kullanılan eklerin dışında yanlış ek kullanılmasından ve –mAk, -mA ad eylem eklerini eksik kullanarak tümceler arası bağlantıyı sağlayamamalarından kaynaklanmıştır. Baki (2021) çalışmasında öğrencilerin en çok ad eylem eki yerine –yor şimdiki zaman ekini kullandıkları için yanlış yaptıklarını belirtmiştir.

Örnekler:

- A1. Ben yukarıda yazdım niçin o programları tercih ediyorum. (Ben yukarıda o programları niçin tercih **ettiğimi** yazdım.)
- B1. Elektrik bana göre en gelişmiş ve önemli bir buluş olduğunu herkes biliyor. (Elektriğin en gelişmiş ve önemli bir buluş **olduğunu** düşünüyorum.)
- B2. Her ülke turistik yeri olmak istiyor. Her ülke turistik yerlerinin **olmasını** istiyor. (Ak Başoğlu ve Can, 2014)
- Başka ülkelerin kültürlerinde hoşuna giden özellikleri kendi kültürlerine **yerleştirme** istiyorlar. (yerleştirmek)
- Zor olacaktı ama benim Konak’a **gitmek** lazımdı.(gitmem)
- Mesela pirinci **pişirmek** tarzı biraz farklı.(pişirme) (Atalan, 2017)

- B1. Her gün **konusuyoruz** telefonda ama aynı değil (Her gün telefonla konuşmamıza rağmen aynı değil.)
- B1. İki yıl burada çalışıyorum ve bu yıl sadece 10 gün tatile gittim. (İki yıl bu şirkette çalışmama rağmen bu yıl sadece on gün tatil yaptım.)
- B2. Teknoloji çok işler kesinlikle kolaylaştırdı ve insanlara çok vakit kazandı. (Teknoloji birçok işi kolaylaştırmakla birlikte insanlara çok vakit kazandırdı.) (**Baki, 2021**)
- Çünkü kahvaltı **yapmak** zamanı geliyor.
- **Gezmek** arasında bir yere gittim.
- Doktoraya **başlamam** istiyorum.
- Ben İstanbul'da **yaşamak** düşünebilirim. (**Boylu ve ark., 2017**)
- Eskiden insan bir yerden bir yere **gidecek** çok zaman alıyor ama şimdi daha hızlı oldu (Eskiden insanın bir yerden bir yere gitmesi çok zaman alıyor ama şimdi daha hızlı oldu)
- Çünkü o biliyordu ki büyük rakamların **toplamı** ve **çıkartması** insanlar için çok zor. (Çünkü o biliyordu ki büyük rakamlar toplamak ve çıkartmak insanlar için çok zor. (**Esawi, 2015**))
- ...streslerden **uzaklaşıp** için... (...streslerden uzaklaşmak için...)
- Bence okula **gidicek** gerek yok her ders internetten Çalışacak. (Bence okula gitmeye gerek kalmayacak. Çünkü her ders internetten çalışılacak.)
- Öncelikle bütün insanları seyahati ve tatil **yapmak** severler (Öncelikle bütün insanlar seyahati ve tatil yapmayı severler.) (**Kırbaş, 2017**)

Sıfatlaştırma/Ortaç ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

Çalışmaların bulguları incelendiği zaman öğrencilerin ortaç grubunda yaptıkları yanlışların genellikle ortaç ekini doğru kullanmayı bilmedikleri için yanlış kullanmaları veya ortaç grubunu eksik kullanarak anadillerinden olumsuz aktarım yapmalarıyla ortaya çıkmıştır. Ortaç kullanımında ise özellikle –Dik ve –(y)An ortaç eki kullanımında yanlış yaptıkları saptanmıştır.

Örnekler:

- A1. Bugün çocuklar çok **rahatlı** (rahat)
- B1. Burada insanlar **mutlusunuz** (mutsuz)
- C1. Demek istediğim var bazı insanlar hangi otuz veya kırk yaşına geldiler ve onların arkasında hiçbir şey yok.

- C1. Bize **geldiği** (gelen) kurallara ne diyorlar? (**Ak Başoğlu ve Can, 2014**)
- Türkiye Nijer’den daha büyük ve daha **gelişme** bir ülkedir.(gelişmiş)
- Liseden mezun **olduğuma** altı yıl sonra memleketime geri döndüm.(olduktan)
- Orada **bulunmuş** insanlar çok saygılı insanlardır.(bulunan) (**Atalan, 2017**)
- B1. Hatırlıyorum ki çocukken o günleri sabırsızlıkla **bekliyordum**. (Çocukluğumda o günleri sabırsızlıkla beklediğimi hatırlıyorum.)
- B1. Aslında çocuk **hastaymış** ve o yüzden oyle davranmaya başlamış. (Aslında çocuk hasta olduğu için öyle davranmaya başlamış.)
- B1. İnsan **uzakken** ailenin ve çevrenin hayatının anlami bile anlıyor. (İnsan uzakta olduğu zaman aile, çevre ve hayatın anlamını anlıyor)
- B2. Her gün **geliştiriyor** ve biz teknolojisiz yaşayamıyoruz. (Teknoloji her gün geliştiği için teknolojisiz yaşayamıyoruz.) (**Baki, 2021**)
- Dershaneye **gideyen** çocuklar daha çoğaldı. (**Ceran ve ark., 2015**)
- Nasıl **kazanır** ve **harcandır** öğrenir. (nasıl kazanıldığını ve harcandığını öğrenir.)
- her şeyin çok zor **olduğu** düşünüyorum. (Her şeyin çok zor olacağını düşünüyorum.)
- bu duyguyu sadece yabancılar biliyor ne demek (bu duygunun ne demek olduğunu sadece yabancılar bilir) (**Esawi, 2015**)
- **Doğdum** toprakın adı İran (Doğduğum toprağın adı İran) (**İnan, 2013**)
- ...**uçacağı arabalar**... (...uçan arabalar...)
- Son iki aydı çok meşguldum ve **çalıştım** için yorgunum. (Son iki aydır çok meşguldüm ve çalıştığım için yorgundum) (**Kırbaş, 2017**)

Zarflaştırma/Ulaç ile İlgili Karşılaşılan Yanlışlar

Yanlış örnekleri incelendiği zaman, öğrencilerin ulaçlarla ilgili kurallara ve işlevlere yeterince hakim olmadıkları için yanlış yaptıkları görülmektedir. Öğrencilerin kendi anadilleriyle hedef dilleri arasındaki farklılıklar da olumsuz aktarım yapmalarına neden olmuştur. Öğrenciler daha çok tümcede -erek ve –up ulaç eklerinin kullanım alanlarını karıştırmışlardır.

Örnekler:

- Hayalim, yüksek lisans **okumuş** bitirdikten sonra Türkiye’de doktora yapmaktı. (okuyup)

- Bir banka **oturduk** bir adam yanımıza geldi. (otururken)
- İşaretlediğim yerde indim ve evime **yürüyüş** döndüm. (yürüyerek)
- B1. Sonra hepsi beraber kahve **içiyoruz**, sohbet ediyoruz. (Sonra hep birlikte kahve içip sohbet ediyoruz.)
- B2. Çok **geziyorum** ve çok kitap okuyorum. (Genelde çok gezip kitap okurum.)
- B2. Bilgiyi evde **durarak** ve sadece kitap okuyarak elde edineceğin birşey değil. (Bilgi sadece evde oturup kitap okuyarak elde edilen bir şey değildir.)
- B1. Benim en çok **sevdiğim** ve bu gün kadar izlediğim dizi Çukur 'dur. (Bu güne kadar en çok severek izlediğim dizi Çukur 'dur.) (Baki, 2021)
- Babamı **doğumduğumdan** beri görmedim.
- Doktora **bitirince** en güzel günlerimden biri.
- Kızımı bembeyaz gelinlikle **görerek** ağladım.
- BMW araba aldım, **aldırken** çok mutluydum. (Boylu ve ark., 2017)
- Konya'da birkaç erkek el bağlayıp gezdiğini **gördükten** çok şaşırdım. (görünce) (Ceran ve ark., 2015)
- Atatürk havaalanına **ulaşınca** hiçbir şey yapmayı bilmiyordum. (Atatürk havaalanına ulaştığımda hiçbir şey yapmayı bilmiyordum.)
- kendimiz tarlada **çalışmak** ekmek yapmıyoruz, (kendimiz tarlada çalışıp ekmek yapmıyoruz)
- Türkiye'ye **gelmekten** sonra kötühissettim çünkü ailem ve arkadaşlarımdan ayrı oldum. (Türkiye'ye geldikten sonra kötühissettim çünkü ailem ve arkadaşlarımdan ayrı oldum.) (Esawi, 2015)
- Oraya **gidin** Ürdünün doğal güzellikleri görebilirsiniz. (Oraya gidip Ürdün'ün doğal güzelliklerini görebilirsiniz.)
- Kızlarımını okulu bittikten sonra uçağa **bineceğiz**, Atina'ya gideceğiz. (Kızlarımın okulu bittikten sonra uçağa binip Atina'ya gideceğiz.)
- İkinci Kültür ben görmek isterdim. Tür Kültürü (İkinci kültür olarak ben Türk kültürünü görmek isterdim.) (Kırbaş, 2017)
- konuşma derslerde gramari turkce **konusur** ve öğrenirim. (Konuşma derslerindedilbilgisini Türkçe konuşarak öğrenirim. (Tekeli, 2020)

4.2.2.1.3 TÜRETİM EKLERİYLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLAR

Yabancı/ikinci dil öğrencilerin türetim eki yanlışları incelendiğinde, öğrencilerin türetim eklerini ya kullanmadığı, ya gereksiz kullandığı ya da birbirinin yerine yanlış kullandığı görülmüştür. İncelenen çalışmalarda yanlışların çoğunluğunun addan ad yapan türetim eklerinde olduğu belirlenmiştir. Verilen örneklerde de görüldüğü gibi türetim eki yanlışlarının en çok -Iık ve -II ad türetim ekleri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Genel itibariyle bu yanlışların asıl nedeni öğrencilerin bu ekin işlevlerini yeterince bilmemeleri ve kurallara hakim olmamalarından kaynaklanmaktadır.

Örnekler:

- T.T. Ablamın adı Nora ablam bir **bankadır**. (Ablamın adı Nora, ablam bir bankacıdır.)
- O.T. Fikirler, inançlar, düşünceler bulaşıcı bir **hasta** gibidir. (Fikirler, inançlar, düşünceler bulaşıcı bir **hastalık** gibidir.)
- Y.T. Fakir insanlara **yardımcı** ediyorum. (Fakir insanlara **yardım** ediyorum.)
- T.T. Ama unutuyorlar ki bu hayatta **ölecek** zamanı çok uzak değil. (Ama unutuyorlar ki bu hayatta **ölüm** zamanı çok uzak değil.)
- O.T. **Gezmeyi** boyunca bir rehber vardı, o Çanakkale'nin savaşı ve önemli yerler bize anlattı. (**Gezi** boyunca bir rehber vardı, o Çanakkale Savaşı'nı ve önemli yerleri bize anlattı.) (**Altıntop, 2016**)
- A1. Gençlik organization **gönülü** olarak çalıştım. (Gençlik organizasyonunda gönüllü olarak çalıştım.)
- A2. En az bir saat **yeşil** bölgeler bakmak istiyorum. (Günde en az bir saat yeşilliklere bakmak istiyorum.)
- B1. **Sağlık** olsam benim için en büyük başarıdır. (Sağlıklı olmam benim için en büyük başarıdır.)
- B2. Her gün teknoloji ileri veriyor, insanlar **yaşarken** çalışırken yardım ediyor. (Gün geçtikçe teknoloji ileri giderek insanların yaşam ve çalışma hayatına yardım etmektedir.) (**Baki, 2021**)
- Önce gözlerimi kapattım ve düşünen şeyleri canlandırdım.
- Bence bilen işi yapmalıyız.
- Hayatımız boyunca kurallara uymayan, kendi isteğen şeyleri yapan insanlarla karşılaşıyoruz.

- Ben de günlük hayatta karşılaşmakta olan olaylar hakkında size birazcık bilgivereceğim.(**Barcin, 2019**)
- Bilgisayar, cep telefon, **kulaklar**, intenet vs. (Bilgisayar, cep telefon, **kulaklıklar**, intenet vs..)
- Mesela **elektrikhızlı** trenle, uçakla, (Mesela **elektrikli** hızlı trenle, uçakla,)
- doktorlar daha kolay ve **rahatlı** çalışırlar. (doktorlar daha kolay ve **rahat** çalışırlar)
- Türkiye’de **çalışmak** yerleri çok (Türkiye’de **çalışma** yerleri çok)
- Bazı insanlar için telefon **kullanması** alışkanlık olmuştur. (Bazı insanlar için telefon **kullanmak**alışkanlık olmuştur.) (**Esawi, 2015**)
- **Heberleştirmek** (haberleşmek)
- Onları **yardımcı** edeceğim (yardım)
- **Eğlenli**(eğlenceli) (**Gezer ve Kıymık, 2018**)
- Bazı insanlar bilmiyorlar ne **fayda**(lı) var ne **zarar**(lı) var?
- Bana göre. İnternet faydalı her şeyi **kolay yapıyor**. (kolaylaştırıyor)
- Hayal **ulaştığı** (ulaşması) için çok **çalışmak** (çalışması) lazım.
- Biraz sonra herkes hazırla(n)dı(.) (**İpek, 2020**)
- A1. Benim ülkemde insanlar çok mutlu, İstanbulda insanlar çok**mutlusuz** çok meşgul ve yabancı istimiyorlar.
- A2. Çok **rahatlı** ve güzel oda.
- A2. Bütün ailene ve baba annen **saygılayacksın**. (**Kahraman, 2019**)
- Bu **değer** yolculuk hem de ilginçtir. (Bu değerli yolculuk aynı zamanda ilginçtir.)
- ...**nemli** yok. (...nem yok.)
- Çünkü stresten ve yorulden **uzaktırıyorum**. (Çünkü stresten ve yorgunluktan uzaklaşıyorum.)
- Payram tatili orada **geçereceğiz**. (Bayram tatilini orada geçireceğiz) (**Kırbaş, 2017**)
- A2. Çok sakın ve **rahatlı** bir yer.
- B1. **Sevgilikler** de temiz değil ve muluklar bile yalan.
- B1. Türkiye’de insanlar çok konuksever ve **dürüstlük**.
- B2. Çok ilginç ve **değişikli** bir ülke. (**Önder, 2017**)

- İnsanın güzel, **sağlı** ve mutlu hayatı için. (İnsanın güzel, sağlıklı ve mutlu hayatı için.)
- Ukrayna ekonomisi günden güne **büyüden / büyüklene / büyümesi / büyümeden** (Ukrayna ekonomisi günden güne büyümektedir.)
- İletişim hayatımız **güzeltiyor**. (İletişim hayatımızı güzelleştiriyor.) (**Polat, 2014**)
- Çocukken her zaman komşudaki çocuklar ile toplandık(ırdık), çok neşeli oynadık(ırdık).
- Kültür açısından çok farklı **olduğumuza(mamıza)** rağmen, değerlerimiz aynıdır.
- Teknoloji ne kadar geliştiriyor (**gelişiyor**) hissediyorum. (**Şahin, 2013**)

4.2.2.1.4 ÇATI EKİ İLE İLGİLİ KARŞILAŞILAN YANLIŞLAR

Bu bölümde öğrencilerin eylem çatı ekleriyle (ettirgen, dönüşlü, edilgen ve işteş) ilgili yaptıkları yanlış örnekleri derlenmiştir. Yanlışların çoğunluğu öğrencilerin çatı yapılarını eksik ya da gereksiz kullanmaları ve yanlış çatı yapılarını kullanmaları sonucunda ortaya çıktığı görülmektedir. Çalışmaların bulgularından hareketle yanlışların daha çok etken ve edilgen çatıda sorun yaşadığı saptanmıştır.

Örnekler:

- B1. Çünkü insan olarak kendimi tamamlanacağım (tamamlayacağım).
- C1. Bu atasözünü ben destekleniyorum (destekliyorum).
- B1. Geleceğin sanatını kurtulabiliriz (kurtarabiliriz).
- A1. Akşam yemeği hazırlanıyorum (hazırlıyorum). (**Ak-Başoğlu ve Can, 2014**)
- Ben de, lise formunu görebilir miyim? Dedim, oda formu **çıktı**. (çıkarıldı)
- Yağmurdan dolayı maç iptal **etti**. (edildi)
- Benim ülkemde çoğu zaman uzun elbise **giyen**. (giyilir) (**Atalan, 2017**)
- A1. Pazar gün genellikle işim için **hazırlıyorum** (Pazar günleri genellikle işim için hazırlanıyorum.)
- A2. Bu hayatta büyük planımı **gerçekleştirdim** diye sayılır. (Hayatımda en büyük planımı gerçekleştirdim diyebiliriz.)

– B1. Bayram için güzel sofraya **hazırlanıyorduk**. (Bayram için güzel yemek sofraları hazırlardık.)

– B2. Bu günlerde teknoloji hayatımızı çok **etkileniyor**. (Günümüzde teknoloji hayatımızı çok etkiliyor.) (**Baki, 2021**)

– Her hafta yeni film yayınları. (yayınlanırdı)

– Havaları çok sevindim. (sevdim)

– Çok yorgun görüyorsun. (görünüyorsun) (**Ceran ve ark., 2015**)

– Herkese göre yeni yıl **kutlanacağız**.

– Ülkemizde başka bayramlar da **kutlanıyorlar**. (**Erdem ve ark., 2015**)

– ama gün gittikçe bilim insanları yeni şeyler **buluşuyorlar**. (ama gün gittikçe bilim insanları yeni şeyler buluyorlar.)

– Her gün yeni şeyler **üretiyorlar** (Her gün yeni şeyler üretiliyor.)

– çok uzun süre kullanması bize zarar **getirir** (çok uzun süre kullanılması bize zarar getirir.) (**Esawi, 2015**)

– Kadan evdi temizlik **yapılır**. (Kadın evde temizlik yapar.)

– Bana göre. İnternet faydalı her şeyi **kolay yapıyor**. (kolaylaştırıyor)

– Çünkü öğrenciler üniversite bitikten (bitirdikten) sonra iş yok. (**İpek, 2020**)

– B1. Türkiye Kamerun'dan daha önce **kurmuştur**.

– B1. Türkiye Asia ve Avrupa ortasında **bulduğu** bir ülkedir.

– B2. Pele 60 yaşında ama 40 yaşında **görüyor**. (**Önder, 2017**)

– Geçen yıl ben okulamı **bittim**. (Geçen yıl okulumu bitirdim.)

– Senin mektubun beni çok **sevindirdi**. (Mektubun beni çok sevindirdi)

– Önemli sorunlar bir günde **çözülmez**. (Önemli sorunlar bir günde çözülmez.)

– Keşke bugün seninle **görse / görmüşüm / görersem / görseydim**, moralimi bozdun! (Keşke bugün seninle görüşmeseydim, moralimi bozdun!)

(**Polat, 2014**)

4.2.3 Sözdizimsel Yanlıslara İlişkin Sözel Bulgular

Sözdizimsel yanıslar başlığı altında tümce öğelerinin yanlış dizilimi; söz öbeklerinin kurulumundan kaynaklanan yanıslar; özne-yüklem uyumsuzluğu yanısları; özne, yüklem, dolaylı tümleş ve nesnenin yanlış kullanımından kaynaklanan yanıslar incelenmiştir.

İncelenen çalışmaların sayısal verilerinden hareketle sözdizimsel yanlışların büyük bir çoğunluğunun öge dizilişinden kaynaklandığı saptanmıştır. Bu yanlışlar daha çok yabancı/ikinci dil öğrencilerinin anadilinin sözdizimiyle Türkçenin sözdizimini birbirine karıştırmalarından kaynaklanmaktadır.

4.2.3.1 ÖGE SIRALAMASINA İLİŞKİN YANLIŞLAR

Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin sözdizimsel ulamda en çok tümce yapısı ve ögelerin sıralanışı konusunda sorun yaşamaktadırlar. Türkçede kurallı bir tümce özne – nesne – yüklem biçiminde sıralanmaktadır. Anadilleri Arapça olan öğrencilerle yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin yanlışlarının en önemli nedeni öge dizilişindeki bu farklılıktır. Arapçada ad tümcelerinde özne başta yüklem sondayken, eylem tümcesinde ise önce eylem, sonra özne kullanılır. Öğrencinin anadili ile hedef dil arasındaki farklılığın artması yanlışın artmasıyla paralellik göstermiştir. (Bölükbaş, 2011; Gürler, 2019; Kahraman, 2019; Arat, 2021)

Baki (2021) de Balkanlı öğrencilerle yaptığı çalışmasında tümce yapısındaki farklılığın öğrencilerin yanlış yapmasına neden olduğunu belirtmiştir. Makedonca ve Arnavutçada öge dizilişi özne – yüklem - nesne şeklindedir. Öğrenciler kendi anadillerinden olumsuz aktarım yaptığı için kuralları yanlış ve eksik uyguladıkları görülmüştür.

Anadilleri Farsça olan öğrenciler Türkçede basit tümcelerin öge sıralanışının Farsça ile benzerlik göstermesi Türkçe sözdizimini kavramalarını kolaylaştırmıştır. Yanlışlar daha çok Türkçe uzun ve karmaşık tümceler kurdukları zaman ortaya çıkmaktadır. Temel tümce ile yan tümcelerin “ki” bağlacı kullanılarak birbirine bağlanmasından kaynaklanan yanlışlar yaptıkları görülmüştür. Polat (2014) da Rusların yazılı anlatım yanlışlarıyla ilgili yaptığı çalışmasında Rusçada eylemlerin özneden hemen sonra getirildiğini ve Rusların Türkçe öğrenme aşamasında sözdiziminde zorlandıklarını ifade etmiştir.

Örnekler:

- A1. Benim hayatımdaki insan en önemli annem.
- B1. Akıllı kullanan parayı bazı insanlar... (Ak-Başıoğlu ve Can, 2014)
- Medeni eskiden Sudan’ın başkenti. (Sudan’ın eski başkenti Medeni’dir.)
- Şoför “evet” bana dedi. (Şoför bana “evet” dedi.) (Arat, 2021)

- Bundan on beş yıl hemen hemen olan bir anım var unutamadığım. (Bundan hemen hemen on beş yıl önce olan unutamadığım bir anım var.) (**Atalan, 2017**)
- A2. Küçükken hep hayal kururdum, bir gün iyi bir siyasetçi olmak. (Çocukluğumda iyi bir siyasetçi olmanın hayalini kurardım.)
- B1. Eskiden gidiyorduk ziyarete babaannemi aile olarak. (Eskiden ailece babaannemi ziyaret ederdik.) (**Baki, 2021**)
- On yıl sonra bir aylem olacak bir kalabalık aile.
- Güzel bir hatıra oldu bizim alış verişimiz çarşıda. (**Boylu, 2014**)
- Sonra çay içiyorum yalnız.
- O, benim için bir tatlı pasta pişirdi. (**Boylu ve ark., 2017**)
- Ben duyuyordum Türkiye çok güzel.
- Ben çok seviyorum Türkiye. (**Bölükbaş, 2011**)
- İlk geldiğimde bile bir kelime bilmiyordu (**Büyükikiz ve Hasırcı, 2013**)
- Giyerlerdi elbiseyi Kimono adlı. (Kimono adlı elbiseyi giyerlerdi.)
- Denizin olmadığı yerde istemem yaşamak. (Denizin olmadığı yerde yaşamak istemem. (**Ceran ve ark., 2015**)
- A1. Gaziantep bir tarihi ve büyük şehirdir
- A2. Ben bir küçük kasaba kalıyorum. (**Çerçi ve ark., 2016**)
- Bir taraftan zararlı teknoloji bizim ve çevrimiz için ve bir taraftan da ikisi için yararlı. (**Çetinkaya, 2015**)
- ... insanlar daha hızlı yeni dil öğrenme ihtiyaçlarına cevap verebilmekte. (... insanlaryeni dil öğrenme ihtiyaçlarına daha hızlı cevap verebilmektedir.) (**Demiriz ve Okur, 2019**)
- Bence herkes Türkiye’yi görmeli bir kez olsun bile. (Bence herkes Türkiye’yi bir kez olsa bile görmeli.)
- Sonuç olarak kesin diyemiyoruz internet tamamen faydalı ya da zararlı bir şey. (Sonuç olarak kesin internet tamamen faydalı ya da zararlı bir şey diyemiyoruz.) (**Elturan, 2019**)
- serbest kendimi hissettim (Kendimi serbest hissettim.)
- luna parka gidiyorum ben ve bütün ailem” (Ailemle luna parka gidiyoruz) (**Emek, 2021**)
- Christmastan sonra çok seviyorum Paskalya günü. (**Erdem ve ark., 2015**)

- Türkiye'de hayat farklı her Çeyde, Türkiye'de hayat her şeyde farklı, ve herhangi bir gittiğimiz yere, ve gittiğimiz herhangi bir yere, (**Esawi, 2015**)
- Sosyal medyaları bazı insanlar yanlış kullanabilirler.
- Biliyorum hayatımızda en önemli bir şey ve mutlu olmak için para temel değildir. (**Gezer ve Kıymık, 2018**)
- İnsanlar gündüz internet kullanıyorlar ulaşmak için. (İnsanlar interneti gündüz ulaşım için kullanıyorlar.)
- iyi internet var hayatımızda hiç kimse merak etmyoruz internet saysende. (İyi ki hayatımızda internet var, onun sayesinde hiç kimseyi merak etmyoruz.) (**Gürler, 2019**)
- İnsanlar ki Tahran'da yaşıyorlar sevgileri, dostlukları başkadır. (Tahran'da yaşayan insanların sevgileri ve dostlukları başkadır.)
- Beni çok mutlu ediyor Türkçe kitaplar okumak, Türkçe film seyretmek, Türkçe edebiyatına önem vermek... (Türkçe kitaplar okumak, Türkçe film seyretmek, Türk edebiyatı ile ilgilenmek beni çok mutlu ediyor.) (**İnan, 2013**)
- Ücretsiz internet yapacağım. (İnterneti ücretsiz yapacağım.)
- Okuyan kişi gezen kişiden daha bilgi az zaman bulabilir. (Okuyan kişi, gezen kişiden
- daha az zamanda daha çok bilgi öğrenebilir.)
- Ailemle kahvaltı birlikte yedik. (Ailemle birlikte kahvaltı yaptık.) (**İpek, 2020**)
- ve ben oraya gideceğim rahatlamak için (Ben oraya rahatlamak için gideceğim.)
- Hafta sonu, daha mekanlar gezmek için var. (Hafta sonu, gezmek için daha mekanlar var.) (**Kırbaş, 2017**)
- Ben çok seviyorum Türkçe dersi. (Ben Türkçe dersini çok seviyorum.)
- Ben öğrenciyim 11 sınıfta (Ben 11. sınıfta öğrenciyim.) (**Nurlu ve Kutlu, 2015**)
- Gerçekten yeni okul çok iyi. (Yeni okul gerçekten çok iyi.)
- burada çok parklar var spor yapmak için yada piknik için. (Burada spor ve piknik yapmak için çok fazla park var.) (**Tekeli, 2020**)

- Yemekleri kendimiz yapıyorduk hep beraber. (Yemekleri hep beraber kendimiz yapıyorduk.) (**Tolar, 2019**)
- güzel şehirler var Türkiye'nin.
- 8 eylül 2013 ben uçaktan indim istanbulla. (**Yılmaz ve Bircan, 2015**)
- T.D. Onun birçok kötü eş varmış. (Onun çok kötü bir eşi varmış.)
- O.D. Nasıl benim ailem yeni yılı kurlar. (Benim ailem Yılbaşı'nı nasıl kutlar?)
- Y.D. Dünyamızda problem çok vardır. (Dünyamızda çok problem vardır.) (**Polat, 2014**)

4.2.3.2 SÖZ VE SÖZ ÖBEKLERİNİN SİRALANIŞI, EKSİKLİĞİ VE GEREKSİZ KULLANIMINDAN KAYNAKLI YANLIŞLAR

Söz ve söz öbeklerinin tümcede sıralanmasından kaynaklı yanlışların en önemli nedeni öğrencinin anadilinden yaptığı olumsuz aktarımlar ve Türkçenin sözdizim yapısına uygun olmayan tümce oluşturmaları ve kuralların eksik uygulanmasından kaynaklıdır.

Önder (2017) çalışmasında tümcede söz ve söz öbeklerinin eksik kullanımıyla ilgili yanlışların daha çok “özne” ve “yüklem” öğelerinin eksik kullanılması konusunda görüldüğünü belirlemiştir. Söz ve söz öbeklerinin gereksiz kullanımıyla ilgili yanlışların ise daha çok “var” sözcüğü ve “olmak” yardımcı eylemi üzerinde yoğunlaştığını saptamıştır. Bu yanlışların öğrencinin anadilinden olumsuz aktarım yapmasından, Türkçenin kuralları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasından ve öğrencilerin aşırı genelleme yapmalarından kaynaklandığı belirtmiştir.

Örnekler:

- İnsanlar çok **kitab** okursa başarılı daha kolay olabilir.
- Mesela dünyada iki yüz yaklaşık ülkeler vardır.
- Üniversite bittikten sonra üç yer farklı (üç farklı yerde) çalıştım.
- Kitap okumak beyinimize artar düşüncelerimize (ne?) sağlar. (**İpek, 2020**)
- A2. İnternette baktım her şey İzmir hakkında.
- B2. Televizyon açarsan programlarında popüler bir konu spor hakkında.
- A2. Üç gün bu şehir yeterli değil.
- B2. Ben bir spor yapan kişi bu soruyu cevaplayabilirim.
- B1. Benim ülkem küçüğe rağmen yakın yerlerde farklı mevsimler olur.

- B2. Spor yapmak günlük en az on dakika bir şey lazım.
- A2. İzmir Türkiyenin kuzeyinde **var**.
- A2. İnanırım sen çok sevindir **olacaksın**.
- A2. Her gün gezme **yaparım. (Önder, 2017)**

4.2.3.3 ÖZNE KULLANIMINDAN KAYNAKLANAN YANLIŞLAR

Bu ulamdaki yanlışılar öğrencinin kişi eklerini yanlış ya da eksik kullanmasından kaynaklanmaktadır.

Örnekler:

- Meyve mevsimi olduğu için kuzenlerim vardı ve bu yüzden çok eğleneliydi. (Meyve mevsimi olduğu için kuzenlerim vardı ve bu yüzden tatil çok eğleneliydi.)
- Başka yere gitmeden önce çok ön yargılı düşünmektedir. (İnsanlar, başka yere gitmeden önce çok ön yargılı düşünmektedir.) (**Atalan, 2017**)
- A1. Bu Eylül ben İzmir'e gittim. (Bu Eylül'de İzmir'e gittim.)
- A1. Benim için o çok özel ve onun yanında çok mutluyum. (O benim için çok özeldir ve onun yanında çok mutluyum.) (**Baki, 2021**)
- Ama mutlaka buğday gibi tarım ürünlerine zarar verecek. (fazla yağmur)
- Öğretmenlerimi çok seviyorum ve düşünüyorum şimdi neredeler? (öğretmenlerim) (**Ceran ve ark., 2015**)
- Keliteli elbiseler için fiyatlar her zaman değiştiriyor ve fiyatlar yükseliyor... (Keliteli elbiseler için fiyatlar her zaman değiştiriyor ve yükseliyor.)
- ve bana güzel ve kolay geliyordu ama ve bu bana güzel ve kolay geliyordu ama (**Esawi, 2015**)

4.2.3.4 ÖZNE-YÜKLEM UYUMSUZLUĞUNA İLİŞKİN YANLIŞLAR

Yabancı/ikinci dil öğrencilerinin bu yanlışları yapmasındaki asıl neden öğrencilerin kişi eklerini yeterince bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler kişi eklerini yanlış kullandıkları için özne ve yüklem arasında uyumsuzluk oluşur. Özne yüklem uyumsuzluğuyla ilgili yanlışlar öğrencinin özne için uygun olan kişi ekinin yüklemde kullanmamasından ve cansız varlıklar özne olduklarında çoğul bile olsalar yüklem çekimlerinde tekil olarak çekimlenmesinden ya da özne tekilken eylemin sonunda -lAr çoğul ekini kullanmalarından kaynaklanmaktadır. Yanlışıların bazıları ise belgisiz adılların (herkes, hepimiz, çoğu

vb.) özne olarak kullanıldığı tümcelerde yükleme çoğul ekinin getirilmesinden kaynaklanmaktadır. Bir diğer yaygın yanlış "aile, halk, sınıf" gibi topluluk belirten adların özne olarak kullanıldığı tümcelerde yükleme çoğul ekinin getirilmesinden kaynaklanmaktadır (Baki, 2021; Önder, 2017; Kahraman, 2019).

Polat (2014) da çalışmasında yapılan yanlışların en çok belgisiz adılar, topluluk adları, adıl yüklem, ad yüklem ve kişi yüklem ilişkisinde görüldüğünü belirtmiştir. Türkçe ve Arapça arasında ismin yapısı ve buna bağlı olarak özne yüklem ilişkisi birbirinden oldukça farklıdır. İki dil arasındaki fark arttıkça öğrencilerin öğrenme zorluğu artmakta ve yanlış yapma olasılığı artmaktadır. Öğrenciler hedef dil kurallarını eksik öğrendiği zaman hedef dil ve anadili arasında da bezerlik kuramaz ve böylece ara dil yanlışları ortaya çıkar. (Kahraman, 2019)

Örnekler:

- Şimdi uzaktayız onlar da ve ben de çok pişmanlık duyuyorum. (duyuyoruz) **(Adalar-Subaşı, 2010)**
- A1. Şimdi ben İstanbul’da yaşıyor (yaşıyorum).
- B1. Keşke ben zengin olsaydı (olsaydım). **(Ak-Başoğlu ve Can, 2014)**
- İnsanlar modern elbiseleri tercih ediyoruz. (İnsanlar modern elbiseleri tercih ediyor.)
- Medya bazen kötü reklam yapıyorlar. (Medya bazen kötü reklam yapıyor.) **(Atalan, 2017)**
- A1. Bu yaz ailem ve ben beraber Antaliya’ya tatil yaptık.(Bu yaz ailemle birlikte Antalya’da tatil yaptık.)
- B1. Ben Makedonya’da bayramlar çok seviyoruz.(Makedonya’da bayramları çok seviyoruz.) **(Baki, 2021)**
- Ailem ve benim sağlık ile yaşamak istiyorum.
- Ben ve annem her hafta markete gidiyorum. **(Boylu, 2014)**
- Tabi ki sen benim doğum gününe gelebilirsiniz.
- Bütün ailem benim evime gelmem lazım. **Boylu ve ark. (2017)**
- Bazen tsunami gelirler. (gelir)
- Her şeyleri küf tuturlar. (tutar) **(Ceran ve ark., 2015)**
- luna parka gidiyorum ben ve bütün ailem (Ailemle luna parka gidiyoruz) **(Emek, 2021)**

- her elektrikli cihaz mutlaka bizi olumsuz etkilerler. (her elektrikli cihaz mutlaka bizi olumsuz etkiler.)
- Önceki insanlar ne kadar çalışırsa yorulmuyorlardı (Önceki insanlar ne kadar çalışsalar da yorulmuyorlardı) (**Esawi, 2015**)
- Eğer güzel bir hayat yaşıyorsan iyi bir kararı alır.
- Ama onlar istediğin şeyler gerçek olmak içi hiç çabalamaz! (**Gezer ve Kıymık, 2018**)
- İnsanlar radyo dinliyorlardunuz.
- Herkes mutlu oldular. (**İpek, 2020**)
- Ben eve gidiyor çünkü Ben çok hasta.
- Sen inşallah iyi bir insan olacak ve çalışkan. (**Kahraman, 2019**)
- Dünya savaşında iki veremli çocuğun hikayesini anlatılmaktadır. (Dünya savaşında iki veremli çocuğun hikayesini anlatmaktadır.)
- Çünkü en önemlisi türkçeyi bilimiyordum kalacak yerim ve tanıdığım kimse yoktur. (Çünkü en önemlisi türkçeyi bilimiyordum kalacak yerim ve tanıdığım kimse yoktu. (**Orhan, 2018**)
- A2. Hepimiz onu sevdi.
- B1. İngilizce ve Almanca Mısır'da öğrendim, ama Türkçe Türkiye'de öğreniyor.
- B1. Önceden dışarı çıktın ve başka ülkede çalışmıştın. (**Önder, 2017**)
- T.D. Sık sık tiyatroya gidiyorum, ama bugün gitti. (Sık sık tiyatroya gidiyorum, ama bugün gitmedim.)
- O.D. İnsan on sekiz yaşına gelince tek başına yaşamak isterler. (İnsanlar on sekiz yaşlarına gelince tek başlarına yaşamak isterler.
- Y.D. Günümüzde herkes birbirimizle haberleşiyoruz. (Günümüzde herkes birbiriyle haberleşiyor.) (**Polat, 2014**)

4.2.3.5 YÜKLEM KULLANIMIYLA İLGİLİ YANLIŞLAR

Yüklemle ilgili yapılan bu yanlışların asıl nedeni öğrencilerin Türkçenin tümce yapısına ve dil kurallarına hakim olmamalarından kaynaklıdır. Baki (2021) çalışmasında Balkanlı öğrencilerle yaptığı çalışmasında yanlışların yapılmasındaki asıl neden Türkçe ve Makedonca arasındaki sentaktik farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler temel düzeyde kişi eklerinin yüklemle olan ilişkilerinde yanlış yapmışlardır. Anadillerinden olumsuz aktarım yaparak yüklemi öznen

sonra kullandıkları görülmüştür. Tümce içerisinde “var” ve “dır” sözcük ve ekleri yanlış ve eksik bir biçimde kullandıkları da görülmüştür.

Örnekler:

- En etkileyici bence, “The Hollywood Tower Hotel” çünkü yerçekimine meydan. (En etkileyici bence, “The Hollywood Tower Hotel” çünkü yerçekimine meydan okuyorsun.)
- Benim için ailemin sağ ve mutlu olması benim için gerçek bir. (Benim için ailemin sağ ve mutlu olması benim için gerçek bir mutluluktur.) (**Atalan, 2017**)
- A1. Kurstan sonra arkadaşım ile çıkıyoruz ve kafede gidiyoruz. (Kurstan sonra arkadaşım ile birlikte kafeye gidiyoruz.)
- A2. Hobilerimiz ve fobilerimiz hayatım bir parçası. (Hobilerimiz ve fobilerimiz hayatımızın bir parçasıdır.)
- B1. Benim için “bayram” bir neşe ve sevinç günü demektir. (Bence bayram bir neşe ve sevinç günüdür.)
- B2. Teknolojinin en büyük avantajı bence insanlar arasında iletişim kurmak. (Bence teknolojinin en büyük avantajı insanlar arasında iletişimi kurmasıdır.) (**Baki, 2021**)
- Onlar sadece küçük aileyi önemli olarak. (görürler)
- Kışın büyük kar yağmur. (kışın çok kar ve yağmur yağar) (**Ceran ve ark., 2015**)
- Arkadaşım bana İstanbul’da okumak istiyorsan çok para ödeyeceksin. (“Arkadaşım bana İstanbul’da okumak istiyorsan çok para ödeyeceksin” dedi.)
- bazı çocuklar ve hatta büyükleri bile esir eden birçok siteler, (bazı çocuklar ve hatta büyükleri bile esir eden birçok siteler (var))
- Mesela elektrik hızlı trenle, uçakla, gemiyle vs. yolculumuz daha hızlı ve herhangi (Mesela elektrik hızlı trenle, uçakla, gemiyle vs. yolculumuz daha hızlı (-dır, gerçekleşir, olur) ve herhangi) (**Esawi, 2015**)
- Beş kardeşim (Beş kardeşim var.)
- Benim babam mühendesder (Benim babam mühendistir.)
- On bir sınıfta (On birinci sınıfta okuyorum) (**Nurlu ve Kutlu, 2015**)

4.2.3.6 NESNE VE DOLAYLI TÜMLEÇ KULLANIMIYLA İLGİLİ YANLIŞLAR

- Bir hemşire geldi ve bana yattığımı söyledi. (bana hastanede yattığımı)
- Annem gezdikten sonra eve dönmüş. Eve girmiş ben geldim demiş. Ama kimse yokmuş. (kimse evde yokmuş)
- Örneğin, ben daha önce gelmeme rağmen kötü şeyler duymuştum. (daha Türkiye’ye gelmeme rağmen) (Atalan, 2017)
- Yeni bir yön vermem gerektiğini düşündüm. (hayatıma)
- Beni önemseyen ve inanan arkadaşlarım var. (bana) (Ceran ve ark., 2015)
- Bir de internette istediğimiz konuda araştırma yapabiliriz ve (her türlü bilgiyi) bulabiliriz. (Esawi, 2015)

4.2.4 Sözcüksel-Anlamsal Yanlışlara İlişkin Sözel Bulgular

Türkçede sözcüksel-anlamsal ulamlar ad, niteleyici, eylem, ilgeç ve bağlaçlardır. Genel kullanımda sözcük türü de denir (İmer ve ark., 2011, s.232). Bu bölümde de sözcük seçimi kaynaklı yanlışlar, sözcüklerin eksik ve gereksiz kullanımından kaynaklı yanlışlar, tümce kuruluşlarında yanlış eylemlerin tercih edilmesi, anlamı bozan ilgeç ve bağlaç yapılarının kullanımıyla ilgili yanlışlar ve anadilinin ya da diğer yabancı dillerin olumsuz aktarımından kaynaklı yanlışlar incelenmiştir. Bu ulamdaki yanlışların çoğunluğu sözcük ya da sözcüklerin yazımında bir yanlışlık olmamasına rağmen daha çok sözcüklerin Türkçeye uygun anlamda kullanılmamasından kaynaklıdır. Çözümlenen çalışmalardaki sözcüksel-anlamsal yanlışlar içinde en fazla yanlışın sözcük seçimi kaynaklı yanlışlarda olduğu görülmektedir.

4.2.4.1 YANLIŞ SÖZCÜK SEÇİMİ İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Derleme kapsamındaki çalışmaları incelediğimiz zaman sözcüksel-anlamsal yanlışlar içinde toplam 1405 yanlışla en fazla yanlışın bu ulamda yapıldığı görülmektedir. Bu yanlışların kaynaklarından biri Türkçede bulunan iki sözcüğün anlam olarak olmasa da sesleri bakımından benzerlik göstermesidir. Bir diğer neden ise diller arası olumsuz aktarımdır. Özellikle anadili Arapça olan öğrencilerle yapılan çalışmalara bakıldığında zaman (Bölükbaş, 2011; Elsawah, 2015; Emek, 2021; Gürler, 2019; Kahraman, 2019; Kırbaş, 2017) yanlış sözcük seçimiyle ilgili yanlışların temel kaynağı genellikle anadilinden yapılan olumsuz aktarımdır. Türkçe ve Arapçanın ortak sözcüklerinin çok fazla olması Arap asıllı öğrencilerin Türkçe öğrenmesini kolaylaştırır. Ancak bu ortak sözcüklerin Türkçede farklı

anlamlarda da kullanılması bir yandan öğrencilerin işlerini güçleştirir. Anlam değişmesine uğrayan, Arapçadan Türkçeye geçen bu sözcüklerin Türkçede farklı anlamlarda da kullanılması, öğrencilerin de Türkçedeki bu anlam derinliklerini bilmemeleri yanlış yapmalarına neden olabilmektedir.

Anadili Farsça olan öğrencilerle yapılan çalışmalara bakıldığında (Boylu ve ark. 2017; İnan, 2013) yanlışların aynı Arapçada olduğu gibi Türkçe ve Farsçada bulunan ortak sözcüklerin kullanımlarında yapıldığı görülmüştür.

C1 düzeyinde öğrencilerle çalışmasını yürüten Demiriz ve Okur (2019) çalışmasının sonucunda yanlış oranlarının düzeye göre beklenenden yüksek olmasını katılımcıların C1 seviyesinde olmalarına, birden fazla yabancı dil bilmelerine bundan dolayı daha uzun tümceler kurmalarına bağlar. Baki (2021) ise üç düzeyden oluşan öğrencilerle yaptığı çalışmasında yapılan yanlış sözcük seçiminin düzeyler ilerledikçe daha doğru olmaya başladığını saptamıştır.

Örnekler:

- Bence marka çılgınlığı bir hastalıktır hayatta *marka avlamaktan* başka daha ilginçşeyler vardır. (marka peşinde koşmak) **(Adalar-Subaşı, 2010)**
- Master *alacağım*. (Master yapacağım.)
- *Şimdiki zaman* evimizde birçok şey var. (Günümüzde) **(Arat, 2021)**
- Bana kendime güvenmemi *verdi*.(söyledi)
- Otobüs saat 19.30’da harekete *başladı*.(geçti) **(Atalan, 2017)**
- Pazar günü evde *oturuyor* istiyorum. (Pazar günü evde dinlenmek istiyorum.)
- Erkek kendi *halinde* dayanamıyordu. (Erkek kendi kendini çekemiyordu.) **(Baki, 2021)**
- 50 yaşında eşimle *bırdık*. (ayrıldık)
- Çoğu vefat *oldu*.(etti) **(Boylu ve ark., 2017)**
- Okulun *unvanını* bilmiyordum.
- Patronumun *aklı* çok büyüktü. **(Bölükbaş, 2011)**
- Bana çok hoşuma *geldi*.
- Ben İstanbulla, Marmaraya, Muğlaya gittim ver hepsi gelişmiş *ülkelerdir*.**(Büyükkız ve Hasırcı, 2013)**
- Hala çok *gerginlik* olurum”. (gergin)
- *Birçoğu* onların konuşmasını dinledim. (çoğunlukla) **(Ceran ve ark., 2015)**

- (...) “Öncelikle teknoloji sayesinde günümüzde bir yerden bir yere taşımak (taşımak sözcüğü gitmek anlamında kullanılmış) zor değildir.” (...) **(Çetinkaya, 2015)**
- Ben daha çok çekirdek aileleri *yeğeleniyorum*. (Ben daha çok çekirdek aileleri yeğliyorum.) **(Demiriz ve Okur, 2019)**
- *Karışık* renkli çiçekler (Rengârenk çiçekler)
- Ben *doğa* bir hayat yaşamak istiyorum (Ben doğal bir hayat yaşamak istiyorum) **(Elsawah, 2015)**
- Kütür, dil ve din *tam* farklı. ... (tamamen ...)
- İnternetin zararlarından biri ... ilişkileri *uzaklaştırır*. (... bozmasıdır.) **(Elturan, 2019)**
- hastane *var* (hastane olmalı)
- *kahvaltı* içmek (kahve içmek) **(Emek, 2021)**
- Türkiye ekonomi sıralamada 17.*numarada* oldu. (Türkiye ekonomi sıralamada 17. sırada oldu.) **(Esawi, 2015)**
- Çünkü *sevgili* insanları kaybetmek benim için çok zor.
- Bence bunlar insanlarla sık sık ilişki olacağımız için çok iyi vasıtaadır. **(Erdem ve ark. 2015)**
- Yani şimdi bilgilere daha hızlı ve daha kolay *varabiliriz*. (Yani şimdi bilgiye daha hızlı ve daha kolay ulaşabiliriz.)
- *halbuki* ülkemizde kalıyorduk. (Çünkü ülkemizde kalıyorduk.) **(Gürler, 2019)**
- Kebap yemeyi çok *kullanıyorlar*. (Kebap yemeğini sıklıkla pişiriyorlar.)
- Bence İstanbul çok güzel bir *ülkedir*. (Bence İstanbul çok güzel bir şehirdir.) **(İnan, 2013)**
- İnternet yokken *Hayal* (hayat) zordu gerçekten.
- Hatta başka insanlar *taşınabilir*. (tanışabilir.) **(İpek, 2020)**
- istanbul'da insanlar çok *kalabalık*. (fazla)
- Ben Iraklıyım. Irak güzel bir *şehir*. (ülke) **(Kahraman, 2019)**
- O, taşı yerden *götürmüş* ve denize atmış. (almış, kaldırmış)
- Biz dersi küçük *odada* geçiriyoruz. (sınıfta, yapıyoruz.) **(Kara, 2010)**
- “*İspanyol'nın...*” (İspanya'nın...) **(Kırbaş, 2017)**
- Ben Türkçe *öğrenciyim* (Ben Türkçe öğreniyorum) **(Nurlu ve Kutlu, 2015)**

- Bir insan fit olunca kendini daha güvenir, *utanmaz* olur ve kendinden gurur duyar. (rahat) (**Önder, 2017**)
- Yeni yılın bayramında *harikaya* inanmak gerek. (Yılbaşında mucizeye inanmak gerek.) (**Polat, 2014**)
- (üniversitede)*öğreniyorum* (okuyorum, öğrenciyim.) (**Tunçel, 2013**)
- Başınada şapka *giyiyorlar*. (Başlarına da şapka takıyorlar.) (**Yılmaz, 2015**)
- Ben İstanbulda *Boğaz Denizini* gezdim. (boğaz denizini-boğazını) (**Yılmaz ve Bircan, 2015**)

4.2.4.2 GEREKSİZ SÖZCÜK KULLANIMI İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Gereksiz sözcük kullanımı, öğrencilerin anadilinden olumsuz aktarım yapmaları, amaç dilde yeterli sözcük bilgisine sahip olmamaları ve Türkçenin tümce yapılarını iyi bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu sorun, öğrencinin Türkçenin mantığını kavrayamamasından kaynaklanmaktadır. Elsworth (2015) bu yanlışın özellikle öğrencilerin uzun bir metin yazmak istediği zaman doğru sözcüğü hatırlamayınca birkaç sözcükle kendini anlatmaya çalışması sırasında ortaya çıktığını belirtmiştir.

Örnekler:

- “Hartum’da nüfus 8 milyondan fazla *geçer*.”(Hartum’da nüfus 8 milyondan fazladır.) (**Arat 2021**)
- Büyükannem iyi bir kadındı ama bazen *zaman* değişirdi.(bazen değişirdi)
- Benim ailem *şu* her şeyim! (ailem her şeyim) (**Atalan, 2017**)
- *Japon insanlar* için kucaklaşmak biraz fazla samimi. (Japonlar)
- Tekrar *bir* öğretmen olmaya karar verdim. (tekrar öğretmen) (**Ceran ve ark. 2015**)
- Çünkü bir dil bir insandır *demek*. (Çünkü bir dil bir insandır.) (**Demiriz ve Okur 2019**)
- Benim için Türkçe *dili* kolaydır (Türkçe, benim için kolaydır)
- Beş aydır *beri* Türkiye'deyim (Beş aydır Türkiye'deyim) (**Elsawah, 2015**)
- iyi şeyler *var* ve kötü şeyler var. (iyi ve kötü şeyler var.) (**Esawi, 2015**)
- Türkçe *dil* öğreniyorum.
- Denizde *için* vapur bindik. (**İpek, 2020**)
- ama insanlar için daha fırsat var *olacak* (Ama insanlar için hâlâ fırsat var.) (**Kırbaş, 2017**)

- Ana dilim Rusçadır *var.* (Anadilim Rusçadır.) (Tunçel, 2013)

4.2.4.3 SÖZCÜĞÜN EKSİK KULLANIMI İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Öğrencilerin sözcükleri eksik kullanmasının asıl nedeni Türkçenin tümce yapısını iyi bilmemeleri ve yeterli sözcük bilgisine sahip olmamalarıdır. Baki (2021) Balkanlı öğrencilerle yaptığı çalışmasında öğrencilerin en çok belirteçlerde, belirtisiz ad tamlamalarında, belirtili nesne sözcük gruplarında ve ilgeç kullanımında sözcükleri eksik kullandığını belirlemiştir. Makedoncada bir sözcüğün birçok anlamda kullanılmasının da öğrencinin eksik sözcük kullanmasında etkili olmuştur. Kahraman (2019) ve Elsawah (2016) anadili Arapça olan öğrencilerle yaptığı çalışmalarında yanlışların nedeni olarak öğrencilerin anadilinden olumsuz aktarım yapmalarını veya hedef dilde yeterli sözcük bilgisine sahip olmamalarını göstermiştir. Anadili Arapça olan öğrencilerde de yanlışlar daha çok benzerlik veya karşılaştırma bildiren ilgeçlerin yazılmaması, miktar belirten belirteçlerin yazılmaması veya yardımcı eylemin yazılmamasından kaynaklanmaktadır.

Örnekler:

- A1. Akşam arkadaşlarıyla (/) çıktım. (Akşam arkadaşlarımla *dışarı* çıktım.)
- A2. Gezmek, fotoğraf (/), muzik dinlemek te hobilerimdir. (Gezmek, fotoğraf *çekmek* ve müzik dinlemek hobilerimdir.)
- B1. Benim için ise (/) başarıyla ulaştıran üç önemli nokta vardır. (Bence *insanı* başarıya ulaştıran üç önemli nokta vardır.)
- B2 Hatta internette (/) üniversite eğitimi de kazanabiliriz. (Hatta internet *üzerinden* üniversite eğitimi de alabiliriz.) (Baki, 2021)
- Neden sorabiliriz? (Neden diye sorabiliriz?) (Demiriz ve Okur, 2019)
- Sağlıklı olmak için şeyler yapmalıyız (Sağlıklı olmak için bazı şeyler yapmalıyız)
- Çanakkale bir film seyrettim (Çanakkale *hakkında* bir film seyrettim) (Elsawah, 2016)
- Bu yemekleri temiz gerek var. (Bu yemeklerin temiz *olması* gerekli.) (Emek, 2021)
- Türkiye’de yaşamak için biraz bir süre istiyor (Türkiye’de yaşamaya *alışmak* için biraz bir süre istiyor) (Esawi, 2015)
- Benim (*adım*) Abdullahi Osman.

- Okuyan kişiler her (şeyi) bilirler. (**İpek, 2020**)
- A1 Ben istanbul çok seviyorum çünkü istanbul ayne benim şehirim (gibi).
- A2 Sen okulda çok çalışkan (olacaksın). (**Kahraman, 2019**)
- Yüz yıl sonra sigara içecek yasak.” (Yüzyıl sonra sigara içmek yasak olacak.)
- Akabe’ye gitmeyi daha olur. (Akabe’ye gitmek daha iyi olur.) (**Kırbaş, 2017**)

4.2.4.4 EYLEMLER/BİRLEŞİK EYLEMLERİN KULLANIMI İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

İncelenen araştırmalara bakıldığı zaman çalışmaların daha çok yardımcı eylemlerin yanlış kullanımı üzerinde durduğu görülmektedir. Araştırmalar sorunun temel nedeni olarak öğrencilerin yardımcı eylemlerin kullanımını kavrayamamalarını, yapıları eksik öğrendikleri için hem aşırı genelleme yapmalarını hem de olumsuz aktarım yapmalarını göstermektedir (Elsawah, 2016; Kahraman, 2019; Önder, 2017).

Örnekler:

- O bana çok yardım verdi (etti).
- Genellikle sağlıklı olup olmadığına dikkat vermiyorlar (etmiyorlar). (**Ak Başoğlu ve Can, 2014**)
- Orada büyük bir savaş oldu (Orada büyük bir savaş çıktı.)
- Hayal çizdiğimiz zaman... (Hayal kurduğumuz zaman...) (**Elsawah, 2016**)
- çünkü ailem ve arkadaşlarımdan ayrı oldum. (çünkü ailem ve arkadaşlarımdan ayrıldım.)
- hızlı hızlı hastaneye telefon arıyorum (hızlı hızlı hastaneye telefon açıyorum) (**Esawi, 2015**)
- A1. Ben arkadaşlarımdan çok seviyorum, çünkü okula peraper gidiyoruz, ders çalışıyoruz, spor oynuyoruz.
- A2. Sonra otel’e döndük banyo aldım. (**Kahraman, 2019**)
- A2. Kahvaltı yedik.
- B1. Yeni arkadaş yaptım. (**Önder, 2017**)
- Öğretmenimiz bize “Dört yıl sonra bilgisayar mühendisliği bölümünü bitirecek olacağız /bitirmiş oldu / bitirecek olur / bitirir olacaksınız” dedi. (Öğretmenimiz bize “Dört yıl sonra bilgisayar mühendisliği bölümünü bitirmiş olacaksınız.” dedi.

- kadar çok güvendiğim arkadaşım bile bana kesinlikle güvenmediğini söyleyince şaşkınlıktan onun yüzüne öylece / **bakıverdi** / **bakadurdum** / **bakmaz oldum** / **bakmıştım** / **bakmamış** gibi oldum. (O kadar çok güvendiğim arkadaşım bile bana kesinlikle güvenmediğini söyleyince şaşkınlıktan onun yüzüne öylece bakakaldım.) (Polat, 2014)

4.2.4.5 SIFAT, ADIL VE BELİRTEÇLERİN KULLANIMI İLE İLGİLİ YANLIŞLAR

Sıfatlar, karşılaştırma sıfatları, adıllar, soru adılları ve belirteçlerin yanlış bağlamda kullanımıyla ilgili örnekler:

- yaşam *bu* kadar kolay değil. (yaşam o kadar kolay değil.)
- *Önceki* insanlar ne kadar çalışsalar yorulmuyorlardı. (Eski insanlar ne kadar çalışsalar yorulmuyorlardı.)
- bazı insanlar *çok* bilgisayar önünde çok vakit harcıyorlar. (bazı insanlar bilgisayar önünde çok vakit harcıyorlar.)
- *çok* iyi ülkiyesinden birdir (en iyi ülkelerinden biridir.)
- Bu icatlar hayatımızı *pek* çok kolaylaştırdı. (Bu icatlar hayatımızı çok kolaylaştırdı.)
- beni çok mutlu ediyor. (bu beni çok mutlu ediyor.)
- herkes *onun* vatanı seviyor. (herkes kendi vatanı seviyor.) (Esawi, 2015)
- Sizin arabanız bizimki *daha* eski değil galiba. (Sizin arabanız bizimki kadar / gibi eski değil galiba.)
- Bu gömlek tam sana *kadar*, giy de görelim. (Bu gömlek tam sana göre, giy de görelim.)
- *Öğlede* mutfağa giderim. (Öğleyin mutfağa giderim.)
- *Sabahlarda* yıkanmak, yemek yemek gerekir. (Sabahları yıkanmak ve yemek yemek gerekir.)
- Siz niçin sigara içiyor musunuz? (Siz niçin sigara içiyorsunuz?)
- Ne yapalım mı? (Ne yapalım?) (Polat, 2014)
- çocukdeyken (çocukken)
- az sonra (daha sonra)
- Kendimeye... (Kendimi) (Emek, 2021)

4.2.4.6 İLGEÇ VE BAĞLAÇLARIN KULLANIMIYLA İLGİLİ YANLIŞLAR

İncelenen çalışmalara bakıldığında zaman yapılan yanlışların asıl nedeni öğrencilerin ilgeç ve bağlaçların tümce içerisindeki kullanım işlevlerini tam olarak kavrayamamalarından kaynaklanmaktadır. Öğrenciler yazılı metinlerdeki yanlışları gerektiğinde bu yapıları kullanmama, yanlış ilgeç veya bağlacı tercih etme ya da bu yapıların yazımının yanlış yapılması şeklindedir. İnan (2013) İranlı öğrenciler yaptığı çalışmada her ne kadar Farsçadan Türkçeye fazla bağlaç unsuru geçmiş olsa da öğrencilerin bu konu da yanlışlar yaptığını belirlemiştir. Bunun nedeni olarak öğrencilerin kısa, öz tümceler yerine Farsçada olduğu gibi uzun bağlaçlı tümceler oluşturmaya çalışmalarıdır. Çalışmalardan hareketle bağlaçlar ve ilgeçlerle ilgili yanlışların daha çok “ve, için, rağmen, hem hem, gibi, çünkü, -da” yapılarında görüldüğü belirlenmiştir.

Örnekler:

- En azından ülkemde anne babalar bu şekilde düşünmektedir. (anne ve babalar)
- İlanı okuduktan sonra kızdım ancak koşullar bana uymuyordu. (çünkü)
- Akşamdan kar yağıyordu. (akşamdan beri kar)
- Örneğin, Türkiye’deki göre bizde de aile çok önemli. (gibi) (**Atalan, 2017**)
- A1. Okumayı çok vaktim yorsa dışarıya çıkıyorum ve alışverişe gidiyorum. (Kitap okumak için çok vaktim yoksa dışarıya çıkıyorum ve alışveriş yapıyorum.)
- B2. Ben gezmeyi seven biriyim bir de okumayı de seven biriyim. (Ben hem okumayı hem de gezmeyi seven biriyim.)
- B2. Okumayı pek sevmediğim gezmekten yanayım. (Okumayı çok sevmediğim için gezmekten yanayım.)
- B2. Hayal edince kitaptaki şeyler nasıl istediğinizi görebiliriz. (Kitaptaki şeyleri hayal ettiğimiz gibi görebiliriz.) (**Baki, 2021**)
- Sivas’a geziye gitmiştim ama çok mutluydum. (ve-bu sebeple)
- Japon insanları eskiden çok fakirdi ve buna rağmen mutsuzdu. (ve-bu yüzden)
- Sabahtan yağmur yağıyor. (beri)
- Birbirinizi iyi geçinin. (birbirinizle) (**Ceran ve ark. 2015**)

- Türkiye’de insanlar yabanciler için iyihissediyor ve iyi davramiyor (Türkiye’de insanlar yabanciler hakkındaiyi hissediyor ve iyi davramiyor)
- kadınlar çalışmalı ya da çalışmamalı mı diye (kadınlar çalışmalı yoksa çalışmamalı mı diye)
- Buluşların olumlu ya da iyi yönleri olsada bile faydalı olduğu kadar (Buluşların olumlu ya da iyi yönleri olsabile faydalı olduğu kadar)
- Türkiye’de yaşamı iyi bir şey ve kötübir şey aynı zamanda. (Türkiye’de yaşamak hem iyi hem de kötü bir şey. (**Esawi, 2015**))
- Önceden daha kolay okuyup ve yazıyorum. (Önceden daha kolay okuyup yazıyordum.) (**İnan, 2013**)
- Oysa ilk planlarını değiştirmemiz gerekiyor. (Buna göre ilk planları değiştirmemiz gerekiyor.)
- Bana göre yüz yıl sonra insanlar yaşacak çok mutluyacak (...yaşayacak ve çok mutlu olacak.)
- Çünkü ne babam ya da Annem şey istiyoruz istanbulda var, (Çünkü hem babamın hem de annemin istediği şey İstanbul’da var.)
- Bu yaz tatili yurtdışı planlar var, (Bu yaz tatili için yurtdışı planlarımız var.)
- tiyatro, opera etkinlik çok insanlara katıldı. (Tiyatro, opera gibi etkinliklere çok insan katıldı.) (**Kırbaş, 2017**)
- T.D. Yılbaşında belki restorana belki de kafeye gidelim, yılbaşını evimizde kutlayalım. (Ne restorana ne de kafeye gidelim, yılbaşını evimizde kutlayalım.)
- O.D. Niçin akşam beni aramadın? Halbuki / hatta / yine de / dahi / demek / bununla birlikte / şayet / eğer unuttun mu? (Niçin akşam beni aramadın? Yoksa unuttun mu?)
- Y.D. Bilgisayar hatta insanı ölümden de kurtarıyor. (Hatta bilgisayar insanı ölümden kurtarıyor.) (**Polat, 2014**)

4.2.4.7 DEYİMLERİN VE KALIP İFADELERİN YANLIŞ KULLANIMI

Deyimlerin ve kalıp ifadelerin yanlış kullanımıyla ilgili örnekler:

- hesabını saymadan (hesabını yapmadan)
- Bir soru kafamına geldi (aklıma geldi) (**Emek, 2021**)
- Eleman alırken kırlı kıvrır yapmaya başlıyorlar.
- Hayatımda başarılı olmak için başkalarına kulak asmalıyız.

- Yaşlarının seçimlerini gözününe almalıyız. (**Erdem ve ark. 2015**)
- Aklımın ucuna gitmezdi. (Aklımın ucundan geçmezdi.)
- Her çeyden hayal kırıklığından (kırıklığına) uğradım.
- Zorluk gördüm (çektim) (**Ak Başoğlu ve Can, 2014**)

4.2.4.8 ANADILI VEYA BAŞKA YABANCI DİL AKTARIMINDAN KAYNAKLI YANLIŞLAR

Bu bölümde öğrencilerin kendi anadillerinden veya diğer yaygın yabancı dillerden etkilenecek hedef dilde yaptıkları yanlışlar örneklendirilmiştir. Öğrencilerin anadilinden veya başka yabancı dilden aktarım yaparak yaptıkları yanlışlar sözcüksel-anlamsal yanlışlar içerisinde en fazla görülen yanlışlardan ikincisidir. Yanlışların genel nedeni öğrencilerin Türkçe sözcüklere tam anlamıyla hâkim olmamalarının ve yeterli sözcük bilgisine sahip olmamalarıdır. Türkçedeki sözcük varlığının önemli bir kısmı Arapça, Farsça, İngilizce ve Fransızca gibi dillerden geçen sözcüklerden oluşmaktadır. Öğrencilerin bu tip sözcüklerin Türkçe yazımını doğru bir şekilde öğrenemediği zaman anadilinden olumsuz aktarım yaptıkları ya da başka bir dilden aktarım yaptıkları belirlenmiştir. Bu tür yanlışlar daha çok özel adların kullanımında ve İngilizceden Türkçeye çok küçük değişikliklerle geçen sözcüklerde yoğunlaşmıştır (Kahraman, 2019). Anadili Arapça olan öğrencilerin bu yanlışları yapmalarındaki en önemli nedenler Türkçe ve Arapçadaki alfabe farklılığı, ortak sözcüklerin sesletim farkı ve iki dilin dilbilgisi yapılarındaki farklılıktır (Gürler, 2019; Kahraman, 2019).

Örnekler:

- Benim şehrimde sıklıkla *elektrik* kesiliyor. (elektrik)
- Ben *İngilizce* çok iyi biliyorum. (İngilizce)
- *Teknoloji* hayatımızı kolaylaştırıyor.” (Teknoloji) (**Arat, 2021**)
- Benim ülkemde aynı Türkiye gibi *Asia* ve Avrupa ülkelerini birbirine bağlıyor. (Asya)
- Ülkemde *social* hayat ve toplumsal ilişki çok önemli. (sosyal) (**Atalan, 2017**)
- A1. Oylenden sonra olumlu *fudball* bakıyor. (Öğleden sonra oğlumla birlikte futbol maçı izliyorum.)
- B1. Biz çok biraz zaman var, *serbest* değiliz. (Çok zamanımız olmadığından dolayı müsait değiliz.)

- A1. Çok *rahatluk* (Çok rahat.) (**Baki, 2021**)
- Orası gerçekten *faidalı* bir yer (Orası gerçekten faydalı bir yer)
- Aynı *şekl* (Aynı şekil)
- *Siyahat* Seyahat
- Her yıl dört *milliondan* fazla turist geliyor (Her yıl dört milyondan fazla turist geliyor.) (**Ceran ve ark. 2015**)
- Çünkü tatilinizde rezervasyondan meşgul olmiyeceksiniz. (Çünkü tatilinizde rezervasyonla meşgul olmayacaksınız.)
- En önemli faaliyetler yatırım bölgelerde turist artırmak. (En önemli faaliyet yatırım bölgelerinde turist sayısını artırmak.)
- Turkey’de *türizim* tüm memlektir. (Türkiye tamamen bir turizm memleketidir.) (**Gürler, 2019**)
- İnsanları iyi ve özellikle sadakatli insanlardı. (İnsanları iyi ve özellikle güvenilirlerdir.)
- Tahran paytaht olduğu için zengin bir kültüre sahip. (Tahran başkent olduğu için zengin bir kültüre sahiptir.)
- Türkçe dili bizim dilimize çok yakındır. (Türk dili bizim dilimize çok yakındır.) (**İnan, 2014**).
- A1. Turkey’de ki en sıcak şehir İstanbul, ama benim şehrim İstanbul’dan daha sıcak.
- A2. Çünkü football maçlar senle oynamak istiyorum. (**Kahraman, 2019**)
- Turkey’e (Türkiye’ye)
- Camera (Kamera) (**Kırbaş, 2017**)
- Tabii ki insan ilk önce bir şeyi gerçekleştirmesi için hayel kurması lazım. (hayal)
- Diğer nedenlerden biride edeb sevgi şefkatdır. (edep)
- Mersine gelir gelmez Üniversiteye kaydımı yaptırdım. (üniversiteye) (**Orhan, 2018**)
- Öğretmenim orjinal birinsandır (... orijinal...)
- Parklarta antreman yapıyoruz (...antrenman...) (**Tekeli, 2020**)

4.2.5 Yazım Yanlışlarına İlişkin Sözel Bulgular

Yazım ve noktalama yanlışları; ses temelli yazım yanlışları, sözcüklerin yazımına ilişkin yanlışlar, büyük-küçük harf kullanımına ilişkin yanlışlar, bağlaç

yazımıyla ilgili yanlışlar, bitişik ve ayrı yazım kuralına ilişkin yanlışlar ve noktalama yanlışları olmak üzere altı başlık altında incelenmiştir. Yazım yanlışları biçimbilimsel yanlışlardan sonra en çok yanlışın yapıldığı ulam olmuştur. Çözümlemelerden çalışmalardaki yazım yanlışları birleştirildiğinde toplam yanlış sayısının 9805 olduğu ortaya çıkmıştır. Çözümlemelerden çalışmaların alt başlıklara ait veriler toplandığında en fazla yanlışın noktalama yanlışlarında, sözcüklerin yanlış yazımında ve ses temelli yazım yanlışlarında yapıldığı görülmüştür.

4.2.5.1 BÜYÜK VE KÜÇÜK HARFLERİN YAZIMIYLA İLGİLİ YANLIŞLAR

Büyük ve küçük harflerin yazımıyla ilgili yanlışlar; tümce başında ilk harfin büyük olmaması, dil ve millet adlarının küçük harf ile başlaması, din ve mezhep adlarının küçük harf ile başlaması, özel adların küçük harf ile başlaması ve tümce içinde küçük harfle yazılması gereken sözcüklerin büyük harfle yazılması nedenleriyle oluşmuştur. Latin alfabesi kullanan dillerde büyük ve küçük harflerle ilgili yazım kuralları birbiriyle benzerlik göstermektedir. Bu nedenle öğrencilerin bu yanlışları yaparken bildiği halde kuralları uygulamadığı söylenebilir. Ancak anadili Arapça olan öğrenciler genellikle büyük harf kullanımı konusunda sorun yaşamaktadır. Bu durum Arapçada sözcüklerin büyük veya küçük harfle yazımının olmayışından kaynaklanmaktadır. Çalışmalardan hareketle bu konudaki yanlış oranlarının temel düzeylerde daha çok olduğu anlaşılmaktadır.

Örnekler:

- Yazları **türkiye’ye** gezmeye gidiyoruz. (Yazları Türkiye’ye gezmeye gidiyoruz.)
- (**ben iskenderiyede** yaşıyorum.) (Ben İskenderiye’de yaşıyorum.)
- Arkadaşım **Kısa** boylu. (Arkadaşım kısa boylu.)
- Süt ve **Bisküvi** yiyorum. (Süt ve bisküvi yiyorum.) (**Arhan, 2015**)
- A1. O otuz dört yaşında, **üsküpte** yaşıyor ve çalışıyor. (O otuz dört yaşındadır. Üsküp’te yaşıyor ve çalışıyor.)
- A2. Şimdi öğrenciyim, **türk** dili okurum. (Şu an öğrenciyim ve Türk dili ve edebiyatı bölümünde okuyorum.)
- A2. Teyzem **türkçe** bilmiyor ama yardım ederim. (Teyzem Türkçe bilmiyor fakat ben ona yardım ediyorum.) (**Baki, 2021**)
- Türkçem **çoK** iyi **değİL**. (çok , değil)
- Ben ailemi **Çok Seviyorum**. (çok seviyorum)

- **burhan** sıkıca yağmuru kucaklamış. (Burhan, Yağmur’u) (**Boylu, 2014**)
- **başarılı** olmak için çalışmalısınız.
- Doktor bize: “ **çok** sağlıklısınız” dedi.
- Evlenmeden önce çok çalıştım. **her** gün sabah saat 08:00’den akşama kadar çalışıyordum. (**Boylu ve ark., 2017**)
- .. çok vardır. **demek** isterim ki ... (... çok vardır. Demek isterim ki ...)
- Müslümanlar; **islam’a** göre ... (Müslümanlar; İslam’a göre ...) (**Demiriz ve Okur, 2019**)
- bu yüzden sıkıntı var (Bu yüzden sıkıntı var)
- Bir türk dizisi izliyorum (Bir Türk dizisi izliyorum)
- ankaraya döndük (Ankara'ya döndük)
- O film **İnsanlar** birbirleriyle...(O film insanlar birbirleriyle...) (**Elsawah, 2015**)
- A1. Marhaba, **Benim Adımmostafa.**
- A2. senin adın **sudanlı** adı olacak “Elsadig” bu adı **türkçe** İnanmak demek.
- A1. Benim adım Fakhradden, ben **sudanlıyım.** (**Kahraman, 2019**)
- **bu** Deniz ilaç vardı herşey var. (Bu deniz ilaç gibi her şey var.)
- Çünkü yüz yıl **Sonra** Sadece Allah biliyor ne olacak (Çünkü yüzyıl sonra ne olacağını sadece Allah biliyor.)
- ... **roma** muzesini... (...Roma müzesini...) (**Kırbaş, 2017**)
- Mersine yeni geldim ama benim memleketim **bakü** gibi çok gelişmiş degil mersin.
- Çünkü en önemlesi **türkçeyi** bilimyordum kalacak yerim ve tanıdığım kimse yoktur. (**Orhan, 2018**)
- A2. Ben **Garsona** sipariş verdim.
- A2. **ankara’ya** gidiciğim.
- B1. Türkiyede Her insanlar **Başka** insanlarla çok iyi Sohbet ediyorlar. (**Önder, 2017**)
- Bugün dokuz **aralık** ve ben sana mektup yazıyorum. (Bugün dokuz Aralık ve ben sana mektup yazıyorum.)
- Benim anadilim **rusça.** (Benim anadilim Rusça.)
- Örneğin Mustafa Kemal **AtaTürk.** (Örneğin Mustafa Kemal Atatürk) (**Polat, 2014**)

- Çünkü boş **Zaman** varmış. (Çünkü boş zaman varmış.)
- **istanbul'da** her yere gezdik. **orada** çok foto çektik. (İstanbul'da her yeri gezdik. Orada çok foto çektik.) (**Tolar, 2019**)

4.2.5.2 SÖZCÜKLERİN BİTİŞİK VE AYRI YAZIMIYLA İLGİLİ YANLIŞLAR

Bu ulamdaki yanlışların temel nedeni öğrencilerin ayrı yazılması gereken birleşik sözcükleri ve bitişik yazılması gereken birleşik sözcükleri karıştırmamasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin ad durum eklerini de ayrı yazma eğilimi gösterdiği görülmektedir. Özellikle bulunma eki “-DA” ile bağlaç olan "-DA" eklerinin kullanımında rastlanmıştır. Öğrencilerin hedef dilin kural ve yapılarını yeterince bilmemesi ve yanlış öğrenmesi bu türde yanlışlar yapmalarının temel nedeni olarak görülmektedir.

Örnekler:

- A1. Her pazar arkadaşlarımla **alış veriş e** gidiyorum. (Her pazar arkadaşlarımla alışverişe gidiyorum.)
- A2. **Bir kaç** hobilerim var. (Birkaç tane hobim var.)
- B1. Şimdi **baba annem** yok. (Şimdi babaannem yok.)
- B2. Bilgiyi evde durarak ve sadece kitap okuyarak elde edineceğin **birşey** değil. (Bilgi sadece evde oturup kitap okuyarak elde edilen bir bir şey değildir.) (**Baki, 2021**)
- **Bir çok** problemle karşılaştım (Birçok problemle karşılaştım)
- **Keşf edilmemiş** çok şeye sahiptir (Keşfedilmemiş çok şeye sahiptir)
- **İkram ederim** (İkram ederim) (**Elsawah, 2015**)
- bir çok (birçok)
- ve ya (veya)
- enaz (en az) (**Esawi, 2015**)
- A1. İstanbul'da **okul dan** sonra Metroya biniyorum.
- A2. Bu ada çok acayip bir ada, orada **her kes** Gemi yapıyorlar.
- A1. **Türkey'de ki** en sıcak şehir İstanbul, ama benim şehrim İstanbul'dan daha sıcak. (**Kahraman, 2019**)
- Bundan **yüz yıl** sonra... (Bundan yüzyıl sonra...)
- **bir çok** aktivileri kalıtıracağız (Birçok aktiviteye katılacağız.)
- annem **alış veriş** yapmak çok seviyor (Annem alışveriş yapmayı çok seviyor.) (**Kırbaş, 2017**)

- Bilgisiz **hiç bir** sey dogru ve yapılamaz bilgi öğrenmektir.
- yüzyılı göz önüne alırsak bilgi birikimiyle **bu gun ku** bu teknolojiye sahip olduğumuzu açıklayabiliriz.
- Çocuklar günde sınırlı saatlerde bilgisayardan **kullana bilir**. (Orhan, 2018)
- A2. Sana çok **özüredirim**.
- B1. ...ama gerçekten çok güzel ve **çok ta** farklı bir ülkedir. (Önder, 2017)
- Siyah-beyaz televizyonlardan **sözediyorum**. (Siyah beyaz televizyonlardan söz ediyorum.)
- Düşünelim bozdulabı, çamaşır makinası, **bulaşık makinası, kahvemakinası**, vb. (Düşünelim buzdolabı, çamaşır makinası, bulaşık makinası, kahve makinası vb.) (Tolar, 2019)

4.2.5.3 BAĞLAÇLARIN YAZIMIYLA İLGİLİ YANLIŞLAR

Bu bölümde /da/, /ya da/, /hem de/, /ki/ bağlaçlarının yazımıyla ilgili karşılaşılan yanlış örnekleri derlenmiştir. Bağlaçların yazımıyla ilgili yanlışlar bu yapıların kendilerinden önce gelen sözcüklerle bitişik yazılması ve seslerin yanlış yazılması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Bu bölümdeki yanlışlar özellikle hem bulunma eki olarak kullanılan hem de bağlaç olarak kullanılan "-DA" ekinin kullanımında görülmüştür. Aynı sorun aitlik bildiren “-ki” eki ile bağlaç olan “-ki” ekinin kullanımı için de geçerlidir.

Örnekler:

- B2. Ayda üç yüz lirada (lira da) alsan...
- B1. Farkedildiki (Farkedildiki)
- C1. Sen kim oluyorsunde (da) kendin karar vermek istiyorsun? (Ak Başoğlu ve Can, 2014)
- Sende hasta olduğum zaman yanımda kaldın (Sen de hasta olduğum zaman yanımda kaldın)
- Ya paraya yada işe ihtiyacı var (Ya para ya da işe ihtiyacı var)
- Hem rahat hissediyor hemde seyahat ediyor (Hem rahat hissediyor hem de seyahat ediyor)
- Tabiki sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönleri vardır (Tabii ki sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönleri vardır) (Elsawah, 2015)
- Bir insan bilgisiz olmaz, **hayalsizde** olmaz, bu yuzden ikisi bir arada olması lazım.

- Sanal ortamda yeni arkadaşlar edinerek onlar ile ya iyi **yada** kotu yola düşebilirler.
- Bu durum çocuğun hem sağlık problemlerini azaltmak **hemde** sosyal çevreden kopmamasını sağlayabilir ve okul ortamında da derslerden geri kalmamasını sağlar.
- **İyiki** okumak için Türkiye'ye geldim. (Orhan, 2018)
- **Restaoranda** yemek yaptık (Restoranda yemek yaptık.)
- Türkiye **memleketinide** çok sevdim. (Türkiye memleketini de çok sevdim.)
- Çok yorucu bir yol ne **varki** şimdi en uzak ülkeye gitmek...(Çok yorucu bir yol ne var ki şimdi en uzak ülkeye gitmek...) (Tolar, 2019)

4.2.5.4 SÖZCÜKLERİN YANLIŞ YAZILMASI

Bu bölümdeki yanlışlar öğrencilerin sözcüğü yanlış yazmasından kaynaklanmaktadır. Yazım yanlışları ulamında 860 yanlışla en fazla yanlışın görüldüğü ikinci alt başlıktır. Yanlışlar çoğunlukla sözcüklerde kalınlık-incelik uyumunun yanlış kullanımı, türetim eklerinin yanlış kullanımı ve öğrencilerin anadilleri ve yabancı dillerden Türkçeye geçen sözcükleri olduğu gibi yazmalarından kaynaklanmaktadır. Sözcüklerin yazımıyla ilgili yanlışlar öğrencilerin kuralları eksik uygulamasından dolayı ortaya çıkmaktadır. Bu yanlışlarla beraber Türkçede konuşma ve yazma dilinde farklılık gösteren sözcüklerin konuşma dilindeki biçimiyle yazılması da yaygın yapılan yanlışlardan biridir.

Örnekler:

- Herkez (Herkes)
- Yalnız (Yanlış)
- Herçey (Her çey)
- Mesella (Mesela) (Ak Başoğlu ve Can, 2014)
- Sonra kahvalti etik. (Sonra kahvaltı ettik.)
- **dokturların** görevi hastaları muayene etmek. (Doktorların görevi hastaları muayene etmek.)
- **Photografları** alıyorum. (Fotoğraflar alıyorum.)
- **Hahvele** içebileceğiz. (Kahve içebileceğiz.) (Arhan, 2015)
- A1. **İniştikten** sonra otobüsle kemer'e gittik. (İnişten sonra otobüsle Kemer'e gittik.)

- B1. **Başarı** için ben birkaç düşüncelerim var. (Başarı için birkaç düşüncem var.)
- B1. Bu hayatta **herkez** başarılı olabilir. (Bu hayatta herkes başarılı olabilir.)
- B1. **Öyle** yemeğin'den sonra babam ile kilise'ye gidiyorum. (Öğle yemeğinden sonra babamla birlikte kiliseye gidiyorum.) (**Baki, 2021**)
- Geçen **hafie** ben alışverişe gittim.(hafta)
- On yıl sonra bir **aylem** olacak. (ailem)
- Ben **aşım** ve **ışım** çok seviyorum. (eşimi ve işimi) (**Boylu, 2014**)
- Benim çok **tejrubim** var.
- Bu kimle benim için çok önemlidir. (**Boylu ve ark., 2017**)
- Dağlara **trımanıyorlar** (Dağlara tırmanıyorlar.)
- **Ayrıca...** (Ayrıca...)
- Hayattan **fazal** şey öğreneceğiz (Hayattan fazla şey öğreneceğiz.)
- **Karlıçe** (Kraliçe) (**Elsawah, 2015**)
- Büyükkü (büyüktü)
- davrnmak (davranmak
- hormone (hormon) (**Esawi, 2015**)
- A1. **Türkiye çok** güzel, en büyük ve en güzel şehir.
- A2. Sarı **yumuşag** saçlı olacak.
- A2. Türkiye'de birebir çok **elgeneceğiz**.
- A1. Ben **Ayasofia**, Sültan Ahmet ve Ayup Camiye gidiyor
- A1. İstanbul'da yaklaşık on beş **million** insan var, ama Alexandria'da on **million** insan var
- A2. **Seyhatımızı** erken başladık.
- A2. **Aylenle** selam söyle.
- B1. Akşama geri **döneririm**.
- A2. **Television** seyrettim. (**Önder, 2017**)
- Yazın ben arkadaşlarımla **Issık-Göle** gittim. (Yazın arkadaşlarımla Issıkgöl'e gittim.) (**Polat, 2014**)
- Ben **Türkiy'e** gelmeden önce başka ülkeler gittim. (Ben Türkiye'ye gelmeden önce ülkelere gittim.)
- **Türkiy'de** nereye gidip kalacağım. **Türkiynin** havası nasıl. (Türkiye'de nereye gidip kalacağım? Türkiye'nin havası nasıl?)

- Aya Sofia (Ayasofya)
- Hussini Cami (Hüseyin Cami) (**Tolar, 2019**)

4.2.5.5 SES TEMELLİ YAZIM YANLIŞLARI

Bu bölümde ünlü/ünsüz harflerin karıştırılıp birbirinin yerine kullanılması, ünlü/ünsüz harflerin yazılmaması, ünlü/ünsüz harf ekleme kaynaklı yapılan yanlışlarla ilgili örnekler derlenmiştir. Yazım yanlışları ulamında 695 yanlışla en fazla yanlışın görüldüğü üçüncü alt başlıktır. Derleme kapsamından incelenen çalışmalar ses temelli yanlışları sınıflandırma konusunda ikiye ayrılmıştır. Çalışmalardan bazıları sesbilimsel yanlışları ana başlığı altında incelerken bazıları yazım yanlışları ana başlığı altında incelemiştir. Bu çalışmada bu konularda yapılan yanlışlar çalışmaların sınıflandırmaları çoğunlukla değiştirilmeden yapılmıştır. Bu nedenle hem sesbilimsel ulamda hem de yazımsal ulamda ses temelli yanlışlara yer verilmiştir.

Örnekler:

- B1. İşin uçunu (ucunu) bırakmamalıyız.
- B1. Düşünce (Düşünce)
- B1. İhtiyaçlarımıza (İhtiyaçlarımıza)
- C1. Hoteller çoğalmaya (çoğalmaya) başladı.
- A1. Yanındaki çocukda kürekle aldığı kumu **yörtiyor** (örtüyor).
- C1. İlaçların fiyatları bayağı (**y**)**üksek**.
- C1. **Mümlar** (Mumlar)... (**Ak Başoğlu ve Can, 2014**)
- Siz telefonsuz yaşıyorsanız... (Siz telefonsuz yaşasaydınız...)
- Burda her şey pahalı (Burada her şey pahalı)
- Eşyler (Eşyalar)
- Arkadaşlar bilgi palışıyorlar (Arkadaşlar bilgi paylaşıyorlar)
- Çiçeler yetiştştirim (Çiçekler yetiştiririm)
- Olusuz şartlar (Olumsuz şartlar) (**Elsawah, 2016**)
- **Seyahet** (Seyahat)
- **Çivreyi** (Çevreyi) (**Esawi, 2015**)
- ...çok mutluduk. (...çok mutluyduk.)
- Dünya'nın en güzel ülklerinden olacak. (...ülkelerinden...)
- Yeğtmiyor... (yetmiyor)
- Ben ona sorudum. (Ben ona sordum.) (**Kırbaş, 2017**)

- A2. Akşam **vaktinte** şehre ulaştık.
- A2. **Newyorg’a** gitmem lazım.
- A2. Başka **şehriye** gideceğim.
- A2. İzmir **dünyayda** çok ünlümü. (**Önder, 2017**)
- **hakında** düşünmemiz gerekiyor. (Hakkında düşünmemiz gerekiyor.)
- **Meğrse** çok iyi birmiş. (Meğerse çok iyi biriymiş.)
- **pilaj** çok kalabalıktı, insanlar çok mutlu görünüyordı. (Plaj çok kalabalıktı, insanlar çok mutlu görünüyordı.)
- 2 yıl önce **Kappadokiya’ya** gittim. (2 yıl önce Kapadokya’ya gittim.) (**Tolar, 2019**)

4.2.5.6 NOKTALAMA YANLIŞLARI

Bu bölümde nokta, virgül, kesme işareti, çift tırnak işareti, soru işareti, düzeltme işareti, noktalı virgül ve üç noktanın yanlış kullanımı ile ilgili örnekler derlenmiştir. Yazım yanlışları ulamında 940 yanlışla en fazla yanlışın yapıldığı alt başlıktır. Noktalama işaretlerinde noktadan sonra ikinci en fazla yanlış yapılan konu kesme işareti kullanımı olarak görülmektedir. Öğrencilerden bazıları özel yer adlarıyla birlikte ad durum eklerini kullandıklarında kesme işaretini kullanmamış ya da özel olmayan adlara ad durum ekleri eklediklerinde kesme işaretini gereksiz kullanmışlardır. Yanlışların temel nedeni öğrencilerin noktalama işaretleri kurallarını bilmedikleri için eksik uygulayıp, aşırı genelleme yapmalarıdır.

Örnekler:

- A1. Çalışma saat yedi’de bitiyor. (Mesaim saat 19:00’da bitiyor.)
- A1. Bazen kafe’ye gidiyoruz. (Bazen kafeye gidiyoruz.)
- A2. Üniversite’ye kabul edinmem vardı hep aklımda o hayal. (Her zaman aklımda üniversiteye kabul edilme hayali vardı.) (**Baki, 2021**)
- Hayatım çok güzel geçti ben gençken çok şey yaptım(.)Ben önce İstanbul’a gittim.
- Çok çalışıyorum, ve benim hayatım çok zor.
- Kırk yaşında **İtalyaya** gittim.
- **Lokanta’da** çalışıyordum.
- 10 dakika sonra bana söyledi“ben de seninle gelmeliydim.” (**Boylu ve ark., 2017**)

- Örneği, mexikadan gelen bir insan problemlos Çında yaşayabilecek. (Örneğin, Meksika’dan gelen bir insan problemlos Çin’de yaşayabilecek.) (**Demiriz ve Okur, 2019**)
- Çevremizdeki, güce sahip olan... (Çevremizdeki güce sahip olan...)
- Bunun için, karşıımızdaki ülke... (Bunun için karşıımızdaki ülke...)
- **İspanyaya** çok gitmek istiyorum (İspanya’ya gitmek çok istiyorum)
- Akşam saat **on'da** yurda dönüyorum (Akşam saat onda yurda dönüyorum)
- **Tarihi**yerler var (Tarihî yerler var) (**Elsawah, 2015**)
- hala (hâlâ) (**Esawi, 2015**)
- A1. Ben **istanbulda** oturuyorum ben öğrencim.
- A2. Ama sen **okul'da** lazım çok güçlü, çok çalışkan, çok akılı.
- A2. **Yemenda** yirmi iki ili var. (**Kahraman, 2019**)
- “... gerekmiyor çünkü...” (...gerekmiyor. Çünkü...)
- “yüz yıl Sonra, Kalemleri yazmak Kullanmayacaklar.” (Yüzyıl sonra yazmak için kalem kullanmayacaklar.)
- “Ürdünün...” (Ürdün’ün...)
- “Ölü denizin” (Ölüdeniz’ in)
- “Babam Şimdi küçükken küçükken hangi oyunları oynarmış.” (Babam küçükken hangi oyunları oynarmış?)
- “Bu sebeple bir karar verdik her tatilde herkesi beraber gideceğiz.” (Bu sebeple bir karar verdik; her tatilde herkesi beraber gideceğiz.,) (**Kırbaş, 2017**)
- **Mersini** çok merak ediyordum. (Mersin'i)
- Ben savaştan dolayı **suriyeden** türkiyeye geldiğim zaman çok büyük sorunları çekti.(Suriye'den) (**Orhan, 2018**)
- **Eğitim-bütün** insanların hayatında en önemlidir. (Eğitim bütün insanların hayatında önemli bir yer tutar.)
- **Unutmayın! Para**-kalıcı değil! (Unutmayalım ki para kalıcı değildir.) (**Polat, 2014**)
- Çok güzel manzaralı Bir yerdi () Bir hafta sürece kar yağmıştı. (Çok güzel manzaralı bir yerdi. Bir hafta sürece kar yağmıştı.)
- Aya Sopyan’da girmedik (,) Çünkü yasak girmek. (Ayasofya’ya girmedik çünkü, girmek yasak.)

- Mesela (:) daha bizim deveye ya da eşeğe binmemiz gerekmiyor. (Mesela daha bizim deveye ya da eşeğe binmemiz gerekmiyor.)
- Annem bana her gün buluştunuz buluşmayınız dedi. (Annem bana “her gün buluştunuz, buluşmayın” dedi.)
- ‘’sınavlar bitti ve 3 ay bir şey yapacak yok **niye gitmiyoruz**’’ (“Sınavlar bitti ve 3 ay yapacak bir şey yok, niye gitmiyoruz?’’)
- Selam (...) bugün konuşacağım tatilimiz hakkında bu yılda. (Selam, bugün tatilimiz hakkında konuşacağım.) (**Tolar, 2019**)

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı metinlerindeki yanlışları inceleyen araştırmaların bulgularının birleştirilmesiyle; öğrencilerin yanlışlarının sınıflandırılması ve yanlış eğilimlerinin belirlenmesi, yanlışların dağılımının ve sıklığının değerlendirilmesi, elde edilen bulgulara göre alana bütüncül bir bakış açısı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Sistematik derleme yöntemiyle yürütülen çalışmada elde edilen veriler içerik çözümlemesi ile çözümlenmiştir.

Önceden belirlenmiş ölçütlere göre derlemeye 20 tez 28 makale alınmış; araştırmaların katılımcı gruplarında düzey, katılımcı sayısı, uyruk konusunda farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Derleme alınan çalışmalarda en düşük katılımcı sayısı 1 Japon öğrenciyken (Ceran ve ark., 2015), en yüksek katılımcı sayısının 1324 (Kara, 2010) olduğu görülmüştür. 48 çalışmanın katılımcı sayıları birleştirildiğinde, bu tezde ele alınan araştırmaların toplam katılımcı sayısı, 4722 olmuştur.

Yanlış çözümlemesi yapan araştırmacıların, yanlışları ana hatlarıyla sınıflandırma ve yanlışları adlandırma konusunda ortak bir çerçeveye göre hareket etmedikleri sonucuna varılmıştır. Aynı yanlış türleri farklı çalışmalarda farklı ulamlar altında değerlendirilmiştir. Örneğin harf yanlışları hem sesbilimsel yanlışlar hem de yazım yanlışları ulamında değerlendirilmektedir. Diğer bir sorun ise çalışmalardaki terminoloji sorunudur. Örneğin “biçimbilimsel yanlışlar” için “dilbilgisi yanlışları” veya “morfolojik yanlışlar” kavramlarını kullanan çalışmalar vardır.

Çalışmalardan bazıları karma öğrenci gruplarının yanlışlarını bir arada değerlendirirken, bazıları belirli bir ülkeden/uyruktan olan ya da belirli bir anadili konuşan katılımcıların yanlışlarını çözümlemiştir. Rus, Balkan, Japon, Belaruslu, Gürcü, Fars, Kırgız öğrencilerden oluşan araştırmalar olsa da incelenen araştırmaların daha çok anadili Arapça olan Arap asıllı öğrenciler üzerinde yoğunluk gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen çalışmalardan on tanesi Arap öğrencilerle yürütülmüştür. Bu çalışmalardan beş tanesi örneklemini özel olarak Sudan, Ürdün, Cezayir, Mısır, Suriye gibi belirli bir ülkenin öğrencileriyle yürütürken diğer çalışmalar anadili Arapça olan karma öğrenci gruplarıyla yürütmüştür. Katılımcıları aynı uyruktan olan ya da aynı

anadilini konuşan öğrencilerle yapılan çalışmaların sonuçlarında genellemeye gidilebildiği, daha kesin sonuçlara varılabildiği ve anadilinin etkisinin daha iyi anlaşıldığı görülmektedir.

Derlenen çalışmalarda belirli bir düzeyle araştırmasını yürüten çalışmalar olsa da karma sınıflarla araştırma yürüten ve düzey belirtmeyen çalışmalar da vardır. Çalışmalardaki birbirine benzemezlik durumu düzeylerde de genellemeye yapmaya izin vermemiştir.

İncelenen çalışmalarda araştırmacılardan bazıları çalışmalarının kapsamını daraltarak biçimbilimsel yanlışlardan yalnızca ek yanlışları gibi (ör. Altıntop, 2016; Yağmur, 2013; Barcin, 2019; Duman, 2013) tek bir yanlış türünü incelerken, bazıları yanlış türlerini özel olarak ayırmadan bütüncül şekilde incelemiştir (ör. Atalan, 2017; Büyükikiz ve Hasırcı, 2013; Kahraman, 2019). Alanyazınında yanlış çözümlemesi alanında yapılan çalışmalar, biçimbilimsel yanlışlar ve özel olarak ek yanlışları/ad durum eki yanlışları üzerinde yoğunlaşmıştır. Derlemeye alınan çalışmalardan 11'i sadece ek yanlışları ve ad durum eki yanlışlarına ilişkindir.

Bu tez kapsamında ele alınan çalışmalarda dil kullanıcılarının yanlışlarının sayısal ve sözel bulguları; *sesbilimsel*, *biçimbilimsel*, *sözdizimsel*, *sözcüksel-anlamsal yanlışlar* ve *yazım yanlışları* başlıkları altında derlenmiştir. Sayısal veri sunan 41 çalışmanın bulguları birleştirildiğinde toplam 41.512 yanlış kullanım belirlendiği ortaya çıkmıştır. Toplam yanlışın 18.750'si biçimbilimsel yanlış, 9.805'i yazım yanlış, 5.631'i sözcüksel-anlamsal yanlış, 4.839'u sesbilimsel yanlış, 2.517'si ise sözdizimsel yanlıştır.

Biçimbilimsel yanlışlar birleştirildiğinde toplam yanlış sayısının neredeyse yarısının bu ulamda olduğu görülmektedir. Biçimbilimsel yanlışlar başlığı altında *ad çekim ekleriyle ilgili yanlışlar* (çokluk eki, ad durum ekleri, iyelik ekleri, birliktelik-araç eki, eşitlik eki, ekeylem/koşaç eki, tamlama kurma), *eylem çekim ekleriyle ilgili yanlışlar* (zaman, görünüş, kip; eylemde kişi [sayı] ekleri; olumsuzluk eki, eylemsiler, mastar), *türetim* ve *çatı ekleri* incelenmiştir. Biçimbilimsel yanlışlar içinde 13.404 yanlışla en fazla yanlışın yapıldığı alt başlık *ad çekim ekleridir*. Ad çekim eklerinde 6.738 yanlış, ad durum eklerinde görülmektedir. *Zaman*, *kip*, *görünüş* konusunda da yanlış oranlarının yüksek olduğu görülmüştür. Biçimbilimsel yanlışlar genellikle eklerin yanlış, eksik veya gereksiz kullanılmasından kaynaklanmıştır. Anadili ile hedef dil arasındaki yapısal

farklılıklar, eklerin kullanım alanlarının ve işlevlerinin farklı olması gibi etkenler, öğrencilerin yanlış yapmasına neden olmuştur.

Biçimbilimsel yanlışları, 9.805 yanlışla *yazım yanlışları* izlemiştir. Yazım yanlışları ses temelli yazım yanlışları, sözcüklerin yazımına ilişkin yanlışlar, büyük, küçük harf kullanımına ilişkin yanlışlar, bağlaç yazımıyla ilgili yanlışlar, bitişik ve ayrı yazım kuralına ilişkin yanlışlar ve noktalama yanlışları olmak üzere altı başlık altında incelenmiştir. Burada yapılan yanlışların önemli bir bölümü noktalama yanlışlarından (940), sözcüklerin yanlış yazılmasından (860) ve ses temelli yazım yanlışlarından (695) ortaya çıkmıştır. Noktalama yanlışları, özellikle özel adlara getirilen kesme işaretinin kullanımında yoğunlaşmıştır. Özellikle Türkçeye yabancı dillerden geçen sözcükler, birleşik sözcükler ve bağlaçlar nedeniyle yazım yanlışları yapıldığı görülmektedir. Diller arası alfabe ve sesletim farklılıkları da ses temelli yazım yanlışlarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Üçüncü sırada yer alan *sözcüksel-anlamsal yanlışlarda*; sözcük seçimi kaynaklı yanlışlar, sözcüklerin eksik ve gereksiz kullanımından kaynaklı yanlışlar, tümce kuruluşlarında yanlış eylemlerin tercih edilmesi, anlamı bozan ilgeç ve bağlaç yapılarının kullanımıyla ilgili yanlışlar ve anadilinin ya da diğer yabancı dillerin olumsuz aktarımından kaynaklı yanlışlar incelenmiştir. Yanlışların önemli bir bölümünü anadilinin ya da diğer yabancı dillerin olumsuz aktarımından kaynaklı yanlışlar ve sözcük seçimi kaynaklı yanlışlar oluşturmaktadır. 5.631 yanlışın 1.405'inin sözcük seçimi kaynaklı yanlış; 827'sinin anadilinden olumsuz aktarım kaynaklı yanlış olduğu görülmüştür. Bu ulamdaki yanlışlar çoğunlukla sözcük ya da sözcüklerin yazımında bir yanlışlık olmamasına rağmen daha çok sözcüklerin Türkçedeki kullanımına uygun kullanılmamasından kaynaklıdır.

Sesbilimsel yanlışlar, toplam 4.839 yanlışla dördüncü sırada gelmektedir. Sesbilimsel yanlışlar ana başlığı altında ünlülerle ilgili sesbilimsel yanlışlar, (ünlü uyumu, ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünlü düşmesi, ünlü türemesi, yardımcı ünlüler) ünsüzlerle ilgili sesbilimsel yanlışlar (ünsüz benzeşmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi, ikizleşme, kaynaştırma sesleri) ve seslerin/harflerin karıştırılmasından kaynaklanan yanlışlar incelenmiştir. Sesbilimsel yanlışlar sırasıyla en çok ünlü uyumu (1729), benzeşme (506), yardımcı ünsüzler (466), yardımcı ünlüler (163), ünlü daralması/genişlemesinde (134) görülmüştür. Türkçenin ses özellikleri ile öğrencinin anadilinin ses özelliklerindeki farklılıklar bu ulamda yanlış yapılmasına neden olmuştur.

Sözdizimsel yanlışlar, 2.517 yanlışla en az yanlışın görüldüğü ulamdır. İncelenen çalışmalardan kimileri, sözdizimsel yanlışları ayrı ele almış, kimileri biçimbilimsel yanlışlarla beraber değerlendirmiştir. Bu başlık altında; tümce öğelerinin yanlış dizilimi; söz öbeklerinin kurulumundan kaynaklanan yanlışlar; özne-yüklem uyumsuzluğu yanlışları; özne, yüklem, dolaylı tümleç ve nesnenin yanlış kullanımından kaynaklanan yanlışlar incelenmiştir. Bu ulamdaki yanlışların asıl nedeni yabancı/ikinci dil öğrencilerinin Türkçenin sözdizimi yapısını anlamakta güçlük çekmesinden kaynaklanmaktadır. Sözdizimsel yanlışların 742'sinin tümce kurulumundan kaynaklandığı saptanmıştır. Öbek kurulumu (341), özne-yüklem uyumsuzluğu (322) ve yan tümce kurulumu (246) da yanlış oranları birbine yakın olup sık yapılan yanlış alanlarıdır. Bu ulamdaki yanlışlar daha çok yabancı/ikinci dil öğrencilerinin anadilinin sözdizimiyle Türkçenin sözdizimini birbirine karıştırmalarından kaynaklanmaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ve sonuçlardan hareketle sorunlara yönelik çözüm önerileri şu şekilde özetlenmiştir:

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yanlış çözümlemesi yöntemiyle yapılan çalışmaların bulguları incelendiği zaman anadili aynı olan öğrencilerle yürütülen çalışmalarda yanlışların anadili veya ülke farklılığı olan öğrencilerle yürütülen çalışmalara oranla daha benzer dağılım gösterdiği görülmektedir. Anadilinin etkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için aynı anadili kullanan farklı düzeylerde öğrencilerle iki dilin benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koyacak sınıflandırmalarla yanlış çözümlemesi çalışmaları yapılabilir. Bu türde çalışmaların sayısının artmasıyla genellenebilir sonuçlar elde edilebilir. Anadili Arapça olan öğrencilerle yapılan çalışmalarda olduğu gibi anadili Rusça, İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca, Çince vb. olan öğrencilerle yapılan çalışmaların niteliğinin ve niceliğinin artması da alana katkı sağlayacaktır.

Yanlış çözümlemesi çalışmalarının alanyazınına en iyi şekilde katkı sağlayabilmesi için çalışmaların şeffaf olması çok önemlidir. Bu nedenle bu yöntemle yapılacak olan çalışmalarda, izlenen yolun, katılımcı grubun temel özelliklerinin (anadili / ülke / uyruk / düzey / sayı), yanlışların sayısal verilerinin ve yapılan yanlış örneklerinin eksiksiz şekilde paylaşılması, daha sonraki çalışmalar için çok daha yararlı olacaktır.

Çalışmalardan kimileri, sözdizimsel yanlışları ayrı bir başlık altında incelerken, kimileri biçimbilimsel yanlışlarla beraber değerlendirmiştir.

Sözdizimsel yanlışlar değerlendirilirken ayrı bir başlıkta sınıflandırılrsa da biçimbilim yanlışlardan kolayca ayırmak mümkün değildir. Biçimbilimsel yanlışların içinde sözdizimsel yanlışlar da yer almaktadır. Böylece sözdizimsel yanlışlar en az yanlış yapılan ulam olarak görülüp gözardı edilebilmektedir. Bu nedenle bir ara kesit olarak “biçim-sözdizimsel yanlışlar” da değerlendirilebilir.

Alanyazınında yanlış çözümlemesiyle ilgili çalışmaların çoğunlukla yazılı veriler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Aydın ve Gün (2018), Şen (2020) ve Tüm (2014) tarafından yapılan çalışmalarda olduğu gibi sesletim, okuma ve dinlemeye yönelik çalışmaların yapılması, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunların belirlenmesinde daha çok yardımcı olabilir. Aynı zamanda öğrencilerin yazılı metinlerindeki yanlışları belirlerken bir bütün olarak incelemek yerine sesbilimsel, biçimbilimsel, sözdizimsel ve sözcüksel-anlamsal yanlışların alt ulamlarıyla ayrı ayrı ele alınması öğrencilerin yanlışlarının eğilimiyle ilgili daha ayrıntılı bilgi verebilir.

Yabancı/ikinci dil öğretiminde, çıktı-ürün temelli yaklaşımların ötesine geçerek öğrenenin hangi zihinsel süreçlerden geçtiğinin anlaşılması, çağdaş yaklaşımların odağındadır. Bu nedenle öğrenenin bu süreçte yaptığı her yanlış alandaki araştırmacılar, öğreticiler için kılavuz görevi görebilir. Yanlış çözümlemesi, yabancı/ikinci dil öğrenenlerin öğrenme sürecinde yaptıkları yanlışların belirlenip çözümlenerek sistemli bir biçimde ele alır ve öğrencileri yanlışları konusunda bilgilendirir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında ders veren öğretmenler ve uzmanlar, yanlışları çözümleyen çalışmaları temel alarak programları, öğretim yöntemlerini, öğrenme araçlarını ve ortamlarını güncelleyebilirler. Dolayısıyla hazırlanacak program ve ders kitaplarında öğrencilerin sıklıkla yanlışlar yaptığı konusunda yönlendirmeler yapılması yararlı olabilir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde terim birliğinin olmaması en önemli sorunlardandır Dil kullanıcılarının yanlışlarının değerlendirilmesi için geçerli ve ortak sınıflandırma kullanılmasıyla önemli bir sorun sağaltılmış olacaktır. Bu sorunlar yabancılara Türkçe öğretimi ders ve alıştırma kitaplarında (konu sıralamasının farklı olması gibi, başlıklandırmada uyum olmaması vb.) da karşımıza çıkmaktadır. Araştırmacıların, öğretmenlerin, araç-gereç ve program geliştirenlerin bu konularda çalışması alana katkı sağlayacaktır.

6. KAYNAKLAR

(Bu tez çalışmasında APA 7th Editionatıf sistemi kullanılmıştır.)

- Ak Başoğlu, D. ve Can, F. S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Balkanlı öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları hatalar üzerine tespitler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(10), 100-119.
- Ata, B. ve Urman, B. (2008). Araştırma makalelerinin kritik analizi. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi (TJOD Derg)*, 5(2), 83-8.
- Altıntop, E. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kompozisyonlarındaki ek yanlışları ve nedenleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Arat, E. (2021). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatım hataları: Sudan örneği. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD)*, 1(1), 55-72.
- Arhan, A. (2015). *Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin yazılı anlatımında yaptıkları ad durum eki yanlışları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.
- Atagül, Y. ve Cevher, Ö. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde hâl eki sorunsalı (Sakarya Üniversitesi örneği). *TÜRK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 294-332.
- Atalan, G. (2017). *Yabancı dil olarak Türkçede yazılı anlatımlarda yanlış analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Baki, E. (2021) *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Kuzey Makedonyalıların yazılı anlatım yanlışlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Barcin, S. (2019). Türkçe öğrenimi gören Kırgız öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki ek yanlışları. *JSTR*, 5(12), 51-56.
- Boylu, E. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviyedeki İranlı öğrencilerin yazma problemleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 6(2), 335-349.
- Boylu, E. ve Başar, U. (2015). Yurt dışında Türkiye Türkçesi öğrenen Türk dillilerin yazılı anlatım hataları: İran örneği. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 324-338.
- Boylu, E. Güney, E. Z. ve Özyalçın, K. E. (2017). Yanlış çözümleme yaklaşımına göre Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerinin yazılı anlatımlarının değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(3), 184-202.
- Bölükbaş, F. (2011). Arap öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 1357-1367.
- Brown, D. H. (2000). *Principles of language learning and teaching*. Longman.
- Büyükkız, K. K. ve Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümleme yaklaşımına göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 51-62.
- Ceran, D., Yıldız, D. ve Çakın, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yazılı ve sözlü anlatımlarda yapılan yanlışlar: Japon örneği. *IJLA*, 476-494.
- Corder, S. P. (1974). Idiosyncratic dialects and error analysis. In J. C. Richards (Ed.), *Error analysis: Perspectives on second language acquisition*. Longman.

- Corder, S. P. (1981). *Error analysis and interlanguage*. Oxford University Press.
- Corder, S. P. (1967). The significance of learners' errors. *IRAL*, 5, 161-170. <http://dx.doi.org/10.1515/iral.1967.5.1-4.161>
- Çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur? *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 165-176.
- Çerçi, A., Derman, S. ve Bardakçı, M. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarına yönelik yanlış çözümlemesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 695-715.
- Çetinkaya, G. (2015). Yanlış çözümlemesi: Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki öğrencilerin yazılı metinlerine ilişkin görüşler. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3(1), 164-178
- Çetintaş, D. (2017) *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki isim çekim ekleriyle ilgili hatalar üzerine bir değerlendirme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Demir, Y. ve Kocyigit, M. (2018). A systematic review of research on English language teacher education published in three flagship journals (1997-2016). *Eğitimde Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 128-138.
- Demiriz, H. N. ve Okur, A. (2019). Türkçe öğretiminde yazma öğretimine akademik Türkçe aşamasında yabancı öğrenciler üzerinden bir bakış. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 436-449.
- Dede, M. (1983). Yabancı dil öğretiminde karşılaştırmalı dilbilim ve yanlış çözümlemesinin yeri. *Türk Dili Dil Öğretimi Özel Sayısı*, 47(379-380), 123-135.
- Duman, G. B. (2013). Kırgızların Türkiye Türkçesi öğrenirken ad durum biçimbirimleriyle ilgili yaptıkları hatalar ve çözüm önerileri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(5), 82-94.
- Ellis, R. (1997). *Second language acquisition*. Oxford University Press.
- Elsawah, E. (2016). *Ana dili Arapça olanların Türkçe yazılı anlatımlarında sözcük kullanımları ve yazım yanlışları: durum tespiti ve çözüm önerileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Elturan, B. (2019) *Türkiye'de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil becerileri yanlış analizleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Emek, M. (2021). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Cezayir 2 Üniversitesi Türkoloji bölümü öğrencilerinin temel düzey (A1-A2) yazılı anlatımlarının incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 3(1), 46-74.
- Erdem, M. D., Gün, M., Salduz, H., ve Karateke, B. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki Gürcü öğrencilerin yazma hataları. *Journal of Educational Sciences*, 246-255.
- Erdoğan, V. (2005). Contribution of error analysis to foreign language teaching. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 261-270.
- Esawi, H. (2015). *C1 düzeyindeki Türkçe öğrenirlerinin yazılı anlatımları üzerine bir hata analizi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Fisiak, J. (1981). *Contrastive linguistic and the language teacher*. Oxford Pergamon Pr.
- Gass, S. M. & Selinker, L. (2008). *Second language acquisition: An introductory course*. Routledge.
- Gezer, H. ve Kıymık, M. N. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Arap dilli öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinde karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin bir çözümleme. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 43-64.

- Gürler, M. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin yazılı anlatımlarında hata çözümlemesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Hacettepe Üniversitesi.
- Güven, E. (2007). *Yabancıların Türkçe öğrenirken ad durum eklerinde yaptıkları hataların çözümlenmesi ve bu hataların giderilmesine yönelik öneriler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Higgins, J.P.T. & Green, S. (Ed). (2008). *Cochrane handbook for systematic reviews of interventions*. John Wiley & Sons.
- Higgins, J.P.T. & Julian, P.T. (2019). *Cochrane handbook for systematic reviews of interventions*. (2nd Edition). John Wiley & Sons.
- İshoğlu, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde nesne durum ekinin kullanımı ile ilgili yanlışlar ve çözüm önerileri. *Route Educational and Social Science*, 1(2), 101-115.
- İshoğlu, S. (2015). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, A. S. (2011) *Dilbilim sözlüğü*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- İnal, S. (2006). İngilizce yazılı anlatım dersinin sorunları üzerine bir inceleme. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 2(2), 180-203.
- İnan, K. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen İranlıların yazılı anlatımları üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- İpek, S. (2020). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Somalili öğrencilerin yazma becerileri ve yazma kaygıları üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- İşler, E. (2002). Karşıtsal çözümleme ve Arapça öğretimi. *Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2(6), 123-134.
- Kahraman, F. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerisinde yaptıkları yanlışların çözümlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Kara, M. (2010). Gazi Üniversitesi TÖMER öğrencilerinin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar ve bunların çözümüne yönelik öneriler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 661-696.
- Karaçam, Z. (2013). Sistemik derleme metodolojisi: Sistemik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33.
- Keshavarz, M. H. (2012). *Contrastive analysis and error analysis*. Rahnama Pr.
- Khansir, A. A. (2012). Error analysis and second language acquisition. *Theory and Practice in Language Studies*, 2(5), 1027-1032.
- Khansir, A. A. & Ahrami, M. (2014). Error analysis and paragraph writing. *Language in India*, 14(9), 74-162.
- Kırbaş, G. (2017). *Türkçe öğrenen Ürdünlü öğrencilerin A2 düzeyi yazma becerisinde karşılaştıkları güçlükler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & G. Altman, D. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA statement. *PLoS Medicine*, 8(9), 873-880.
- Msakhradze, M. (2019) *Türkçe ad durum eklerinin Gürcü öğrencilere öğretiminde karşılaşılan sorunlar* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

- Nurlu, M. ve Kutlu, A. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel seviye A1 yazma sorunları: Afganistan örneği. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 25(2), 67-87.
- Orhan, M. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin B1 düzeyinde yazma becerisi üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Önder, A. (2017). *Türkçe öğrenen yabancıların yazılı anlatım yanlışlarının çözümlemesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Petticrew, M. & Roberts, H. (2006). *Systematic reviews in the social sciences a practical guide*. Blackwell Publishing Ltd.
- Polat, H. (2014). *Türkçe öğrenen Rusların yazılı anlatımlarında yaptıkları dil yanlışları üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Richards, J.C. (1974). *Error analysis: Perspectives on second language acquisition*. Longman.
- Sarıca, N. ve Od, Ç. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tamlama algısı sorunları. *International Journal of Language Academy*, 3(1), 389-398.
- Subaşı-Adalar, D. (2010). TÖMER'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kompozisyonlarında hata analizi. *Dil Dergisi*, 148, 7-16.
- Şanal, F. (2008). Error-Analysis based second language teaching strategies. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1)20, 597-601.
- Tekeli, M. (2020). *Ana dili ve ikinci dili Fransızca olan öğrencilerin Türkçe yazma becerileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Temizyürek, F. ve Ünlü, H. (2018). Türkiye Türkçesini yabancı dil olarak öğrenen Gürcü öğrencilerin yazma becerisinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *International Journal of Language Academy*, 6(1), 316-327.
- Tolar, E. (2019) *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde karşılaşılan yazım yanlışları (OMÜ TÖMER örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. On Dokuz Mayıs Üniversitesi.
- Tunçel, H. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe başlangıç seviyesi öğrencilerinin yazım yanlışları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 729-745.
- Uzdu-Yıldız, F. ve Çetin, B. (2020). Errors in written expressions of learners of Turkish as a foreign language: A systematic review. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 16(2), 612-625. DOI: 10.17263/jlls.759261
- Wardhaugh, R. (1970). The contrastive analysis hypothesis. *TESOL Quaterly*, 4(2), 120-130. doi:10.2307/3586182
- Yağmur-Şahin, E. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki ek yanlışları. *Tarih Okulu Dergisi*, 6(15), 433-449.
- Yılmaz, F. (2015). Tokat GOÜ TÖMER'de Türkçe öğrenen öğrencilerin yazım alanında yaptıkları hatalar. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(1), 130-147.
- Yılmaz, F. ve Bircan, D. (2015). Türkçe Öğretim Merkezinde okuyan yabancı öğrencilerin yazılı kompozisyonlarının yanlış çözümleme yöntemine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Language Academy*, 3(1), 113-126.